

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת כי תצא

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 289

פנינים לפרשת כי תצא

עצה טובה מאד להינצל ביום הדין, להקדים ברכת 'בוקר טוב' לזולת, לחייך לכל אחד, לקבל כל יהודי בסבר פנים יפות, צדקה וחסד הם לא רק לעניים ואביונים, אלא גם לעשיר ולנכבד, גם לשכן ולשותף לאחרים, ובמיוחד בבית בין בני הזוג, בין אבות לבנים. מילה טובה, חיוך, עידוד ומחמאה מעבירים את רוע הגזירה...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על כוח החיוך לעבור את ימי הדין והמשפט

לה: 'אמרי לבעלך כי ראיתי את האתרוג שקנה, ופסקתי שאי אפשר לברך עליו, לכן אני נותן לו את האתרוג שלי במתנה גמורה, שלא על מנת להחזיר.'

"מה עשה כאן הגאון מטעפליק? הוא ויתר על האתרוג בשביל שלום בית, בשביל השכנת שלום, כי מצוות שבין אדם לחברו - חשובות יותר, כמו שאומר הרא"ש.

"לגבי מה ששאלתם על החיוך כסגולה ליום הדין, זו לא עצה שלי. אחד מחכמי התורה והמוסר בארה"ב בדור האחרון, היה הגאון רבי

"אספר לכם עובדה שזכורה לי מימי נעורי בירושלים", פותח הגאון הגדול רבי יצחק שליט"א. "התפללתי במחיצתו של הגאון מטעפליק זצוק"ל בחג הסוכות. והנה הוא הגיע בבוקר יום טוב ראשון של סוכות אל בית הכנסת, ובידו רק ג' מינים: לולב הדסים וערבות, האתרוג היה חסר.

"לפלא היה הדבר, מקורביו ראו אותו לפני יו"ט בוחן ובודק את האתרוגים, עד שבחר באתרוג שכולו הדר ושלם עליו טבין ותקילין, ובכלל כמעט לא היו אז אתרוגים בירושלים, והיכן אתרוגו של הרב? לפני קריאת ההלל פנה הרב לאחד מהמתפללים שהיה לו אתרוג, ביקש ממנו את אתרוגו במתנה על מנת להחזיר. משקיבל הרב את האתרוג, ברך עליו בשמחה והשיבו לבעליו.

"הגאון מטעפליק עצמו לא רצה לגלות להיכן נעלם אתרוגו. אנשי ירושלים לא ויתרו, והלכו לשאול את הרבנית והתברר מה קרה. מבית שכנו של הרב נשמעו צעקות ובכיות, ביקש הרב מהרבנית שתלך לראות מה קרה. התברר שבנו החורג של השכן, שיחק באתרוג של אביו החורג ופסל אותו. אמו, אשת השכן, ידעה כי בעלה השקיע סכום גדול של כסף באתרוגו, וחששה עד מאד מכעסו, לכן גערה בבנה הקטן, הכתה אותו והוא בכה, וגם היא עצמה עמדה ומיררה בכי.

"כשמע זאת הרב, מיהר עם אתרוגו לביתו של השכן, בדק את האתרוג שנפסל בתשומת לב, ומסר את אתרוגו לאשת השכן ואמר

ידי רוב גדול, כולל חברי כנסת חילוניים, שהבטיחו להצביע בעד ההצעה (כבר היו דברים כאלו אז א.ה.). הוא נכנס למעונו של מרן הרב מבריסק זצוק"ל, ושפך את מר שיחו על המצב הרוחני הירוד. הוא הסביר לפי העובדות את המציאות, שלכאורה הכל אבוד ואין סיכוי לשום דבר רוחני כאן.

"מרן הרב אמר לו: 'בא ואני אלמד אותך פרשה בחומש, כמו שהייתי רגיל ללמד את בני שהיו קטנים'. הוא פתח חומש דברים וקרא לפניו פסוקים בפרשת וילך: 'ויאמר ד' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ' והרב הסביר לו באידיש: 'וזנה אחרי אלהי נכר הארץ' - לא הכוונה שלא יתפללו שחרית, אלא פשוטו כמשמעו, שיעבוד עבודה זרה.

"אם לא די בזה הרי ממשיך הפסוק 'ועזבני', ואין פירושו שלא יתפללו מנחה, אלא שלא יעבדו אותי אפילו בשיתוף. אם גם זה לא יספיק, הרי לפנינו המשך הפסוק 'והפר את בריתי', לא הפירוש שלא יתפללו מעריב, אלא שלא ימולו, וכך המשיך הרב וקרא את הפסוק: 'ועזבתים והסתרת פני מהם'. נו', הרים הרב את ראשו אליו ואמר: 'ר' שלמה! ודאי תסכים שזה מצב גרוע יותר ממה שאתה מתאר לי, אבל נמשיך ללמוד מה התורה אומרת: 'ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל' - לימוד התורה יהיה תרופה לכל ההתדרדרות, אפילו עד כדי עבודה זרה והפרת ברית, ויחזיר את בני ישראל לתורת ד'! עלינו מוטל רק לדאוג לענין זה של 'ולמדה את בני ישראל' וממילא אין שום מקום לייאוש מהמצב הרוחני!".

"גם עכשיו עלינו לדעת, למרות שנראה שהמצב הרוחני קשה, עברה שנה קשה עם אסונות ל"ע, אבל העצה היא 'ולמדה את בני ישראל' וגם בעצה זו", ממשיך הגאון הגדול רבי יצחק שליט"א, "אפשר להיות 'שושנים'".

"סיפר לי פעם הגר"ש שבדרון זצ"ל, שהיה אצל חתנו הגרא"ד רייכמן שליט"א בקרית גת, ובני המקום שמעו שרבי שלום הגיע, וביקשו שיאמר להם דרשה. הוא לא הכין מה לומר. הציבור התאסף וציפה, ולפתע אחד מבני המקום קם ואמר: 'שהרב יאמר דרשה ויסביר, למה מקפחים את הבנות ולא חוגגים להן בת מצוה ולא בר מצוה!'. רבי שלום ענה לו: 'לבנים חוגגים בר מצוה כי הם מתחילים להניח תפילין ומקיימים מצוות, ואצל בנות זה לא שייך, לכן לא חוגגים להן, אבל אצל כאלו שהבנים לא מניחים תפילין ולא מקיימים מצוות - באמת אין הבדל בין הבן לבת...'

"אחרי שנה, הגיע שוב רבי שלום שבדרון לקריית גת, וסיפרו לו

אביגדור מילר זצוק"ל, שהיה חכימא דיהודאי. לעת זקנותו בימים שלפני ראש השנה, ניגש אליו תלמיד ושאלו: 'למדנו רבנו במה אכין את עצמי כראוי לקראת יום הדין?' אמר לו רבי אביגדור באנגלית: 'סמייל!' - לחייך ולהאיר פנים. התלמיד חשב שלרוב זקנותו לא הבין הגר"א מילר את שאלתו, כי הוא לא ביקש ממנו הדרכה לקראת פורים, אלא לקראת יום הדין, ולכן שב ושאלו מהי ההכנה לקראת יום הדין? ושוב רבי אביגדור בשלו: 'סמייל!'

"והוא הסביר את כוונתו: 'אתם חושבים כי בגלל זקנותי, לא הבנתי לנכון את השאלה שלכם, אסביר לכם את תשובתי שתדעו שהבנתי: משל למי שעומד בראש רשת חנויות המפוזרות ברחבי העיר. עולם כמנהגו נוהג, וכל חנות מהרשת מתנהלת על ידי עובדיו ומשרתיו. מגיעה סוף שנה, לוקח בעל הבית זמן לעצמו, עורך מאזן, ומברר היטב את כל מה שנעשה בכל חנויותיו, וגילה, כי במקום פלוני יש מידי הרבה עובדים ויש לשלח חלק מהם למקום פלוני, צריך לפרסם יותר על קיום החנות, למען ידעו דור אחרון שזכו לחנות כזאת בקרבם, ובמקום שלישי צריך להרבות במיני סחורה.

"הוא הודיע זאת למנהלי הסניפים, ואז אמרו לו: 'גם אם נראה שעליך לשחרר חלק מהפועלים, את פלוני ופלוני אל תסלק! כי עצם שהייתו מביאה לך קונים רבים מחוץ, על ידי החיוך והארת הפנים שהוא מאיר לכל הבאים לחנות. הוא לא עובד בפועל בקופה, אבל הוא מחייך לכל לקוח ועוזר לו, וזה מביא הרבה קליינטים, כך הוא עוזר לשיווק!'.
"אמר רבי אביגדור מילר: 'ראש השנה הוא יום בו הקב"ה עורך,

כביכול, מאזן. בוחן ובודק את כל מה שנעשה בעולמו בשנה האחרונה. 'וכל באי עולם יעברו לפניך כברי מרון', לפעמים הוא מחליט על כמה מהעובדים שרח"ל אפשר לשלחם מהעסק, הם לא מועילים כלום בעולם. אבל את אלו שמאירים פנים לבאי עולם - אותם הוא ישאיר בכל אופן. לכן אמר רבי אביגדור, זו העצה הטובה וההגונה ביותר לקראת יום הדין".

אנחנו לקראת סיומה של תשפ"א, שנה שהיתה קשה מאד רח"ל, עם הרבה אסונות שלא זכורים שנים רבות בציבור, איך מתכוננים לר"ה אחרי כזו שנה?

"ח"כ הרב שלמה לורינץ זכרונו לברכה סיפר, שפעם היה במצב רוח מדוכדך מאד, היה זה אחרי שהכנסת דחתה הצעת חוק שהגיש, על איסור גידול דבר אחר רח"ל. למרות שלפני ההצבעה הובטח לו על

המשך בעמוד 25

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

אבא זצ"ל התבטא פעם על עצמו, כשביקש לשכנע מאן־דהוא באיזה ענין מסויים והוא לא רצה לשמוע בקולו כי אם לקול אישיות תמוהה: 'מיין חסרון איז אז איך בין א נארמאלער מענטש, און די וועלט זוכט ניט היינט אזא מענטש'... [החיסרון שלי, שאני אדם נורמלי, והעולם לא מחפש היום איש כזה'...]

הגאון רבי אברהם דב אויערבאך זצ"ל, על הליכות אביו מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

הרב טוביה פריינד

"ככל אשר יורו הכהנים הלויים... תשמרו לעשות" (דברים כ"ד, ח')

יום קיץ חם ולוחט היה בעיר טבריה. עשינו את הדרך אל בית המרא דאתרא, שבקרית שמואל, שם חפצנו לשמוע את הגאון הצדיק רבי אברהם דב אויערבאך, לשמוע מנועם שיחו ולהעניק לו את הספר 'שלמי שמחה' - פסקי אביו, גאון ישראל, מרן פוסק הדור רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל. מעון ביתו נודע בכל העיר טבריה, כבית גדול לד' ולתורתו, שכל מבקש תורה יכול למצוא בו את מבוקשו. רבני ומורי הוראה, לצד דיינים וראשי ישיבות וקהילות, באו להיוועץ עמו בתורה, בהוראה ובהלכה, והרב של טבריה היה מורה את הדרך אשר ילכו בה בפסיקת ההלכה. באישיותו השתלבה גאונות מדהימה בכל חלקי התורה, בהלכה, באגדה יחד עם כשרונות נדירים ביותר. כל מי שדרך על מפתן ביתו נכרך אחריו ולא יכול היה להיפרד.

"אל תטרח, נשתדל לשבת כאן בשקט".

לא אשכח את אותן הדקות הנעלות והמרוממות, בהן התיישב האב"ד והמרא דאתרא בצ'ינג' הפסטות, ההצטנעות וענוות החן מחד וההערצה הגדולה של תושבי העיר מאידך. ואכן השיחה ארכה אז כפי שקבע, 40 דקות, שהיתה מלאה תוכן, כל כולה בביטוי ענווה. אמירותיו נאמרו בחדות ובשנינות, כאשר תר להגיע אל המסר ואל התובנות שניתן לקנות ממשנת אביו הגדול זצ"ל, שהערצתו אליו ניכרת בכל מילה ובכל צעד ושעל. בשיחו, העלה במתק שפתיו, אמרי שפר מאוצרות ליבו. כשבתוך הדברים מספר עובדות מאליפות ממה שקיבל מחיי ההוד של מרן הגרש"ז זצ"ל, בצילו של ענף עץ אבות, אביו הגאון רבי חיים יהודה לייב אויערבאך זצ"ל.

"הדבר היחיד שראינו היה לימוד התורה, המתיקות וההתמדה בלימודו. עם זאת ידענו את גאונותו במידות טובות, ענוותנותו ובריחתו מן הכבוד. הכרנו את מידת האמת שהייתה טבועה בנפשו. וחשנו את היראת שמים שלו, שלא הרפה ממנה עשרים וארבע שעות ביממה.

מה שנתפרסם מאוחר יותר, אלו פעולות הצדקה שפעל רבות

באותו יום שנעמדנו והתדפקנו על דלת הבית, פתחה להבדל"ח נו"ב הרבנית הדגולה תחי', ואמרה לנו: 'הרב נמצא היום בפעילות רבנית מקיפה בתוך העיר, יש היום כמה ענייני כשרות ומקוואות שהרב עסוק בהם מאד ויחזור מאוחר הביתה'. - חזרנו על עקבותינו, אך טרם עזבנו את העיר, בעודנו נוסעים בכבישי טבריה, הבחנו ראינו את הרב מתהלך לבדו בשווקי טבריה - שטובה ראייתה, שם סיים את סיורו היומי אצל משגיחי הכשרות, לראות אם אכן הכל כשורה ומפקחים היטב על כשרות המאכלים וטהרת השולחן. בהדרת כבוד עצרנו וביקשנו לשוחח עמו. נזכרנו בגמרא (עירובין כט. וקידושין כא) המספרת על בן עזאי שהורה ודרש בשוקי טבריה...

"יש לנו הפסקה של 40 דקות, עד למשימה הבאה, בינתיים חבל ללכת הביתה, בוא ונשב בחנות הצ'ינג' - [חנות המרת מטבע חוץ] הסמוכה, יש מקום לשבת, בעל המקום בטח מסכים שנשב שם..." אמר לנו גאב"ד טבריה, הגרא"ד אויערבאך, ומיד פנה לעבר הצ'ינג' - - - בעל החנות, יהודי שומר תורה ומצוות, שראה את הרב בפתח החנות, יצא לקראתו, קיבלו בסבר פנים יפות: "אפשר לשבת כאן כמה דקות עם היהודי הזה?" - שאל הרב את בעל החנות, "בוודאי" - ענה לו האיש, "לכבוד גדול הוא לי שהרב יש בתוך מקום העסק, זה בוודאי יביא ברכה. אפשר להציע לרב כוס קפה?" - "לא" ענה הרב:

לא אשכח את אותן הדקות הנעלות והמרוממות, בהן התיישב האב"ד והמרא דאתרא בצ'יינג'; הפשטות, ההצטנעות וענוות החן מחד וההערצה הגדולה של תושבי העיר מאידך

כשרונותיך הברוכים בתיאור ובהעמדת דמותו המרוממת עלי גליון באופן הראוי. אלא שבסופו של דבר ובסיכומו של ספר, בפני הקורא אינו נהיר וברור הנהגתו של אבא מארי זצ"ל. האם היה מגדולי בעלי הצדקה והחסד שבדור? או שמא מגדולי אוהבי ישראל? או בכלל היה איש עוסק בצרכי ציבור באמונה? מכל הכתיבה שכחת לכתוב כי אבא ברוב שעות יזמו וילילו ישב והגה בתורה'..."

"אבא זצ"ל, באמת נשא על שכמו הרבה ממשא העם. הוא התדבק במידותיו של הקב"ה ברחמים ובחמלה על כל איש ובמיוחד אלו שבאו בצל קורתו ושטחו בפניו את אשר על ליבם. אבל מהות חייו היתה ליד הגמרא והשולחן ערוך ביגיעה רבה בכל שעות היום והלילה, הוא היה עסוק הן בהרבצת תורה לתלמידים והן בבירור הלכות סבוכות בכל שטחי החיים, בד' חלקי שו"ע, מן הקלות ועד החמורות. היו דברים שהגיעו אל שולחנו, אלו באו בעקבות לימודו וגדלות בתורה, והם שאר הפעולות הנשגבות בשנות חייו, החסדים הרבים, הצדקות הרבות ליתומים ולאלמנות, האהבת ישראל לכל יהודי באשר הוא ועוד רבות שניתן לשוחח עליהם שעות. אבל עיקר מהותו היתה יגיעת התורה."

רבה של טבריה, הגה"צ רבי אברהם דב זצ"ל, בנועם ובמתק שפתיו, סיפר על מידותיו הנאצלות של אביו הנערץ זי"ע, וראה בכך דוגמא אישית: "אבא זצ"ל התבטא פעם על עצמו, כשביקש לשכנע מאן דהוא באיזה ענין מסויים וההוא לא רצה לשמוע בקולו כי אם לקול אישיות תמוהה: 'מיין חסרון איז אז איך בין א נארמאלער מענטש, און די וועלט זוכט ניט היינט אזא מענטש'... [החסרון שלי, שאני אדם נורמאלי, והעולם לא מחפש היום איש כזה'... ט.פ.]"

הגרא"ד זצ"ל ביאר אמירה זו של אביו גאון ישראל זי"ע באומרו: אנשים אוהבים עבודה בקולות וברקים, ברעש וצעקה. מזה מתפעלים ומעלים על נס. אבל אדם שקם בזמן, הולך לישון בזמן, מתפלל בכוונה, ברגיעה ובמתנות, לומד בעיון ללא פלפולים המלווים בצלצלי שמע ובפעמי תרועה, ואין מבחינים ומצביעים עליו במעשים עילאיים יוצאי דופן, אדם כזה אינו מפליא אותם כלל. ואין רואים יחודיות במעשים אלו. וזו ממש היתה מהותו של אבא זצ"ל, טהור בכל מיני טהרה וביגיעת התורה מאין כמוהו, והכל בכזו פשטות מופלאה בדרך ממוצעת בלי שום קיצוניות יתר, ללא התלהמות, כל כולו היה בשיקול דעת מאין כמוהו. התורה שלמד בעמל וביגיעה זיככה את מהותו, וכל כולו היה עטור במידות טובות, שמשכו אחריו המונים שראו בו רב ומורה דרך עבורם, עמו התייעצו בכל דבר וענין."

לימוד מאורחות של צדיקים

אכן, רבים הם סיפורים המסופרים עליו על גאונותו במידות טובות שנעשו באופן בהיר ונהיר. שהתייחס לכל איש ואיש מנער ועד זקן,

גדולות ונצורות. חיזוקו ותמיכתו בנשברי לב, אלמנות ויתומים. אלו נושאים רבים להם התמסר כל חייו אבל אף אחד לא ידע עליהם, גם אנו, שגדלנו כילדיו, לא היינו מודעים לכל מעשיו."

סיפר עוד אב"ד טבריה הגרא"ד זצ"ל מהימים שקיבל בבית אביו זי"ע בילדותו: "בבית עצמו לא ראינו שום דבר חריג, כיון שהתנהג בכל מעשיו בהצנע. היכול אתה להעלות על דעתך כי לא ידענו אם אבא שומר זמני רבינו תם או לא? הסתפקנו בזה בעקבות הילוכו והנהגותיו. אבל לא ידענו זאת בבירור. למרות שהיינו במחיצתו מידי שבת בשבתו. אבל הוא לא עשה עסק מהנהגה פרטית שלו. מה שכן ראו, ועשה מכך עסק גדול, היה ענין הלימוד. אבא היה שקוע תמיד בעיון התורה. כל שיחו ושיגו היה בבירור וליבון עסק התורה. אבל במעשים הכבירים שלו, אם לא היה צורך, הוא לא דיבר וכמובן שלא הבליט שום פרט. הוא עבד את בוראו בהצנע והסתר.

"כל המידות הטובות האחרות שאבא זצ"ל ניחן בהן, ואליהן הגיע במסירות, היה בעקבות לימוד התורה. ואם ביקשת לדבר על דמותו הרוממה של אבא זצ"ל, הרי צריך להיות מטרה בדיבור וסיפור."

הרב דטבריה הפסיק קימעה ולאחר מכן המשיך ואמר:

"משנתו של אבא זצ"ל היא כמעין המפכה. מאז עלותו לשמי רום הופיעו ויצאו לאור ספרים רבים מתורתו של אבא. - גם אתה חיברת שני ספרים עבי כרס מפסיקותיו של אבא זצ"ל, [אלו הספרים 'שלמי מועד' על הלכות חגים ומועדים ו'שלמי שמחה' על אירועי שמחה, ברית, פדיון הבן, בר מצוה, אירוסין ונישואין. 'שלמי שבת' על הלכות סדר השבת ו'שלמי ברכה' על הלכות ברכות. ט.פ.], באלו מובאים דברי תורה בהלכה, פסקים והליכות ממשנתו של אבא - בהנחה שכל מה שנדפס אכן נכון וממונ... מוסיף הוא בצחות ובחריפות. "אבל ביני הספרים, הופיעו ויצאו לאור ספרי תולדות וקורות ממעשיו המופלאים של אבא זצ"ל ואמרתי פעם לאחד הסופרים המחברים, לאחר שעיינתי בספרו: 'בספר משולבים עובדות רבות ממידותיו הטובות והיקרות מאד של אבא, ויתכן כי הדברים שנכתבו בספר אמיתיים ונאמנים. ובכתיבתך המיוחדת נוכחו לדעת, את

והנה יום אחד פשטה במחנה הבשורה המשמחת: יש אוכל חם! הביאו סיר ענק ומחלקים אוכל לכל מי שעומד בתור וצלחת בידו. כולם אצים רצים. הוא עוד לא יודע מה יש בסיר ומה מחלקים בדיוק, אבל יש אוכל, וזה חם, והוא רעב וקר לו, מה צריך יותר מזה? הוא נעמד בתור ומגלה שהוא בעצם די בסוף התור...

הג"ר יוסף ברמן, נכדו חביבו של הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, עם סיפור מופלא מהסבא הגדול, על אמונה יוקדת בקב"ה, ועל ה'מרק מגן עדן'

אליעזר (לייזר) רוט

"ונשמרת מכל דבר רע" (דברים כ"ג, י')

בזמירות שבת אנחנו אומרים בפיוט 'קה ריבון' את המילים הבאות: "לו יחיה גבר שנין אלפין, לא יעול גבורתך בחושבניא". כלומר, גם אם האדם יחיה אלפי שנים - הוא לא יצליח לחשב את כל הגבורות של הקב"ה במשך זמן כל הזמן שיעמוד לרשותו.

"אומרים על זה את ההסבר הידוע של מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א, שהסביר שהעולם קיים כמקשה אחת של 6,000 שנה, ורק מי שנמצא פה 6,000 שנה, ויודע את כל הגלגולים ואת כל ההתרחשויות יכול להבין את ההיגיון והצדק שבכל מה שקורה כאן בעולם, וכמובן שאין אף אדם שמוגיע ליכולת הזאת.

"ועל זה יש את המשל הידוע ליהודי שנכנס לבית הכנסת, ניגש לגבאי ושואל אותו בטרפוניה איזו מן התנהלות הוא מפגין מול קהל המתפללים, כשהוא נותן עליות לאנשים צעירים במקום למבוגרים, לבחורים ולא לאבותיהם, ויש אנשים שיושבים בקדמת בית הכנסת ואחרים באחורי בית הכנסת, ואין שום סדר בצורת ההתנהלות.

"משיב הגבאי לאורח הזועם: 'אם הייתי נמצא כאן כל שבת, היית מבין את הסדר. הזקן ההוא שלא קיבל השבוע עליה, קיבל בשבוע שעבר, והאבא של הבחור ההוא קיבל לפני שבועיים, והסיבה שפלוני יושב במקום זה נעוצה בכך, שהוא יושב על ידי אביו המבוגר כדי לסייע לו, אלא שאתה לא ידעת שהם אב ובנו", וכן על זה הדרך. "כלומר, מי שנמצא כאן תמיד מבין את הסדר, אבל מי שהגיע מבחוץ, ולא יודע מה היה פה קודם לכן, עלול להתבלבל ולחשוב שאין סדר ואין צדק בצורת ההתנהלות.

"סבא זצ"ל היה מוסיף על זה חידוד נפלא: מעשה באדם שנכנס לבית הכנסת ושומע את הציבור מתפללים: 'ה', את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד'. אוי ואבוי, מה זה? השופט כל הארץ לא יעשה משפט? איזו מן התנהגות זו להשמיד את אוהבי ה' יחד עם הרשעים חלילה וחס?

"פעם אחרת נכנס האיש לבית הכנסת ושומע: 'שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים'. זה גם לא נשמע טוב, מה פתאום ה'

שומר את כל הרשעים? ועוד יחד עם הצדיקים? מה הרוויח הצדיק בצדקתו, אם בסופו של דבר הרשע זוכה לאותו יחס שמקבל הצדיק? "רק מי שנמצא מתחילת הפסוק ועד סופו מבין את ההקשר: 'שומר ה' את כל אוהביו', ומה באשר לרשעים? 'ואת כל הרשעים ישמיד!'. "כך בדיוק אדם שנמצא כאן בעולם הזה, ורואה התנהלות של הקדוש ברוך הוא, שאינה מובנת לו כביכול, הוא יכול להתפלא מאוד, אבל אם הוא מבין שהוא הגיע באמצע, היה כאן משהו לפני שבאת, אתה לא רואה את התמונה המלאה, ממילא אין שאלות והכל בא על מקומו בשלום.

"על כך הוא היה מספר סיפור מופלא שאירע עמו עצמו, בתקופה בה שהה בארץ גזירה, בסיביר הקפואה".

מרק מגן עדן

"מזג האוויר היה קפוא כמובן, הם סבלו מחרפת רעב, מקור תמידי, והדבר שבנאדם יכול היה רק לחלום עליו, היה לאכול תבשיל חם בסיביר הקפואה. ממש גן עדן עלי אדמות. גם לשבוע וגם להתחמם בו זמנית. הפלא ופלא!

"והנה יום אחד פשטה במחנה הבשורה המשמחת: יש אוכל חם! הביאו סיר ענק, ומחלקים אוכל לכל מי שעומד בתור וצלחת בידו.

"כך נמשכה ההתלבטות כמה דקות קצרות, ובסופן ההכרעה היתה ברורה. הוא ויתר על מקומו בתור ופרש הצידה, כשמדובר בכשרות המאכלים, אי אפשר לקחת אפילו סיכון קטן, למרות החשיבות של המזון החם בסיביר, ועל אף כל השיקולים החשובים הללו".

אכזבה מרה

"עומד סבא בצד ומתבונן במתחולל, והנה התור הולך ומתקצר הולך ומתקצר, עוד מועט מגיע התור שהיה אמור להיות שלו. האנשים שעומדים שם כבר מלקלקים את שפתותיהם בהתלהבות, ריח המרק מכה באפם, הם כבר לא יכולים לחכות. נשארו עוד ארבעים אנשים לפני התור שהיה שלו, והנה מודיע החייל שמחלק את המרק: "נגמר המרק!". הוא הופך את הסיר ומראה לכולם שאפילו טיפת מרק אחת לא נותרה בו."

"בפעם הבאה תרוצו מהר יותר לתור, ותתפסו מקום טוב יותר", אמר החייל ספק בנימת נחמה ספק בזלזול, לאנשים המאוכזבים שלא זכו לקבל מרק חם. לקח את הסיר הריק והלך לו.

"חיך סבא חיוך רחב, ופצח בהודיה ודברי שבח לקדוש ברוך הוא. 'צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו'."

"לכאורה הפסוק הזה קשה מיניה וביה: אם הקב"ה 'צדיק', כלומר צודק בכל דרכיו, הוא עושה הכל לפי אמת הצדק, איפה יש פה מידת חסידות? אז למה 'חסיד בכל מעשיו'?"

"אלא, התשובה שהמעשים של הקדוש ברוך הוא תמיד צודקים, זה וודאי, אבל הוא עושה אותם בדרך של חסד ורחמים."

"עלי נגזר שהיום לא אקבל צלחת מרק חם! לא הגיע לי מרק! יכולתי לעמוד בתור כמו כולם, להמתין חצי שעה, ללקק את השפתיים ולדמיין את המרק החם כמו כל אלו שעמדו בתור יחד איתי, ואז ברגע האחרון - לספוג כזאת אכזבה נוראה."

"במקום זה, הקב"ה זימן לי לראות פיסות כהות במרק. גרם לי לחשוב שאולי זה בשר טריפה, ולוותר על המקום שלי בתור. אני גם זוכה בשכר עצום, על כך שוויתרתי על צלחת מרק בגלל חשש מאכלי טריפה, אני גם שמח שזכיתי לעמוד בניסיון ומרגיש נפלא עם עצמי, וגם לא ספגתי את האכזבה המרה כמו שאר האנשים שעמדו בתור. כי אומנם לא נגזר עלי לאכול צלחת מרק חם, אבל גם לא נגזר עלי להתאכזב מכך, שהמרק נגמר לפני שהגיע התור שלי..."

"אבל מה? אם לא הייתי עומד בצד ומתבונן במה שמתחולל כאן, לא הייתי יודע בכלל איזה חסד עשה איתי הקב"ה. הקב"ה רצה לעשות לי נחת רוח, ואפשר לי הפעם לראות איך הוא מנהל את העולם בצורה נפלאה כל כך, ואיך כל מה שקורה לי זה בהשגחה פרטית מופלאה. אם לא הייתי רואה את הסוף, לא הייתי יודע כמה גדל היום חסדו עלי'."

"החכמה היא", מסיים הרב ברמן בשם סביו הגדול, "החכמה היא להבין ולהאמין שכל מעשיו של הקב"ה חסד ואמת. שהוא מתנהל עמנו בחסד וברחמים, באמת ובאמונה. לא תמיד אנחנו רואים את זה בעיניים שלנו, אבל תמיד אנחנו מאמינים בזה, ויודעים את זה בידיעה ברורה ומוחלטת!".

**"עומד סבא בצד ומתבונן
במתחולל, והנה התור הולך
ומתקצר, הולך ומתקצר. והנה
מודיע החייל שמחלק את המרק:
"נגמר המרק!". הוא הופך את
הסיר ומראה לכולם שאפילו
טיפת מרק אחת לא נותרה בו..."**

"כולם אצים רצים, וגם הוא אץ רץ לקבל אוכל חם. הוא עוד לא יודע מה יש בסיר ומה מחלקים בדיוק, אבל יש אוכל, וזה חם, והוא רעב וקר לו, מה צריך יותר מזה?"

"הוא נעמד בתור, ומגלה שהוא בעצם די בסוף התור. לפניו יש עוד כמה מאות אנשים. שוין, אפשר להמתין בסבלנות. כמה זמן זה ייקח? חצי שעה? שווה להמתין בתור. בידי קערית פח והוא מחכה עם כולם, עד שהחייל הסובייטי ישקע את המצקת הגדולה בתוך הסיר, וימזוג לו מרק לצלחת."

"הנה מתחילים להגיע הראשונים שעמדו בתור. הם כבר קיבלו מרק וכעת הם פונים לקרן זוית כדי לאכול אותו בשקיקה. אחד מהם מתקרב, וסבא מבקש להציץ, לראות באיזה תבשיל מדובר. הוא רואה מרק דלוח, כמה ירקות לא מזוהים מרוסקים בפנים, המראה לא מאוד מלבב בימים כתיקונם, אבל עכשיו בסיביר זה נראה ממש כמו תבשיל מגן עדן."

"אבל פתאום צדה עינו חתיכות קטנטנות כהות צפות במרק. לרגע עוברת בו מחשבה שאולי זה בשר בכלל. אם זה בשר, המשמעות ברורה, מדובר בתבשיל טרף. הוא שואל את הגויים מה יש במרק, אף אחד לא יודע לומר בוודאות, אם יש בשר או אין בשר. זה לא כל כך משנה להם, העיקר שזה חם ומזין."

"החלה התלבטות פנימית. אם זה היה בשר בוודאות, כמובן שהוא לא יאכל. אבל אין סיכוי שזה בשר, מה פתאום שהרוסים הקמצנים האלו, יפרגנו לאנשים בסיביר מרק בשרי? אין סיכוי. ובכלל, הוא סובל מחרפת רעב, זה ממש מתקרב למצב של פיקוח נפש, לכל הפחות ספק פיקוח נפש, והבשר הזה הוא רק ספק בשר, וגם אם נניח שזה בשר - יש סיכוי גדול שזה בכלל בטל בשישים בכזה מרק גדול, אז בגלל ספק ספיקא - הוא צריך לוותר על ההזדמנות הנדירה לאכול מרק חם?"

"מצד שני... מדובר בטריפה! איזו מן מחשבה זאת בכלל לאכול טריפה או ספק טריפה? אוי לאוזניים שכך שומעות! אין סיכוי שיהודי ירא שמים יאכל דבר כזה!"

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

המבצע הגדול חוזר לתקופה קצרה לרגל זמן אלול

המבצע הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לתקופה קצרה. תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'. זכייה מיידית של הספרים שכבשו את העולם היהודי

תרום 28 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- סט 'דרש דוד'
- חמשה חומשי תורה
- וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי תורה בכרך אחד, ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על ימים נוראים / מסכת אבות, ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 23 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 276 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- של 'דרשו'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'לקראת שבת'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת השבוע מלוקטים מהמבחר של עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו' וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 21 ש"ח לחודש
למשך 6 חודשים
סך כל התרומה 126 ש"ח

וקבל מיידית

3. עותקים של ספר המפתח על המשנ"ב

התקשרו עכשיו 02-5609000

בצאת השבת, נפנה ר' אברהם יצחק לקחת את מזוודתו ואת חפציו מהמקום שהניחם בערב שבת, מה מאד נחרד ליבו, כשבא להוציא את כספו ממחבואו ומצאו ריק ומרוקן... הוא חיפש שוב ושוב בכל סביבות המחבוא והעלה חרס בידו. עתה הבין, שכנראה ראהו איזה בר-נש בשיטוטיו במקום בערב שבת, הבין שיש בידו מטמון ונטל הכל לעצמו...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על מסירות נפש למצוות וסייעתא דשמיא

"והיה מחניך קדוש" (דברים כ"ג, ט"ו)

עשיר גדול לא היה ר' אברהם יצחק. לפיכך כשנצרך לחתן את ילדיו נאלץ לערוך 'נסיעות מגבית' לחוץ לארץ, להידפק על פתחי נדיבי ישראל שבגולה. כך היה מחתן את ילדיו. הוא היה שוהה תקופות ארוכות במדינת הים, עד שנקבץ בידו כל הסכום הנצרך. בהיותו בארצות הברית במסע איסוף התרומות, ביקר שם בערים רבות. כדרכם של המשולחים, היה שוהה כשבועיים בעיר אחת, וכשסיים בה את מלאכתו נסע לעיר אחרת, וכך דילג בין הערים השונות שברחבי אמריקה הגדולה.

באחד ממסעות דילוגיו, הגיע בטיסת פנים מעיר אחת לאחרת ביום שישי. הזמן המקורי המיועד לאותה טיסה נקבע אמנם ליום שישי בשעות הבוקר, ולפי התכנית אמור היה לנחות בשעות הבוקר המאוחרות, כך שתשארנה עוד כמה שעות עד לכניסת השבת. אך כדרכן של טיסות, ובפרט טיסות פנים של הימים ההם, התאחרה ההמראה בכמה שעות עד שנמצא המטוס המתאים.

בהגיעו למחוז חפצו, היה זה כבר סמוך ונראה לעת כניסת השבת. לפיכך, בטרם עלה בידו לסור אל בית האכסניה שסודר עבורו במעונו המפואר של אחד מנגידי העיר, החליט לצאת הישר לבית הכנסת, כדי להספיק להכין את עצמו כראוי בטבילת המקווה ולהחליף את בגדיו לכבוד שבת המלכה. לפי חשבון הזמן המועט שנשאר לפניו, עדיף היה לו להקדים לבית הכנסת זמן מה לפני התפילה, כדי להספיק להכין גם את הנשמה בלימוד במנוחת הדעת בפרשת השבוע. הוא העדיף אפשרות זו מאשר להילחץ ולרוץ לאכסנייתו, להפריע לבעל הבית ולמשפחתו בצורך לקבל את פניו בדקות הקשות והלחוצות של טרם הדלקת נרות, ולהגיע אחר כך אל בית הכנסת באיחור ובנשימה טרופה...

באחד מחדרי בית הכנסת המרווח, הוא מצא מקום טוב להניח את חפציו האישיים ואת מזוודתו, מקום שמור ומסודר עד מוצאי שבת, אולם דאגה אחת נקרה בראשו: היכן יניח את צרור כספו? בתיקו האישי מונחים היו כמה אלפי דולרים, טבין ותקילין, שקיבץ בעמל רב בכל הנסיעה הארוכה הזו. עתה עם כניסת שבת מלכתא, תר וחיפש אחר מקום טוב ובטוח המתאים אף לשמירת

הכספים... לאחר כמה חיפושים אנה ואנה, מצא לעצמו מקום מחבוא טוב ומוגן בשדה שמאחורי בית הכנסת. הוא חפר חפירה נסתרת והטמין היטב את כיס המעות התפוח, סימן לעצמו את המקום, ונכנס לבית הכנסת לקבל פני שבת.

השבת עברה עליו בטוב ובנעימים, הוא חש בנעימות מיוחדת בבית המארחים החשובים; הללו יצאו מגדרם כדי שתהיה שבתו שלמה ולא יחסר לו כלום - כמסורת הנפלאה של אחינו בית ישראל שבגולה, להדר מאוד במצוות הכנסת אורחים, ובפרט באורחים תלמידי חכמים חשובים.

בצאת השבת, נפנה ר' אברהם יצחק דגן לקחת את מזוודתו ואת חפציו מהמקום שהניחם בערב שבת, כדי להעבירם עמו לבית האכסניה. מה מאד נחרד ליבו כשבא להוציא את כספו ממחבואו, ומצאו ריק ומרוקן... הוא חיפש שוב ושוב בכל סביבות המחבוא והעלה חרס בידו. עתה הבין שכנראה ראהו איזה בר-נש בשיטוטיו במקום בערב שבת, הבין שיש בידו מטמון ונטל הכל לעצמו...

המכה היתה כואבת וקשה - כל כספו נעלם עד הפרוטה האחרונה! שבועות וחודשים של עמל ויגיעה במלאכת 'קובץ על יד', פרוטה אחר פרוטה עד שהצטברו לסכום גדול, נמחקו במחי גניבה אחת... לבו נשבר בקרבו, והוא התהלך את כל המסע

מחדש, כאשר זמן החתונה כבר קרב ובא ממש. מי שלא התנסה במלאכה קשה ומפרכת זו, לא יוכל להבין עומק ההרגשה הקשה והכואבת במצב ביש שכזה.

בצר לו נכנס אל הרבי הקדוש והטהור בעל 'ויאל משה' מסאטמאר צוק"ל, זכותו תגן עלינו. הוא הגיש לפניו את הקויטל, פרץ בבכי מר, וסיפר את צרתו בכאב גדול.

הרבי הקדוש הרגיעו, והרעיף עליו טללי ניחומים, כדרכו בקודש. בחכמתו הגדולה מצא מסילות ללבבו לעודדו ולחזקו, שלא יאבד חלילה את התקוה והביטחון במי שכל הכסף הוזהב שבעולם שלו, כמה דאת אמר (חגי ב, ח): "לי הכסף ולי הזהב נאום ה'".

בסיומם שיחתם לחש הרבי אל תוך אזנו: "תבוא הנה לאחר שהגבאי ילך לביתו". כשהגיע בשעת ערב מאוחרת לאחר תום עת קבלת קהל, ניגש הרבי הקדוש לארון צדדי, הוציא מתוכו מעטפה ובה סכום אדיר - יותר מן הסכום שאיבד - תחבה אל תוך ידו ופטרו לשלום.

בנסיעה אחרת, שהה רבי אברהם יצחק על אדמת ארצות הברית חדשים רבים, כאשר נצרך להשיא באותה שנה כמה מבניו. בימים ההם היו תנאי הנסיעה קשים יותר, שלא כבימינו, לכן העדיף להישאר בגולה חודשים ארוכים. עיסוקו העיקרי היה התורה הקדושה, מושוש חייו - היא היתה איתו-עמו בכל מקום שגלה - הוא לא הלך לשום מקום בלעדי ספריו הקדושים, שהיה הוגה בהם תמיד בכל עת מצוא.

בסיומה של אותה 'נסיעה רבתי' הגיע רבי אברהם יצחק עד ארץ ברזיל הרחוקה שבדרום אמריקה, לשהות של שבועיים. משם אמור היה להפליג בדרכו לארץ הקודש.

בברזיל התקבל בכבוד הראוי לתלמיד חכם חשוב ומורם מעם שכמותו. גם כאן זכה לארחו אחד מחשובי הקהילה הקדושה, באחת הערים בברזיל.

כאשר ברר היכן המקווה המקומי, כדי לטבול כדרכו בטרם יפתח את סדר 'ומו בלימודיו השונים ובתפילת שחרית, הופתע עד מאד להיודע, שאין בכל אותה העיר אף לא מקווה טהרה אחד! הדבר ציערו והטרידו; היתה שם קהילה חשובה של יהודים רבים יראים ושלמים, וכל ההסברים שתוצו לו בני המקום, שכבר התרגלו לנסיעה אל המקווה שבעיר אחרת בברזיל - לא התיישבו על ליבו.

ר' אברהם יצחק נסער מאד לנוכח קהילה שלמה בישראל, שאין בה מקווה טהרה. הוא לקח זאת לעצמו כמשימה אישית שהתגלגלה לפתחו - לדאוג למקווה טהרה עבור אנשי המקום! הוא החל בשיחות עם ראשי הקהל ועם חשובי הקהילה, ולא פסק מלדבר עמהם כל עת שהותו במקום, על גודל חשיבות הדבר. לאחר שיחות רבות בנושא, הצליח לארגן במוצאי שבת מסיבת 'מלווה מלכה' בהשתתפות כל בני הקהילה, שבמהלכה תתקיים התרמה מיוחדת לצורך מטרה זו.

סעודת מלווה המלכה התקימה ברוב פאר והדר, ונישאו בה נאומים על ידי רבנים חשובים בגודל ענין 'טהרתם של ישראל'. ר' אברהם יצחק התרגש לנוכח ההתעוררות הגדולה שאחזה בכל בני הקהילה.

בתום מסכת הנאומים החל סדר התרמה פומבית, כמקובל ב'דינרים' בארצות אלו. נשיא הקהילה נעמד על רגליו והחל לדבר 'תכלית' - הוא הציג בפני הנוכחים תחשיב מדויק מתוך דו"ח שהכין במיוחד, בו פרט את עלות כל מרכיבי הבניה בשלמות ההדר כנצרך, והללו הסתכמו בסכום עצום - בני הקהילה לא הורגלו מעולם לגיוס סכומים אדירים שכאלו!

נפלה תדהמה בקהל; שקט מעיק שרר באולם - כולם ישבו משתאים כיצד ומנין ניתן להתחיל בגיוס של אפילו שליש ורביע מאותו הסכום. איש לא פצה את פיו בהצעת תרומה כל שהיא; הכל הביטו בדריכות אל שולחנם של עשירי הקהל, בצפייה שיהיו הם פותחים כדרכם בדבר מצוה, אך גם הללו משכו בכתפיהם, העבירו מבטים רבי משמעות מזה לזה, והמסר ברור לכל - סכום זה בלתי אפשרי בשום אופן לגייס מתוך אנשי הקהילה!

ר' אברהם יצחק ישב כל אותה עת במקומו שב'מזרח' בחוסר מנוחה. ניכר בו שנפשו נסערת במבוכה קשה - כנראה חש בליבו שאם לא תצא מכאן עתה החלטה ברורה שניגשים הישר להקמת המקווה, מי יודע אם תבוא הזדמנות נוספת; עתה ההתעוררות גדולה, והקהל חפץ בקידום הענין, והרי הוא עצמו - היוזם - עומד לצאת השבוע לדרכו, ומי ידחף את ענין המקווה?

לפתע קם ר' אברהם יצחק על רגליו, ובהתרגשות גדולה פנה אל חברי הקהילה ואמר: "שמעו נא רבותי, חכמינו ז"ל הורו (ירושלמי ראש השנה פרק א הלכה ח): 'המתחיל במצוה אומרים לו גמור!' מאחר שהתחלתי במצוה רבתי זו, אינני יכול עוד להשאיר כך תלויה עומדת... ידוע לכם היטב שהייתי בגולת אמריקה קרוב לשנה שלמה, לצרכי מצוות הכנסת כלה, לנישואי ילדי היקרים. צברתי במשך השנה החולפת סכום עצום, והנני מוכן לתרום לכם לאלתר את כל אותו הסכום בשלמות עבור בניית המקווה! הנני משליך יחי על קוני וצורי, שבוודאי יסייע בידי בזכות המצוה להשיא את הילדים בכבוד!".

הרב סיים את דבריו הנוקבים והנרגשים, והתיישב על מקומו. תכף נעשה כל האולם כמרקחה. דבריו הקדושים שיצאו מעומק לב טהור, הציתו אש קודש בליבות בני הקהילה. הם החלו לשוחח ביניהם בהתלהבות: "הנה הוכיח לנו עתה כבוד הרב, עד היכן מגעת מידת 'מסירות נפש' הנצרכת בשביל אותה מצוה גדולה! כנראה, בלי מסירות נפש, בלי שיוציא כל אחד מכיסו יותר מכדי יכולתו, לא נזכה כאן לטהרתם של ישראל!", ולא זו משם עד שעלה בידם לגייס את מלוא הסכום!

אכן עד מהרה הוקם באותה עיר 'מקווה טהרה' בתכלית ההידור, המתנוסס עד היום לתפארה במרכזה של ברזיל!

(מתוך 'טיב המעשיות')

פיזור צדקותיו של רבי שמשון לכל דל ונצרך, הקיף תחומים רבים, אבל תחום מסוים בפרט, היווה עילה קבועה לפעור חור בארנקו הריקן, ולפזר עליו ממון רב. היה זה כל אימת שהבחין בצורך של מאן-דהוא לערוך תיקון שיניים... סקרנותו של האברך התעוררה, והוא פנה אליו בשאלה: מדוע דווקא עניין זה של תיקון שיניים כה מיוחד בעיניו?

מסירות מיוחדת לצדקה, של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל

"ולך תהיה צדקה" (כד יג)

סכומי עתק פיזר לצדקה, שאיש לא ידע מהיכן וכיצד מסוגל היה לתת במצבו הדחוק. אין ספק, כי לעומת מעשי הצדקה הכבירים שהתגלו בהיסח הדעת, רבים אחרים נותרו חבויים ונעלמים, בכלל ה'סתרי תורה' שלקח עמו רבי שמשון זצ"ל בצניעותו.

למשל, בהיותו פעם בחוץ לארץ, קיבל מאחד מידידיו סכום של עשרת אלפים דולר לצורך מסוים, והנה לא חלפו עשרים וארבע שעות מעת נחיתתו בארץ הקודש, עד שהכסף כולו - עד הדולר האחרון, חולק על ידו לעניים תלמידי חכמים.

אירע פעם שהיה לו באמתחתו סכום של כמה אלפי דולר, שאותו הרוויח מהפרש של מכירת דירה ישנה והחלפתה באחרת. היה זה בחודש אדר. עד פורים הספיק לפזר את כל הסכום לצדקה. כאשר נשאל על ידי ידיד פלוני: "הייתכן לעשות כדבר הזה?!", התרומם מכיסאו והשיב: "מה אעשה? אם אתה היית שומע את הצרות שאני שמעתי בימים אלו, גם אתה היית מחלק!..."

במשך תקופה, החזיק כלכלית משפחה נצרכת מבני הקהילה, ובכזו פשטות, עד שכל אימת שאב המשפחה ההיא נזקק לכסף עבור קניות, פונה היה אליו בטבעיות של בן הפוגש באביו, ומבקש הימנו כסף לקניות.

אבל לא רק ממון שפע בנדיבות לב לזרים כמו לבני משפחה, אלא כל דבר בעל ערך שידע כי ישמח לבב אנוש. בשונו פעם מאחד ממסעותיו בעולם הגדול, הביא באמתחתו פירות טרופיים נדירים. מתבקש היה, לכאורה, כי ישמור אותם לבני משפחתו בלבד. אך לא. גם בני המשפחה נהנו אמנם מהפירות, אבל בתוך שעה קצרה מבואו לאופקים, כבר הספיק לחלק לכל מי שמצא בדרכו מלוא חופניו מהפירות המיוחדים בטעמם ומרהיבי העין ביופיים.

"זה לא ה'ביזנס' שלי..."

בדרך כלל, נמנע היה מלעסוק בגיוס כסף עבור מוסדות שאליהם היתה לו זיקה אישית. ובעדינות נפשו נאלם דום, ובוש לעסוק בהשגת ממון עבורו או עבור מוסדותיו.

אולם כאשר לא היתה לו שייכות פרטית לעניין מסוים, שהיה נכבד

וחשוב בעיניו, או שהיה בו משום קיום התורה, לא בוש ולא היסס לנהל ברמה מערכה משומנת של גיוס כספים, בחכמה ובתבונה. במקרים כאלו, כמו נעלמה לה הבושה הטבועה בו, וברוב מרצו וכישרונו עלה בידו בס"ד לגייס סכומים אגדיים של מיליוני דולרים. כך סיפר למשל הרב עזריאל טאובר זצ"ל, אודות פגישתו הראשונה עמו:

"היה זה לפני כשלושה עשורים, הוא הגיע אלי לביתי שבמונסי, וסיפר כי הוא מתגורר באופקים, ובעיירה ירוחם יש מוסד תורני שלומדים בו בצריפים דלים מתוך עניות. תוך כדי דיבור הוסיף ואמר: 'אני שליח, ושמעתי שאתה חובב תורה. העיירה ירוחם אינה ה'ביזנס' (- העסק) שלי, אינני משמש כרב במקום, לא אקבל אחוזים על התרומות שאגייס, ואפילו משכורת אין לי מזה, אלא שאני מכיר את המקום מהתקופה שהייתי שם, ופשוט מרחם עליהם'. השבתי לו: 'בסדר, אבוא לראות את המקום'. ואמנם בנסיעתי לארץ ישראל נפגשנו, הוא לקח אותי לשיבת ירוחם, ומאוד התרשמתי. כך הכרתי את ירוחם, ואותו..." (ואכן בעקבות נסיעה זו נבנה בניין של קבע לשיבה).

גם בתחום זה הפעיל את כישרונותיו הברוכים ומבטו המקורי, כדי לעורר את הציבור להירתם לעניין הצדקה, אף כאשר היו אלו מקרים, שמטבע הדברים היה קשה מאוד לעורר את רחמיהם ולשכנעם לפתוח את לבם וכיסם:

בשובו פעם מאחד ממסעותיו בעולם הגדול, הביא באמתחתו פירות טרופיים נדירים. גם בני המשפחה נהנו אמנם מהפירות, אבל בתוך שעה קצרה מבואו לאופקים, כבר הספיק לחלק לכל מי שמצא בדרכו מלוא הופניו מהפירות המיוחדים

זקוקה בדחיפות לתיקוני שיניים קדמיות, והוא עומד חסר אונים בלי יכולת לממן את הטיפול, למרות הצורך הגדול.

לרבי שמשון, כדבריו לאותו אברך, לא היתה באותה שעה אפשרות כלכלית להוציא כסף, לא במזומן ולא בצ'קים, אבל אף על פי כן, לאחר הרהור קל אמר לו: "אני מעוניין מאוד לממן לך את הכול. תשיג הלוואה ואני אפרע לך אותה בתשלומים. תבוא אלי מדי חודש ואתן לך מאה דולר".

גם במקרה זה דאג שלא יחוש אותו נצרך חוסר נעימות מיותר, כל אימת שיבוא אליו לקבל את ה'קצבה החודשית', ולפיכך אמר לו: "הבה נקבע שאם חלילה אשכח מדוע אתה דופק בדלת, אינך צריך לומר בקול מה מטרת בואך, אלא תסמן לי כך (ובדברו נקש על שיניו, מצביע על אות מוסכם), ומיד אזכר..."

וכך הווה. אלא שלמעשה מעולם לא הוצרך להשתמש בסימן המוסכם, שכן מדי חודש נקש על דלת ביתו והוא היה נזכר תכף, ומיהר להגיש לו את הסכום.

סקרנותו של אותו אברך התעוררה, לנוכח הרצון העז של הרב לסייע בפרט בתחום זה, גם במצבי קושי, ולאחר כמה שנים, פנה אליו בשאלה מדוע דווקא עניין זה של תיקון שיניים כה מיוחד בעיניו. כך גילה, כי כמו בתחומים נוספים, גם כאן הכריעה מילה אחת של גמרא כנגד הררי סברות אחרות. וכך השיב לו: "למדתי זאת מגמרא מפורשת בנדירים, על דברי המשנה שם: מעשה באחד שנדר הנאה מבת אחותו, והכניסוה לבית רבי ישמעאל ויפיהו וכו'. 'תנא שן תותבת היתה לה ועשה לה רבי ישמעאל של זהב משלוי'. הגמרא, אפוא, לא מסתפקת בתיאור הסתמי שרבי ישמעאל דאג לייפותה, אלא מפרטת שאחת משיניה נפלה, והוא עשה לה שן יפה תחתיה. מכך למדתי את הנחיצות שבעניין".

(מתוך הספר 'השמש בגבורתו')

באופקים נערכה פעם אספת התרמה, למען אדם ששקע בחובות מעיקים מניהול מוסד תורני, שנסגר בינתיים בצוק העתים. ההיענות הציבורית במקרים כאלה שואפת בדרך כלל לאפס, שכן אנשים מטבעם אוהבים להשקיע את כספם בדבר קיים וממשי, מתוך תחושת שותפות לעשייה ברוכה, ונהנים למחשבה שמוסד מסוים פועל מכוחם ובתרומת ידיהם, בעוד שתשלום חובות בלבד, נדמה בעיניהם כ'עסקי אוויר' שאינם מניבים שום פעילות.

ואמנם כן, למרות שנישאו נאומים נרגשים - לא הורגשה היענות ציבורית, והאספה נדונה לכאורה לכישלון חרוץ. והנה רבי שמשון וטוב לבו עמו, נעמד לשאת דברים, גייס גם את גאונותו, ואמר:

"מוריי ורבותי, כאשר אוספים כסף למוסד תורני העתיד לקום, כולם נענים לתת צדקה, אולם מי יודע אם המוסד אמנם יעמוד לבסוף על תלו? ואף אם יעמוד ויקום, איך נדע בדיוק להיכן ילך הכסף? אלא שאף על פי כן נותנים ביד רחבה ורוכשים זכויות.

"רבותי, הנה כאן יש לנו אפשרות שאינה מזדמנת לעתים קרובות. אין ספק שבשנות קיומו היו במוסד הזה תורה ועבודת התפילה. אם כן, נפלה בחלקנו הזכות לתת למשהו ברור ואיכותי..." והוסיף להלהיב את הציבור, והוא נענה לו לתרום ביד רחבה.

עלי ועל צווארי

לא תמיד היו עמו באמתחתו הסכומים הגדולים שהתחייב לצדקה, כל אימת שנודע לו על צורך, אבל גם לצורכי עצמו ומשפחתו, אין אדם נמנע מלהתחייב על סכום הנדרש לצורך דוחק. כך זכה ולבסוף התקיים בו הכתוב "לק-ל גומר עלי", והקב"ה סייע בעדו לגמול בטהרת נפשו חסד לרבים.

פיזור צדקותיו של רבי שמשון לכל דל ונצרך, הקיף תחומים רבים, אבל היה תחום מסוים, שלדעת יודעי דבר העומדים על סודו, היווה עילה קבועה לפעור חור בארנקו הריקן של הרב, ולפיזר עליו מזמון רב. היה זה כל אימת שהבחין בצורך של מאן-דהוא לערוך תיקון שיניים... עובדה אחת בהקשר לכך, הוזכרה כבר לעיל, והנה עובדות נוספות:

פעם נודע לו שאברך פלוני חש בושה מפני החלל הפעור בשיניו הקדמיות, לאחר שאחת מהן נפלה ונבצר ממנו לעמוד בתשלום הטיפול, בסך אלף וחמש מאות שקלים. רבי שמשון הוציא מכיסו את הסכום, ומימן את עלות השן התותבת. מחצית השנה לאחר מכן נשברה השן התותבת, ונדרש תיקון נוסף שגם עלותו היתה גבוהה, ומשנודע לו על כך, קרא לו רבי שמשון ונתן ושקל לידו את הסכום הנדרש - שמונה מאות שקלים. אבל בכך לא אמר די. הבין כי אמנם השן תתוקן, אך את אי הנעימות להזדקק למתנת ידו בשנית לטיפול חוזר, קשה לתקן. לפיכך פייסו בדברים והנעים את ההענקה: "השן הזאת", אמר לו, "היא שלי, ואין לך בכלל זכות עליה, לפיכך עלי מוטל לשלם את התיקון!".

בשיחה אקראית עם אחד מבני הקהילה, סיפר לו הלה כי רעייתו

מספר רבי אהרן טויסיג, שלאחר השיעור ניגש אל בנו של מרן ה'שבט הלוי', הגאון רבי חיים מאיר הלוי ואזנר זצוק"ל, ושאל אותו אם הוא יודע את המקור של דברי אביו, אך רבי חיים מאיר אמר לו שאינו יודע. ואז ביקש רבי אהרן ממנו, שישאל את אביו הגדול איה מקור דבריו, אמר לו רבי חיים מאיר זצ"ל: "דע, שבמשך השנים שמעתי מאבי הרבה דברים נפלאים, אמנם בגלל כיבוד אב מעולם לא שאלתי על שום דבר שאמר 'מה המקור?'"

מאוצרותיו של הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד

"ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלויים" (כד ח)

שמעתי עובדא נפלאה מאת ידידינו, המשפיע המפורסם הרה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, משגיח רוחני בישיבת 'אלכסנדר', מהיושבים ראשונה בקרית מלך רב - קרית וויז'ניץ, וכך סיפר:

פעם אחת - בחודש אלול - הייתי נוכח בשיעור שמסר פוסק הדור, הגאון האדיר בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל. לקראת סיום השיעור אמר כך: "אנו עומדים עכשיו לפני הימים הנוראים, ובודאי רוצה כל אחד ואחד לעשות הכנה ראויה ורצויה כדבעי, ולכן" - אומר ה'שבט הלוי' - "חושבני, שבנוסף לכל סדרי הלימוד שיש לכל אחד ואחד, היה מן הראוי שיקבעו גם סדר ללימוד ספרי מוסר, ומרגלא בפומיה דמרגא החתם סופר זי"ע, שביום שהוא אינו לומד מוסר, הוא מרגיש ירידה למשך ארבעה שבועות..."

כל הנוכחים הביטו אחד על רעהו בתמיהון, כי הלא ידוע לכל, מה דמתאמרא בבי מדרשא, שהחת"ס העיד על עצמו, שביום שאינו לומד מוסר, הרי הוא מרגיש ירידה במשך "כל אותו היום", וכן כתוב בספר 'חוט המשולש' בתולדות חייו של החת"ס, ועוד כמה מקומות, שבאותו יום היה מרגיש ירידה, ואילו ה'שבט הלוי' אומר בשמו שהרגיש כן למשך "ארבעה שבועות", אך כמובן שאף אחד לא אמר שום דבר.

מספר רבי אהרן, שלאחר השיעור ניגש אל בנו הגדול של מרן ה'שבט הלוי', ה"ה הגאון הגדול רבי חיים מאיר הלוי ואזנר זצוק"ל, ושאל אותו אם הוא יודע את המקור של "ארבעה שבועות", אך רבי חיים מאיר אמר לו שאינו יודע. ואז ביקש רבי אהרן ממנו שיאיל בטובו לגשת אל אביו הגדול, ולבקש ממנו להודיעו איה מקור דבריו, ועל זה אמר לו רבי חיים מאיר זצ"ל, כדברים האלה: "דע, שבמשך השנים שמעתי מאבי הרבה דברים נפלאים, וגם דבר זה שעליו אנו דנים כבר שמעתי מפיו כמה פעמים, אמנם איך פרעג נישט קיינמאל דעם טאטן איבער קיין שום זאך אלס כיבוד אב" - מעולם לא שאלתי על דבר שאמר 'מה המקור?' - 'מי בעל דברים?' - 'ממי שמעתי את זה?'... והמשיך רבי אהרן וסיפר, שלבסוף ניגש הוא בעצמו לשאול את מרן

בעל 'שבט הלוי' למקור דבריו, והוא השיב לו, ואחר כמה שנים מצא איזה מקור בספר אחד, ואז חזר ואמר לה'שבט הלוי' מה שמצא באותו ספר... וכך המשיך רבי אהרן להאריך בפרטי המעשה. אני לא אמשך את המעשה, אני רוצה לעצור כאן, ולהשתעשע בנקודה נפלאה זו שהזכיר בדבריו כבדרך אגב - ולא היה נוגע לעצם המעשה שסיפר מבעל 'שבט הלוי' - כי דבר זה עשה עלי רושם. הבה ונתבוננה - יהודי שהוא בעצמו זקן ואדם גדול - ומעיד על עצמו שמעולם לא שאל את אביו שום דבר על מה ששמע ממנו! אף פעם לא שאל אותו "מה המקור"! ואפילו בכגון דא, שדברים ידועים הם ממרן החת"ס - לא כמו שאמר אביו - והרי הוא בחינה של תורה היא, וללמוד אני צריך! - מ"מ לא רצה לשאול את אביו את מקור הדברים! וגם כשביקשו ממנו לגשת אליו - הוא עדיין לא רצה... בשנת תשס"ח התקיימה שבת התוועדות לחסידי וויז'ניץ בארה"ב וקנדא, בראשות האורח הנעלה מארץ ישראל, ה"ה בנו הגדול של מרן הגה"ק בעל 'ישועות משה' זי"ע (כעת מרן האדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק), ופסגת ההתוועדות היתה הסעודה דצפרא דשבתא, שאכלו כולם ביחד עם האורח הגדול שליט"א, ואני זכיתי להיות אז נואם הכבוד, וכך אמרתי בתוך הדברים:

ידוע מה שאומרים העולם, "ברא כרעיה דאבוה", ובאמת מקורו

המשך בעמוד 12

חדש בקו השיעורים של דרשו

מיטב השיחות והשיעורים
לפי סדר פרשת השבוע

להתכונן לשבת עם קו השיעורים של דרשו
שיחות ושיעורים, ווארטים וסיפורי צדיקים, עכשיו בשלוחה חדשה
שמעו ותחי נפשכם

הרב יוסף ברגר שליט"א
ווארט עם סיפור
בראי הפרשה

הרב מאיר שפרנך שליט"א
פנינים ורעיונות
מתוך הפרשה

ניתן לבחור
את הפרשה הנוכחית
או כל פרשה אחרת
וכן את שם הרב אותו
הנכם מעוניינים לשמוע

הרב צבי פוקס שליט"א
פרשת השבוע על פי
האור החיים הקדוש

הרב מנחם שוורץ שליט"א
פנינים ורעיונות
מתוך הפרשה

הרב אברהם פוקס
והרב שלום יכנס
סיפורים מרתקים
ויהלומים מגדולי
ישראל בראי הפרשה

077-2222666 שלוחה 7

האמת, זה התחיל פשוט מקנאה. ישנם דברים, בפרט כאלו שגרמו לנו לשינוי רציני בחיינו, הנחקקים בראש, ואולי זה יישאר לתמיד. היה זה בסיום המחזור שלפני הקודם בחודש אב. ישבתי ב'שיבת הר"ן' בעירנו, ומול עיני נגלה מראה אדיר, שמעולם לא ראיתי: בשקט ובלא רעש הבחנתי בהם נכנסים אחד-אחד, ניגשים, לוקחים ערימת דפים מאוגדת, ובמלוא הרצינות מתיישבים ומתחילים למלא... "מה זה?" התעניינתי אצל ידידי ומכרי, הרה"ג חנוך חיים ורטהיימר

שיחה עם הרה"ג יהושע פרקל שליט"א מביתר, שכבר זכה להיבחן על כל הש"ס

הרה"ח אהרן כהן

"הרכבת יצאה לדרך", מפטירים בחיך וותיקי הלומדים והיודעים, אלו המאשרים שבועם, שכבר זכו להיבחן על כל הש"ס במסגרת 'קניין ש"ס', כשכעת מוסיפים הם ומשקיעים לקראת המבחן השלישי במחזור הנוכחי, על 630 דפי גמרא.

לתועלת הנבחנים הוותיקים, ובייחוד אלפי המצטרפים החדשים, המתכוננים לקפיצה מהמבחן הקודם בו נבחנו על 450 דפים, למבחן המתקדם שבו ייבחנו על 630 דפים, פנינו לשיחה עם אחד מבעלי הניסיון, הרה"ג יהושע פרקל שליט"א מביתר, שכבר זכה להיבחן על כל הש"ס במחזור הקודם, לשמוע ולהחכים בדרכו האישית בדרך לקניית וידיעת הש"ס על בוריו.

איך הכל התחיל?

"האמת, זה התחיל פשוט מקנאה! ישנם דברים, בפרט כאלו שגרמו לנו לשינוי רציני בחיינו, הנחקקים בראש, ואולי זה יישאר לתמיד. היה זה בסיום המחזור שלפני הקודם בחודש אב, ישבתי ב'שיבת הר"ן' בעירנו, ומול עיני נגלה מראה אדיר, שמעולם לא ראיתי. בשקט ובלא רעש, הבחנתי בהם נכנסים אחד-אחד, ניגשים, לוקחים ערימת דפים מאוגדת, ובמלוא הרצינות מתיישבים ומתחילים למלא...

"מה זה?" התעניינתי אצל ידידי ומכרי, הרה"ג חנוך חיים ורטהיימר, אחר שראיתי אותו ישוב במלוא המרץ וממלא את ערמת הטפסים... 'המבחן המסכם על כל הש"ס', הייתה התשובה המחויכת שהביעה את האושר והסיפוק אותו הוא חווה ברגעים אלו, בהם יושב הוא ועובר יחד עם שאלות המבחן על כל הש"ס.

עדיין לא ידעתי מה אני אעשה, אך אחת ידעתי: מה שהיה כבר לא יהיה. ומאותו רגע יצאתי לדרך. אם כי בהחלט לא הייתי בטוח בעצמי שאצליח במשימה הגדולה. אך באותו הרגע גמלה בליבי ההחלטה שלפחות אנסה, שאדע שלפחות ניסיתי לזכות. אני זוכר, משחזר הוא מאושר, "הרגעתי את עצמי שלא יקרה כלום אם אבחן

רק על חצי ש"ס, ולא על הכל, וכך ברוך השם התחלתי!"

תכל'ס, איך עושים את זה?

"למעשה, תכנית הלימוד שלי רגועה ומסודרת, לא משהו קשה מדי", ממהר הוא להרגיע. בכל יום אני לומד את ה'דף היומי', אחר אני לומד שוב את הדף של אתמול. בשישי-שבת שאין סדרי כולל, אני עובר שוב על החומר השבועי. לפעמים החזרה מתבצעת בחלקה ב'ליל ששי' והשאר או בימי השישי והשבתות הארוכות, או בלילות השבת החורפיים - בכל פעם לפי המצב בבית וכדומה.

"בהמשך, בשבוע של המבחן החודשי, אני משנן משבת עד יום רביעי בכל יום ששה דפים גמרא, כשביום חמישי ובשישי עד המבחן - אני עובר שוב על כל החומר של השלושים דף.

"אחר המבחן החודשי, מגיע הזמן להתכונן גם לקראת ה'מבחן המסכם' על מאה ועשרים דף, כך אני משתדל להתקדם כל הזמן, במתכונת של 'חזרה צדדית' בזמנים פנויים של בין לבין וכדומה, כשבחודש האחרון לפני המבחן המסכם, אני חוזר שוב על ה-120 דף."

איך מצליחים ללמוד כל כך מהר? אני מנסה להבין.

"קודם כל, אודה על האמת, הייתי מאוד שמח לעבור כמה שיותר

ששיננתי אותן די הרבה. כן, מסכתות שלמדנו בכולל כמו; בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא. ואז תכננתי, שאת המסכתות שאני יותר שולט בהן - עברתי עליהן בהתחלה, כשלושה חדשים לפני המבחן, ולאחריהן התקדמתי ועברתי לשאר המסכתות".

מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית 'קניין ש"ס'?

"אני התחלתי במחזור הזה להיבחן גם על תוס", מפתיע הוא בגילוי לב. "האם אצליה להיבחן על כל הש"ס גפ"ת? איני יודע, הלוואי שאזכה! אך מה שאני כן יודע, שכאמור, במחזור הקודם גם לא הייתי בטוח שאזכה לדעת את כל הש"ס, ובסוף ברוב סייעתא דשמיא זכיתי! בנוסף שלמעשה אף אם לא אזכה לדעת את כל הש"ס בתוס', נו, כזה נורא לדעת אלף דפי גמרא גפ"ת?", שואל הוא אותי רטורית..."

בכלל, מבקש הוא להטעים בהבלטה: "כדאי להזכיר לעצמנו את המטרה הקדושה, של ידיעת כל הש"ס עם המציאות הנכספת שאין כמוה; האושר והסיפוק של ידיעת כל הש"ס בחדא מחתא, כך שאני בהחלט ממליץ ומדרבן כל אחד, בפרט זה שכבר התחיל, אף שאכן זה לא בא בקלות, זה דורש רצינות ועקביות בהשקעה של שעות על גבי שעות כסדר. אך כדאי לקפוץ למים התורניים, בהחלטה להשקיע בכל הכח והמוח בשינון וחזרות עד הזכייה המאושרת לדעת את כל הש"ס!".

לסיום, מבקש הרב פרקל להדגיש; "דיברנו על 'קניין ש"ס', אך בעצם הרעיון הוא בכלל העניין להיות חבר במסגרת מבחנים. אינו דומה לימוד רגיל ללימוד בליווי מסגרת מבחנים, המדרבנת כסדר להשקיע בשינון וחזרות. אישית, כבר זכיתי לדרבן כמה חברים ומכרים, שטענו שאין להם טעם בלימוד, להצטרף למבחנים החודשיים. תגובותיהם לאחר שזכו להצטרף גילו לי, שאכן כל אחד באשר הוא, אחר שהצטרף למסגרת מבחנים, והוסיף בשינון וחזרות על הלימוד, מוצא הוא טעם חדש בכל הלימוד וידיעתו, לצד אושר וסיפוק פנימי שרק ידיעת הלימוד יכולה להביא!".

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

שוב ושוב על הדפים בפנים, לטעום ולחוות את המתקנות שבדפי הגמרא. אך הזמן עושק... לפיכך אכן בחזרה המהירה על כל השלושים דף, וכן בחזרות שבהמשך לקראת המבחנים הגדולים יותר - אני לא חוזר כרגיל בהוצאת כל המילים מהפה, רק אני עובר על הדפים ב'הבטה מהירה', כשאני סוקר את כל החומר ומרענן את זה בראשי.

"בנוסף", מחייך הרב פרקל, "חשוב להדגיש שוב ושוב, מה שכבר ראיתי שהרבה חברים הדגישו בשיחותיהם, ועכשיו כחכם מהעבר, אני רואה את זה הרבה יותר; כדי להצליח, חובה ללמוד בפעמיים הראשונות את החומר טוב מאוד, להבין את הגמרא על בורייה בלי 'מריחות' וכדומה, רק כפשוטו, ללמוד באופן ברור ומסודר בהבנה ברורה ולסכם את הגמרא. אחר כך במיוחד אחר כארבע-חמש חזרות על הלימוד בפנים, אפשר די-במהירות לעבור שוב על הלימוד בריענון סיכום ותמצות הדפים.

"למשל", מציין הוא בפשטות מדהימה ומסעירה; "בתקופה שלפני המבחן המסכם על 120 דף, אני מנצל את הנסיעות לכולל, ב'הבטה מהירה' על החומר שנלמד בארבעת החודשים האחרונים. ולצד זה מתחזק וממשיך בתכנית הרגילה, של לימוד ה'דף היומי' עם החזרה השבועית והחודשית".

ומה עושים כשמגיעים המבחנים הגדולים של אלפיים, אלפיים חמש מאות דף בפעם אחת? מבקשים אנו לשמוע.

כרגיל ב'חזרות', ממהר להזכיר הוא את הבהרתו, שאכן בדרך כלל, בחזרות אלו הוא כבר לא זוכה לשנן ולחזור על הלימוד כרגיל בפנים הגמרא. בנוסף, הוא מציין; "אני מתחיל את החזרה הרבה זמן לפני המבחן. היו פעמים בהן התחלתי לחזור על הלימוד כשלושה חודשים וחצי מראש. בתקופה הראשונה עברתי כל יום על 15 דף ליום, בהמשך התקדמתי ל-40 דף, כשבחודש האחרון ממש עברתי כל יום על 120 דף. כשכמובן, עם כל מבחן שמתקדמים וכל חזרה נוספת - מתקצר זמן החזרה לכל דף".

לתועלת הלומדים מגלה הוא 'סודות מהחדר', כשהוא מקווה שהדברים יביאו תועלת; "ישבתי וסידרתי לעצמי רשימה פרטנית, באלו מסכתות אני שולט במיוחד, למשל; ברכות, שבת, עירובין

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

"מי שלא ראה את חרדתו של רבי אהרן קוטלר, ואת גודל כאבו ויגונו באותה שעה, לא ראה יראת שמים מימיו. רבי אהרן נעשה חיוור כמו סיד ופרץ בבכי סוער: "אוי! ריבוננו של עולם!", התוודה רבי אהרן בגילוי לב, "אני מבטיח לך שלא אחזור לכאן יותר! לעולם יותר לא ידרכו כפות רגלי במדינת פלורידה!..."

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

חז"ל משננים אותו באוזנינו פעמים רבות, אך כנראה איננו שמים לב אליו דיו:

הנה רק לפני שבועות אחדים קראנו בתורה: "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְדוּ וְלֹא תִשְׁיִמוּ קֶרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לְמַת: כִּי עִם קְדוֹשׁ אַתֶּה לַה' אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בָּחַר ה' לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: (יד, א-ב). מפרש שם רש"י: "לפי שאתם בניו של מקום ואתם ראויים להיות נאים ולא גדודים ומקורחים".

"עד כדי כך היא אמונתנו", אומר רבי ירוחם, "שהקדוש ברוך הוא ממש 'משפילי לראות בשמים ובארץ', כי המלך הנהו ממש עמנו, קרוב בתכלית, עד שעל האדם להחזיק את עצמו תמיד בנאות והדר... כי תמיד המלך בשכנות הוא נמצא, ואיך יניח כל רבב ואבק על עצמו".

וממשיך רבי ירוחם: "כי ההתפעלות בנושא זה עצומה היא! הלא כלל ישראל הוא עם שנרדף על צווארו כבר אלפיים שנות גלות, ועם כל זאת, יש לכל יהודי הארת פנים ויופי מיוחד שלא ניתן למצוא אצל אף גוי, גם הנאה ביותר. כי אכן, 'בנים אתם להשם אלוקיכם', וצריכים אנו להיות ראויים לקבל פני מלך".

כך גם בעניינינו, אומר רבי ירוחם. כשהכתוב אומר: "כי השם אלוקיך מתהלך בקרב מחניך", הרי זה כפשוטו ממש! מכך נובע הציווי לשמור על הקדושה והטהרה בקפידה יתירה, כי יסוד אמונתנו הוא שהמלך נמצא ממש איתנו כאן, ואיך שייך לנהוג אחרת בקרבתו של

הבה ונתמקד בכמה יסודות ולקחים חשובים הגלומים בפסוקי התורה, מהם נלמד כיצד לנצל את סגולת העבודה של ימי האלול, ביתר שאת ועוז:

הפסוק אומר: "כי תצא מחנה על אויבך, ונשמרת מכל דבר רע" (כג, י).

מרחן הגאון הצדיק רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל, משגיח ישיבת 'מיר', בספרו 'דעת תורה', מפיק לקחים נפלאים מפסוקים אלו, נעתיק את לשונו:

"ראו מה בין מחנה ישראל למחנה האומות. מהציווי בפסוק זה, אנחנו רואים מהו להיות יהודי! מכאן תמונה מדוייקת על מחנה ישראל... מחנות האומות, כל דאגתם על כלי הזין שלהם, 'אלה ברכב ואלה בסוסים'. אך במחנה ישראל אין אף זכר לכלי זין, 'ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר'..."

אצל אומות העולם, מחלק רבי ירוחם, לא ימצא מי שמוטרד בזמן מלחמה מבניית אישיותו האישית, או דואג לתיקון מידותיו. כל מחשבותם ועיסוקם הם בכלי המלחמה וטכסיסה. הם מוטרדים מי מהצדדים הניצים ישיג נשק טוב ויעיל יותר, מי יאחזו בחרב המוצלחת והחדה יותר, ומי יצליח בטקטיקה להכריע את הקרב בנצחון מוחץ.

אולם אצל עם ישראל, העם הנבחר, כאשר יוצאים למלחמה, התורה מכריזה הכרזה אחת ויחידה: שמירה מעולה על שלימות המחנה, טהרתו וקדושתו! כך לא תסתלק מהם השכינה, ועזרתו יתברך תועיל להם לנצח את האוייב ולהכניעו. מבחינת התורה זהו המתכון היחיד והאמיתי לנצח במלחמה!

המשגיח רבי ירוחם, מחדד הארה נפלאה זו - באמצעות מעשה שהיה:

אירע פעם שנשיא מדינת פולין, הגיע לבקר בסביבותיה של ישיבת מיר, ובני הישיבה יצאו לקבל את את פניו בהדר, בבגדים נקיים ומקושטים, כראוי לכבוד מלכות. רבי ירוחם שם לב, כי כל הנוכחים שבאו להקביל את פני הנשיא, הקפידו על שלימות בגדיהם, שיהיו מהודרים ונאים, ולא יחסר בהם אפילו לא כפתור אחד. מתוך הבנה שאין ראוי לקבל פני נשיא בבגדים מלוכלכים וקרועים.

נקודה זו הובילה את רבי ירוחם לעמוד על יסוד מסויים, אשר אמנם

רבי ירוחם שם לב, כי כל הנוכחים שבאו להקביל את פני הנשיא, הקפידו על שלימות בגדיהם, שיהיו מהודרים ונאים, ולא יחסר בהם אפילו לא כפתור אחד. מתוך הבנה שאין ראוי לקבל פני נשיא בבגדים מלוכלכים וקרועים

דמותה, מיד חפצו כולם לתת לה לעקוף את התור, הן אשתו של ראש הישיבה הנערץ היא, ודין אשת חבר כחבר.

אך הרבנית לא הסכימה לעקוף את התור. דחק בה אחד הנוכחים ואמר: "הלוא את אשת ראש הישיבה, וזה ענין של כבוד התורה..." אך היא הגיבה לעומתו בביטול ובהצטנעות: "אמנם ראש הישיבה הוא אדם גדול, אבל אני בסך הכל שפחתו, לא מעבר לכך".

לאחר שיצאה מהחנות, ליוה אותה אחד מבני הישיבה. "ראה", אמרה לו הרבנית בחיוך. "הם לא הבינו מה שאמרתי. אני שבחתי את עצמי, ולא להיפך. היודע אתה לאיזו שפחה התכוונתי? לא לשפחה הפשוטה, אלא לאותה שפחה שראתה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי הכהן (ראה רש"י שמות טו, ב). כי אני כל יום ויום רואה גילוי כבוד שמים, בהנהגתו של בעלי רבי אהרן!"...

בכל הליכותיו ופעולותיו של רבי אהרן, יכלו לראות מציאות זאת של קרבת אלוקים, ומי כמו אשתו יכלה להעיד על כך. כל ישותו זעקה יראת שמים, ותחושת עבדות מופלאה ובלתי מתפשרת לבורא עולם. הוא חי באופן חושי ומציאותי את הידיעה וההכרה ש"השם אלוקיך מתהלך בקרב מתנך".

שני סיפורים נפלאים שממחישים זאת היטב, שמעתי מפי תלמידו המובהק של רבי אהרן, הרב הצדיק רבי צבי חיים ראזנאהן שליט"א מהעיר לייקווד בארצות-הברית, שהשתקע בשנים האחרונות בארץ הקודש:

מעשה שהיה, כאשר נאלץ רבי אהרן לנסוע לפלורידה, להיפגש עם נדיב מסויים לטובת הישיבה. במדינה זו שורר בתקופת הקיץ מזג אוויר חם יחסית, ובשל כך היא משופעת בבתי מלון ובאתרי תיירות גדולים, ובהתאם לכך גם הפריצות שם נוראה. רבי אהרן הסתפק בתחילה אם לנסוע לשם או לא, ולבסוף הכריע כי טובת הישיבה וקיומה עדיפה, ויתכן שיש כאן בחינה של 'ליכא דרכא אחרינא', ובכל אופן ישמור על עיניו מכל משמר ממראות אסורות. לאחר נסיעה ממושכת, נכנס רבי אהרן לבית המלון בו התאכסן

מלך ובסמיכות אליו?!

מי שמרגיש כל העת 'קרבת אלוקים', ויודע כי השם יתברך נמצא איתו בכל רגע, הוא חי בתחושה אחרת לגמרי. כל הנהגתו היא הנהגה זהירה ומדודה.

בסיום, מספר רבי ירוחם, כי ביקורו של נשיא פולין חידד לו הבנה נוספת:

כשהנשיא עמד לעזוב את העיירה, הוא העביר ביקורת על ברכת השלום שבירכוהו תושבי המקום, שלא כללה שום בקשה וחנינה. שכן במקום לא רחוק ממיר, בעיירה בשם קרליץ, נשכבו כמה אנשים סביב מרכבתו ומנעו את נסיעתה. "אין אנו זזים מכאן", זעקו, "עד שתושיענו!"

"זעקה כזו כוללת כבוד והדר המלכות - יותר מכל הטקסים שבעולם!", טען הנשיא. כי אם מבקשים מהנשיא ומתחננים אליו, מראים כי הוא הוא השולט בהם, וכי נתונים הם תחת עול מרותו וזקוקים לחסדו וטובתו.

לאור זאת, הסיק רבי ירוחם, יש להבין כמה חשיבות יש למראה ולהתנהגות של האדם בשעה שמתפלל הוא בפני קונו, שזהו הזמן של קרבת אלוקים וכבוד שמים. כאשר הוא מתחנן על נפשו, על מחייתו, על בני ביתו וצרכיו האישיים, הוא מראה - ביד מי הוא נתון, ומי הבעל הבית של הבריאה שמסוגל להושיעו, ואין לך כבוד והכנעה למלכות יותר מזה.

זהו סוד המעלה של עם ישראל, אשר עליה מושתתת אמונתנו ודתנו: אנחנו נמצאים ממש סמוכים אל הקדוש ברוך הוא וקרובים אליו, ועלינו לנהוג בהתאם בסביבתו; בקדושה, בטהרה, בנקיון המעשים ושלימות המידות.

התבוננות בנקודה זו מסוגלת להעניק לנו כוחות מחודשים לעבודת האלול!

בואו ונשמע כיצד גדולי הדורות חיו בחיי היום-יום, עם ההכרה והמציאות הזאת של "השם אלוקיך מתהלך בקרב מחניך":

ידידי, הרב הגאון רבי ברוך שושן שליט"א סיפר לי, כי שמע מבני ביתו של הגאון רבי זבולון גרז זצ"ל, אב בית הדין בעיר רחובות, מפארי תלמידיו של הסבא מסלבודקה זצ"ל, הנהגה נפלאה שנהג בה בקפידה:

רבי זבולון נהג מדי לילה ולילה בעת שבירך 'ברכת המפיל', ללבוש מעל בגדי השינה את הכובע והפראק, ולברך את הברכה בכוונה וברצינות, במתינות וכובד ראש. כך נהג עד זקנה ושיבה, בכל ברכה וברכה שבירך, לרבות ברכת 'אשר יצר' בכל שעה משעות היממה.

כשאי מי מבני הבית העלה על נס הנהגה זו ושיבחה ברבים, התפלא רבי זבולון על עצם הרעש שעושים מדבר כה הגיוני ומתבקש: "והרי אני מדבר עם הקדוש ברוך הוא, ואיך שייך לברך אחרת?!"...

ונספר עוד:

כאשר ביקרתי בעיר לייקווד בארצות-הברית, שמעתי מיהודי חשוב שהיה נוכח פעם במכולת השכונתית, בשעה שבאה הרבנית מרת שרה פעשא קוטלר ע"ה, אשת חבר למרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, לרכוש במקום כמה מצרכים לבית. כשראו הנוכחים את

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

מדוע ברח השודד מה'בן איש חי'? • על אלו אתרוגים לא התיר ה'בן איש חי' לברך ביו"ט ראשון של סוכות? • הגאון שצפה את המצאת המכונית ארבעים שנה לפני...

הרב ישראל ליוש

ביום י"ג באלול חל היא"צ של הגאון רבי יוסף חיים מבגדד זי"ע, בעל ה'בן איש חי' ועוד.

רבי יוסף חיים נולד בבגדד בשנת תקצ"ה, וכבר בגיל צעיר התגלו בו כשרונות נדירים. בגיל שלוש עשרה התקבל לבית המדרש לרבנים 'מדרש בית זליכה' ולמד שם תורה מפני מורו ורבו הגאון רבי עבדאללה סומך זצ"ל.

לאחר מכן עזב את בית המדרש והסתגר בעליית הגג בביתו והגה שם בתורה יומם ולילה.

בהיותו כבן י"ח שנים נשא לאשה את מרת רחל סומך, ממשפחת רבו.

כאשר היה כבן כ"א שנה, התכתב בהלכה עם הגאון רבי חיים פאלאג'י זצ"ל שהרעיף עליו שבחים רבים: 'חכם חן, ריכא ובר ריכא, מזורע המלוכה, דין הוא הדר, החכם השלם המצוין בר אבהן ובר אוריין'. מאוחר יותר כתב עליו: 'וראה מה שכתב רב רחומאי עמיתנו בתורה זרע רב מבבל...'

עם פטירת אביו, ביום ז' באלול תרי"ט, מילא את מקומו כמנהיג קהילת בגדד וכדרשן. כישוריו הנפלאים בדרשנות בלטו מאוד בהשפעתו הרבה על שומעי לקחו, אשר העריצוהו עד מאוד.

מתוך חיבתו הגדולה לארץ ישראל, חפץ מאוד לחונן את עפרה, ואף שהעליה אליה היתה כרוכה בסכנות גדולות, לא נמנע מלעשות זאת, וביום שלישי כ"ה בניסן תרכ"ט יצא יחד עם אחיו רבי יחזקאל אל המסע הארוך. ב"ב באייר הם הגיעו לדמשק, ומשם באו לירושלים. חכמי ירושלים ונכבדיה ערכו להם קבלת פנים מפוארת, וחיבבוהו עד מאוד.

בביקורו בארץ ישראל, השתטח רבי יוסף חיים על קברי הצדיקים בצפת ובטבריה, וכאשר בא לקברי האבות בחברון, לא נתנו לו הערבים להיכנס, עד ששחדם בממון רב, ואז גמלה החלטה בלבו שבדרכו לבגדד, יעבור דרך דמשק ויפעל אצל השרים שם לפדיית אדמת המערה מידי הישמעאלים.

בחורף תרס"ח נסע רבי יוסף חיים ל'עיראק' להשתטח על קברו של יחזקאל הנביא, ושם חיבר את הספר 'חזקאל'. כעבור פחות משנה באלול תרס"ט נסע שוב לפקוד את ציונו של יחזקאל הנביא, אלא שלמגינת לב, עוד בטרם הגיע אל חלקת הקבר נפטר ביום י"ג

באלול תרס"ט.

ארונו שב לבגדד, והלוויה גדולה ומכובדת, אשר בגדד לא ראתה כמוותה, נערכה לו כראוי לכבודו הרם.

"כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ וְנָתַנּוּ ה' אֱלֹקֶיךָ בְּיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבִי" (דברים כ"א, י')

משמעות הפסוק, מעיר הגאון בעל ה'בן איש חי' זי"ע, שהמלחמה כבר קיימת ועם ישראל יוצא אליה, והרי אינו כן, אלא עם ישראל יוצאים ופותחים במלחמה בציווי הקב"ה, ואם כן היה לו לכתוב: 'כי תצא להילחם...!'

מבאר ה'בן איש חי' בדרשותיו בספר 'עוד יוסף חי': כאשר ישראל עושין רצונו של מקום, מלחמותיהם מתנהלות באורח נס ופלא. הם נוצחים את אויביהם ולא נופל מהם אף איש אחד, כפי שהיה במלחמת סיחון ועוג, במלחמת מדין ובמלחמת עמלק. והרי זה כנגד הטבע, כי בנוהג שבעולם אף אם צד אחד חזק ומתוחכם יותר מהצד השני, ואף אם הוא מצויד בנשק משופר יותר, כמעט לא נמצא שלא יפול אף אחד מהצד החזק, ובכל זאת במלחמות ישראל, האויבים נופלים לפנייהם כפגרים מתים, ומישראל לא נופל אחד, הלא פלא

הוא!

בשובו לביתו, היה נחבא בחדר הספרים וחוזר על לימודו. גדולתו בתורה החלה להתפרסם כשהיה צעיר לימים, ומעשה שהיה כאשר ביום מן הימין ראה מכתב ששלחו חכמי ירושלים אל אביו, רבי אליהו חיים, רבם של יהודי בגדד, ובו שאלה בענין כשרותם של אתרוגים מסוימים שבאו לידם. הילד יוסף חיים ישב וערך תשובה מפורטת ומנומקת, תוך שהוא מצטט מגדולי הפוסקים שעסקו בענין זה, והוא שיגר את המכתב לחכמי ירושלים.

לימים, כאשר קבלו בירושלים את תשובתו של אביו רבי אליהו, הם השיבו לו בזה הלשון: "כבר הורה בנך ידיד נפשך הרי"ח הטוב, בן חכם ישמח הוריו ותגל יולדתו".

במקרה אחר, אף הוא בענין אתרוגים, ארע שלא היה בבגדד אתרוג כי אם מפרדסם של יתומים, והתעוררה שאלה האם האפוטרופוס יכול למכור את האתרוגים על דעתו, ובכך יצאו ידי חובת 'ולקחתם לכם - משלכם'.

כל חכמי בגדד עסקו בשאלה זו, ולא נמצא בידם פתרון וכבר חג סוכות ממשמש ובא. החליטו הרבנים כי יציעו את השאלה בפני רבי יוסף חיים שהיה אז רך בשנים אך רב בחכמה.

רבי יוסף חיים עלה לחדר הספרים שבעלית הגג בביתו, וצלל עמוקות בים התלמוד והפוסקים. כשעלה השחר באו לפני הרבנים לראות מה העלה בחכתו, הוא הראה להם את מאתיים הספרים שעייין בהם, ואמר להם: "לאחר עיוני, אני יכול להתיר לקיים את המצווה באתרוגי היתומים, ולא אברך עליהן ביום טוב ראשון, אם תרצו עיינו בעצמכם ותכריעו כרצונכם..."

ואכן באותה שנה, איש מיהודי בגדד לא בירך על האתרוג, כהכרעתו של רבי יוסף חיים.

קודם המסע לארץ ישראל, התנה רבי יוסף חיים עם מנהיג השיירה שבכל ערב שבת, לפני כניסת השבת, תעצור השיירה ולא תמשיך בדרכה עד אחרי צאת השבת. לאחר הסכמת מנהיג השיירה, הצטרף ה'בן איש חי' למסע לארץ ישראל.

כבר ביום שישי הראשון, חזר בו מנהיג השיירה מההסכם ולא הסכים לעצור את השיירה. כל תחנוני ה'בן איש חי' ואפילו שוחד כספי שהציע למנהיג לא הועילו, הוא התעקש ואמר כי מסוכן מאוד להישאר באזור זה, הוא שורץ שודדי דרכים מסוכנים, ועלינו למהר לצאת מכאן, טען.

השיירה המשיכה בדרכה וה'בן איש חי' נשאר לבדו לשבות שם את השבת הקדושה.

לאחר כמה שעות, כנראה לבו של מנהיג השיירה הערבי נקפו, והוא החליט לחזור על עקבותיו לראות מה עלה בגורלו של הרב. רבי יוסף חיים כבר נעמד לעשות קידוש, ולפתע ראה המנהיג כנופיי שודדים מתקרבת אל ה'בן איש חי', הוא נאלם דום בבעתה, וציפה בחרדה לראות מה יעלה בגורלו של הרב. לפליאתו הוא ראה שראש הכנופיה התקרב אל הרב, ומיד כאשר ראה אותו הוא נמלט בבהלה,

הענין הוא, שלפני שישאל יוצאים למלחמה עם אויביהם, הקב"ה שולח את כוחות הקדושה והמלאכים הקדושים שנבראו מהתורה והמצוות של עם ישראל, להילחם עם כוחות הטומאה והמלאכים הרעים של אומות העולם, היוצאים כנגדם למלחמה, ועי"ז גם גופם נחלש, כי הם כגוף בלא נשמה, וממילא ישראל נוצחים אותם בקלות, ואין אומות העולם מצליחים לפגוע אף באחד מהם.

הוא אשר אמר כלב לישראל על האויבים שבארץ כנען: 'סר צלם מעליהם וה' אתנו אל תראום', היינו סר כוחם ומזלם, כי ה' אתנו והוא החליש אותם עוד לפני שבאו להילחם אתנו, ועל כן אל תראום!

במלחמת ברק עם סיסרא, אמרה דבורה לברק: 'קום כי זה היום אשר נתן ה' את סיסרא בידך, הלא ה' יצא לפניך', כתוב 'יצא' בלשון עבר ולא בלשון הווה, אף שברק עדין לא יצא. זאת משום שדבורה בישרה לו שעוד לפני שהוא יצא ללחמה עם סיסרא, ה' כבר יצא כדי להחליש את סיסרא, ע"י הגברת כוחות הקדושה נגד מזלות כוחות הרע.

עתה נבין את הנאמר בפרשתינו: כי תצא למלחמה שכבר מתנהלת, כי מלחמות ישראל מתחילות ע"י הקב"ה וכוחות הקדושה והטהרה, לפני שמגיעים כוחות הלחימה, ואז מבטיח הקב"ה: 'ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבי', כי בצורה כזו ייקל על ישראל לנצח את אויביהם, כי הם מגיעים למלחמה כשהם כבר מוחלשים, כגוף בלא נשמה.

"כִּי תִבְנֶה בַּיִת חֲדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקָה לְגִגְגְּךָ וְלֹא תִשִּׂים דְּמַיִם בְּבֵיתְךָ כִּי יִפֹּל הַנּוֹפֵל מִמֶּנּוּ" (דברים כ"ב, ח')

בדרשות 'בן איש חי', דרש רבי יוסף חיים: אם תסיר ממספר 'בית' - 214 מספר 'מעקה גג' - 241 ישאר כמנין 'הנופל' - 171, לרמוז שאם יחסר מן הבית מעקה, אזי יפול הנופל.

בזאת מיישב רבי יוסף חיים את לשון הכתוב 'כי יפול הנופל ממנו', כי לכאורה תיבת 'ממנו' מיותרת! ולפי דרשתו, הרי דבר זה נלמד ממנו, היינו מן הבית עצמו.

ראשית צמיחתו של רבי יוסף חיים, גם הוא בספור נפילה, לא מגג הבית, אלא לבאר...

כאשר היה כבן שבע שיחק עם אחותו על יד הבאר. בטעות דחפה אותו אחותו והוא נפל לבאר. האחות לא איבדה את עשתונותיה, ואצה רצה מיד לבית אמה וצעקה כי יוסף חיים נפל לבאר...

בני הבית ששמעו את צעקותיה, נזעקו מיד והוציאו אותו מן הבאר כשהוא מחוסר הכרה, וכפסע בינו ובין המוות.

כעבור דקות ארוכות של פעולות החייה שבה אליו הכרתו באורח פלא, והוא שב לחיותו כאילו לא ארע דבר.

כהודאה להקב"ה על הנס הגדול, נדר הילד יוסף חיים שישקיע את כל חייו בלימוד התורה, ואכן מאותו יום, הוא לן בבית המדרש, ואף

◇◇◇
הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, רבה של רמת השרון סיפר:
"שמעתי שיש ברמת השרון זקן בן 104 שהכיר את ה'בן איש חי'
זי"ע, נסעתי לבקרו, הוא סיפר לי שכאשר היה ילד כבן תשע או
עשר, אמו הלכה עמו ל'בן איש חי' כדי שיפתור לה חלום, בכל
שאלה היו באים אליו, ספר הזקן, ותמיד היתה דלתו פתוחה לכל...
הוא לא זכר מה היה החלום ומה פתרונו, רק הוא זכר שלפתע פנה
ה'בן איש חי' לאנשים שסובבו אותו ואמר: "עוד ארבעים שנה יסעו
בבגד עגלות בלי סוסים..." והזקן חישב ומצא שבדיוק ארבעים
שנה מאמירת ה'בן איש חי', הגיעה המכוננית הראשונה לבגדד...

◇◇◇
עוד סיפר רבי יעקב אדלשטיין: היה רב שבסוף ימיו היה גר ברמת גן,
רבי אליהו חבה זצ"ל, הוא היה משבעת הרבנים בבית דין של בגדד,
וזכה להכיר בצעירותו את ה'בן איש חי'...
הוא סיפר לי שהבן איש חי היה דורש בחצר בית הכנסת הגדול של
בגדד, והיא היתה מלאה באלפי אנשים, להערכתו היו שם כ-15,000
איש, כולם ישבו ע"ג שטיחים, וה'בן איש חי' דיבר וכולם שמעו
אותו, היתה דממה מוחלטת ושמעו רחש של כל זבוב, הקול שלו
היה דק ונעים וערב מאוד לאזני השומעים, ואף שפעמים דיבר
בדממה, כולם שמעו אותו...
לאחר פטירתו, הבן שלו היה דורש במקומו, והאנשים התלוננו שלא
שומעים אותו, אז החל לדבר בקול רעם עד כדי צעקה, ואעפ"כ היו
אנשי בקצה בחצר שלא שמעו אותו.
אז הבינו הכל כי סגולה מיוחדת היתה לקולו של רבינו יוסף חיים,
ושמעו אותו מעל לדרך הטבע, כי הוא לא צעק כלל ושמעו אותו
עד קצה החצר...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל:
israel.layosh@gmail.com

וכמוהו עשו כל חברי הכנופיה. כשהתאושש מההלם, התקרב הערבי
אל ה'בן איש חי', נישק את רגליו וביקש סליחה על התנהגותו.
הספור כפי שהוא מעיד ודאי על היראה שבהקה מפניו הקדושות
של ה'בן איש חי', עד כדי שגם איש נלוז כשודד רעד מהם, וכפי
הכתוב 'וידעו כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך', אלא שרבני בבל
ספרו שמאחורי הימלטותו של השודד מונח ספור נוסף, וכמובן
שאין בספור שיסופר מיד, כדי לבטל את העובדה הפשוטה שפניו
הקדושות ויראת ה' הנסוכה עליהם, היו בהם די כדי להפחיד את
השודד....

ומעשה שהיה כך היה: אותו שודד הפקיד פקדון אצל יהודי, אלא
שבבוא זמן משיכת הפקדון הכחיש היהודי את קיומו וטען: 'לא
היו דברים מעולם', והוא חזר וטען כך גם בפני בית המשפט, שלא
הצליח בעקבות כך לחייב את היהודי להשיב את הפקדון לבעליו.
וכמנהגו בערכאות, כך גם נהג בפני ה'בן איש חי', היהודי חזר
והכחיש את דבר הפקדון וטען: 'לא היו דברים מעולם'. ה'בן איש
חי' בחכמתו הוציא הודאה מפיו של היהודי, שאף התנצל שעשה כך
בעקבות מצוקה כספית אליה נקלע, ופניו חפו...
ה'בן איש חי' הבחין במצוקתו של היהודי, הוציא מכיסו סכום כסף,
שווה לערך הפקדון, נתן אותו ליהודי כדי שישלם אותו לגוי.
ברבות הימים הפך אותו גוי לשודד, וכשראה את ה'בן איש חי', נזכר
מיד בהתנהגותו האצילית, ואף תוך כדי מלאכת השדידה הרעה, לא
רצה להונות כל רע לאיש כה קדוש.

◇◇◇
שח הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: "שמעתי מגאון אחד שהיה מבני
ביתו של הרידב"ז בהיותו באנגליה. יום אחד ראה את הרידב"ז
מצטער ובוכה. "מדוע הרב בוכה?" - שאל אותו התלמיד. "היום -
השיב לו הרידב"ז - "נתבקש לשיבה של מעלה, ראש גולת אריאל,
רבנו יוסף חיים מבגדד זצ"ל, ולכן אני בוכה..." והוסיף: "כל הלומד
בספריו של רבנו יוסף חיים מרגיש בקדושה החופפת על דבריו!"

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

אחיו התקשה להגיב. מבטו אמר הכל, העיד על ההחמצה הנוראית. 'אתה לא מכיר את מיסטר בלז, אבל אני כן. אם היית עונה לו - היה לך בנין חדש ביד, וגם אחזקת הישיבה לכמה שנים קדימה. מיסטר בלז מנחית צ'קים במיליוני דולרים בלי למצמץ...

פגישה שווה מיליונים...

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

אני לדודי ודודי לי!

השמש הקיצית מתחילה כבר לאסוף את קרניה, ושוב מתכסה לו היקום בשמיכת קטיפה מרוממת, בענני נוצה אלוליים. תקיעת השופר נשמעת ברמה מדי בוקר, ההכנות לקראת החגים לובשות צורה מעשית ופעילה, כל יהודי מתחיל לחוש את אותו רעד מרטיט חולף בלבו. רק נשמע קול הקורא אלול, ולבו של כל יהודי מנתר בהתרגשות, התחושה היא שאנו מצויים בזמן מיוחד, בעידן אחר, בחודש שהוא פלנטה אחרת מעל כל היתר, בזמן מיוחד, יקר ונדיר. ואת החודש הזה כולנו מנצלים, הכי טוב שאפשר. כל יהודי מחפש להתחזק, להתעורר. יהודים מתחזקים בלימוד התורה, מוסיפים שיעור, ספר מוסר, דרשה מעוררת. בני תורה לומדים שעות רצופות, ספרי התהלים בלים מרוב שימוש, אנשים מוסיפים מעשי חסד, כל יהודי 'עוסק' ו'עוסק' בחודש אלול בכל כוחו, מחפש את ההתחזקות שלו, את השיפור הרוחני שלו.

מהי באמת הייחודיות של החודש הזה? מה נשתנה חודש זה מכל החודשים, איזו הזדמנות אדירה טמונה בחיקו?

כדי להשיב על השאלה הזו, נצטרך להעמיק מבט אל תוכו ופנימיותו של כל יהודי. בעומק הלב פנימה, שוכנת לה שאיפה גדולה, כיסופין שאין להם גבול. כל יהודי רוצה ושואף לחיות מתוך קירבת ה', לחוש בכל עת ורגע בידי הבורא יתברך, להרגיש כי יד ה' עמו, מיישרת את דרכיו וחובקת את צעדי.

אנו יודעים כי כשיהודי חי מתוך קירבת ה' - נפשו מרוממת, נשמתו עורגת. זה לא שאין לו קשיים ונסיונות, יש ויש - אך קל הרבה יותר ליעבור אותם, קל הרבה יותר להתמודד עימם. כי כשאדם חש שרוח גדולה וחמה מלווה אותו, כשיהודי מרגיש שהשערים פתוחים בפניו, כשבן תוקע את ידו ביד אביו - הוא מסוגל להתגבר על כל מכשול, לדלג על כל מהמורה.

במשך כל השנה, מסתובב היהודי בעולם, ומחפש. מחפש את ה', מחפש להתקרב, משתוקק לפתוח את הלב, כוסף לחוש שבורא עולם עמו. זה לא קל, הנסיונות גדולים, היצר מתעתע, הדאגות מטרידות, המוח מבלבל. בשערי שמים עומדים כוחות אימתניים, להפריע, להרעיש, לא לתת לרגשותיו של היהודי להגיע עד כסא הכבוד. לבסוף, לא מעט פעמים מרים היהודי ידיים, מפסיק לחפש,

מאבד את השאיפה, נכנע למציאות...

יום ועוד יום חולף, לב יודע מרת נפשו, כולנו באותו סטטוס. רוצים ושואפים - אך המרחק גדול. כוספים לאבא, משתוקקים לקרבתו - אך יש כל כך הרבה הפרעות. הלב מושך, הנשמה מתגעגעת, אך קשה כל כך להקדיש זמן וכוחות, להתגבר על כל המפריעים, ובאמת להתקרב ולהרגיש את יד ה' עימנו, את ההסתופפות בצילו של אבא...

ואז מגיע חודש אלול. ובחודש הזה קורה מהפך, משהו שלא קרה ב-11 החודשים שחלפו. הרה"ק בעל ה'פנים יפות' בפרשת 'אחרי' מגלה, כי חודש אלול מיוחד בכך שבו אבא בא אלינו, אלינו. הוא יורד מכסא כבודו, ומושיט לנו יד. הוא עומד בכבודו ובעצמו בשערי שמים, מחזיק את השערים פתוחים ומזמין אותנו להיכנס. חודש אלול הוא חודש של רחמים, רחמים בארמית זו אהבה. חודש בו אהבתו של ה' משתפכת אלינו, קוראת לנו, חושקת שנבוא ונתקרב... הפותח שער לדופקי בתשובה! אבא שבשמים יוצא אלינו, בא לקראתנו. הוא מחפש את הרטט הקל ביותר בליבנו, את התזוזה הכי קטנה לכיוונו - כדי לקרב אותנו אליו, לקשר אותנו עמו באהבה אין קץ. אם בכל ימות השנה אנו זקוקים למאמץ מיוחד - הרי שבחודש הזה אין צורך בו, ה' יתברך בעצמו פותח את השער לקראתנו, רק ניתן לו יד!

הבה נכיר בכך שאבא בא אלינו, ונפתח לו את הדלת, נקבל אותו בליבנו. נחפש את הצעד הקטן, הקפיצה שלנו לקראת אבא. המלך

יוצא אלינו, אבא שבשמים מושיט לנו יד, כל שעלינו לעשות היא להושיט יד בחזרה: לקבל על עצמנו קבלה טובה, להוסיף כמה דקות לימוד, להתחזק בשמירת הפה והעיניים, לחזק את כח התפילה. משהו קטן שלנו - קפיצה לעבר אבא - - - וכבר נחוש את ה'ודודי לי'. את אהבתו של בורא עולם, את הקשר שלנו עמו. קרוב אלינו הדבר מאוד, עכשיו הזמן!

המירוץ ללבו של הגביר...

היה זה לפני כ-25 שנים, בשעת ערב אביבית ונעימה, בממפיס שבטנסי, דרום ארצות הברית. הרחוב התוסס פועל כשיגרה, אנשים ממהרים, נהגים מצפצפים. על אם הדרך, עומד הרה"ג רבי סיני מושקוביץ שליט"א - שכיחן אז כראש ישיבת 'פני משה' בבית מאיר, והוא ששיתף אותנו בסיפורו האישי לפרטיו. לפתע, יד חמה טופחת על כתפו של הרב מושקוביץ. 'שלום עליכם!' - קורא לעברו הגאון רבי אפרים גרינבלט זצ"ל - שהיה מגדולי הרבנים בממפיס - טנסי, ותלמיד מובהק של פוסק הדור - הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל. 'אוהה, שלום עליכם!' - משיב הרב מושקוביץ בחיוך רחב, מופתע מהמפגש המרגש עם אחד מחשובי הרבנים בעיר, עמו היה לו קשר בעבר.

השניים באו בשיחה, סביב תפקידו של הרב מושקוביץ כראש ישיבה, והגעתו לחו"ל לגיוס כספים - לצורך בניית בניין חדש לישיבה. הרב מושקוביץ תינה את צערו על הקושי הגדול במלאכת גיוס הכספים, ונאנח באכזבה כשסיפר שבקושי הצליח לגייס את דמי כרטיס הטיסה. 'הולך קשה, קשה מאוד' - אמר הרב מושקוביץ, ורבי אפרים נזעק לעזרתו.

'יש לי רעיון בשבילך', אמר לפתע כשבעיניו ניצת זיק של התלהבות. 'תשמע, ישנו יהודי יקר ובעל לב חם ופתוח לצדקה, בשם מיסטר בלו. מיסטר בלו זכה בצעירותו לקבל ברכה לעשירות מופלגת מהרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, אשר הבטיחו כי אם ישמור תורה ומצוות יהפוך לעשיר גדול. ואכן, מיסטר בלו עמד בתנאי, והפך לאחד המיליארדרים הגדולים כאן, בבעלותו מרכזי עסקים, דירות להשכרה, מלונות ובתי אבות, ומה לא...

'נו', התלהב הרב מושקוביץ, 'כנראה הרב נשלח משמים לסייע במלאכת גיוס התרומות... איך אני מגיע למיסטר בלו?' 'זו בעיה', - נאנח רבי אפרים, 'זה לא כל כך פשוט. מיסטר בלו זה, סיגל לעצמו מנהג יפה, לעזור לכל פניה ובקשה, להיענות בחיוב וברוחב לב לכל מבקש עזרתו. לאור זאת, הוא היה כתובת לאלפי פניות, שממש הטרידו את מנחתו ולא נתנו לו לעבוד, מה עוד - שהוא נהג לחלק לצדקה בלי לחשוב, עד שמקורביו חששו שהוא פזרן מדי.'

לכן, היום מיסטר בלו מתגורר בטירה שמורה, מוקפת גדרות, לא ניתן להגיע אליו. כדי לשלוח אליו בקשה, צריך לעבור מערכת מזכירות מסועפת, המטפלת בכל הבקשות המופנות אליו. זה יקח הרבה זמן, מה גם שלא תצליח להיכנס אליו, אלא תקבל משהו לפי קריטריון קבוע. ובכל זאת, אנסה למצוא דרך להגיע לפגישה עם מיסטר בלו

בינתיים, שומע הרב מושקוביץ כי אחיו צופר בחוזקה מאחוריו. הוא בטוח כי הצפירות נועדו לסמן לו את הכיוון למעליות, והוא מגיב בתנועה כאומר 'הסתדרתי, אני יודע היכן המעליות'. אך אחיו ממשיך לצפור, ומסמן באצבעו על האיש הזר המהלך לצידו של הרב מושקוביץ

בעצמו' - אמר רבי אפרים, והשקיע שעות ארוכות בנסיון להצליח במשימה...

אך המאמץ לא נשא פרי, ורבי אפרים נאלץ להודיע לרב מושקוביץ שזה בלתי אפשרי. 'במקום פגישה אתו - אנסה לסדר לך פגישה עם מזכירו האישי. אולי זה יצליח...' - אמר, והתקשר למזכירו האישי... למרבה ההפתעה, המזכיר של מיסטר בלו התרצה מיד, וניאות לקבוע פגישה ליום המחר, בשעה תשע בבוקר. 'אבל בתשע אפס אפס, נדבר חמש דקות, ונראה מה מתוך השיחה יוכל להגיע לידי מיסטר בלו, ומתי זה יקרה...' - קבע המזכיר.

רבי אפרים התרגש, והודיע מיד לרב מושקוביץ על הסייעתא דשמיא המופלאה. 'תהיה מחר, בתשע בבוקר בדיוק, במשרדו של מיסטר בלו - בבניין המשרדים המפואר 'Belz Towers' - מגדלי בלו. תתארגן מראש עם נהג מקומי שיקח אותך, כדי שלא תאחר ותחמיץ את הפגישה חלילה!' - אמר רבי אפרים...

כל אותו לילה לא הצליח הרב מושקוביץ להירדם, הן מי מילל ומי פילל כי יצליח להגיע לפגישה עם מזכירו האישי של מיסטר בלו. והנה, הרגע הגדול קורה! הרב מושקוביץ סיכם עם אחיו - ר' יעקב - המתגורר במקום, כי הוא יסייע אותו אל היעד, כך יוכל לוודא שלא יחמיץ את השעה...

למחרת, בשעה 7:28 דקות בבוקר, כבר המתין הרב מושקוביץ, לאחר תפילת שחרית מעומק הלב להצלחת הפגישה המיועדת עם מזכירו של מיסטר בלו. ב-7:30 בדיוק יצאה המכונית לדרכה, אך נתקלה בפקקי תנועה, שהעלו את מפלס המתח ברכב לנוכח העיכוב הלא צפוי...

בסופו של דבר, לאחר מאמץ לא פשוט על הכביש, בעשרה לתשע היה הרכב בשער החניה של מגדל המשרדים המפואר. 'תרד כאן,

'אבל באמת שאין לי זמן. יש לי פגישה בתשע, וכבר שלוש דקות לתשע. הנה הגענו לקומה הארבעים ושתיים, הוא אומר ומשחרר אנחת רווחה...

היהודי שעמו יוצא מהמעלית, ונעלם במסדרונות הארוכים. הרב מושקוביץ מתחיל לחפש את דרכו למשרדו של מיסטר בלו, ובאותו רגע מגיעה מעלית נוספת. מתוכה, מתנשם ומתנשף, נרגש ונסער, יוצא אחיו, שכבר הספיק להחנות את רכבו.

'מה דיברת אתו?' - שואל האח במתח.

'עם מי?' - שואל הרב מושקוביץ.

'מה זאת אומרת עם מי? - עם מיסטר בלו! מה דיברת אתו?'

'לא דיברתי אתו, ואני גם לא אדבר אתו. אני אמור לדבר עם המזכיר שלו, וגם זה - רק בעוד שתי דקות, כי עכשיו רק 8:58. היכן המשרד שלו?' - שב הרב מושקוביץ ושואל.

'מה זאת אומרת לא דיברת אתו?' - אחיו המום. 'הרי מהרכב שמאחורינו יצא מיסטר בלו. הלכת את הדרך למעלית - יחד עם מיסטר בלו. מי שהראה לך היכן המעלית - הוא מיסטר בלו. מי שבילה איתך את זמן הנסיעה במעלית - הוא מיסטר בלו, יצאת מהמעלית יד ביד עם מיסטר בלו! מה הוא שאל אותך?'

הרב מושקוביץ מושך בכתפיו, שותק, שתיקת אכזבה צורבת. 'אוי ואבוי' - השיב לאחר התאוששות מההלם הראשוני - 'ביקשתי ממנו להראות לי איך מגיעים לקומה ארבעים ושתיים, והוא התחיל לנדנד לי בשאלות על מוסדות התורה, המצב הכספי וכולי וכולי... הייתי חסר סבלנות, לא ידעתי מי הוא, ופטרתי אותו ממני. באמת?! זה היה מיסטר בלו?!'

אחיו התקשה להגיב. מבטו אמר הכל, העיד על ההחמצה הנוראית. 'אתה לא מכיר את מיסטר בלו, אבל אני כן. אם היית עונה לו - היה לך בנין חדש ביד, וגם אחזקת הישיבה לכמה שנים קדימה. מיסטר בלו מנחית צ'קים במיליוני דולרים בלי למצמץ. אני לא מאמין שהפסדת, לא מאמין שלא דיברת אתו!' - קרא האח בצער רב...

רק עתה החל הרב מושקוביץ לעכל: 'אוי, איזו החמצה נוראה! הרי מיסטר בלו דיבר אתי, כמעט התחנן שאספר לו מה קורה אתי, מה מעשי ולמה אני כאן. יכולתי - בפגישת מעלית פשוטה אחת - לצאת עם צ'ק נדיב במיוחד, ובמו ידיי איבדתי את ההזדמנות הזו! מיסטר בלו היה איתי, לצידי, בלובי, במעלית, ביציאה - ולא התייחסתי אליו? איך החמצתי כזו הזדמנות היסטורית?!?!'

הרב מושקוביץ אסף את שברי לבו, ופנה לחדרו של המזכיר, שקיבל אותו לשיחה עניינית קצרה, והבטיח לבסוף לשלוח שיק על סכום כלשהו... מאוכזב וכאוב שב הרב מושקוביץ ארצה, ואמר לתלמידיו: 'צ'ק גדול לא קיבלתי, אבל קיבלתי משהו הרבה יותר גדול. פתאום הבנתי מה זה אלול!'

בימים אלה, בחודש אלול, העולם כולו נע וזע. בעוד זמן קצר, שנה חדשה תעמוד על כף המאזניים, הכל יידון, ייחתך ויקבע לשנה שלימה. החיים, הבריאות, הילדים, הפרנסה, האושר, השמחה - הכל ייקבע לשנה!

זה באמת מטריד, לא פחות מפגישה חשובה לשעה תשע בבוקר

ליד המעליות. תזמין מעלית לקומה ארבעים ושתיים. אני מחנה את הרכב ומצטרף אליך... אמר האח, 'אבל תנסה להזדרז, מאחוריי יש רכב שרוצה להתקדם, אני לא יכול לעצור את התנועה...'

הרב מושקוביץ חשב את כובעו, ובזריזות יצא מהרכב. בינתיים, גם מהרכב שמאחוריו כבר יצא הנוסע, אדם מבוגר ולא מוכר, שהתקדם אף הוא לכיוון המעליות, מושיט לרב מושקוביץ יד לשלום. 'א היימישע ייד? כאן?' שאל הזר באידיש רצוצה מתובלת באנגלית, תמיה על הימצאות יהודי של צורה בטבורה של ממפיס החומרית... 'כן כן', השיב הרב מושקוביץ, מנסה לקצר את השיחה, הן נותרו דקות בודדות עד לפגישה הנכספת. 'אני מארץ ישראל, וצריך כאן מישוה מקומה 42. היכן המעליות?' שאל בענייניות. 'המעליות שם' הצביע האיש, 'גם אני הולך לכיוונן...'

בינתיים, שומע הרב מושקוביץ כי אחיו צופר בחוזקה מאחוריו. הוא בטוח כי הצפירות נועדו לסמן לו את הכיוון למעליות, והוא מגיב בתנועה כאומר 'הסתדרתי, אני יודע היכן המעליות'. אך אחיו ממשיך לצפור, ומסמן באצבעו על האיש הזר המהלך לצידי של הרב מושקוביץ.

הרב מושקוביץ שוב מסתובב, ומשיב לאחיו: 'כן, הוא צועק לעברו, 'הבנתי שכדאי לשאול אותך, שאלתי אותך, ואני הולך אחרי לכוון המעליות...'

אך האח ממשיך לצפור, עד שגם האיש הזר מסתובב אחורנית. הרב מושקוביץ לא רוצה שהאיש יתעכב מלהורות לו היכן המעליות, ומרגיע אותו: 'הוא רוצה שתסביר לי היכן המעליות. סימנתי לו שהסברת לי אך הוא כנראה לא הבין. עזוב, בוא תראה לי היכן המעליות...!' - אומר הרב מושקוביץ, ומוסיף ללכת יחד עם האיש הזר לכיוונן...

פגישה ששווה מיליונים...

בינתיים, התרחקו השניים ממקום החניה, והמשיכו בדרכם. 'ומה מעשיך כאן, יהודי מישראל?' שאל הזר בנחמדות. הרב מושקוביץ כבר היה חסר סבלנות, והביט בשעון ברציפות. חמישה לתשע. תוך חמש דקות הוא חייב להיות בתוככי המשרד של מיסטר בלו, אצל מזכירו הראשי. במקום לענות, הוא שואל את היהודי שלצידו בנימוס: 'אני קצת ממהר. תגיד, כל כמה זמן מגיעה המעלית?'

'אה, שניות ספורות', השיב האיש בקצרה, וממשיך לנסות לתהות על קנקנו של הרב מושקוביץ. 'יהודי כמוך כאן, בוודאי מחזיק איזה מוסד תורני או ארגון צדקה. הלא כן?'

'אכן, עונה הרב מושקוביץ את התשובה הכי קצרה שאפשר, ושב לנושא המטריד אותו באמת: 'אבל למה המעלית לא מגיעה? אני חייב להיות בתשע בקומה הארבעים ושתיים!'

'היא עוד תבוא, יהיה בסיידר', מרגיעו היהודי המבוגר. ואכן - באותה רגע הגיעה המעלית והשניים נבלעו בקרבה. 'מה אתה מחזיק בארץ? האם המצב הכספי של מוסדות התורה בארץ בכי רע? האם אתה מרגיש בכך?'

'אני יכול לענות לך באריכות, משיב הרב מושקוביץ בחיוך מאולץ,

החוויות הקשות שלנו. כל אחד מאיתנו, בכל מצב, ולא משנה מה עברו, גילו ותחושתו - אבא מחכה לו, אבא מחכה לנו. הבה נדבר אתו, הבה נקדיש כל יום עוד כמה דקות לשוחח עם בורא עולם, לנצל את ההזדמנות הייחודית הזו שהוא עומד לידנו ומקשיב, ומחכה לשמוע אותנו!

אם נעשה כך - נגלה שתפסנו את 'מיסטר בלו' במעלית (-להבדיל-)... שעוד לפני רגע הפגישה, עוד לפני יום הדין, התחברנו לאבא. נערכנו כיאות, הגענו מוכנים לימי הדין אשר יראו אחרת לגמרי, וגם הצ'ק - בהתאם...

ההכנה הטובה ביותר!

היה זה בתקופה בה התגורר הגאון רבי דוב בעריש איינהורן זצ"ל - אב"ד אמסטוב, בעיירה גור, סמוך למקום מגוריו של דודו - הרה"ק בעל ה'שפת אמת' מגור זי"ע. באשמורת הבוקר של יום ראש חודש אלול, נכנס רבי דוב בעריש לחדרו של הרבי, וביקש לדעת באיזה ספר כדאי ללמוד בחודש אלול, איזה ספר הוא הטוב ביותר לעסוק בו לקראת יום הדין?

'כל ספר הוא טוב' - נענה ה'שפת אמת' ואמר, 'אך הטוב מכולם הוא דף גמרא... פשוט לשבת ולהתעמק בלימוד הגמרא - זה מה שמוביל לרום המעלות, זו ההכנה הטובה ביותר לקראת יום הדין!' כי הדרך הטובה ביותר - קרובה וזמינה. להוסיף עוד כמה דקות לימוד, עוד דף גמרא. זו ההכנה הטובה ביותר ליום הדין, זה מה שיעניק לנו בס"ד שנה טובה ומבורכת!

כשהשעה כבר חמישה לתשע... זה תופס את הראש, אנחנו נעשים סהרוריים, כמעט אובדי עצות... הראש תפוס, אולי עצבני, בוודאי לחץ. מה יהיה? איך תיראה השנה הבאה? מה יהיה עם הילדים ואיך יצליחו בלימודים, האם יגיעו תשובות משמחות מהמרפאה או חלילה אחרות, ואיך תיראה הפרנסה?

התקיעות של השופר שאנו שומעים עתה מדי יום, אלה הן הצפירות שבאות לבשר לנו 'אבא כאן!' הן באות לעורר בנו את הנימים החבויים, להשמיע מבפנים את צלילי הנשמה העורגת ומתגעגעת לאבא. יום אחר יום הן משמיעות את הקול מעומק לבנו, שאלול כאן, ואבא לידנו, מחכה לנו. אבא שלנו - בורא עולם - אומר לנו 'הנה לכם חודש שלם, אני בא עד אליכם, רוצה לשמוע, מבקש להקשיב, רוצה את קרבתכם, תדברו אתי, אני כאן כדי לעזור לכם!'

חודש אלול הוא זמן שהקדוש ברוך הוא מתקרב אלינו, ומבקש שנתקרב אליו בחזרה, כדי שנגיע מוכנים ליום הדין, כדי שאכן נזכה לקבל שנה טובה, מתוקה, מצליחה ומאושרת... בחודש אלול, 'מיסטר בלו' (-להבדיל-) בורא עולם בכבודו ובעצמו, נמצא איתנו. מגיע אלינו, מושיט את ידו לכל אחד, ומבקש 'ספר לי בני, איך היתה השנה, איפה לא הלך לך, מה במצבך הרוחני אתה רוצה לשנות, ומה אתה רוצה שאני אשנה עבורך במצבך הגשמי...'

אבל היצר עובד - מטריד את הראש, מבלבל את המחשבות, וממלא בדאגות ולחץ. 'עוד מעט ראש השנה', הוא אומר לנו, 'זה לחץ שצריך לעבור, תקופה מוטרדת שעוד יגיעו טובות ממנה. למי יש זמן לשים לב לצפירות של השופר, שמרמזות לנו שמיסטר בלו כאן. הרי עוד מעט יום הדין, תיכף הפגישה הקריטית...'

לא חבל? בורא עולם, אבינו האוהב, נמצא לידנו, עומד לצידנו, מחכה לשמוע, מחכה שנתחבר אליו, שנספר לו, שנחלוק עמו את

המשך מעמוד 2 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

בשעת הארוחה, את הנימוס ואת העדינות של ההורים ושל הילד, איזו התנהגות למופת. הוא שמע בקשב את הדברים שנאמרו ומה שהסבירו לו, הוא יעביר את הדברים האלו לתלמידים שלו באיטליה, ועל כך הוא משלם כעת.

"זו התנהגות של קידוש ד'. זה 'ולמדה את בני ישראל' שגורם לקידוש ד', ולהכרה בגדלותו של צלם אֵלֹקִים. ההתנהגות הזו של האדם הנברא בצלם אֵלֹקִים, של 'הרועה בשושנים' היא נותנת לנו תקווה בעת הזו, והיא ההכנה בימים אלו של 'אני לדודי ודודי לי'.

"עלינו לדעת", אומר הגאון הגדול רבי יצחק שליט"א, "כי זו עצה טובה מאד להינצל ביום הדין, להקדים ברכת 'בוקר טוב' לזולת, לחייך לכל אחד, לקבל כל יהודי בסבר פנים יפות, צדקה וחסד הם לא רק לעניים ואביונים, אלא גם לעשיר ולנכבד, גם לשכן ולשותף לאחרים, ובמיוחד בבית בין בני הזוג, בין אבות לבנים. מילה טובה, חיוך, עידוד ומחמאה מעבירים את רוע הגזירה".

(קטעים מתוך ראיון, יתד נאמן ב' אלול תשפ"א)

שהמשפחה חזרה בתשובה והבן שלהם הולך לשיבה. הדיבורים שלו מתוך לב אוהב פעלו את פעולתם, והיו 'שושנים'.

"שמעתי פעם על הורים וילד, שהיו בבאר שבע לצורך דבר מצוה, ואח"כ ישבו שם לאכול. יש להם מנהג שאומרים דברי תורה על השולחן בכל סעודה שלהם, והם לא הבחינו שמישהו מאזין להם. הם דיבור על המשנה בפאה של 'והבאת שלום בין אדם לחברו' שמוזכר בה גם 'גמילות חסדים'. למה מוזכר פעמיים גם חסד וגם הבאת שלום? והסבירו, שבהתחלה מדובר על חסד כללי ואחר כך מפרטים על חשיבות של הבאת שלום.

"זה שישב והאזין להם היה גוי מאיטליה, שביקש שיסבירו לו מה שאמרו. הם הסבירו לו והוא מאד נהנה. כשבאו לשלם לבעל המסעדה בסיום ארוחתם, אמרו להם שסעודתם כבר שולמה. מי שילם? התברר, שהנוכרי האיטלקי שילם עליהם. הוא השאיר מספר טלפון. הוא פרופ' בכיר באיטליה, שבא ללמוד משהו בבאר שבע. הם יצרו עמו קשר ושאלו ממה הוא כל כך התפעל, ולמה שילם בעבורם? והוא אמר להם שהוא ראה את ההתנהגות שלהם

מחליטים מיד לעצמם שדברים חריגים אלו אינם בשבילם, וזו הנהגה קשה כל כך שאין שום תועלת, ולמה בכלל לספר זאת?!"

הגרא"ד אויערבאך זצ"ל העלה דוגמא לסיפור שאביו גאון ישראל היה שוללו: "אם אחד היה מספר לאבא על גדול אחד שראה עני מרוד ברחוב, הצועד בנעליים קרועות ובלויות, שמיד שראהו הוריד מנעליו ונתן לו... למשל, על כזה סיפור, אבא יכול היה לומר ולהעיר: אם היית מספר לי שהוא נכנס עם הנעליים לחנות נעליים סמוכה וביקש מהמוכר להעניק מנעלים חדשים לעני הזקוק והוא ישלם תמורתם בחכמה ובהסתר, נו, בסיפור כגון דא, יש תועלת לשומע. אבל להוריד נעלים ברחוב כדי להלבישן לעני, מה זה שייך לי?! השומע את הסיפור מהרהר במוחו: וכי אני אוריד ג"כ את הנעליים מרגלי?! מה, אלך הביתה יחף?!"

(קטעים מלוקטים מתוך המודיעה' אלו תשפ"א)

ענה ופתר לכל אחד ואחד לפי רוחו, ולא שכח כל פרט. דוגמאות רבות הובאו בספרי קורותיו, אך המשותף לכולם - שמלבד גדלותו בתורה ובד' חלקי שו"ע, הגאונות ב'שו"ע' החמישי' היתה מדהימה. כל מי שבא עמו בשיח, יש בתרמילו ספורים על הגאונות באנושיות. ראב"ד טבריה זצ"ל, ענה ואמר: "אכן, לכאורה סיפורים אלו, יכול מי להעיר ולתמוה: הזו גדלותו של אבא? איש שכל בית ישראל נשען על פסקיו והליכותיו?! ברם, מאידך, הוא אשר אמרתי. אבא היה במהותו הדמות של האיש השלם, שלם בתורתו, שלם בצדקותו ושלם במידותיו. ומסיפורים אלו יכול כל אחד ליקח אל לבו ולשפר את דרכיו.

"אבא לא אהב שמספרים סיפורים קיצוניים במיוחד. כשסיפרו על גדולי תורה דברים שהם חריגים, היה מתבטא: 'מה אנו למדים מסיפור זה? מה המוסר השכל שבוזה?' הרי בוודאי שהשומעים

המשך מעמוד 12 | הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד

אותו - ועל זה אמרתי, שעל האורח הגדול - ה"ה בנו הגדול של הרבי - שפיר יכולים לומר "ברא כרעא דאבוה", כי הוא מרים את קרנו של אביו וכבוד בית וויז'ניץ...

האמת הוא, שלא היה לי קשר אישי עם הגאון רבי חיים מאיר ואזנר זצ"ל - פגשתי אותו כמה פעמים בשמחות של חתנו, ה"ה ידידי מנעורי ש"ב כ"ק מרן האדמו"ר מקאסוב שליט"א, וכן ראיתי אותו כמה פעמים בהיותי אצל אביו, מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, אך כמדומני, שעובדא נפלאה הנ"ל, דיה לומר עליו "ברא כרעיה דאבוה", כי בהנהגה נעלה כזה הרי הוא מרומם את כבודו של אביו...

קדום בדברי חז"ל (מסכת עירובין דף ע' ע"ב), וכוונת הדברים היא, שכן הרי הוא ברכיו של אביו, אלא שבאמת יש לברר ענין זה, מה ענין 'ברך' לכאן? האם לא היה מן הראוי יותר להמשיך את הבן ל'ראשו' של אביו, או שהבן הוא 'יד ימינו' של אביו?

ברם פשוטו של דבר כך הוא, שהנהגה ה'ברך', על ידה מגביה האדם את עצמו ועל ידה הוא כורע - 'כורע על ברכיו' (ראה מלכים א' ח', נ"ד), על ידה הוא מתעלה - ועל ידה הוא גם נופל, זו הכוונה במאמר חז"ל "ברא כרעיה דאבוה", שהבן הוא ה'ברך' של אביו, בכוחו של הבן להגביה ולהעלות את כבודו של אביו, וחלילה הוא גם יכול להשפיל

המשך מעמוד 17 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

לטרות לעלות ולהתרוצץ ממקום אחד למשנהו. כשסיימו והגיעה שעת מנחה, אמר לו רבי אהרן: "איני יכול להתפלל כעת מנחה, חוששני כי בגלל הזיעה בגדיי אינם נקיים דיים, ואיני ראוי לעמוד איתם כך בתפילה לפני מלך המלכים."

נכנס רבי אהרן לחדר צדדי, בו היו ברזי מים לנטילת ידיים. פשט את בגדיו, רחץ אותם עם סבון מתחת לזרם המים. סחט אותם בעזרת ידיו עד היכן שידו מגעת. לבש שוב את הבגדים בעודם רטובים - ונעמד לתפילת מנחה.

זוהי דוגמא ליראת שמים חושית!

נדמה, כי לדרגות אלו מסוגל כל יהודי להעפיל, אם רק ישנן לעצמו בקביעות, ויחדיר לליבו בעבודה רצופה את ההכרה של 'השם אלוקיך מתהלך בקרב מחנך'. ההנהגה סמוך למלך - היא הנהגה שונה לחלוטין, והתוצאות ממילא תהיינה כך - שגם הוא יחוש לכבוד שמים בצורה פלאית, ויחרד לעבור על דבר השם יתברך.

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

הנדיב, פנה לכיוון המעלית, לחץ על הכפתור והמתין לבואה. כאשר נפתחה הדלת יצאה משם אשה פרוצה, וחלפה מול עיניו.

את מה שאירע באותם רגעים תיאר רבי צבי חיים כך: "מי שלא ראה את חדרתו של רבי אהרן, ואת גודל כאבו ויגונו באותה שעה, לא ראה יראת שמים מימיו. רבי אהרן נעשה חיזור כמו סיד, פרץ בבכי סוער, וממש התמוגג מדמעות. 'ויהי המקום לחרדת אלוקים'."

"או! ריבונו של עולם!", התוודה רבי אהרן בגילוי לב, "נכשלת לרגע קט במראות אסורות! אני מבטיח לך ריבונו של עולם, שלא אחזור לכאן יותר! לעולם יותר לא ידרכו כפות רגלי במדינת פלורידה!..."

כזה היה רבי אהרן. הוא חי את מציאותו יתברך לנגד עיניו. עד שבשביל כשלון שלא באשמתו, פרץ בבכי סוער, מאין הפוגה.

סיפור נוסף סיפר רבי צבי חיים, בו נוכח עד כמה חי רבי אהרן את הקדוש ברוך הוא, באופן ממשי וחוש:

באחד הימים הסייע רבי צבי חיים את רבי אהרן ברכבו, בדרכו לסדר כמה סידורים חשובים, אשר ככל הנראה דרשו ממנו גם מאמץ פיזי;

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מדוע סוכה הגבוהה מעשרים אמה פסולה?
- ◆ מהו הקוטר הנדרש לסוכה עגולה כדי להכשירה?
- ◆ האם מותר לישון תחת החללים שבסכך?

מהלכות גובה הסוכה

• הסוכה אמורה להיות מקום ישיבה ארעי, ולא מבנה קבע, ולכן, סוכה שחללה גבוה יותר מעשרים אמה - פסולה מדאורייתא, משום שסוכה בגובה כזה, לא ניתן לבנותה מקירות ארעיים, ולכן, אף במקרה שבנו סוכה בגובה זה מקירות ארעיים, והיא משמשת כדירת עראי - הריהי פסולה. ומאידך, סוכה נמוכה, מאחר וניתן לעשות את דפנותיה מקירות ארעיים, אזי אף במקרה שנבנתה בקירות אבן וכדומה, כמבנה קבע, הריהי כשרה. אולם, סכך העשוי כגג של מבנה קבוע פסול, ולכן אין לחברו בברגים, וכדומה, אבל מותר לקושרו לדפנות.

• סוכה הגבוהה מעשרים אמה, ולה שלוש דפנות (לפחות), ובצמוד לדופן האמצעית, לכל רוחבה, בנויה מעין 'במה', אשר ממנה ועד לסכך אין חלל בגובה עשרים אמה - הסוכה כולה כשרה.

• סוכה שגובה חללה פחות מעשרה טפחים, פסולה; וסוכה שגובהה עשרה טפחים אך קצוות ענפי הסכך יורדים לתוכה וממעטים את גובהה פסולה אף היא.

• בנוגע לדינים שונים בהם, כגון לענין מחיצות לעירובין, וגובה הסוכה, ישנו נדון הנקרא 'ביטול', שפירושו ביטול מציאותו, כביכול, של חפץ מסוים, והפיכתו לחלק מהמקום בו הוא מונח. וחפץ שבני אדם אינם מניחים אותו על הקרקע למדרס רגלי אדם, כגון כריות, לא ניתן 'לבטלו' ולהחשיבו כקרקע; ולעומת זאת, עפר שהונח על הקרקע על דעת להותירו שם לעולם, יש אומרים שהוא 'בטל' מאילו.

מהלכות שטח הסוכה

• שטחה המינימלי של סוכה הוא שבעה טפחים על שבעה טפחים, משום שגודל זה ראוי לישיבת 'ראשו ורובו' של

האדם ליד שולחן ברוחב טפח, לכל כיוון שאליו יפנה את שולחנו.

• סוכה עגולה, צריך שיהא בתוכה שטח ריבועי של שבעה על שבעה טפחים. ולמעשה, צריך שהיקף העיגול יהיה לפחות פי שלוש מקו האלכסון של הריבוע של שבעה על שבעה טפחים.

• סוכה גדולה, שיוצאת ממנה 'רצועה' ששטחה קטן משבעה על שבעה טפחים - יש אומרים, שהרצועה אינה נחשבת כסוכה, ויש שפקפקו בכך. ויש שחילקו בין אופנים שונים.

מהלכות סוכה שיש בה סכך פסול או חלל בסכך

• חלל ברוחב שלושה טפחים באמצע הסכך לכל אורכו, מפריד בין שני חלקי הסוכה, ואם על ידי הפרדה זו נמצא שאין לכל אחד משני חלקי הסוכה בפני עצמו שלוש דפנות, כל הסוכה פסולה.

• חלל ברוחב פחות משלושה טפחים הנמשך לכל אורך הסכך - אינו פוסל את הסוכה, אך אין לאכול או לישון תחתיו.

• סכך פסול שרוחבו פחות מארבעה טפחים, שבצמוד לו יש בסכך חלל שרוחבו פחות משלושה טפחים - הם אינם מצטרפים יחד כדי לפסול את הסוכה, אלא כל אחד נדון לעצמו, והסוכה כשרה.

• דין 'דופן עקומה' להכשרת סוכה, נאמר גם במקרה שהוא נצרך להכשרת מספר דפנות.

• במקרים מסוימים, בסוכה בעלת ארבע דפנות, ניתן לבחור את שלושת הצדדים בהם ישמשו הדפנות כ'דופן עקומה', וצד רביעי שיוכשר מדין 'פְּסָל היוצא מן הסוכה'; ושני אנשים רשאים לבחור בצדדים שונים בו זמנית, ויתכן שאף אדם אחד רשאי לעשות זאת.

סיפורי צדיקים

גליון 480
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

כל כך הרבה דרך ארץ יש אצלך

מעשה בר' ינאי שהיה מהלך בדדר וראה אדם אחד שהיה מהודר בלבושו. סבר ר' ינאי שתלמיד חכם הוא, אמר לו ר' ינאי יסכים מר להתכבד אצלנו. אמר לו הן. הכניסו ר' ינאי לביתו, האכילו והשקו, בדקו במקרא ולא מצאו, במשנה ולא מצאו, באגדה ולא מצאו, בתלמוד ולא מצאו, אמר לו ר' ינאי טול וברך, אמר לו האורח, יברך ינאי בביתו, אמר לו ר' ינאי, יכול אתה לומר מה שאני אומר לך? אמר לו הן. אמר לו ר' ינאי, אמור, אבל כלב פתו של ינאי, עמד האורח ותפטו לר' ינאי ואמר לו ירושתי אצלך ואתה מונעה ממני. אמר לו ר' ינאי מה היא ירושתך אצלי? אמר לו האורח, פעם אחת עברתי לפני בית ספר ושמעתי קול תינוקות שאומרים, תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, מורשה קהלת ינאי לא נאמר כאן, אלא קהלת יעקב. אמר לו ר' ינאי למה זכית לאכול על שולחני? אמר האורח מימי לא שמעתי דבר רע והחזרתי לבעליו, מימי לא הבאתי דיבה, מימי לא ראיתי שניים מריבים זה עם זה ולא זותי משם עד שעשיתי שלום ביניהם. אמר לו ר' ינאי א"כ למה קראתיך כלב? הרי כל כך הרבה דרך ארץ יש אצלך.

(עפ"י ויקרא רבה פרשת צו)

פרשת השבוע

ביומו תתן שכרו (כ"ד - ט"ו)

מחייבת לשלם לפועל את שכרו ביום עבודתו אם כך, הציע גרשון העגלון, ימשיך הרב אל הרכבת ואילו אני אשוב לראדין ואהיה שליחו לשלם לחייט את שכרו. אך ה"חפץ חיים" ביקש לקיים את המצוה בעצמו. לא נותר לו לעגלון ברירה, אלא להפנות את העגלה לכוון הנגדי ולשוב לראדין, כדי שיוכל הרב לקיים מצות "ביומו תתן שכרו".

ולא ימחה שמו מישראל (כ"ה - ו')

מסופר על הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, ששמע פעם שאחד ממקורביו קילל את אחד האפיקורסים המפורסמים ביותר בירושלים. הגיב הרב ואמר: אין אני נוהג ככה, הקדוש ברוך הוא מלא רחמים והוא יכול לרחם גם על רשעים כאלו, אין עיני צרה אם פלוני ירוחם מה' וגם יזכה לחיי עולם הבא. כאן בעולם הזה אנו מחוייבים להתנגד להם, כי הרי הם מוזיקים ומקלקלים את הסביבה, מה שאין כן כאשר עברו לעולם הבא. ולבסוף הפטיר: וכלום אתה חושב שאין כל צד טוב ברשע פלוני? אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה, ואפילו שכר שיחה נאה, ואין עבירה מכבה מצוה, וזכות אינה בטלה אפילו באלפי אלפים חובות.

מסופר על הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, שהתכוון פעם לנסוע אל העיר הגדולה וורשא, מרחק רב הפסיק בין ראדין לוורשא והנסיעה היתה קשה וכרוכה בסכנות, בפרט כשזה יום של שלג וסערה, לא יפלא אפוא כי בביתו של ה"חפץ חיים" שררה תכונה גדולה בטרם יצא לדרך. לפתע נקרע מעיל הפרווה של ה"חפץ חיים". שלחה הרבנית את אחד הילדים אל החייט, בבקשה שייתקנו מיד. הודרו החייט במלאכתו, וכעבור זמן קצר שב הילד הביתה, והגיש את המעיל לאביו. לבש ה"חפץ חיים" את מעילו, נפרד מעל בני ביתו ויצא לדרך. הוא שכר עגלה רתומה לסוס, והטלטל בדרך המושלגת אל תחנת הרכבת הנוסעת לוורשא שהיתה בעיירה הסמוכה. סוף סוף הגיעה העגלה אל בית הנתיבות, ולפתע שמע גרשון העגלון את ה"חפץ חיים" אומר, הבה ונשוב לראדין. מדוע? התפלא העגלון, לאחר הדרך המייגעת לחזור? הן הרכבת לוורשא עומדת לצאת לדרך. השיב לו ה"חפץ חיים", שכחתי לשלם לחייט את שכרו עבור תיקון המעיל, נחזור אפוא לראדין, כי עלי לשלם לחייט עוד היום בטרם תשקע השמש. הן תורתנו הקדושה

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:54 ת"א: 7:57 ר"ת: 8:31

זמני כניסת השבת
פרשת כי תצא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:42 ת"א: 6:57

בכעס עצור: "אינני יודע על שום פיקדון" השיב בחימה אמר פנה אלי הזור הלז וביקש ממני סכום כסף שהפקיד בידי כביכול, אך אינני מכיר אותו ועד לאותו רגע לא ראיתיו מעולם. חזר רבי נחום אל אהרן בידיעה שאין בכוחו לעזור, עדים להפקדת הכסף בידי בעל האכסניה לא היו, שטר פיקדון אינו בנמצא, וממילא דין תורה לא יפסוק שבעל הפיקדון יקבל את כספו בחזרה.

עם זאת כיוון שניכר מדברי אהרן שהוא אומר דברי אמת, יעץ לו ללכת אל האוהל הקדוש של בעל התניא ולבקש שם רחמים, אולי יערה הקב"ה רוח של תשובה בלבו של האכסנאי ויתעורר להשיב את הכסף. עשה אהרן כהצעת רבי נחום ונסע בלב שבור אל האוהל הקדוש שבהאדיטש לעורר עליו רחמים.

היה זה יום רגיל ושגרתי, ולעת צהריים התפנה בעל האכסניה מעיסוקיו בשירות האורחים והלך לאכול את ארוחת הצהריים, כאשר לפתי קרה דבר מופלא ונדיר, עוד האכסנאי מסתדר על מקומו לקראת הארוחה, קפצה לפתע על השולחן חולדה גדולה דוחה ומגעילה, וקבעה לה מקום מול צלחתו. נסוג בעל האכסניה ממקומו בבהלה ופניו חוורו מבושה לפני אורחיו, כעבור רגע קצר החל לנפנף בידי ובמטפחתו לעבר החולדה הנועות כדי לגרשה, אך זו רבצה במקומה לא נעה ולא זעה, ואך התכרבלה במקומה במנוחה ושלווה.

יצא בעל האכסניה מכליו והטיח לעברה את ידו, אך זו זינקה בתגובה לעבר צווארו ונעצה בחזקה את ציפורניה, זעקה חנוקה נמלטה מפי האיש והוא איבד את שיווי ממשקלו ונפל. הסובבים שהביטו כל העת בנעשה, ניסו לנתק את היצור הלזה שנדבק לצוואר של מארחם, אך אותה חיה קטנה המשיכה לנעוץ את ציפורניה ולא הרפתה עד כדי סכנה לחייו.

הבינו הכל שהאירוע אינו בגדר הטבע ויש דברים בגו. רגע ארוך חלף כאשר גניחתו של בעל האכסניה הסבה אליו את תשומת לבם של הנוכחים, סימן להם האכסנאי באצבעו, וכשגחנו לעברו אמר להם, יודע אני בשל מה הגיעה אלי הצרה הגדולה הזאת, הדבר בא עלי משום שמעלתי בכספי הפיקדון שנתן בידי אהרן, כן אלף רובל כסף נתן בידי לפני כניסת השבת ואני הכחשתי זאת בצאת השבת במצח נחושה.

בקשת שליחה ומחילה הצילה את חייו

מסופר: פעם התאספו מספר חסידים סביב הרה"ק רבי מנחם נחום בנו של הרה"ק האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זיע"א, ושמעו ממנו סיפור מבהיל ומרעיש נפש שאירע עמו. באחד מימי היריד שהתקיים בקיץ האחרון, הגיע לניעזין פקיד יהודי בשם אהרן, איש אמונו של זעליג הסוחר הידוע ממוסקבה, ובידו אלף רובל לקניית סחורה עבור אדונו. העיסקה נכתבה ונחתמה עוד קודם לכן בין הצדדים, ולא נותר לאהרן אלא למסור את המזומנים וליטול את הסחורה. כיוון שהגיע לניעזין שעה קלה קודם כניסת השבת, בחר באכסניה הראשונה שנודמנה לו, כיוון שלא רצה להחזיק את הכסף ברשותו, הפקיד אהרן את אלף הרובל בידי בעל האכסניה, ואהרן לא היסס להפקיד בידיו את הממון, הלה בעל זקן נאה היה וסבר פנים מעורר אמון.

בצאת השבת ניגש אהרן אל בעל האכסניה כדי ליטול הימנו את ממונו בחזרה, אך בעל האכסניה הביט בו בפנים מתפלאות ומשך בכתפיו בתמיהה: על איזה פיקדון כבודו מדבר? שאל. אהרן התבלבל והציץ בפני בעל הבית כמנסה לרדת לסוף דעתו, אך כעבור רגע התעשת ושטח את בקשתו פעם נוספת בסבלנות רבה. סמקו פניו של בעל האכסניה מחימה, קמץ את אגרופיו, היכה בשולחן בזעם, וצווח: "הסתלק לך מביתי שקרן ונבזה לפני שאפליא בך את מכותי".

נפחד אהרן מאיומיו ומראהו של בעל האכסניה ולא ניסה אפילו לעמוד על שלו. כיוון שלא היה לאהרן מכר ומודע בכל העיר, החל להסתובב ברחובות הזרים לו, עד שרגליו הוליכו אותו בלי משים אל בית המדרש. נכנס אהרן לבית המדרש ועמד בפתח. כל בית המדרש היה חשוך לבד מפינה אחת שהוארה בעששית, התקרב אהרן לאותה פינה וראה את רבי נחום יושב שם ושוקד על ספריו. "הוא האיש שאוכל להיוועץ עמו" הבזיקה במוחו מחשבה.

סיפר אהרן לרבי נחום את הקורות עמו מאז נשלח ממוסקבה על ידי זעליג הסוחר, עד מעשה החמס ואיומיו של בעל האכסניה. למחרת עם בוקר הלך ר' נחום לבעל האכסניה ושאל אותו בעניין סכום הכסף, הלה משך כתפיו

צישל ונמשל

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים
בביתך וגו' (כ"ב ח')

יש לפרש בדרך רמוז ומוסר על פי מעשה ידוע שמספרים
העולם:

אדם אחד היה רגיל לצאת לרגל מסחרו אל הערבים
לקנות מהם בצים ותרנגולים והיה מביאם לעיר ומוכרם
בשוק בריווח מועט, ומוזה היה מפרנס את בני ביתו בכל
שבוע ושבוע, אך פרנסתו היתה מצומצמת ולא הרויח
סכום רב מעסק זה. והנה ביום אחד כשהיה נושא על
ראשו סל שיש בו יותר מאלף ביצים, וגם היה נושא שתי
אגודות של תרנגולים משולשים על כתפיו, והולך בדרך
ממקום הערבים לבא לעיר כדרכו בכל שבוע, חשב
מחשבות בלבו עד מתי יהיה עוסק בעסק שיגיעתו מרובה
והרווחתו מועטת, והרי יש לי בסל אלף ביצים ושתי
אגודות של תרנגולים על כתפי, וכשאבוא לעיר לא אלך
לשוק למכרם, אלא אוליך הכל לביתי, ואניח התרנגולות
על הביצים ואז יהיה לי מכל ביצה אפרוח אחד, ואחר
עשרה ימים יהיה בידי אלף אפרוחים, והאפרוחים יגדלו
ויטילו אלף ביצים ומהביצים יצא מכל אחד אפרוח נקבה
וכו' וכו', ואחר כך אמכור כל תרנגולת בדינר כסף, ויהיו
לי מאתיים אלף דינרי כסף, ואקנה צמר ואשלח ללונדון
למכור וכו' וכו' עד שאהיה עשיר מופלג כמו רוטשילד.
וכשיגיע יום הולדת של המלך, אלך אליו ואשתחוה
לפניו, וכשרצה לנסות איך להשתחוות, נפל הסל שהיה
מלא בצים לתוך בור עמוק ונשברו כולם, ואז הקיץ
מתרדמת מחשבותיו וראה שלא נשאר בידו כלום, לא
ביצים ולא אפרוחים ולא דינרים.

וזהו שאמר הכתוב "כי תבנה בית חדש" בא הכתוב לתת
עצה לאדם ולומר, "כי תבנה בית חדש" כלומר רעיון
חדש, אשר בו תבנה ותתכונן בעולם הזה להתעשר,
"ועשית מעקה לגגך", כלומר המחשבה מכונה בשם גג,
מפני שהיא עליונה ושוכנת בראש האדם שהוא גג הבית,
צריך ליוהר לעשות מעקה וגדר וגבול לגג שהיא
המחשבה, שלא יחשוב יותר מדי להתעשר ולהתרחב,
"ולא תשים דמים בביתך", כלומר, לא תשים דמיונות
לדמיון לעצמך את העושר והטובה וכו', מדוע? "כי יפול
הנופל ממנו" כי בריבוי המחשבה והדמיון והציור, יפול
הנופל היינו אושר העולם הזה, שדרכו ליפול שאין לו
קיום ועמידה.

(עוד יוסף חי)

החליפו הנוכחים זה עם זה מבטים של הבנה, שהרי
הכירו מכבר את מעלליו של בעל האכסניה אך הוידו
הפתיעם, ציפו הכל שבעקבות הוידו תרד החולדה
מקרבנה. אך זו לא סרה ממנו והמשיכה ללפות את
צווארו.

הנוכחים הבינו כי משמים נשלחה אותה חולדה לתקן את
הטעון תיקון ואין כל סיכוי להסירה מגופו של האיש עד
שהתיקון ייעשה, דומה שגם האכסנאי הבין זאת, שכן
רמז לנוכחים בכוחות לא לו, וכשקרבו לעברו אמר: לכו
ובקשו בשמי את מחילתו של הצדיק רבנו מנחם נחום
שהעויתי פני כנגדו, והתכחשתי בחציפות לאזהרתו,
מהרו, חוסו עלי והסירו ממני את הקללה האיומה הזאת
שדבקה לצווארי.

לא חלפה שעה ארוכה כשדמותו ההדורה של רבי נחום
נראתה בפתח, נכנס הצדיק וקרב אל האכסנאי, וכשראה
את החולדה לופתת בעקשנות את גרונו של האומלל,
הרצינו פניו ביתר שאת. עוד רגע, ורבי נחום רכן מעל
האכסנאי ולחש ברצינות עמוקה: מחול לך! מחול לך!
וחזר והתבונן בציפייה באיש ובחולדה. אך זו לא זעה
כמלוא נימה. חוורו פניו של רבי נחום ועיניו הצטמצמו
במחשבה חוקרת, לבטוף נשם עמוקות והתכופף לעבר
האכסנאי ושאל אותו:

אמור נא לי שמא הטחת דברים כלפי אבא האדמו"ר
האמצעי זיע"א? גניחה עמוקה נשמעה בחדר, חדי עין
הבחינו אף מקצה החדר בהנהון הקל שנענע האכסנאי,
אם כן הודקף רבי נחום בהקלה, לך נא אל האוהל הקדוש
ובקש מחילה גמורה. מיהרו הנוכחים לשאת את
האכסנאי אל האוהל הקדוש, משהגיע והונח למרגלות
הציון הקדוש, פרץ האכסנאי בבכיה קורעת לבבות
וביקש מחילה גמורה, בהבטיחו כי מעתה והלאה יעשה
את הישר ואת הרצוי בעיני אלוקים ואדם. לא הספיק
האכסנאי לסיים את דבריו כשהחולדה זינקה לפתע
בוזיוות רבה, ובטרם הספיקו הנוכחים הנרגשים אפילו
למצמץ נעלמה באפוליתיה של מחילה קטנה בוויית
ביתו של האוהל הקדוש.

צ'ין אדם לחברו

כל דבר שנקנה ביושר יש לו קיום מסופר על הרה"ק רבי חיים מוואלווין זיע"א, שכניס אסיפה בביתו לדון בענייני הישיבה, באמצע הדיון נפלה המפה מעל השולחן, וכל הכוסות שהיו מוכוכות נפלו על הרצפה בקול רעש גדול. הרב הרגיע את הנאספים ואמר להם שהכוסות לא נשברו, תמהו הנאספים ובדקו וראו שכל הכוסות שלימים. שאלו את הרב איך זה יכול להיות? אמר להם, את הכוסות הללו, קניתי בכסף "כשר" שאין בו נידנוד של גול, ולכן מה שנקנה בו לא נשבר, ללמדנו כי כל דבר שנקנה ביושר יש לו קיום.

נתינה הגונה

פעם בא עני לבקש צדקה מהרה"ק רבי יחזקאל אברמסקי זיע"א. אמר רבי יחזקאל לקרובו שהיה או בביתו: תן לו כסף מהמגירה (שם היה מונח כלי מלא מטבעות), הלך הלה ונתן לעני מטבע אחד. ראה זאת רבי יחזקאל וקם ממקומו באומרו: "מה כבר יוכל העני לקנות במטבע וזו שתי ירקות"? מיד נטל מלוא חופנו מטבעות ומסרם לעני.

מסירות נפש למען יתומים ואלמנות

מסופר על הרה"ק רבי אריה לוי זיע"א, שאחד מעיסוקיו היה לאסוף כסף לצדקה, והיה מעביר את אותו כסף בחשאי לאלמנות ויתומים. והנה בימי מלחמת העולם, כאשר קשיי הפרנסה היו גדולים, וגם גבירים גדולים לא יכלו לתרום מכספם, לא הצליח ר' אריה לאסוף את כספי הצדקה. משראה שכלו כל הקיצין, החליט לשפוך שיח ותחינה לבוראו מול שריד בית מקדשנו הכותל המערבי, עמד הצדיק שעה ארוכה ליד אבני הכותל ובכה והתפלל לה' שיצליח ה' בידו לגייס כספים עבור

העניים. והנה בצאתו את הכותל, ניגש אליו ערבי אלמוני שלא הכירו מעודו, ומסר לו חבילה גדולה עטופה בנייר עיתון. בעוד רבי אריה מחפש לראות מי הביא לו את החבילה, נעלם הערבי כלעומת שבא. פתח רבי אריה את החבילה ונדהם לגלות בה את מלא הסכום, שהיה מחלק מידי שנה לעניים. כל זה זכה בזכות כח הנתינה שבו, שכל כך הצטער שלא היה בידו לתת לצדקה. אמרו על אותו צדיק שזכה לגילוי אליהו הנביא בזכות מסירות הנפש שלו, למען יתומים ואלמנות.

לוותר לחברו שחטא נגדו

בעיר ראדין היה פעם ראש ישיבה תלמיד חכם גדול, וסיפר שהרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א דיבר פעם שיחת התעוררות עצומה לפני ראש השנה, ובין דבריו אמר: האדם בא לפני הקב"ה בערב ר"ה ומשיח לפניו לבו ואומר: אני בא אליך בערב ראש השנה, ומבקש ממך שתסלח לי על כל עוונותי ופשעי, והקב"ה יכול לענות: מדוע אמחל לך? והרי כל השנה אתה דבוק בתאוות רעות ומתנהג נגד רצוני, למה שאמחל לך?! אבל יש דבר אחד שבו אפשר לפייס את הקב"ה ולרצותו שימחל, אם אני מוותר לחברי שחטא כנגדי, מעביר על מידותי, דן אותו לכף זכות ומוחל לו על כל הרעה שעשה לי ומרחיק את השנאה מלבי, ואני מכניס בי אהבת ישראל, כי אז הדברים ק"ו, אם אני בשר ודם קרוץ מחומר, אני מוותר ומוחל לחברי, אזי הקב"ה בוודאי צריך למחול לי, אם אני העברתי על מידותי ודנתי לכף זכות והייתי רחמן באותה שעה, בוודאי אבי שבשמים, הרחמן האמיתי, ירחם עלי וימחול לי על כל מה שחטאתי ופשעתי נגדו.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ג אלול
הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרל"ו)
הרה"ק רבי אברהם ישכר הכהן מראדומסק ב"ר שלמה (תרנ"ב)
הרה"ק רבי ירחמיאל משה מקאנוניץ ב"ר יחיאל יעקב (תרס"ט)
הרה"ק רבי יוסף (חיים) מבאגדאד ב"ר משה (בן איש חי - תרס"ט)
יום ראשון י"ד אלול
הרה"ק רבי יוסף אשכנזי ב"ר ישראל (מח"ס "אהלי יוסף" - תרכ"ו)
יום שני ט"ו אלול
הרה"ק רבי עקיבא איגר ב"ר שמחה בונים (תק"ט)
הרה"ק רבי שלמה משה אלשקר ב"ר יצחק (שו"ת מהר"ם אלשקר - תקנ"ט)
הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד (תלמיד הבעש"ט) ב"ר נחמיה פייבל (תקמ"ו)
הרה"ק רבי מאיר הורוויץ מלברטוב (תר"א)
יום שלישי ט"ז אלול
רבנו רבי אברהם נפתלי צבי מוורמיוזא ב"ר משה הלוי (תע"ב)
יום חמישי י"ח אלול
רבינו המהר"ל מפראג רבי יהודה ליואי ב"ר בצלאל (שס"ט)
רבי יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי רברבי - שע"ג)
הרה"ק רבי יוסף מאוסטילא ב"ר מרדכי מנעשחזו (תק"צ)
הרה"ק רבי עבדאלה סומך (בעל זבחי צדק - וחזון למועד - תרמ"ט)
יום שישי י"ט אלול
רבנו רבי חיים בנבנשתי ב"ר ישראל (תל"ג)
הרה"ק רבי זאב נחום בורנשטיין מביאלא

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "בני אדם" רמזים יוסף חרשים על הפערים.

גלילת התורה (ה')

א) הגולל ילך אחר הספר תורה עד לפני הארון, ועומד שם עד שיחזירו הספר תורה למקומה. (רמ"א אור"ח סימן קמ"ט, סעיף א')

ב) ואצלנו שנוהגים שמכניסים הספר תורה לארון הקודש אחרי אשרי ובא לציון, אין הגולל חייב להמתין כדי ללוות הספר תורה, ויכול לחזור למקומו בגמר הגלילה. (קצות השלחן, סימן כ"ה, בבדי השלחן, ס"ק ס"א)

ג) ורק בקריאת מנחה של שבת קודש, שאין אומרים אשרי ובא לציון אחרי גלילת הספר תורה, צריך הגולל ללוות הספר תורה עד שיכניסו הספר תורה לארון הקודש. (פסקי תשובות, סימן קמ"ט, הערה 2)

לזכות

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
לבריות גופא ונהורא מעליא
לאורך ימים ושנים טובות

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ הרה"ק רבי יהודה ליואי
ב"ר בצלאל
המהר"ל מפראג זיע"א
נלב"ע י"ח אלול תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור 7" בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת כִּי תֵצֵא - זְכוּי הַרְבִּים

"וְיָכֹן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֹדֹת אַחִיךָ אֲשֶׁר תֵּאבֹד מִמֶּנּוּ וּמִצָּאֲתָה לֹא תֹכַל לְהִתְעַלֵּם" (דברים כב, ג)

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומר בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סינן רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סינן בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

אנחנו קוראים בפרשה שלנו כי התורה הקדושה מזהירה כל יהודי ויהודי על מצוות השבת אבדה.

כאשר אדם מוצא ארנק ברחוב- יש מקרים שהוא חייב להחזיר אותו לבעליו, ויש מקרים שמותר לו לקחת את הכסף שנמצא בארנק ולעשות איתו כטוב בעיניו.

יש הלכות במצוות השבת אבידה. כל יהודי שהזדמנה לפניו מציאה - עליו לדעת מה לעשות בזמן אמת.

עליו להיזהר שהיצר הרע לא יחליט עבורו חלילה. אם הוא לא יודע מה ההלכה - עליו לשאול רב פוסק הלכה כדי לדעת מה עליו לעשות באבידה שמצא ולעשות כפי שיפסוק.

אומנם יש עוד מצווה הקשורה למצוות השבת אבידה, והיא 'אבידת הנפש'. יש אנשים רבים שלצערנו לא זכו להכיר את עולם התורה והיהדות, את מתיקות השבת ועשיית המצוות. **מצווה זו חשובה יותר מהשבת אבידה גשמית.**

הצדיק רבי ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים') זיע"א כתב (ספר חומת הדת פרק ג'): "אם התורה חסה על ממונו של השני, וציוותה עלינו להשיב לו את ממונו ואת אבידתו, על אחת כמה וכמה שהתורה חסה על נשמתו של אחיך. לכן חובה עלינו לקרב את הזולת עד היכן שידינו מגעת ולא להתעלם מהם." הצדיק רבינו חיים בן עטר זיע"א ('אור החיים') הקדוש כתב, שאם ראית יהודי תועה ריק

מתורה ומצוות "והתעלמת מהם"? אל תישאר אדיש, אל תתעלם ותמשיך הלאה בשלך, אלא "השב תשיבם לאחיך" (דברים כב, א), תקרב את אותו אדם לדרך התורה והמצוות.

בספר 'תנא דבי אליהו' (רבא פרק כ"ז) מובא שאם ראית אדם שאין בו דברי תורה, הכנס אותו לביתך ולמד אותו קריאת שמע ותפילה. תלמד אותו פסוק אחד בכל יום והלכה אחת וזרז אותו בקיום המצוות.

אנחנו צריכים לדעת שעיקר הגאולה תלויה בכך שישראל יעשו תשובה. כמו שנאמר: "בִּוְנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס" (תהלים קמז, ב).

מובא בספרים שהביאור בפסוק הוא כך- מתי בונה ירושלים ה'? בעת שנדחי ישראל יכנס- כלומר, שישמעו הנידחים והרחוקים מהקב"ה ויבואו ויתנו לקדוש ברוך ה' כתר מלוכה ויכירו בכוח מעשיו.

יהי רצון שנזכה לקרב את הרחוקים ולקיים בהם מצוות 'השבת הנפש' ולהתקרב בעצמנו לקדוש ברוך ה' ונזכה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

בברכת שבת שלום וכתובה וחתימה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

77	כניסת לכת 3 אר לכת	יציאת לכת	יציאת חס
18: 42	19: 53	20: 42	י"מ
19: 00	19: 51	20: 39	ת"א
19: 02	19: 53	20: 42	מ"ב
19: 01	19: 51	20: 40	כ"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - סליחות - חלק ג'

על מה צריך להקפיד כשאומרים סליחות?

סליחה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

אם אין זמן לומר גם תיקון חצות וגם סליחות - תיקון חצות קודם לסליחות ואפילו לתלמוד תורה. על כן, אדם שקם לפני עלות השחר, יקדים לומר תיקון חצות, גם אם יפסיד בכך אמירת סליחות.

אין לומר וידוי יותר מפעם אחת, אפילו לא בשני נוסחים שונים. לכן, כשאומר תיקון חצות לפני סליחות, לא יאמר וידוי בתיקון חצות, אלא רק בסליחות. כמו כן, אם אמר סליחות או תיקון חצות הלילה ואחר כך אומר 'קריאת שמע שעל המיטה', לא יאמר בשניהם וידוי, מכיוון שאדם שאומר וידוי פעמיים - הוא ככלב השב אל קיאו. **מקורות:** בא"ח וישלח י"ג, שער הכוונות דף נ"א.

תלמידי חכמים ומלמדים - גם הם צריכים להתאמץ לומר סליחות עם הציבור. ראוי שישנו מוקדם כדי שלא יפגעו בלימוד תורה או בהעברת שיעור לתלמידיהם וכו'. **מקורות:** רמ"א יו"ד רמה סי' י"ז.

תלמידי חכמים ובחורי ישיבות שרגילים לעסוק בתורה עד שעה מאוחרת בלילה, ואם ישכימו באשמורת הבוקר לומר סליחות יש חשש שיתבטלו מסדר לימודם ביום, ישתדלו לומר סליחות בציבור אחרי חצות הלילה. אם הם לא מוצאים מניין לאמירת סליחות אחרי חצות הלילה, ישתדלו לכל הפחות לקום לסליחות בימי שני וחמישי. בנוסף, יתאזרו בכל עוז לקום ולהשתתף עם הציבור באמירת סליחות ותחנונים בעשרת ימי תשובה.

המשכים לומר סליחות באשמורת הבוקר, צריך להיזהר שלא ינום ולא ישן בתפילת שחרית, ובפרט בקריאת שמע וברכותיה ובתפילת שמונה עשרה. במיוחד אם הוא מניח תפילין, שאסור לישון בהם או להסיח דעתו מהם מפני קדושתם. מי שלא נזהר בזה, יצא שכרו בהפסדו. כלל גדול אמרו בעבודת ה': לשמור קודם את העיקר ורק אח"כ להוסיף בחסידות, ולא לזלזל בעיקר ולקיים רק את התוספת. אם הוא לא יכול להיזהר בזה, עדיף שיאמר סליחות לפני תפילת מנחה או בחצות הלילה, כדי שיוכל להתפלל שחרית עם תפילין כראוי.

החי יתן אל ליבו בעת אמירת הוידוי והסליחות, לבדוק ולפשפש במעשיו ולחזור בתשובה שלימה, ולהוסיף מצוות ומעשים טובים, בהתקרבו ליום הדין, שאז שוקלים זכויותיו ועוונותיו של כל אדם.

אחרי שסיימו לומר סליחות, יאמרו קדיש 'תתקבל' אפילו אם מתפללים תפילת שחרית מיד אחרי הסליחות. אם היו עשרה שאמרו סליחות, ויצא אחד מהם מבית-הכנסת לפני אמירת הקדיש, לא יאמרו קדיש 'תתקבל' ללא עשרה אנשים בביה"כ.

רגישות למצבו של הזולת

יום אחד טילפן האדמו"ר רבי משה מרדכי העשיל מקופיטשניץ זצוק"ל לאחד מחסידיו שה' חנן אותו בעשירות מופלגת. האדמו"ר שאל לכתובת בית העסק שלו. האיש תהה: "מדוע האדמו"ר מתעניין בכתובת בית העסק?". האדמו"ר ענה: "אני מתכוון תיכף ומיד לצאת אליך".

"מה העניין, רבי? למה שתטרח? אני לרשותך בכל דבר ועניין", האיש אמר. "לא, לא", הגיב האדמו"ר, "אני בא אליך למפעל תיכף ומיד. לא יעזור שום דבר". החסיד ניסה לשכנע את הצדיק שלא יטרח ויגיע אליו, ולכן אמר: "הרבי יגיד מה דרוש לו, ואני כבר כותב צ'ק".

"לא", הרבי השיב בנחרצות, "אני בדרך למפעל". האדמו"ר לאחר כחצי שעה הופיע בשערי המפעל. החסיד קיבל אותו בכבוד רב והכניס אותו לחדר הישיבות המפואר. הוא פתח בדברי נימוס, ולאחר מכן שאל את הרבי: "רבינו, במה דברים אמורים?". הרבי נאנח. פניו הרצינו והוא אמר:

"יש לנו בקהילה בעל משפחה שבורא עולם חנן אותו במשפחה ברוכת ילדים. הבעיה היא שהוא פוטר מהעבודה לפני מספר חודשים ועדיין לא מצא עבודה חדשה. הילדים שלו רעבים ללחם". החסיד תמה: "בשביל זה בא הרב והטריח את עצמו עד אלי? אני יכול לסדר מיד ארבעים מקומות עבודה. לא אחד, ארבעים מקומות עבודה במפעל שלי!".

"הרבי יספר לי במי מדובר. אני אדאג אישית למצוא אותנו אדם משרה מכובדת שיתפרנס ממנה בכבוד. הוא לא ירגיש שהוא מקבל נדבות חלילה". הרבי העיף מבט נוקב בפני החסיד והפטיר: "מדובר באחך". ... ומיד קם ועזב את המקום. פני החסיד החווירו כסיד.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב ירחמיאל משה הופשטיין זצ"ל

האדמו"ר הרב ירחמיאל משה הופשטיין מקוז'ניץ זצ"ל - נולד ב-י' אלול ה'תרכ"כ (1860) בגרודז'יסק. נו"נ לאדמו"ר ר' ישראל (ה'מגיד מקוז'ניץ זיע"א). כשרבינו נולד הרה"ק ר' ישעיה מושקאט מפראגא רצה לנסוע לגרודז'יסק לברית מילה של רבינו אולם הניאו אותו מזה מאחר, מכיוון שהיה בגיל מבוגר ותש כוחו מאוד. ביום הברית הרה"ק המגיד מקוז'ניץ בא בחלום לר' ישעיה ואמר לו: "אצלי היום יום שמחה, ואתם תשבו פה?". מיד קם וביקש שיביאו מהר עגלה ונסע לגרודז'יסק ואף שימש כסנדק.

כשהיה כבן שש שנים אביו הק' נפטר באופן פתאומי. בשנת ה'תרכ"ח (1867) אימו נישאה לרה"ק האדמו"ר ר' אשר פרלוב (השני) מסטאלין זיע"א. מן האדמו"ר ר' אהרון (השני-ה'בית אהרן) ואביו החורג, האדמו"ר ר' אשר, שניהם שמו עין פקוחה על רבינו. הם השגיחו עליו בסדרי התנהגותו בגשמיות וברוחניות. הם שמרו עליו מכל משמר והשקיעו בו הרבה מכוחם כדי לגדל אותו כפי שצריך. הוא היה דבוק בהם. רבינו נחשב לעילוי גדול. זקנו החורג ציווה עליו ללמוד את הש"ס ובחן אותו. רבינו ענה על כל דבר ודבר בבהירות. **גאון בתורה. הצטיין במידת האמת. שימש כמוהל מומחה. היה בקי בחכמת התכונה וזמני התקופה והמולד.**

עוד לפני שהיה בר-מצווה סבו החורג נפטר ואחר כך אביו החורג. התחתן בשנת ה'תרל"ד (1874). לאחר תקופה קצרה, עבר מלויעב לסטאלין עם אחיו הצעיר ר' ישראל. בשנת ה'תרמ"ג (1883) התחיל לשמש כאדמו"ר בקוז'ניץ. היה מחמיר גדול על עצמו בכל עניין אפילו אם היה בזה רק פקפוק ונדנדוד קל. נהג לטבול אך ורק במקווה הטהרה שנבנה ע"י זקנו המגיד הק' מקוז'ניץ (היה בקוז'ניץ מקווה אחר חדש. רבינו מעולם לא טבל בו, מכיוון שפעם אחת כשבנו אותו היה חילול שבת בשוגג).

בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב-י"ג אלול ה'תרס"ט (1909). חי כ-49 שנים. ציונו בפולין (באוהל נמצאים גם ציוני האדמו"ר ר' ישראל- המגיד מקוז'ניץ, ר' משה אליקים ברעיה, סבו-אדמו"ר ר' אלעזר מקוז'ניץ ואביו- האדמו"ר רבי יחיאל יעקב מקוז'ניץ).

סבו (מצד האב): האדמו"ר ר' אלעזר מקוז'ניץ. **סבא (מצד האם):** האדמו"ר ר' אלימלך שפירא מגרודז'יסק. **אביו:** האדמו"ר רבי יחיאל יעקב מקוז'ניץ. **אימו:** הרבנית שרה דבורה. **אשתו:** מרת ברכה ציפורה (בת האדמו"ר ר' מרדכי טברסקי מלויעב, נכד האדמו"ר ר' אהרון מצ'רנוביל). **מרבתי:** האדמו"רים אביו, ר' ירחמיאל משה, ר' אשר פרלוב (השני), ר' אהרון פרלוב (השני), ר' דוד משה מטשארטקוב, ר' נתן דוד משידלאווצא, ר' פנחס מקינצק, ר' שרגא יאיר מביאליבארזיק (מח"ס 'ארון עדות'), ר' יעקב יצחק מביאלא (מח"ס 'דברי בינה'), ר' יצחק מסקווירא. **בניו:** ר' אהרון מקוז'ניץ, ר' אשר אלימלך, ר' ישראל אלעזר מקוז'ניץ-כפר חסידים. **בנותיו:** מרת חנה גולדה, מרת מלכה ועוד שתי בנות.

שנה אחת במוצאי יום הכיפורים רבינו ציווה על הרופא ד"ר מינקס שהיה מחסידיו להישאר לטיש. בהתחלה לא היה מובן מדוע הרבי ציווה עליו להישאר לטיש. לאחר זמן בעת עריכת השולחן, אירעה תאונה מחרידה ר"ל ברחוב שלפני בית-המדרש: רכב דרס ילד קטן. ד"ר מינקס רץ החוצה וטיפל בילד. כך בעז"ה ניצלו חייו. אז הובנו דברי רבינו למפרע.

הרה"ג ר' יחזקאל בסר זצ"ל סיפר: דודי, הרה"ח ר' אברהם קאשיצקי שגר בטריעסט, סיפר לי שלא התקיימו אצלו בניו. אביו, הרה"ח ר' חיים יחיאל, היה רגיל לנסוע לרה"ק רבי אברהם יוסף איגרא מזשילין זצ"ל, שגר בקשאנוב. הוא ור' אברהם היו מזכירים את עצמם אצלו, שיושע בבן זכר. פעם אחת כשבא ר' חיים יחיאל לקשאנוב להרה"ק מזשילין, הצדיק אמר לו:

"יש אצלינו אורח חשוב, הרה"ק רבי ירחמיאל משה מקוז'ניץ. כדאי לך להיכנס אליו". ר' חיים נכנס אליו וביקש שבנו שיושע בבן זכר. הרה"ק שאל אותו: "האם זה חשוב לך?". ר' חיים ענה: "כן, מאוד". (בנו עזב שידוך ור' חיים חשב שבגלל קפידה של הכלה בנו לא זוכה לילדים). אמר לו רבינו: "אם זה נוגע כל כך בחיים שלך, אז תן לי סכום מסוים. הנני מביטיח לך, שיוולד לבנך בן זכר", ונקב בסכום גדול מאוד.

ר' אברהם נבהל כששמע את גובה הסכום. הוא רץ החוצה לחדרו של הרה"ק מזשילין ואמר לו: "הרה"ק מבקש סכום גדול מאוד". הרה"ק מזשילין שאל אותו: "אין לך את הסכום?". אמר לו: "יש לי נכסים בסכום הזה, אבל זה כל רכושי". הרה"ק אמר לו: "אם רצונך שבנך שיושע בבן זכר- תן לו, אבל אני לא יכול לומר לך מה לעשות". ר' אברהם ענה לו: "אם הייתי יודע שזה בטוח במאה אחוזים, הייתי נותן".

הרה"ק מזשילין אמר לו: "אם הוא הבטיח, אני ערב". אברהם חזר ר' לרה"ק מקוז'ניץ ואמר לו שהוא מסכים לתת את הסכום, אבל הוא צריך פרק זמן של שלושה חודשים כדי למכור את כל נכסיו. רבינו אמר לו: "**לא, עליך להביא לי את הסכום הזה עד מחר בשעה ארבע**". בלית ברירה ר' אברהם הלך ללוות מידידיו מעות והביא להרה"ק מקוז'ניץ את כל הסכום. באותו לילה הסתלק הרה"ק מקוז'ניץ בבית הרה"ק מזשילין (אז הובן למפרע מדוע רבינו לא יכל לחכות שלושה חודשים). **לאחר תשעה חודשים נולד בן זכר לר' אברהם.**

פעם אחת רבינו והגאון הרב ר' אליעזר מפאקשוניצא זצ"ל (נכד ה'מגיד הקדוש') ישבו בסעודה. אישה בוכה באה וסיפרה שקיבלה מברק שכתוב בו שבתה מקשה לילד. ר' אליעזר אמר לה: "תנו משקה כי מסתמא כבר באה הישועה". רבינו הוציא את השעון מחיקו, הביט בו ואמר: "עדיין לא", והחזיר את השעון לחיקו. כעבור זמן מה הוציא שוב את השעון, הביט בו במשך זמן מסוים ואמר: "ב"ה בתך ילדה בן". מיד לאחר מכן הגיע מברק שכתוב בו כי בתה ילדה בן זכר.

פְּגִיעָה וְתוֹצְאוֹתֶיהָ

לו כי זה השאיר בי צלקות בנפש שלי ובגללו בכיתי בכל פעם מחדש.

הוא שמע את הדברים והתחיל להפנים, עד כמה מעשיו היו אכזריים ופגעו בי. אותות צער ניכרו בפניו. לאחר שראיתי כי הוא אכן מצטער על מעשיו, הוספתי ואמרתי:

"אני מאמין שגם הייסורים שבאו עלי דרכך הם משמיים. אנחנו לא יודעים חשבונות אלו. אני כנראה הייתי צריך לעבור אותם ולמעשה אתה היית השליח".

לבסוף אזרתי כוח ואמרתי לו כי אני מוחל לו מחילה גמורה על מעשיו הקשים. "אבל לא רק ממני עליך לבקש מחילה", הבהרתי באופן חד משמעי. הוא הביט בי בתמיהה, ואני הוספתי:

"עליך לבקש סליחה גם מאמא שלי. זה ממש לא מספיק שאני סלחתי לך על מעשיך. דע לך שהיא סבלה מאוד. היא ספגה את העלבונות שלי".

הבטתי בפניו והוספתי: "דע לך שהבושות שלי כאבו לה פי כמה יותר ממה שכאבו לי. היא בכתה יחד איתי כל פעם שעליתי לבית".

הוא הבין שהצער שגרם לי ולאמא שלי במשך השנים הוא סיבה מספיק טובה בשמיים לעכב אותו מלזכות בילדים. עד שהוא לא יבקש סליחה גם מאמא שלי, סביר להניח שמצבו לא ישתנה.

הוא אזר אומץ. הוא התקשר לאימי וביקש גם ממנה סליחה על מעשיו. אמא שלי, כמו אמא, הבינה לליבה של אשתו שמצפה לזרע של קיימא. היא ידעה להשיב לו.

היא אמרה לו שהיא מוחלת. היא בירכה את השכן ואשתו מכל הלב, שיתבשרו בעז"ה במהרה בבשורות טובות. הסליחה פעלה בשמיים ולתקופת השנה נולד לו בן.

במשך השנים הוא ורעייתו זכו לבנים נוספים. אולם, כנראה, שמעשיו הותירו רושם בשמיים. בורא עולם חנן אותו בבו עם כתם על הפנים...

אני מקווה מאוד שהילד הזה יעבור את הניסיון שאני חוויתי במשך השנים, יותר בקלות. אולי בזכות הקוראים, שיקראו ושיפנימו את המסר את הסיפור שלי, אנשים יהיו רגישים יותר ליהודי אחר ויחסכו ממנו את כאבי הלב והצלוקות, שהיו מנת חלקי.

עד כמה עלינו להיות זהירים לא לגרום לחינם צער לשני. עד כמה עלינו לשמור את הפה שלנו. החכם באדם לא לחינם אמר: "שִׁמְרָ פִּי וְלִשׁוֹנִי שִׁמְרָ מַצְרוֹת נַפְשׁוֹ!" (משלי כא, כג).

להלן סיפור המעובד מתוך 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו עד כמה אנחנו צריכים להיזהר מאוד שלא לפגוע חלילה ביהודי אחר.

בנוסף עלינו לזכור, כי מידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם. כמו שאנחנו עוזרים לזולת או חלילה פוגעים בו - כך בורא עולם נוהג איתנו. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

נולדתי עם כתם לידה אדום בולט על הפנים. הורי ניסו לעשות כל מה שאפשר כדי להעלים את הכתם. הם פנו לרופאים והתייעצו עם אנשים מביני עניין, אבל אי אפשר היה להעלים את הכתם. הוא נשאר וגדל יחד איתי.

אני כשלעצמי חייתי עם הכתם בשלום. אומנם הוא הפריע לי, אבל מעט. מי שהזכיר לי את קיומו כל הזמן היה השכן שלי.

מדובר בילד שמבוגר ממני בכמה שנים ולא היה רגיש לזולת. כל פעם שהוא ראה אותי, הוא היה צוחק בפני. זה היה מאוד פוגע ומעליב.

בחיידר ברוך השם הסתדרתי. לחברים שלי זה לא הפריע. הם מעולם לא אמרו על כך דבר. כשהייתי בחברתם, לא היו לי כל רגשי נחיתות.

אבל השכן... בכל פעם שפגש אותי - הוא בייש אותי בקול, צחק עלי, המציא דימויים שונים לכתם הזה שעל פני וגרם לי לעלות הביתה עצוב.

בבית לא יכולתי לכלוא את הרגשות שלי. בכיתי כמו ילד קטן. סיפרתי לאימי שהשכן שוב פגע בי, שוב התעלל בי ושוב בייש אותי לעיני כולם ללא כל חמלה... אמא הזדהתה עם רגשותי ובכתה יחד איתי.

עברו שנים. כולנו גדלנו. השכן זכה להקים את ביתו בשעה טובה ומוצלחת. מטבע הדברים הוא ציפה לברכת הבנים.

שנה חלפה ועוד שנה, שנתיים ועוד שלוש, והבית שלו נותר ריק. הוא ואשתו פנו לרופאים, התפללו, ביקשו ברכות מרבנים ועשו סגולות שונות.

במקביל הוא התחיל לעשות חשבון נפש ולבדוק אם פגע במישהו בעבר ולכן בשמיים מעכבים אותו לזכות בזרע בר-קיימא.

לאחר חשבון נפש הוא הגיע אלי. הוא התנצל מעומק ליבו על רוח השטות שעברה עליו. אני, שברוך השם כבר התחנתתי וגם זכיתי לילדים, ריחמתי עליו מאוד.

אמרתי לו שאי אפשר למחוק בקלות את הגזיונות שספגתי ממנו ושהיו מנת חלקי מדי פעם בפעם. סיפרתי

לע"נ	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל אביבה בת איירין ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל	תנצב"ה	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל	הרב שמאל בן צמח בן מזל אליהו זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה
-------------	--	---------------	---	--

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תצא

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת כי תצא

- א למען יברכך ה' אלוקיך בכל מעשה ידיך - השתדלות מתוך אמונה
- ג הקללה לברכה - תכלית 'הקללה' להביא 'לברכה'
- ה קול דודי דופק - ימי רחמים ורצון
- ו קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התשובה והתפילות בימים אלו
- י שפרו מעשיכם - קבלות טובות לקראת יום הדין
- יא והיה מחניך קדוש - השראת השכינה תלויה במידת שמירת הקדושה
- יד וצדקה תהיה לנו - להיטיב איש לרעהו ולא להיפך ח"ו

פרשת כי תצא

אמונה בה' הון ומפרנס בהשגחה פרטית לפי מעשיו, והרי"ז בגדר 'אביוניהו דעבודה זרה', ועל כן קשה עונשן של מידות יותר מעונשן של עריות, כי חסרון האמונה קשה יותר מעריות.

ולכן אמרו שעמלק בא בעוון משקלות, כלומר, באותו 'שורש' העוון, שהרי עמלק הגיע אחר ששאלו 'היש ה' בקרבנו אם אין' (שמות יז ז), וכלומר, שנסתפק האם הקב"ה משגיח עליהם תמיד גם באופן שאין ההשגחה נגלית לעין כל, ומיד היה 'יבוא עמלק' (שם ח), והרי כיו"ב הוא שורש החטא של משקלות, הבא מחסרון האמונה בהשגחה פרטית, ועל חסרון האמונה בא עמלק.

בלל הדברים, כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד אחרית שנה, וכל השתדלות אסורה (או יתירה)² לא תועיל לוי להרוויח אפילו פרוטה שחוקה קמנה יתר ממה שנגזר עליו, והמאמין בחי העולמים

למען יברכך ה' אלוך בכל מעשה ידיך - השתדלות מתוך אמונה

בפרשתן (כה יג-יז), 'לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקמנה, לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקמנה, אבן שלמה וצדק יהיה לך וגו', זכור את עשה לך עמלק' וגו', ופירש רש"י טעם סמיכות המקראות 'אם שקרת במדות ובמשקלות הוי דואג מגירוי האויב', ומקורו בדברי המדרש (תנחומא ח). תמה הגה"ק הנצי"ב זי"ע ('העמק דבר'), כיצד ניתן לומר שעמלק בא על ישראל בעוון משקלות, והרי לא היה במדבר שום עניין מקח וממכר שנצרך לו משקלות מדויקים, ולא היה שייך לחטוא בזה. עוד קשה דאיתא בגמ' (ב"ב פח:) 'קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות', מה חומר העוון כ"כ עד שהוא גדול מעריות.

ומבאר הנצי"ב באריכות גדולה (עיי"ש בכל דבריו הנעימים), ותוכן דבריו הוא, כי המשקר במשקלות ומרמה את הקונים בשביל להרוויח יותר הרי זה נובע מחסרון

א. כך ביארו צדיקים בנוסח התפילה (מוסף לר"ה) אשרי אדם שלא ישכח, אשרי מלשון חיזוק, כדכתיב אשרו חמוץ (ישעי' א יז), ובא לומר, חיזקו ואימצו ידי האדם אשר גם בעת אשר 'לא ישכח' - בעת שכביכול אינו 'מוצא' ואינו רואה את ה' (אשתכח בלשון ארמי הוא לשון מוצא, מצא), כי כביכול הסתיר הקב"ה את פניו ממנו, ובכ"ז עדיין הוא מקיים בעצמו 'ובן אדם יתאמץ בך', אותו חזק כי מעלתו גדלה עד מאד.

ב. ולא נחשדו ישראל קדושים על הגזל ממש... אלא בכלל השתדלות אסורה היא כשעצם ההשתדלות אינה כרצון ה' וכהוראת גדולי ישראל, או כשהיא על חשבון 'קביעת עיתים' וביטול שיעורי תורה ותפילה, וכל כיו"ב.

ג. עובדא הווה לאחרונה בעי"ת מאנסי יצ"ו, באיש יהודי אשר רכש לעצמו בית מדור נאה כמנהג בעלי בתים חשובים, וכבר שילם 'דמי קדימה' ראשונים למוכר, אמנם בבואו שמה לראות את ה'תיקונים' הנצרכים לבית, הבחין כי השכן הדר בבית הסמוך אינו מוצא חן בעיניו [כי מנטליותם (mentality) שונה], החליט האיש לטובת הענין לקנות בית במקום אחר, פנה אל ה'מתווך' כי ברצונו לבטל המקח, אמר לו המתווך, אין כל מעצור להתחרט, אבל את הכסף הראשון לא תזכה לראות שוב, סבר האיש וקיבל, פנה אל מתווך נכרי (בכדי שיוכל לדבר עמו בבירור מה רצונו...) וביקש ממנו שישגיג לו בית לקנות בסביבה אחרת, ואכן מצאה את שאהבה נפשו, ובבואו שמה אחר 'גמר המקח' והתשלומים, צץ לפתע אותו בעל משפחה הנ"ל - אשר ממנו ברח, שאל האיש את בעל המשפחה, מה מעשיך כאן, והלא ראיתי שהנך דר במקום פלוני... אמר לו האיש, כאן קניתי, שם רק שכרתי... אין כל צורך לבאר את הנמשל לדידן, כי אי אפשר לברוח מגזירת הבורא, אדרבה מעשי האדם יקרבו את רצון הבורא.

ד. ולא זו בלבד שאותה השתדלות אסורה לא תועיל אלא שגם תזיק הרבה והרבה, וכמו שפירש רש"י מה שאמר הכתוב 'לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקמנה' - לא יהיה לך - אם עשית כן לא יהיה לך כלום... וכבר אמרו חז"ל (דב"ר ד ה) 'אין אדם שומע לי ומפסיד'.

וכה שמעתי מהרה"ג רבי א.ש. פריינד שליט"א, שהוא אחד מבעלי המעשה, כי לפני כמה שנים, בשנת תשע"ח, נלב"ע אשה צדקנית אחר חולי קשה, והותירה אחריה את בעלה הגאון שליט"א עם עוללים קטנים בעירום ובחוסר כל, בפרט אחר שהוצאות רפואתה והטיפולים עלו להון רב. אחר כמה שבועות הלך האלמן בערב שבת עם חשיכה

יודע שכל יגיע כפיו ועיסוקיו לפרנסתו אינם אלא משום שכן ציוה המלך וגזר על ברואי עולם 'בזעת אפך תאכל לחם', אך אין שום שייכות בין ההשתדלות לפרנסה. ואותה אמונה טהורה שהקב"ה הוא מכין פרנסתו היא הצינור והדרך להביא לו פרנסה בהרחבה.

ואין הדברים אמורים רק לעניין הפרנסה, אלא גם בכל צרכי ועסקי העולם, שמצד אחד מחויב האדם לעשות 'השתדלות' (וכגון, מי שיש לו חולה בתוך ביתו שצריך לדרוש ברופאים), אך לאידך, חלילה מלחשוב שאותה 'השתדלות' יש בה כח ויכולת, והיא שתביא עזרו, אלא

לכותל המערבי, ובאמצע הדרך 'נזכר' שיש בכיסו אלפיים דולר שקיבל מ'בעל צדקה', וכבר לא היה לו זמן קודם שתשקע השמש לשוב לביתו להניח את הכסף, ולא ידע מה לעשות, מצד אחד השבת עומדת להיכנס, מאידך גיסא בהפסד מרובה עסקינו, כי זה היה כל רכושו עלי אדמות... ואם יניח את הסכום בבית אחד מתושבי ה'רובע היהודי' שבעיר העתיקה מי יימר שהלה אדם הגון ומהימן שיחזיר לו את כל הסכום במוצאי שבת, ואולי יש איזה צד היתר בדבר... אך התחזק לעמוד בנסיון בגבורה, וחיפש אחר בית שיש בו מזוזה, ודפק בדלת הראשונה שנזדמנה לו, פתח לו בחור שנראה בכל חזותו ושמו כאחד מבני חו"ל ברמ"ח ובשס"ה... וביקש להניח מעטפה עד מוצ"ש, והסכים הלה. במשך כל יום השבת ניסה היצר להכניס בליבו מחשבות ופקפוקים אם נהג כשורה, אך דחה מחשבות אלו 'בשתי ידיים', והתחזק בה' אלוקיו. במוצאי שבת הלך בשנית לאותו בית, ואכן הלה החזיר לו את 'הפקדון', וביקש לשוחח עמו, אלא שלא הצליחו לדבר יחדיו, כי לא הכירו איש בשפת רעהו, (הגאון שליט"א אינו מדבר בל' אנגלית (ענגליש), והלה אינו יודע לדבר אלא בשפת לע"ז, ורק מבין לה"ק מבלי יכולת לדבר), על כן רשם לו הבחור על דף מספר הטלפון שלו.

הרב שליט"א נתן את המספר למספר העובדא המכיר בלשון הבחור, ומשנדברו אמר לו הבחור, שנדמה לו ש'בעל הפקדון' סובל ממחסור במעות, וברצונו להעניק לו סכום נכבד, אלא שאינו יכול להעביר את הכסף רק דרך חשבון בנק בארה"ב, וביקשו ממנהלי מוסד חשוב שיש להם גם חשבון בארה"ב, ואחר כמה שבועות הפקיד הלה בחשבון סך אלפיים דולר... ממש כאותו הסכום שהפקיד אצלו במסי"נ... והראו לו מן השמים שלא זו בלבד שלא הפסיד אלא גם הרוויח הרבה...

ה. וכפי שהמשיל הרה"ק מרוז"ין זי"ע ענין זה לעני ואביון שהיה נודד מעיר לעיר, בהגיעו לאחת הערים חיפש אוכל להחיות נפשו הרעבה, וישלחוהו אנשי העיר לבית פלוני שבעליו מכניס אורחים ומקבלם בסבר פנים יפות באכילה שתיה ולינה חנים אין כסף. ויבוא העני לבית בעל 'הכנסת האורחים', אמר לו בעה"ב, אכן כאן תקבל מאכל ומשתה ביד רחבה ונדיבה ככל אשר תאוה נפשך, אך כתנאי קודם למעשה תעבוד עבודת הבית למשך שעה ושעתיים, ולאחמ"כ תשבע נפשך במאכל ומשתה ביד רחבה ומלאה. כעבור כמה שעות שעבד בהם עבודה קשה ומייגעת פנה העני בשמחה אל בעה"ב, עתה שלם לי משכורת, הראהו בעה"ב הכנס נא אל הבית הסמוך שם תקבל משכורתך, ואכן נתקבל שם העני בזרועות פתוחות בשמחה ובטוב לבב ובשפע אכילה ושתיה וכל הצטרכותו.

תוך כדי אכילתו שמע העני שהאורחים היושבים לצדו משבחים בהתפעלות את טוב ליבו של המארח, על אשר מכניס אורחים בסבר פנים יפות והכל חנים אין כסף, כשמוע העני כן צעק אליהם במר נפשו, וכי לזה יקרא 'טוב לב', שמעביד בפרך את העניים ואח"כ עושה 'טובה' להאכילם, הגידו נא לי היכן ובמה עבדתם עד שזכיתם להיכנס לכאן לסעוד ליבכם במאכל ובמשתה, אף הם ענו כנגדו, איננו יודעים מה אתה סח, מי עובד בפרך ועבור מי עובד... עד שהתבררו הדברים שעני זה נקלע בטעות לביתו של אדם אחר שניצל את תמימותו ואת חוסר ידיעתו היכן הוא משכן הכנסת האורחים, והלה העבידו בפרך על לא עוול בכפו.

ממעשה זה נלמד לשני הצדדים. א. שכל עבודתו ועמלו של העני לא הייתה עבור האוכל, אלא עבור ענין אחר לגמרי, שהרי אף כל היושבים לידו קיבלו מנתם מבעה"ב 'מכניס האורחים' אף בלא עבודתם תחילה. ב. שהאוכל שקיבל העני לא היה כלל תשלום בעד עבודת הפרך שעבד, שהרי אף אם לא היה עובד עבור בעה"ב שהעבידו חנים ג"כ היה מקבל מהמכניס אורחים את מנתו. והנמשל, על האדם לדעת שלא ההשתדלות מביאה לאדם את פרנסתו, וכל חובת ההשתדלות אינה אלא כי נגזר עליו 'לעבוד', ומאידך פרנסתו לא באה לו כלל מחמת השתדלותו... ו. אחרי ה'מלחמה' עמד הגאון רבי משה שניידער זצ"ל בראשות ישיבה גדולה בעיר הבירה לאנדאן, בה העמיד תלמידי חכמים הרבה, באותם ימים טרופים כאשר כלתה הפרוטה מקופת הצדקה של הישיבה, קרא ראש הישיבה לאחד מבחירי תלמידי הישיבה, וביקש ממנו להיכנס העירה לדפוק על פתחי נדיבים שיתרמו מכספם עבור הישיבה

באר הפרשה - פרשת כי תצא

ג

המלחמה עצמה כנ"ל או ונתנו בידך, וזה לסיבת במחונך בו בנובר. עכ"ל.

הקללה לברכה - תכלית 'הקללה' להביא 'לברכה'

בפרשתן (כג ו) 'ויהפוך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלוקיך', 'הק' השל"ה 'הק' (בלק ב, יו-יח) מדוע הוצרך לאמר 'כי אהבך ה' אלוקיך', והרי זה מילתא דפשיטא שהפיכת הקללות לברכה אינה אלא מחמת אהבת השי"ת לבניו חביביו.

יתאזר באמונה תמימה כי 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ', ועי"ז ישלח הקב"ה עזר וסיוע שאכן יצליח בכל דרכיו. וכך ביאר הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (עץ הדעת טוב) הטעם שנאמר בריש פרשתן (כא י) כי תצא למלחמה, וז"ל, או ירמוז באומרו כי תצא, אין זו הודעה של השי"ת רק אזהרה וציווי אל היוצא למלחמה, כי בצאתו יצטרך לשים בדעתו ובכוונתו כי לה' התשועה והוא הנותן לו כח לעשות חיל, ואם ככה אתה עושה כאשר תצא למלחמה שתחשוב כי אין בידך זולת היציאה לא

הנמצאת במצב קשה מאד, מיד באותו לילה נסע התלמיד אל תוך העיר והתחיל לעבור מדלת לדלת בבקשת נדבות עבור הישיבה, אולם לא עלה בידו לקבץ אפילו פרוטה אחת, כי יש מהם שלא פתחו את דלתם כלל לאנשים זרים שלא הכירו, ואלו שפתחו התנצלו שהם כבר התחייבו לתת את כספי הצדקה לאחרים, ויש שאף קנטרו אותו בדברים, שתלמידי הישיבה בטלנים המה ומתעצלים לצאת ולעמול עבור פרנסתם, מדוע עליהם לעסוק בסחורה עבורם (באחד הבתים נתלה בחוץ שלט גדול על דלת הפתח בו נכתב 'הכניסה לכלבים ולשנאררעס - מקבצי נדבות אסורה'), בפחי נפש חזר הבחור לישיבה כשכולו מלא צער שלא הצליח בשליחותו, ולא עוד אלא שאף לא כיסה את הוצאות הדרך, ובמקום הוספת ממון לישיבה גרם לה נזק, והחליט שלא יספר על כך לראש הישיבה כדי שלא לגרום לו צער ועגמת נפש. למחר חזר למקומו הקבוע בבית המדרש ועסק בתורה בהתמדה כאילו לא אירע מאומה, באמצע לימודו שלח רבו לקרוא לו, כאשר הגיע אל חדרו קיבלו בסבר פנים יפות ובשמחה והודה לו בכל לבו על טרחתו עבור הישיבה, והוסיף להודיע לו שבעז"ה הצליח מאד בשליחותו בהמצאת בר ותבן עבור הלומדים, שאל התלמיד 'מאי קאמר רבי' - הרי לא הבאתי מאומה בידי, סיפר לו ראש הישיבה, היום נכנס אלי עשיר פלוני והרים את תרומתו בסך עשרים וחמישה שטערלינג (שהיה סכום גדול בימים ההם), והלא 'מזונותיו של אדם קצובין לו מתחילת השנה', וכבר אז נגזר כמה כסף ירויח וכמה יפסיד, אלא, שעלינו מוטלת חובת ההשתדלות, לעסוק בפרנסה כדי שיהא מקום לברכה ולשפע על מה לחול, אבל חס לן מלומר שהפירות הם תוצאה מן העמל וההשתדלות, כי הם באים רק מברכת שמים כפי הנקצב... נמצא שהשתדלותך ביום אתמול לעבור מדלת לדלת ולבקש נדבה עבור הישיבה היא מה שגרמה ששלחו מן השמים שיבוא עשיר זה לבוא ולתרום מהונו למען החזקת הישיבה, מעתה, עלי להודות לך על העמל והיגיעה שעשית במסירות נפש, כי בזכותך הגיע העשיר לתרום מה שתרם' (הגאון רבי משה שטערנבוך שליט"א, הובא בספרו 'טעם ודעת' ח"א עמוד 17).

וכה כתב הרה"ק ה'שפת אמת' מבערז'אן זי"ע (פרשת נח), וז"ל, והנה קבלה בידינו שאליהו הנביא שכיח ביומא דשוקא (עיין תענית כב)... שבני אדם טרודים מאד על המחיה ועל הכלכלה, וקשה להתיישב ולצמצם הדעת, להאמין בהשגחתו יתברך תמיד להווה ולחיות ולקיים הטבע כרצונו, על כן, אליהו הולך בשוק כדי לעורר לבות בני אדם על זה, עכ"ל. כלומר לעוררם שיזכרו שלא במעשים יגבר חיל, רק הכל אמר ה' שיבוא אליהם.

ז. וכמו שביאר 'החינוך' (מצוה תקמו) את מצות מעקה האמורה בפרשתן בזה"ל, משרשי המצוה, לפי שעם היות ה' ב"ה משגיח בפרטי בני אדם ויודע כל מעשיהם, וכל אשר יקרה להם טוב או רע בגזרתו ובמצותו, לפי זכותן או חיובן, וכענין שאמרו ז"ל (חולין ז:): 'אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה', אף על פי כן צריך האדם לשמר עצמו מן המקרים הנהוגים בעולם, עכ"ל.

ח. אגב אורחא, בעלי הרמז רמזו בלשון הכתוב (כג ו) 'ויהפוך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה', שכשתהפך תיבת 'הקללה' ותקרא אותה מסיפא לרישא יעלה בידך 'הלל ק-ה', כי ע"י ההודאה נהפכת הקללה לברכה.

על דרך זה ידוע עצה נוספת להמתקת הדינים - שיקבל על עצמו לומר 'מזמור לתודה' לאחר שיוושע. כעין זה הביא בכף החיים' (סי' רפ"א ס"ק ח) מה שכתב הגה"ק ה'חסד לאלפים' (בעל הפלא יועץ' רפ"א ד) זי"ע שקבלה יש בידו משמיה דרבי יהודה החסיד ששבח נשמת כל חי מסוגל על כל צרה שלא תבוא - לקבל האדם על עצמו שכשיהיה ניצול מצרתו יאמר נשמת כל חי בתודה וקול זמרה בפני עשרה, ובו ניצולו רבים.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

אודה לך וארומם ואשבה אותך על שהבאת עלי צרות וייסורים כי הם גרמו לי להתרומם. וזהו שאמר כאן הכתוב ויהפוך ה' אלוקיך את הקללה לברכה - 'כי הקללה עצמה נתהפך לברכה' (שכפי פשוטו הכוונה שהפך ה' את עצת בלעם, ובמקום אשר ירצה לקלל אוי 'מלאך רע בעל כרחו' יברך, אכן השל"ה הק' מוסיף שגם הדבר שנראה כקללה הוא לברכה ולא לקללה). ועל עניין זה סיים הפסוק באומרו 'כי אהבך ה' אלוקיך', שאינו מוסב על הזיהוף' לברכה אלא על 'הקללה' עצמה - 'שאינה משלחה השי"ת מצד השנאה, רק ייסורין מאהבה^ט כאשר ייסר איש את בנו'.

וכי תעלה על דעתך שעשה כן מכה שנאה ח"ו... ומבאר השל"ה הק' 'דע כי אין רע יורד מלמעלה לאומה ישראלית כי בנים הם לה' זכו, וכאשר ייסר איש את בנו ה' מייסרנו, והכל לטובתנו', כדי לזככנו ולעוררנו לתשובה. ובוה מפרש מה שאמר דוד המלך (תהילים ל ב) 'ארוממך ה' כי דליתני', והרי ב' פירושים יש לתיבת 'דליתני', א. מלשון דלות, ר"ל ארוממך ה' על שעשית אותי דל והבאת עלי צרות. ב. מלשון התרוממות, כלומר, ארוממך ה' על שרוממתני והגבהתני. ושני הפירושים הולכים למקום אחד, 'כי הדלות שהם הצרות הם סיבת ההתרוממות', וכך יתפרש הכתוב,

אך צריך לדעת שאינם כ'סגולה' בעלמא, אלא כל עניינה של ההודאה היא שהאדם מכיר שכל מה שיש לו הוא מאדון הכל, אין לו מעצמו כלום ואף לא 'מגיע' לו מאומה, אלא הקב"ה גומל עימו בחסדיו המרובים בכל עת ובכל שעה, וכאשר מגיע להכרה זו באמת אזי הקב"ה משפיע עליו חסדים בלא גבול ומידה, כי זה חפצו שנכיר שהוא אדון כל.

ובהאי עניינא עלינו להביא דברי הרה"ק ה'אור המאיר' (ד"ה בדרך) המבאר בדרך הלצה את הכתוב בפרשתן (כה יג) 'לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה', וברש"י, 'שלא יהא נוטל בגדולה ומחזיר בקטנה', וז"ל, ואתה תחזה רבים מבני עמנו בגשתם לתפילה לשפוך שיחה עבור פרנסה, אזי מוציא דיבור אלוקים בפה מלא ואותיות גדולות, ומכניס כל מאמצי כוחו באותיות פרנסה, וברצונו שאות פ' יהיה גדול בכמות ואיכות ככל העולם כולו, ואות ר' עוד יותר גדולה, ואות נ' ואות ס' ה' יהיו גדולים בתכלית הגדלות, בכדי להמשיך על עצמו באמצעות אותיות של פרנסה, שפע וברכה עליונה מלא ברכות טוב, ואחר כך כשנתקבלה תפילתו, והקדוש ברוך הוא השפיע לו עושר ונכסים ולא חסר כל בו, כשבא להחזיר לו שבח והודאה על שהיטיב עמו כל מיני מיטב, אזי מוציא אותיות קטנות, ואינו מכניס כל מאמצי כוחו ועומק פנימיות מחשבתו בהאותיות - להיותם גדולים במילוי הארה כמקודם, וזהו הרמז 'לא יהיה בכיסך', היינו בפ"ך הכנוי בשם כיס, כמו דאיתא בזוהר חדש, והכוונה להזהיר הנ"ל, לא יהיה בפ"ך אבן ואבן, שני בחינת אותיות, גדולות וקטנות... ועל זה ציוונו הבורא, 'שלא יהא נוטל בגדולה ומחזיר בקטנה' אלא גם בעת שהוא מחזיר ומודה לבוראו על כל הטובה עליו להודות בהודאה גדולה וכבירה.

וכפי שהמליצו על דברי חז"ל (ב"ר נח א) בת ק' כבת כ', שהכוונה על מזמור ק' וכ' שבתהילים, מזמור ק' - 'מזמור לתודה', ומזמור כ' - 'יענך ה' ביום צרה', ומדרך העולם שבעתות צרה יזעקו 'יענך' בקול רם, ואילו בבואם למזמור לתודה' ינוחו מזעקתם, לזה אמרו 'בת ק' - כשאדם בא להודות בשיר וקול תודה להשי"ת על הטובות שגמלו, יגש באותה התרגשות והתלהבות של מזמור כ' כשהוא זועק 'יענך ה' ביום צרה'.

ט. וידע כי באותה שעה שהקב"ה מייסר אותו אזי מתגוללים רחמיו המרובים עליו ביותר, ומשגיח עליו מתוך קירבה יתירה, וכמו שכתב ה'אור החיים' הק' בפרשתן, בפסוק (כא טו) 'כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה והיה הבן הבכור לשניאיה', ומדוע לא כתוב 'אם' יהיה הבכור לשנואה, ומבאר האוה"ח בזה"ל, אמר הכתוב בדרך ודאית (- שבוודאי יהיה הבכור לשנואה ולא לאהובה), כי ה' יראה בנשברי לב לסומכם על דרך 'וירא ה' כי שנואה לאה' (בראשית כט לא).

מכאן ילמד כל איש לדעת בשעה של"ע מצבו 'שפל' ואפל, לא ירע לבבו לחשוב עזבני ה' וה' שכחני, כי אדרבה, ישמח ויגל שהרי אז הקב"ה משגיח בו ומשמרו ביותר.

כע"ז כתב רלב"ג (שמואל א' סוף פ"ז) וז"ל. להודיע כי הש"י משגיח בשפלים, ולזה מפני שראה הש"י כי חנה היתה האהובה אצל אלקנה נתן לפנינה ילדים ולחנה אין ילדים, וכמו שנזכר בתורה בדומה לזה בענין רחל ולאה, עכ"ל. מכאן ילמד כל איש לדעת בשעה של"ע מצבו 'שפל' ואפל, לא ירע לבבו לחשוב עזבני ה' וה' שכחני, כי אדרבה, ישמח ויגל שהרי אז הקב"ה משגיח בו ומשמרו ביותר.

והוא קרוב לקוראיו בחדש זה, עכ"ל"י. וכעין זה כתב הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (עץ הדעת טוב ד"ה או ירמו) כי אז נהפך הקב"ה לידיד ואוהב אל האדם השב בתשובה.

בא וראה גודל הרחמים שיש בימים אלו^{טו} ממה שתמה הרה"ק 'בעל התניא' זי"ע (ליקוטי תורה, פר' ראה ד"ה אני לדודי) מכיוון שיש בימי אלול התגלות י"ג מידות

קול דודי דופק - ימי רחמים ורצון

נודע מה שרמזו הקדמונים (אבודרהם תפילת ר"ה, המהר"ח 'אור זרוע' סי' לב) בתיבת אלול שהוא ר"ת אני לדודי ודודי לי, כי בחודש זה נגלית אהבתו העצומה של אבינו שבשמים אלינו בניו עם קרובו". וכך איתא מהאריו"ל (שעה"פ שה"ש) על הפסוק 'אני לדודי ודודי לי, וז"ל. ר"ת אלול, לרמזו כי בחדש אלול הקב"ה מתרצה עם ישראל, ונעשה דודי להם לקרובם בתשובה".

ודברי הרלב"ג יש בהם חיזוק גדול לכל אחד ואחד, ולא דווקא למי שהוא 'שפל' ו'נשבר' כשיעור חזו"א... כי לא הרי חנה ופנינה כהרי רחל ולא, הגם שאין לנו שמץ השגה בדבר אך מכל מקום מצינו בכתוב להדיא 'וירא ה' כי שנאה לאה', ובוודאי ניתן לומר עליה 'כי ה' יראה בנשברי לב לסומכם', אמנם לגבי פנינה לא נזכר כלל שהיתה שנאה אצל אלקנה בעלה, אלא רק שחנה היתה אהובה יותר, ואעפ"כ מבואר ברלב"ג שהשגיח הקב"ה על פנינה יותר ונתן לה ילדים, כי היתה פחות אהובה מחנה, ובגדר 'שפל' תחשב... וללמדנו שאפילו עגמת נפש כי האי גוונא צופנת בחובה ישועות גדולות.

י. בפרשתן (כד ט), 'זכור את עשה ה' אלוקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים', וכפשוטו היינו שצריך לזכור מה שאירע למרים, שלקתה בצרעת על שדיברה לשון הרע במשה רבינו, ותמה הרה"ק רבי לייבל אייגר זי"ע (אמרי אמת בהעלותך, ליל שב"ק) מה ראה הכתוב להזכיר זאת לדורות עולם אחר שלא נתכוונה לדבר בגנותו, ומבאר הרה"ק, שהכוונה לזכירה אחרת - שנזכר שהנה מרים היתה מצורעת כשלג מכף רגל ועד ראש, וכשעמד משה רבינו והתפלל 'א-ל נא רפא נא עליה' מיד נרפאה (כדאיתא באוה"ח במדבר יב יד), וללמדנו כי הקב"ה ברצונו מביא על האדם צרעת עזה וקשה וברגע אחד מסיר ממנו. מעתה לא תיבהל נפש האדם בראותו כי צרה קרובה, כי ברגע אחד אפשר שיסורו ממנו כל הצרות והדחקות.

יא. סח הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, כי הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע אמר שאינו חפץ להסתלק מן העולם, כי ב'עולם הבא' אין אלול, ואיזה פנים יש להם לחיים מבלי חודש אלול (שרפי קודש, ב"ב).

ונראה הכוונה בדבריו, כי 'יום הדין' - ר"ה ויוה"כ שייך גם בעולמות העליונים, וכמובא בספה"ק שאז דנים גם את הנשמות שבעולם העליון, ונרמז זאת במה שאמרו חז"ל ש'ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, וכל באי עולם יעברון לפניו וחיל ורעדה יאחזון, אמנם את האהבה והקירבה שיש בחודש אלול, את הסייעתא דשמיא הגדולה הנשפעת לדופקים בתשובה - זאת אין בעולמות העליונים, על כן היה חפץ הרבי ר' שמעלקא להיוותר בארץ החיים לזכות לדודי לי'...

יב. ושמעתי מצדיק אחד לבאר בדרך משל, שהנה אם בהגיע זמן אכילת 'פת שחרית' יבקש הבן מאביו מיני מתיקה לאכלם בוודאי לא יתן לו האב, כי עתה הוא העת לאכול מאכלים המכריאים ומחזקים הגוף, אמנם בגשת הבן לדודו ויבקש כגון דא, לא יגער בו הדוד, אלא יעניק לו בהרחבה ומלא ידו בכל מיני מתיקה כאוות נפשו, כי זהו טבעו ומהותו של 'דוד' שנותן ונותן, בלי חשבון האם מגיע לקטן בדין, או האם העת והשעה ראויה לכך... וכך הם ימי אלול שהקב"ה נעשה כ'דוד'... ומשפיע עלינו שפע רב ככל אשר נשאל מעמו.

בדרך צחות אמרו, כי הגם שיתכן אשר ב'אני לדודי' יש ירידת הדורות (ההתעוררות אשר בשנות קדם היו פי כמה וכמה מאלול שבדורות הללו), אך ב'דודי לי' אין ירידת הדורות... כי אני ה' לא שינית... ואותה אהבה שהיתה לו ית' בדורות הראשונים חוזרת ומתעוררת ומאירה גם בימינו אנו...

יג. כתב ב'אגרא דכלה' (וארא ד"ה ולקחתי) כי 'ולקחתי אתכם לי לעם' ר"ת 'אלול', רמז שבחודש אלול לוקח השי"ת את ישראל לעם על ידי התשובה שמתעוררת בחודש זה.

יד. וכך כתב הסבא מקעלעם (קלם) זי"ע באגרת, י' אלול, האהוב והנחמד באותות השמים, וכמו שכתב הרמב"ן ז"ל כי מזלו מזל בתולה להורות על האהבה לכנסת ישראל, ובחר להם החודש הזה להכין לבם לאביהם שבשמים, והוסיף אהבה על אהבתם בהתקרבת אליו ית' (כתבי הסבא מקלם עמ' סא).

טו. נוראות כתב הגר"א זי"ע (סוד החדשים שבסוף הליקוטים בספר יצירה) וז"ל חודש אלול כולו רחמים.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

בכתוב (ישעיה נה ו) 'דרשו ה' בהמצאו' אלו עשרת ימים בין ראש השנה ליום הכיפורים, אך יש זמן נעלה יותר, והוא חודש אלול, שעליו רמוז הכתוב 'קראוהו בהיותו קרוב', ומזהות ה'קירבה' גדולה יותר ממהות 'המצאו'.

קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התשובה והתפילות בימים אלו בפרשתן (כא יג), 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים'. בזה"ק (ו"ה עב). נדרש פסוקים אלו על עניין התשובה, ופירשו שם 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול דביה סליק משה למורא למבעי רחמין קמי קב"ה'. וביאר הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עין הדעת ד"ה או ירמוז) וז"ל, ועיקר התשובה הזו להיותה מקובלת תהי' בחודש אלול"י

של רחמים"י, כבשבתות ומועדי השנה, אם כן, מדוע לא תיקנו לחוג את כל החודש כיום טוב'. ומבאר על פי משל למלך רם ונשא אשר קבע לו זמן לבקר בעיר, והנה כל עוד שהמלך בדרכו יש ביד כל אחד לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות, ומראה פנים שוחקות לכולם. אך לאחמ"כ משנכנס לארמונו נסגרים השערים וכבר אין רשות לכל אחד להיכנס לפני ולפנים לקבל את פני המלך כי אם השרים החשובים, ואף גם הם לא יכנסו בלא קביעת זמן ורשות קודם לכן, ולכך דומה חודש אלול שהננו יוצאים להקביל אור פניו ית' בשדה, כשעדיין לא נתיישב על כסא הדין, וביד כל אחד לפעול אצלו כל משאלות לבו".

כתב הרה"ק בעל ההפלאה זי"ע (פנים יפות אחרי באמצע ד"ה ביד איש עתו) שהנה חז"ל (ר"ה ית). דרשו

ושמעתי לבאר, שהנה אמרו חז"ל (בר"ר יב טו, הובא ברש"י בראשית א א) שבתחילה עלה בלבו של הקב"ה לברוא את העולם במדת הדין, וכשראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושיתפה למדת הדין. נמצא קיום העולם הוא על ידי שיתוף דין ורחמים גם יחד, אמנם כל זה אינו אלא בכל השנה, אבל בחודש אלול כולו רחמים, אין בו שיתוף דין כלל, אלא הקב"ה מנהיג עולמו בהנהגה שכולה רחמים.

איתא בתשובות מהרי"ל (תשובה ל"ג) אודות הרוצה להוסיף בערב ר"ה מחול על הקודש - ולקבל על עצמו קדושת יום טוב קודם חשיכה, ומסיק שלא יקדש 'קידוש היום' קודם צאת הכוכבים, כדי שלא יאמר 'מקדש ישראל ויום הזיכרון', ויתחיל את 'יום הדין' קודם זמנו, ואפשר להעמיס בדבריו שלא ימעט מימי ה'רחמים' של חודש אלול, ודי בהערה והארה זו...

טז. הנה כל השנה כולה נזהרים שלא לומר 'מקרא' בלילה, ובכלל זה ספר תהלים (האר"י הקדוש, שער המצוות פ' ואתחנן), מ"מ מחדש הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע שבחודש אלול מותר לומר תהלים בלילה (אמרי פנחס החדש, חודש אלול אות תכ"ז). ואפשר לומר כי הטעם שאין אומרים תהלים בלילה מכיוון שבליילה שורים 'דינים', אבל חודש אלול כל כולו רחמים ורצון.

יז. כה ביאר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע בכתוב (תהלים כ י) 'ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו', משל לאב, שהיה 'מלמד' לבנו, יחד למדו מקרא משנה ותלמוד, והנה בכל אותם שעות אשר היה לומד עם בנו היה מתנהג אליו כ'מלמד' לכל דבר, ואם לא היה הבן לומד כראוי היה מענישו ומכהו שילמד בחשק והתמדה גדולה, משסיימו ללמוד והלכו לביתם חזר האב להתנהג אליו כ'אב' באהבה וחיבה 'כרחם אב על בנים'. וכך נשנה הדבר מידי יום ביומו, כעבור כמה ימים, פנה הבן אל האב בהיותם בבית ואמר לו 'אבי' - אנא ממך, השתדל נא אצל ה'מלמד' שלי שיפסיק להכות בי כל כך (מעשה זה היה אצל ה'שר שלום' בעצמו עם אביו). כיו"ב, בימי הרחמים ורצון מתנהג עמנו אבינו שבשמים בחסידות ומוחל עוונות עמו, ואז אנו מפצירים ומבקשים ממנו, 'השם' כעת בעת הנהגת הרחמים הגלויים הנרמזים בשם הוי"ה הק', שאלתנו ובקשתנו 'הושיעה' הושיענו נא בזאת שתדבר עם 'המלך' שבעת הדין כאשר יהיה בבחינת 'המלך' המשפט, גם אז נזכה שיעננו ביום קראנו, יתנהג עמנו כאב ויעננו לכל בקשותינו ומשאלותינו כרחם אב על בנים.

יח. וכה איתא במדרש (ילקוט הושע יד) שובה ישראל עד ה' אלקיך - עד שהוא ברחמים, ומבאר הרה"ק החת"ס זי"ע (דרשות, דרוש לפר' נצבים תקצ"ה) דר"ל שישונו בימי אלול - טרם יבואו ימי הדין.

מעשה באיש שהזמין את ידידו ורעו לנישואי בנו שייערכו ברוב פאר והדר ביום ראשון לשבוע פלוני, נהנה הידיד להזמנה חמה ונלהבה כזאת ושמח באמת בשמחת רעהו הטוב, אך הוסיף לשאלו, ביום ראשון אהיה טרוד ועסוק למעלה ראש, ברוב טרדות ועיסוקים, האם אוכל לבוא ביום שני... ענהו המחונן, לא ולא, הרי החתונה ביום ראשון...

אביו ואמו להתפלל שיהא הוולד זכר, כי אז עדיין בידו להפוך (בתפילתו) את הולד מנקבה לזכר, ובדומה להם הינם ארבעים יום שמתחילת אלול עד לאחר יום הכיפורים, כי הם ימי 'יצירת הולד' של השנה הבעל"ט. וביד האדם לבקש רחמים ותחנונים מלפני המקום שיתהפך כביכול מנוקבא - בחינת דין, לדוכרא שהוא כולו השפעת רחמים²².

באלו הימים - ימי ההכנה לקראת יום הדין הגדול - יום בו 'תחתוך קצבה לכל בריותך', מן היושר לכל 'בר העת' לדעת כי תחת היגיעה והעבודה הקשה על הפרנסה - 'על המחיה ועל הכלכלה' במשך ימות השנה שכאמור ממילא איננה מועלת במאומה, עדיף

הנקרא 'ירח ימים' הנוראים כי אז תפלתך נשמעת²³. ושערי תשובה פתוחים, כמ"ש 'דרשו ה' בהמצאו', ובסוד 'אני לדודי ודודי לי' ר"ת 'אלול', כי אז נהפך הקב"ה לידיד ואוהב אל האדם השב בתשובה.

ומפורש כתב ה'גר"א' (אדרת אליהו פר' כי תשא, פל"ג ז) על הכתוב בפר' עקב (ט כה) 'ואתנפל לפני ה' ארבעים יום', והיינו בימים שבין ר"ח אלול ליוהכ"פ, שבאותם ארבעים יום לא עשה כלום אלא התנפל עליהם (והתפלל לפני ה' בעדם), ע"כ נתקנו אלו המ' יום לתפילה ולתחנונים, וביזה"כ נתרצה השי"ת להם²⁴.

ה'שער המלך' (שער א פ"ה) מבאר עפ"י דברי חז"ל (ברכות ס.) שב'ארבעים ימי יצירת הולד' יכולים

ולדין ייאמר, כל חד וחד עם ה'זונטאג' שלו (יום ראשון שלו), מה שאפשר לך לקנות ולחטוף היום, או כשהינך במקום קדוש וכיו"ב, לא תוכל להשיגו למחר, לא מיניה ולא מקצתיה... היום חודש אלול, אין לדחות את ההתעוררות והתקרבות למחר, כי עתה הוא העת ולא יאחר...

יט. הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע (אלול מאמר א אות ט) מבאר בכתוב (דברים ג כג) 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, וצ"ב, מהו 'בעת ההיא', באיזה עת מדובר, ועוד, מהו 'לאמר' למי אמר, ומבאר ה'בני יששכר', שאותו זמן שמשא רבינו התפלל שיזכה להכנס לארץ ישראל (אחר מלחמת סיחון ועוג) היה בחודש אלול, ובאה התורה ללמדנו, ש'עת ההיא' של חודש אלול הוא 'עת' מיוחדת לקבלת התפילות, כיון שבחדשי תמוז ואב (חדשיו של עשיו הרשע) בני ישראל הם בבחינת 'דל ורש', ובהגיע חודש אלול חודש הרחמים, נוסף האות עי"ן לתיבת רש ונעשה שער, וכן אות תי"ו בתיבת דל ונעשה דלת, כי באלו הימים נפתחים כל דלתות ושערי מעלה לדופקי בתשובה לקבל קול שוועתם בתפילתם, 'ויבואו ישראל קדושים בזה השער לה' בתפילתם ובתשובתם, ושערי שמים נפתחים ברצון, וזהו אומרו ואתחנן אל ה', מתי הוא הזמן המיועד לבא אל המלך ולהתחנן לו, דיקא בעת ההיא של ימות חודש אלול, ודברים אלו ציווה השי"ת לאמר לדורות 'שבעת ההוא פתוחים שערי שמים לקבל תפלות ישראל ברחמים'.

כ. ויש ללמוד מכאן על צורת התפילות בימים אלו שצריכים להיות בבחי' ואתנפל, כמי שיודע שרק המלך יכול להצילו והרי הוא נופל לרגליו בתחנונים מקירות ליבו ובכל כוחו...

כא. כתב ה'חתם סופר' ז"ע (ספר הזכרון, דרשת החת"ס עיו"כ), וז"ל. יותר רצוי התפילה בימים אלו ימי רצון לה', וקראו לחדש אלול וימי תשובה 'ירח ימים' גמטרי' שיח - לשפוך שיח לפני ה', וירצה לפניו, והם מ' יום של קבלת התורה מר"ח עד י"כ, ואם תצרף מ' לשי"ח נעשה משיח - שמקרב הגאולה.

כב. המשיל המגיד מדובנא בענין ההכנה באלול לקראת ר"ה, מעשה בחנווני שערך חשבון מדוקדק על כל הוצאותיו והכנסותיו ונתברר לו לצערו הרב כי ההוצאה יתירה על ההכנסה ונראה שהוא עומד לפשוט את הרגל בקרוב מרוב החובות, בצר לו החליט לילך אל גביר העיר ולבקש ממנו הלוואה גדולה של כמה אלפי דינר בתשלומים נוחים בכדי שיוכל להמשיך להחזיק את החנות, ואכן הלך אל בית הגביר, אך בהגיעו אל הבית עצר אותו המשרת מלהיכנס באומרו שהגביר עסוק עתה מאוד ואי אפשר להפריע לו, על כן ישוב עוד כמה שעות, הסתובב האיש בחצר גינת ביתן הגביר כשכולו נסער חרד ודואג, לאחר כמה שעות שוב דפק על הדלת ושוב מנע אותו המשרת, וחזר האיש להסתובב בחצר אנה ואנה כשאינו מוצא מקום להניח את נפשו. כשיצא הגביר לתפילת מנחה ניגש אליו החנווני וביקש הלוואה כשהוא מבטיח להעמיד לו ערבים הגונים, ומיד נתן לו ככל אשר ביקש. בהגיע העשיר לביהמ"ד פגע בו אחד ואמר לו, אה, אדוני העשיר, בדיוק חיפשתי אותך... הואל נא להלוות לי סכום הגון... השיב לו הגביר שאין ביכולתו עתה להעניק הלוואות. שאלו הלה, יאמר לי מר, מה ביני לבין החנווני שנתת לו במאור פנים, השיב לו הגביר, וכי מה דמיון יש ביניכם, הלה המתין לי שעות רבות וראיתיו מהלך סהרורי בחצר ביתי בלב

באר הפרשה - פרשת כי תצא

לו להזיע ולהתייגע בזה החודש ב'ספר התהלים' כג' ובתפילות, ובוה יקצור 'רווחים' נאים וגדולים למשך כל

נרעש ונפחד, וראיתי שאכן חייו אינם חיים וזקוק הוא להלוואה הגונה שתעמידנו על רגליו, אולם אתה לא באת אלי ולא המתנת עלי, אלא 'בדיוק' ראית אותי וכבר הינך מבקש הלוואה... כיוצא בדבר יש לך אדם המכין עצמו בכל חודש אלול לקראת ראש השנה, מרבה בתשובה ובתחנונים לזכות בדין, וממילא כשמגיעה השעה נכמרים עליו רחמי הקב"ה 'ובדין' שירחמו עליו... אמנם יש אדם המעביר את כל החודש בלא כל הכנה ראויה, ובהגיע ראש השנה 'נזכר' הוא לבקש רחמים כי בדיוק עכשיו נפגש עם 'המלך'... ובאלו פנים יפצה פיו בתפילה ובתחנונים... כג. נהגו ישראל עם קדושים להרבות באמירת תהלים המסוגלים ביותר באלו הימים. וכך אמר הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע (למשמשו כאשר שלחו לקנות עבורו ספר תהלים) דער סאזאן פון חודש אלול איז דער תהלים (ה'עונה' של חודש אלול הוא ספר תהלים).

הא לך לשון 'שער המלך' (שער הראשון פ"ב) הנה ראיתי בכמה מקומות מאז ומקדם, גם אבותי סיפרו לי המנהג הזה הנכון היפה, מראש חודש אלול עד יום הכיפורים, תיכף אחר התפילה לומר ספר תהלים בקול בכי ונעימה, האחד היודע לזמר ולדבר יעמוד לפני התיבה, וכל העם עונים אחריו. אמרתי גם כן לעשות הטוב והישר הזה למנהג בעירנו, כי העיקר בחודש זה להכרית ולהבריח המסטינים הנאספים על חג האסיף לאסוף אותנו ח"ו, לכן אנו באים בחודש הזה, שהוא יוסף להוסיף, ומאן דיוסיף מוסיף, ולא יאסף, ואין לך דבר שעומד בפני המקטרגים כמו ספר תהלים הנקראים 'מזמורים', שבהם יכול לזמר ולהכרית כל הקוצים והחוחים הסובבים את השושנה העליונה, ומחמת שאנו צריכים דווקא בזה החודש לבער הקוצים, ידרוש על קוץ 'תהלים תהלים' בכוונה ובבכיה, לאמר התפילה שאחר כל הספר, ושלא יהיו פחות מעשרה שיאמרו השלש עשרה מידות בסוף יהי רצון. ובאם יש איזה מקום ועיר שלא יודעים המנהג הטוב הזה, ראוי להודיעם שלא ימושו מן ספר התהלים בכל יום מחודש הזה, ויהא חשוב כאילו עסקו בנגעים ואהלות, וזכות דוד המלך ע"ה יעמוד להם להוציא כאור משפטם לחיים ולשלום.

כתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (הובא באבות הראש מבנו של הגר"ח פאלאג'י, חלק נפש יתירה אות קפג) שג' זמנים מסוגלים ללמוד בספר תהלים - ואלו הם, בשבת קודש, ובימים טובים, בראשי חדשים, ולמעלה מהם בימי חודש אלול. והוא היה נותן בהם סימנים, כי פתח בפרק ראשון באשרי שהוא ר"ת אלול שבת ראש חודש יום טוב, ולכן אמרו בגמרא (ברכות י.) 'כל פרשה שהייתה חביבה על דוד פתח בה באשרי וסיים בה באשרי'.

המהר"ם שפירא מלובלין זצוק"ל שלח פעם בחודש אלול מכתב אל הרה"ג ר' דוד הלחמי זצ"ל (שהיה הגבאי בישיבת חכמי לובלין), שיוורה לכל בני הישיבה, שמלבד עשרת פרקי תהלים שאומרים בחודש אלול בכל יום כמובא בפוסקים, יוסיפו לומר בכל יום ויום בחודש אלול את פרק קי"ט אשר כולו בקשות על רוחניות, תורה וקרבת ה', וזהו כוונת הזמן של חודש אלול להתקרב אל ה', ועלינו להשתדל לומר לכל הפחות פעם אחת בשבוע פרק זה.

שמעתי מהרה"צ בנש"ק רבי י. דייטש שליט"א, לפני כמה שנים ביקר באחד מימי חודש אלול אצל יהודי זקן ושבע ימים (במושב זקנים שומרי החומות בשכונת סנהדריה) ושמו הרה"ח רבי יוסף שמואל פויגל זצ"ל משרידי תלמידי הדמשק אליעזר בישיבתו בויזניצא, באותה שעה היה רי"ש באמצע אמירת תהלים ולא רצה להפסיק, אחר זמן מה הפסיק ואמר, אספר לכם מה דבדידי הוה עובדא עם מורי ורבי הדמשק אליעזר, כשלמדתי בימי בחרותי בישיבתו בויזניצא, הייתי בדרכי לישיבה באחד מימי אלול, בדרך עברה לידי עגלה של נכרי מלאה תפוחים טובים למראה, מכיוון שהייתי רעב עד מאד (כדרכם של בחורים בימים ההם), ביקשתי מהשי"ת שיזמין לי תפוח אחד לאכול, באותו הרגע הזדעזעה העגלה ונפל תפוח אחד עד סמוך לרגלי ממש, המתנתי זמן קצר עד שיעבור בעל עגלה הנכרי מעל פני, לאחמ"כ שחיתי לארץ והגבהתי את התפוח (אבידת עכו"ם מותר, חו"מ רסו א) בירכתי בורא פרי העץ ונגסתי בו, כשהנני עומד ברחובה של עיר... לביש מזלי, הנני רואה לנגד עיני את מורי ורבי עומד לנגדי, בושה כיסתה פני, שנתפסתי על חם, לנגוס בתפוח ועוד באמצע הרחוב... במהירות הטמנתי את התפוח בכיסי, והמשכתי לצעוד לעברו, מתוך מחשבה כי ממילא אין לי אנה לברוח וכאשר אבדתי, אבדתי... רבינו ניגש אלי ובחמימות הניח את ידו סביב לצווארי, והחל לצעוד יחד עמי לכיוון הישיבה, באמצע הדרך פנה אלי ואמר, הידעת יוסף שמואל יקירי, נהגת כעת ממש כמו אמת'ער חסידי'שער בחור. נאלמתי דומיה, והוא המשיך והסביר בנועם שיח, בחודש אלול צריך יהודי לראות שה'פה' לא יעמוד ריקם אפילו רגע אחד, גם כשמהלך ברחוב יהיו שפתותיו דובבות פרקי תהלים, פרקים משניות בע"פ, או סתם תפילה להשי"ת. כל רגע של אלול חייבים לנצל עד תום. אבל אתה הרי בחור צעיר, ומן

השנה הבעל"ט, ולא רק ב'פרנסה' הרברים אמורים, אלא בכל ענין וענין, פי כמה וכמה יפעל האדם אשר ישקיע כל מרצו כוחו ואונו בתפילות כראוי בימים אלו ויחסוך מעצמו טירחות ויגיעות יתירות במשך כל השנה^{יד} הבעל"ט^{יה}.

בפרשתן (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויבך', כתב הרה"ק האמרי אלימלך מנראדז'יסק זי"ע (כי תצא ד"ה א"י דהכתוב) שכאן למדנו כי מעלה יתירה יש לו למתחיל את עבודת הקודש כבר בחודש אלול, וז"ל. דקאי על מלחמת האדם ביום ר"ה - יום הדין,

הנראה עדיין לא זכית לשנן כמה פרקי משניות או פרקי תהלים בעל פה, לאורך גיסא, ידעת גם ידעת שאסור להניח הפה בחודש אלול ריקם, על כן היית מוכרח לעשות מה שכן אפשר, לפחות למלא אותו עם התפוח, העיקר שהפה לא יעמוד ריקם.

הפטיר רי"ש, מאז נכנס לליבי התעוררות עצומה שלא להפסיד אפילו רגע אחד של חודש אלול, ומעתה תבין מדוע איני יכול להפסיק מאמירת תהלים בחודש אלול.

ומעניין לעניין באותו עניין, התקינו הקדמונים לומר בכל יום את המזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', וכתב ב'סידור האר"י - סידור ר' שבת' (סדר כוונת ר"ח אלול) וז"ל. כל האומר מזמור כ"ז 'לדוד ה' אורי וישעי' וכו' מר"ח אלול עד אחר שמחת תורה ערב ובוקר דבר יום ביומו אזי הוא מובטח שמוציא שנותיו בטוב ויערב לו, ואפילו גזירה רעה כתובה על האדם מן השמים יכול לבטל, ומעביר מעליו כל המקטרגים ושטנים ומארי תריסין ומבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות ויוצא בדימוס זכאין בדין, ועי"ז יכניע כל המקטרגים. כי מר"ח נפתחו י"ג מקורות מיי"ג מכילין דרחמי והם מתגלין ומאירין למטה... ועי"א אמירה זו אנו פועלין ומבטלין מעלינו הבי"ד של מעלה ומארי תריסין ומקטריגין - שאין להם רשות לקרב כלל לדון אותנו, אלא 'מלפניך' משפטינו יצא ואז יוצאין אנחנו זכאין בדין.

ובכמה קהילות נהגו לומר בכל יום בחודש אלול את פרק קמ"ג לפי שכתוב שם 'אל תבא במשפט את עבדך', וכמו כן יש אומרים פרק נ"א שהוא 'מזמור התשובה' (כלשונו של רבינו יונה בספר שערי תשובה שער הראשון אות לג). ובכלל, יש קהילות הנוהגים לומר כל ספר התהלים בכל שבת קודש מימי אלול, ונהרא נהרא ופשטיה, זה הכלל חלילה לו לאדם לבטל את הזמן בשינה ותרדימה, אדרבה, יקום נא, ויזעק אל ה' אלוקיו - כל חד וחד לפני מנהגו וירווח לו. כד. שמא תאמר הרי צריך לעשות השתדלות... תשובתך בדברי הרה"ק ה'מאור ושמשי' (בשלח ד"ה ויאמר) ...שלא לרדוף אחר פרנסה כל היום, רק ממעט בעסק ועוסק בתורה ותפילה, ובוודאי הקב"ה יזמין לו פרנסתו בכל יום ויום, הגם שנאמר (טו יח) 'וברכך בכל אשר תעשה', שמעתי הפירוש מהרב הקדוש מו"ה מרדכי אב"ד דנשכ"ז זצוק"ל שעקימת שפתיו הוי מעשה לענין מלקות (כריתות ג), בוודאי מדה טובה מרובה שעקימת שפתו הוי מעשה לענין זה שיקוים בו וברכך בכל אשר תעשה, שיתברך לך הפרנסה על ידי עקימת שפתו בתורה ובתפלה. עכ"ל. ואם בכל השנה כולה ייאמר כן, עאכו"כ בימי הרחמים והרצון הללו.

כה. הגה"צ רבי חיים פרידלנדער זצ"ל (משגיח דישיבת פוניב' המעטירה בבני ברק), החל ביום מן הימים (באמצע השנה) לסבול מכאבי שיניים חזקים מאד, בפנותו אל הרופא עקר לו הלה כמה משיניו אך עדיין לא פסקו הכאבים, אחר כמה בדיקות מצאו שאין החולי בשיניים אלא חולה הוא במחלה הנוראה ל"ע, תיכף כאשר שמע רבי חיים את הבשורה הנוראה, נענה ואמר, אילו הייתי קורע שערי שמים באלול העל"ט הייתי מונע גם זה מעלי... כי כל מכאוב הבאים לו לאדם משך ימות השנה בידו לבטלם בימי הרחמים והסליחות הקודמים לזה הגזירה.

בשנה אחת בסוף חודש מנחם אב חלה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע עד למאד והיה מוטל על ערש דווי, הרופאים קבעו שיש צורך לנתחו מיד ללא שום שהיות, אך הרבי לא הסכים שינתחוהו עד עבור הימים הנוראים, באמרו הננו מאמינים כי ב'ראש השנה' נגזר דינו של אדם ובידנו לפעול לשינוי הגזירה, משראו בני המשפחה כי הרבי עומד על דעתו, שלחו את הרופא אל הקודש פנימה והוא סידר לרבי את כל דרך הילוכו באכילה שתיה ושינה עד אחר הימים הקדושים, ונדחה תאריך הניתוח עד למחרת יום הקדוש, ויהי ממחרת יום הקדוש בדקוהו הרופאים שנית, ויראו כי פלא גדול נתחרש וכל הסכנה חלפה כליל, וכבר אינו נזקק לניתוח, נענהו הרופא ואמר לו בלשונו 'הזמן פעל לטובתך' (כוונתו הייתה שהזמן שעבר הועיל למערכות הגוף להשתנות לטובה), נזדעק ה'נתיבות שלום' ואמר 'הזמן פעל לטובתי', היינו הזמנים הגדולים של חודש הרחמים וימי ראש השנה ויום הכיפורים הם הזמן שבהם יכול כל אדם לפעול לשנות את גזר דינו לטובה ולברכה, וזה אשר פעל שאברי'א לגמרי למעלה מדרך הטבע. והיה ה'נתיבות שלום' מספר מעשה זה בימים אלו לחולים מסוכנים, באמרו להם, שאף אם בר"ה אשתקד נגזר עליכם 'דין קשה'

ראינו שהתורה אמרה במי שהתחיל להתנהג לא טוב, וקצת נטה מדרך התורה - אע"פ שעדיין אינו מחויב מיתה עבור זה מ"מ בבוא הדין לדון את 'דינו' - אפילו מדת הרחמים מודה ש'מוטב' ימות עכשיו זכאי כדי שלא ימות אח"כ כשהוא חייב, אמור מעתה, המיטיב מעשיו אף אם אינו עומד אלא בפתח והוא מתחיל לעמוד עצמו על דרך טוב - יודו גם השונאים שיש לכתבו לאלתר לחיים כדי שימות זכאי לאחר אריכות ימים ושנים, שכיון שהתחיל לעשות תשובה בודאי יהיה לבסוף צדיק גמור, ובשמים רואים אותו כאילו כבר הגיע למדרגתו השלימה (וכגון, כשמקבל עליו ללמוד בכל יום דף או עמוד רואים אותו כאילו כבר גמר את הש"ס וכיו"ב) וזוהי הערה נפלאה לכל אחד להתחיל להיטיב ולתקן מעשיו כדי שזוכה ליום הדין להיכתב בספרן של צדיקים גמורים (דרכי מוסר בפרשתן)¹².

אמנם אל יהלך בגדולות בקבלות נפלאות שאין בידו לעמוד בהן, וכמו שביאר הרה"ק ה'חתם סופר'

אשר יבואו בני אלוקים להתייצב ולריב ריב על בני אדם, והנה ודאי בר"ה יום המלחמה לא שייך לומר ש'תצא' למלחמה כי אז הוא בעומק המלחמה כנ"ל, אלא עליו לצאת למלחמה עוד קודם יום הדין - יום המלחמה, להעריך מלחמה וקרוב ע"י תשובה ותפלה וצדקה ובוה ינצח במלחמה ויזכה ביום הדין. וזהו 'כי תצא למלחמה' מורה על יציאתו קודם בא המלחמה, בחודש אלול ימי הרצון האלה... אז מבטיחו הכתוב ונתנו ה' אלוקיך בידך, היינו שיתן לך המקום ב"ה את נצחון המלחמה ביום הדין, ושיהי' בידך ורשותך להטות הרחמים והדין כל אחד למקום הראוי לה כרצונך, אכ"ר.

שפרו מעשיכם - קבלות טובות לקראת יום הדין

בפרשתן (כא יח), 'כי יהיה לאיש בן סורר ומורה', ובחז"ל (סנהדרין ע"א): אמרו 'בן סורר ומורה נידון על שם סופו מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב', ביאור נורא הוד אמר בזה הסבא מקעלם זצ"ל, כי כאן

זה, אך עומדים אנו לקראת ר"ה אשר נכתב בו גזר דין חדש, ובידכם לפעול לבטל כל גזירה רעה, ולהמתיק הדין לחיים טובים ולשלום.

כו. משל נפלא הובא בספרי מוסר, למלך שהחליט לרדת 'מן ההר אל העם' - ובכל שנה הקדיש עשרה ימים רצופים לבקר בבתייהם של אנשים פשוטים מתושבי מלכותו, למען דעת צרכי העם מה הם, וכך היה מנהגו, שלושים יום לפני אותם עשרת הימים שלח מכתב לאלו האנשים שבדעתו לבקרם בזו השנה כדי שיהא סיפק בידם להכין עצמם ואת ביתם כראוי, ויוכלו להכניס את המלך לביתם. באחת השנים נמנו בין ה'זוכים' שהמלך יבקרם בני זוג ערירים וזקנים אשר איתן מושבם בביקתה עלובה ורעועה בפאתי העיר, משקבלו השניים את המכתב המבשר על בוא המלך לביתם, אחזתו 'התרגשות' וחיל ורעדה לבעל הבית, באמרו לבני ביתו, וכי לביתנו ניתן להכניס את המלך, והרי כתלי הבית שחורים הם לגמרי וזה להם כשבעים שנה שלא באו במגע עם סיד לבן, חלונות הבית שבורים ומנופצים - וכולם מכוסים בחתיכות נייר שיירי בדים וחתיכות עץ שבורות הצמודות זה לזה בדבק (Glue), הכיסאות רעועים וכל היושב עליהם נופל מיד על הארץ אם אינו מבני הבית הקבועים היודעים 'כיצד' משתמשים בכיסאות הללו... ומי מדבר על השולחן אשר לו ארבע רגליים שאחת איננה נראית כרעותה... על כן, שמעי נא רעייתי, תיכף ומיד אצמין את כל בעלי המלאכה, זה יצבע את הבית בציור וכיור נפלא, זה יחליף את החלונות הישנים בחדשים - יקרים ונוצצים, גם שולחן וכיסאות חדשים יובאו הנה, ובכן יבוא המלך כדת לביתנו, אמרה לו האשה, והרי זה לי כשלושים שנה שהנני טוענת כי כן ראוי לעשות, ובכל עת ענית לי 'כסף מנלן' תם הכסף ולרש אין כל... ומאין יבוא עזרך עתה בזו השעה, אמר לה בעל הבית, נו, אבקש משכנינו הלוואה מכובדת ובמעות שיתקבלו נשלם על כל אלו ההוצאות, אמרה לו האשה, וכי תקח על עצמך לשלם חובות במשך שלושים שנה עבור מחצית השעה שהמלך מבקר באהלינו... ומה בכך שהמלך יראה את צורת חיינו היום יומיים (טאג טעגלעכע לעבן), א"ל בעה"ב, זאת הייתי אומר אם המלך היה מגיע הנה בפתע פתאום, לא כן, כאשר שלח להודיענו זה כשלושים יום בטרם יבוא אלינו בוודאי כוונתו שנתקן ונכשיר את הבית כראוי לבוא המלך אליו, אמרה לו האשה, לא ולא, גם המלך יודע היטב כי דלים ורשים אנו, גם הוא מכיר במצב העם שבשדות, ולא הודיע קודם בואו אלא מכיוון שהוא רוצה לראות מה יש בכוחנו להכין בתוך ל' יום, ישבו וטיכסו עצה, עד שהחליטו, את כתלי הבית נכסה בסדינים לבנים, על החלונות נעמיד ציורים נאים אשר יכסו את שברי החלונות, את השולחן נכסה במפה, את

אזי העיקר הוא ועשית מעקה לנגך אלו הנדרים והסייגים והקבלות הטובות^{כז}, אך הישמר שלא תשים דמים אל ביתך בקבלות גדולות יתר על המידה כי יפול הנופל ממנו - שע"ז יוכל להפילו לגמרי, על כן ישער בעצמו היטב באלו דברים יוכל עמו, ואותם יקבל על עצמו^{כח}.

והיה מחניך קדוש - השראת השכינה תלויה במידת שמירת הקדושה

בפרשתן (כג טו), 'כי ה' אלוךך מתהלך בקרב מחניך להצילך^{כט} ולתת אויבך לפניך והיה מחניך

זי"ע (ד"ה כי תבנה, תקנ"ט) בלשון הכתוב בפרשתן (כב ח) 'כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לנגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו', שהנה כל אחד מחויב הוא לעשות נדרים וסייגים להרחיק עצמו מן העבירה, וכל שכן מי שרוצה לשוב בתשובה על חטאיו 'שצריך לפרוש משבעים שערי היתר שלא ליגע בשער א' איסור', אלא שצריך להיזהר שלא תהיה לו שמירה זו למכשול, כי היצר הרע ילחום כנגדו להכשילו באותו נדר שקיבל על עצמו, ועי"ז יהא לו מקום להיכנס בקרבו עד שיצליח להפילו בגוף האיסור, וזהו שאמר הכתוב כי תבנה בית חדש - כשתחדש עצמך לשוב אל ה',

הכיסאות נעמיד בסמיכות לשולחן, אבל זאת אנו מחוייבים להכין לכה"פ כסא אחד שלם כדי שיוכל המלך לישב עליו, ובזה לא יועילו לנו כל מיני תיקונים למראית העין, שהרי המלך יתיישב עליו בפועל ומסוכן הוא ליפול ממנו. והנמשל פשוט, הקב"ה בא לשכון בתוכנו בעשרת ימי תשובה - בהמצאו, והוא מודיע אותנו על כך ל' יום קודם - מר"ח אלול, אמנם, פעמים הרבה שומעים אנו קול בקרב המחנה, וכי אוכל לתקן את עצמי בחודש זה עד תכלית המעלות והמידות, תשובתו, לא, אין הקב"ה דורש ומבקש ממך בשלושים יום אלו לעלות לרקיע השביעי, רק לראות מה יש בידך עשות בל' יום, מה תוכל לתקן בהם, לכה"פ כסא אחד, ואכן, אם מתקן עצמו לכה"פ בענין אחד מילא בזה אחר רצון המלך ובוודאי יכתב ויחתם לאלתר לחיים טובים ושלום.

כז. שמעתי ממכירי בעלי המעשה, לפני כמה שנים, לקראת חודש אלול, נתעורר בחור יקר הלומד בישיבת 'יקירי ירושלים' בעיה"ק ירושלים להתכונן כראוי לבוא לפני המלך בר"ה ורחש ליבו דבר טוב לשמור על קדושת העיניים, ולמיגדר מילתא קיבל על עצמו שאינו יוצא מבניין הישיבה כל חודש אלול. והנה כעבור שבוע ימים הופיעה פריחה חזקה על ידו, וכששמעו הוריו - הציעו לו שילך אל הרופא ולא יזניח את עצמו מלטפל בבריאות גופו, אך הלה חשש מאד, ואמר, קבלה טובה קיבלתי על עצמי שלא לצאת מהישיבה ואיככה אבטלנה... גם כשאמר לו שאין זה בגדר הפרת הקבלה, ואדעתא דהכי לא נדרת... ובכלל זה לא 'משחק' ולא 'חכמה' הפריחה יכולה להתפשט בכל הגוף וכו', אך הבחור לא זז ממקומו. פנו ההורים בצר להם אל ראש הישיבה הגאון רבי יהודה כהן שליט"א, ואכן קרא רה"י אחר תפילת שחרית אל הבחור וחיווה דעתו שמוכרח הוא לצאת לדרוש ברופאים, פרץ הבחור בבכי מר... וראה רה"י שהדבר נוגע לציפור נפשו, אמר לו רה"י, חזור אלי בצהריים, כי ברצוני להתיישב בדעתי בשנית ולחשוב מה רצון ה' שתעשה.

והנה באמצע היום הגיע אל הישיבה 'רופא עור' המתגורר בברזיל, ואמר לראש הישיבה, הנה, לפני שבוע ימים סידר הראש-ישיבה 'חופה וקידושין', ואף אני הייתי שם, והבחנתי במשהו 'חשוד' אצל הרה"י ולא נותן לי מנוח עד שאבדוק אם הכל כשורה, ובדק וראה שהכל כתיקונו ב"ה. לאחר ה'בדיקה' אמר ראש הישיבה לרופא, הנה יש אצלי בחור אחד שפרח עורו בידו ואינו רוצה לצאת מהישיבה שלא לפגום בעיניו ח"ו, אולי תואיל בטובך לבדוק אותו, ונעתר הרופא והביט בפני הבחור, ואמר צריך הוא למשחה פלונית ש'במקרה' נמצאת תחת ידי... על אף שמעולם איננו מחזיק במשחות תחת ידיו, נתן לו המשחה והכל בא על מקומו בשלום.

עתה בואו חשבון, כיצד גלגל הקב"ה עולמו וסיבב כל הסיבות לסייע למי שרצה להתקדש ולשמור על טהרת עיניו, וממרחקים - מברזיל הביא רופא עד לפתח הישיבה, חינם אין כסף, ומבעוד מועד הכניסו לכיסו את המשחה הנצרכת לרפואתו, וכל זה כדי שלא יצטרך להפר קבלתו הטובה...

כח. פעם שאל הרה"ח רבי משה פשנדזה זצ"ל לאברך אחד אודות 'קבלותיו', האם הוא עומד בהם אם לאו, והשיב לו, תלוי ועומד לפי המצב (ולפי המצב רוח...), נענה לו רבי משה בלישנא דקרא בפרשתן (כא כג) 'כי קללת אלוקים תלוי', הקללה הגדולה ביותר כשזה 'תלוי'... כי צריך לעמוד בהם עד הסוף 'בלי משחקים'...

כט. סיפר בעל המעשה, אברך חשוב המתגורר בעיה"ת לייקואד יצ"ו, שלפני כמה שבועות - בעש"ק פר' עקב, ישב בבית המדרש אשר בקאנטרי ועסק בתורה ועבודה, באמצע פנה אליו איש מבני המחנה, ובסערה הודיע לו כי

באר הפרשה - פרשת כי תצא

קדוש' ולא יראה' בכך ערות דבר ושב מאחריך'. בקדושת מחננו - ובקדושת כל איש מישראל, כי בה נוראות מצינו בספרי הקודש עד כמה יש לנו להיזהר תלויה השראת השכינה בקרבנו^ל.

הכל ב"ה בסדר... זה עתה אירע תאונת דרכים נוראה לרכב בו נסעה נוות ביתו, אמנם היא ושאר הנוסעים יצאו משם ללא כל פגע ונגע, והוסיף לתת לו מספר פלא' של אברך שהיה שם בשעת מעשה וירד לסייע להם. מיד התקשר אליו לברר את הדברים לאשורם, ואכן היה האיש 'מבשר טוב', שיצאו בלא שום פגע, אלא שהרכב עצמו הלך 'לכפרות'... הרוס, מעוך וכתות עד היסוד ויצא מכלל שימוש. והיה הדבר לפלא גדול בעיניו, היאך יתכן שהרכב נפגע בצורה חזקה כ"כ ואילו כל הנוסעים יצאו בשלום. ומיד נסע למקום התאונה לראות בעיניו, ואכן שם מצא את כל בני משפחתו בריאים ושלמים ב"ה, וכבר פינו את הרכב למקום המיועד לכלי רכב כגון דא... אלא שראה את הרכב השני בו 'נתקע' רכבו, והיה זה משאית הגוררת כלי רכב עליה, ו'צורת' משאית זו, שיש מאחוריה משטח ברזל ענק עליו עומדים המכוניות, ויגדל הנס בעיניו עשרת מונים, שכידוע לכל בר דעת, שכאשר נתקעים שני רכבים זה בזה אזי הרכב החזק משבר את הרכב החלש ממנו, ו'מדרכו של עולם' כשמשאית איתנה כזו נתקעת ברכב אחר אינה משאירה אחריה שריד ופליט... הודה לא-ל הטוב על כל החסד אשר גמל עימו, בלא להצטער על הנזק הממוני, כי 'הפח נשבר ואנחנו נמלטנו'... וניסה לחשוב חשבונו של עולם מה זכות עמדה לו ולכל משפחתו... ופשפש במעשיו ולא מצא...

כעבור כמה ימים הודיעו לו מנהלי המגרש שם עמדה המכונית ההרוסה שעליו לבוא בהקדם לקחת את החפצים שנשארו במכונית בטרם תילקח המכונית על כל תכולתה להשמדה... נסע לשם וראה בפעם הראשונה את הרכב וממש התחלחל לאחר שראה במו עיניו והבין את גודל הניסים והנפלאות, שלא יאומן כי יסופר שאחד מנוסעי הרכב יצא בחיים ועוד בבריאות השלימה, כי הבחין לתדהמתו שהרכב נכנס לתוך המשאית בצידו השמאלי במקום מושב הנהג, ומעוצמת הפגיעה נקרע כל הברזל העליון שברכב וניתק ממקומו, והרי שם ישבה נוות ביתו... ועמד לנגד עיניו לשון הכתוב 'פול מצידיך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש'... הרס ושבר מכל הכיוונים והיא יצאה לפליטה מתוך ההפיכה... וסיפרה לו שראתה את משטח הברזל שבמשאית 'נכנס' בתוך הרכב ומתקרב אליה עד סמוך לעיניה ושם נעצר, מרחק ס"מ בודדים ותו לא...

באותה שעה בה עמד נדהם מול ה'זכר' לרכב... נזכר, שלפני י"ג שנים, בחודש תמוז תשס"ח היה בלייקוואד התעוררות גדולה בענייני חיזוק בצניעות, וערכו אסיפות עם גדולות לאברכים וכן 'בית יעקב' בהם נשאו הרבנים וראשי הישיבה דברי חיזוק בהשקפה הצרופה וכן העבירו את גדרי ההלכה לפרטיהן, ונעשה 'רעש' גדול, ורבים רבים ביערו מבתיהם בגדים שלא היו בתכלית הצניעות כראוי והלכו לקנות בגדים חדשים לתיקון. וממש בסוף זמן קיץ, ביום ו' אב, דיבר המו"ץ הגאון רבי יעקב אפרים... שליט"א דרש לאברכים באותו עניין, ובסוף דבריו הזכיר את הקידוש שם שמים הגדול שהיה בשבועות אלו, בהם כלל ישראל 'קיימו וקבלו', והסמיכו 'נעשה' לנשמע' בלא לחוס על ממון ונזק כספי. וסיפר דבר פלא, כי שוחח עם שניים המתעסקים ב'הצלה', ואמרו לו כי בשבוע האחרון נתמעטו מאוד הפונים לעזרה ל'הצלה', ואי אפשר להשוות את מספר הפניות למה שהיה מקודם לכן, ולא עוד, אלא שגם עצם הפניות לא היו לעזרה בדברים שיש בהם סכנת נפשות... ואמר את הפסוק הנודע שבפר' כי תצא (כג טו) 'כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בכך ערות דבר ושב מאחריך', ודייק באופן נפלא את לשון הכתוב להצילך - שאין אנו צריכים לארגוני 'הצלה' אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא הוא ה'הצלה'... אם יהיה מחנך קדוש...

כעבור שנתיים ימים, לאחר שנתרחבה משפחתו בלעה"ר, גמר בדעתו לקנות רכב חדש וגדול שיש בו שמונה מקומות, ומפאת גודלו הינו גבוה יותר משאר רכבים קטנים, ואמרה ב"ב שכדאי לנו להוסיף עוד 'גדר' וקבלה טובה בצניעות, ולהתקין מדרגה לרכב כדי שלא יהיו הפסיעות ניכרות כ"כ, ואכן כך עשו, ועתה ראה לנגד עיניו שמשטח הברזל הענק נעצר בדיוק ממש במקום המדרגה שברכבו... וזכה לראות כיצד הקב"ה מתהלך להצילך, שבזכות תוספת הצניעות נשארו כל משפחתו בארץ החיים...

ל. הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע פירש כי 'מחנך' רומז לאברי האדם, שצריך האדם לשמור עליהם בקדושה, ואז יזכה להשראת השכינה (הובא בשפת אמת תרל"ה ד"ה והיה).

ובהאי עניינא יש להביא מה שרמז הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשא זי"ע בלשון הכתוב (כב ה) 'ועשית מעקה לגגך', כי 'מעקה' ר"ת הרהורי עבירה קשים מעבירה, וכלומר שצריך לשמור על 'גג' הוא ראשו של אדם מפני הרהורי רעים רח"ל.

זוהו כלל גדול מיסודי מידת 'יראת שמים', לברוח מן העבירה ומכל הדברים המביאים לעבירה, ולהתרחק ביותר מלבוא לידי נסיון, כי בשעה שכבר נודמן הנסיון לידו ויצרו בווער בו - הסכנה לבוא לידי כשלון גדלה שבעתיים^{לג}. צא למד ממה שכתב ה'ספורנו' לבאר מה שאסרה תורה להחזיק בבית אבני משקלות מקולקלים וכדכתיב (כה יד) 'לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה',

כה אמר הרה"ק השפת אמת זי"ע (תרמ"ג) 'כי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחנך' שלא נכתב כי ה' אלוקיך 'מהלך בקרב מחנך', אלא מתהלך מלשון מתפעל, שהקב"ה מתהלך ומונהג כביכול עפ"י מה שבנ"י מוליכים אותו - כפי גודל התקדשותם. וכביכול הם גורמים לו כמה והיכן ומתי להלך על ידי שמירתם על 'והיה מחנך קדוש'.

לא. הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ט ד"ה ובמ"א) ביאר בלשון הכתוב 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך', לא יראה - ס'זאל דיר נישט געפעלן (לא ימצא הדבר חן בעיניך), אלא התקדש עד שתמאס את הרע...

לב. באחד מהאסיפות הגדולות שהשתתף בה הגה"ק ה'חפץ חיים' ועוד הרבה אדמורי"ם ורבנים (בווינא אלול תרפ"ג) הכינו עזרה גדולה כ'עליה' וקומה שניה עבור הנשים... והנה כשנכנסו לשם משמשי הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע אמרו שרבים לא ייכנס לאולם עד שיתקינו למעלה יריעות וילון לכיסוי כראוי, ונתעורר ויכוח גדול בין הנאספים, כי היו רבים שענו כנגדם שעזרת הנשים גבוהה מספיק ואי"צ גם מחיצה... לבסוף נמנו וגמרו לשאול את ה'חפץ חיים' וככל היוצא מפיו כן יעשו. לאחר ששמע את דברי שני הצדדים אמר ה'חפץ חיים', אכן, מצד הדין, מותר לשבת כאן מבלי מחיצה, אמנם כיון שבאים כאלה המבקשים להחמיר בזה חייבים אנו להיענות להם, ולהתקין את היריעות. באמרו, התדעו, מהו האסון הגדול ביותר שיכול להיות לכלל ישראל ח"ו - שהקב"ה יעזוב אותנו רח"ל, שהרי כל זמן שהוא יתברך אתנו אזי 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי' (תהילים כג ד), אבל אם חלילה יעזבנו הבורא, הרי 'הסתרת פניך הייתי נבהל' (שם ל ח)... המשיך ה'חפץ חיים' ואמר, מה גורם שהקב"ה יעזוב את כלל ישראל - כדכתיב 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך', אם כך, כל הידור שאפשר לעשות ב'ולא יראה' הכל כדאי, כדי שלא יהיה 'ושב מאחריך', שהרי אנו זקוקים לעזר השם יתברך, על כן עלינו להחמיר. והוסיף החפץ חיים ואמר, ווי אזוי פלאטץ נישט א אידישע הארץ פון די גרויסע מורא פון ושב מאחריך - איך לב יהודי אינו 'מתפוצץ' מרוב הפחד הגדול של ושב מאחריך, וכשהגיעו הדברים לידי ה'אמרי אמת' חזר גם הוא על אותו דיבור נורא. מעשה זה סיפר כעד ראיה פעמים הרבה הגאון רבי אברהם קלמנוביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר. והוסיף בנו הג"ר שרגא משה זצ"ל, הח"ח חידש בדבריו חידוש גדול, שלא תאמר, שהקב"ה או נמצא אתנו או שלא נמצא אתנו, אלא יש בזה מדרגות רבות, כפי ההוספה וההידור ב'ולא יראה' כך תוספת השראת השכינה... וה'שמירה' הבאה עמה... אם ח"ו ממעט קצת ב'הידור' זה הרי הוא ח"ו ממעט בהשראת השכינה - עוד קצת 'ושב מאחריך' רח"ל. כה כתב ג"כ הגאון רבי אלחנן וואסערמאן זצוק"ל (קובץ מאמרים ואגרות, גלות וגאולה עקבתא דמשיחא) החפץ חיים זצ"ל היה אומר, הקב"ה נקרא שומר עמו ישראל, כלום שומר שכר הוא, לא - הרי איננו משלמים לו בעד שמירתו. וע"כ שמירתו כשומר חנם, והנה, שומר חנם ברצותו בידו לסרב ולהפסיק את השמירה, אימתי הוא מסרב ח"ו - כתוב בתורה 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך'... ומידה טובה מרובה כשנוסיף קדושה יוסיף לשמור אותנו בשמירה מעולה יותר.

לג. 'המגיד' הגה"צ רבי יענק'לה גלינסקי זצ"ל נשא במתק לשונו משל נפלא, לאיש שהיה שקוע ראשו ורובו ב'טיפה המרה', בשבתו בביתו ובלכתו בדרך, בשכבו ובקומו, ובכל מקום שהלך 'בקבוק' עמו... וכמובן ששקע גם בחובות... וגם בריאות גופו הלכה וניזוקה, עד שהבין שעליו להפסיק 'לשתות'... אלא שלא היה יכול להתנתק בבת אחת מהמשקה שחביב עליו כבבת עינו על כן קיבל על עצמו קבלה גמורה שלעולם לא ישתה לבדו, רק כשיצטרף אליו עוד איש לשתות עמו יחדיו ישתה גם הוא, וטובים השניים מן האחד... ועי"ז יצטרך למעט בשתייה, כי לאו בכל יומא מתרחש 'ניסא' למצוא עוד 'שותה'... ויהי היום והתאוה מאוד לשתות, אך מה יעשה והרי 'אסר' על עצמו לשתות בגפו, על כן יצא אל דלת הבית לחפש אחר עוברי אורח שיסכימו להיכנס ולשתות, וטרח הרבה ולא מצא... והתאוה הולכת וגוברת, עד שחשב לעצמו, בינתיים אניח את הבקבוק והכוסות על השולחן (וי"ה לא נאסר...), שוב רץ אל רחוב העיר, והתחנן בפני אנשים ללא הועיל, ובינתיים 'בער' בו היין עד שהחליט למזוג את היין אל הכוסות, כדי שברגע שימצא 'חבר' יוכל לשתות בלא שהות רגע... חזר בשלישית אל הדלת ואין שום הלך ברחוב, והנה ראה זבוב מתקרב אל שפת הכוס ומוצץ מעט יין, קפץ בשמחה, הא, ב"ה... יש עמי 'שותף' לשתייה, ושתה בבת אחת את שני הכוסות...

באר הפרשה - פרשת כי תצא

היה מקפיד על כל אלו הדברים שנאמר (במדבר יב ג) והאיש משה עניו מאד, ואעפ"כ מיד נענשה בצרעת. ק"ו לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות, עב"ל. (ועיי"ש עוד באריכות).

עוד נאמר שם בעניין (פסוק ח) 'השמר בנגע הצרעת' וגו', והיינו שבא הכתוב להזהיר ולאסור קציצת הנגעים. ודרשו חז"ל (בספרי) שבכלל האיסור הוא גם בנגע טהור שאסור להסיר אותו. וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשי"ד ד"ה השמר) בשם אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע על פי מה דאיתא בזה"ק (ח"ג מ"ו:) כמה העונשא דהאי בר נש בגין מלה בישא, כך ענשיה בגין מלה טבא דקאתי לידיה ויביל למללא ולא מליל, והיינו, שכחומר האיסור של דיבורי לשון הרע, כך ממש הוא הנמנע מלעודד את חברו בדיבורים טובים המשיבים את הנפש, ולזה מרמו נגע טהור, ומשום כך אסור לחתוך אותו, למען יזכור היטב שרצו מן השמים לעורר

והיינו שלא זו בלבד שאסור להשתמש באותם משקלות לגזול על ידם את הלקוחות אלא גם אסור מדאורייתא להחזיקם בבית, ומבאר טעמא דמילתא, וז"ל, אחר שהזכיר דרכי השראת שכינה בישראל, הוזהר שלא בלבד שנא הא-ל את עיוות הדין, אבל ישנא גם בן המחזיק בכלים מוכנים לעשות עול, ושצריך להרחיק אותם הכלים פן תגעל נפשו אותנו, כאמרו (פסוק טו) 'כי תועבת ה' אלוקיך כל עושה אלה' לך.

וצדקה תהיה לנו - להטיב איש לרעהו ולא להיפך ח"ו בפרשתן (כד ט), 'זכור את עשה ה' אלוקיך למרים בדרך לה בצאתכם ממצרים' ל', ידועים דברי הרמב"ם (סוף הל' טומאת צרעת) בזה"ל, הרי הוא אומר, התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה שהיא גדולה ממנו בשנים, וגידלה אותו על ברכיה, וסכנה בעצמה להצילו מן הים, והיא לא דברה בגנותו אלא טענה שהשוותה אותו לשאר נביאים, והוא לא

ועתה בואו חשבון, מה גרם לו 'ליפול' ולשתות את היין מתוך מחשבת שטות שאכן עומד הוא בקבלתו כי אכן יש עמו 'חבר' - הנחת היין על השולחן ומזיגת הכוסות... כי בשעה שעמד היין לנגד עיניו 'במלוא הדרו' כבר לא היה יכול להתאפק, על כן המציא מחשבת 'לומדות' כזו... אך אילו היה מונח היין במקומו ולא על השולחן, פשיטא שהיה עוצר עצמו יותר מלשתות, ולא היה בא לידי תקלה כזו... ומכאן נלמד עד כמה צריך להרחיק עצמו מהנסיון, ולך לך אמרינו נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב.

לד. ודברות קדשו נכתבו כנבואה הנצרכת לדורנו אנו, שלא זו בלבד שאסור להשתמש ב'כלים' המאררים אלא גם שצריך להרחיק אותם הכלים מן הבית, צא טמא תאמר להם ובל יבואו במחנינו, פן תגעל נפשו אותנו.

לה. יש שביארו (עפ"י ה'חפץ חיים', עיי"ה"ל שער התבונה סוף פי"ב) מדוע אמרה תורה 'זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים', וכי מאי נפקא מינה לדורות הבאים לזכור מתי והיכן היו הדברים, ומבאר ה'חפץ חיים' במשל לאב ובנו שנסעו יחדיו ברכבת, ולאב היה קר ביותר, ומחמת הצינה סגר את החלון, אך הבן שהיה לו חם מאוד פתח את החלון, שוב סגר האב את החלון, והבן חזר פתח. כך נמשכו פני הדברים, עד שאמר האב לבנו, כאן איני יכול להענישך כדי שלא לביישך ברבים, אך עוד מעט קט כאשר נגיע לביתנו אענישך על כל מעלליך הרעים... זה הכלל, על אם הדרך אין מענישין. ולכן אמרו 'זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים' שהענישה אפילו בהיותם בדרך, ללמדנו כמה חמור בעיני הבורא כאשר בניו מרכלים זה על זה, עד שמעניש על זה אפילו עלי אורח.

לו. עוד אמרו משל לבאר הפסוק 'בדרך בצאתכם ממצרים', משל לאדם שהיה חייב הון רב, וכבר עבר זמן פירעונו ועדיין לא ראו המלווים כי בדעתו לפרוע חובו, בלית ברירה עלו לביתו כמה מנושיו הרבים והזהירוהו שאם לא יפרע מיד את חובותיו העצומים רע ומר יהיה סופו... והנה כאשר אך יצא לווח זה מפתח ביתו עבר לידו מאן דהו ודרך עליו בטעות, וודאי שיוציא הלה על הדורך את כל כעסו וצערו הצבור בליבו, אף שהוא לא התכוון כלל להרע לו. לאידך, השרוי בעידן חדותא כדוגמת החתן ביום חופתו לא ירגיש כלל אם בטעות ידרכו על רגליו, כי אז נמצאים כל הרגשותיו רק בדבר שמחתו כי רבה. וזה כוונת הכתוב בצאתכם ממצרים - בעת גילוי אהבת הקב"ה לבניו כבעת נישואין, כמו"ש (ירמיה ב ב) 'זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך', אף אז לא נמנע הקב"ה והעניש את מרים על עוון לה"ר. ראה נא, עד כמה כביכול יש צער להשי"ת בכל דיבור ותיבה של הוצאת דיבה על אחד מבניו (כעיי"ה בח"ח עה"ת ד"ה בדרך).

בשור וחמור יחדיו^{לח}. עתה בין והתבונן, אם ב'חמור' הקפיד הכתוב שלא לצער עד כמה יש לנו להיזהר שלא לצער אדם מישראל, זאת ועוד, שהרי באמת לא קיבל השור יותר מהחמור אפילו גרגר אחד, אלא שכך נדמה לו לחמור, ובונה תילי תילים של קנאה וצער אנב דמיונותיו, ומכל מקום חס עליו הכתוב, ומכאן נלמד עד כמה עלינו להיזהר שלא יצא מכשול מתחת ידינו ויגרם ענמת נפש^{לט} ואף במקום שאין הצדק עם זה המצטער^{לז}.

אותו על שלא אמר לזולתו דברי חיוזק ועידוד המשיבים את הנפש^{לז}.

בפרשתן (כב י), 'לא תחרוש בשור וחמור יחדיו', וביארו בעלי התוס' ב'דעת זקנים', כי טבע השור שהוא מעלה גרה ולועס את מאכלו זמן רב יותר מהחמור שאינו מעלה גרה, וכאשר יחרשו שניהם יחדיו ויהיו סמוכים זה לזה ישמע החמור שהשור עדיין לועס מאכל בפיו ויחשוב שהבעלים נתן לשור יותר תבן ממנו ויבוא לידי צער ומכאוב, על כן אסרה תורה 'לא תחרוש

לז. פעם ניגש יהודי אל הגאון רבי אביגדור מילער זצ"ל לעת זקנותו בימים שלפני ראש השנה, ושאלו 'למדנו רבינו' כמה אכין את עצמי כראוי לקראת יום הדין הגדול והנורא, אמר לו ר"א 'סמייעל' (לחייך, להאיר פנים של שמחה לכל אחד), הלה חשב שלרוב זקנותו לא הבין ר"א את שאלתו - שהרי לא ביקש ממנו הדרכה לקראת 'פורים' אלא לקראת 'יום הדין', שב ושאלו, מהי ההכנה לקראת יום הדין, ושוב, ר"א בשלו - סמייעל... וביאר כוונתו, אתם חושבים כי לרוב זקנותי לא הבנתי אל נכון את שאלתו, אפרש שיחתי, בדרך משל למי שעומד בראש 'רשת חנויות' המפוזרות ברחבי העיר, עולם כמנהגו נוהג וכל חנות אשר ברשותו מתנהלת על ידי עובדיו ומשרתיו, עדי הגיע 'אחרית שנה', אז יקח בעה"ב זמן - יערוך 'מאזן' (באלניס, הכנסות כנגד הוצאות) ויברר היטב את כל הנעשה בכל חנויותיו, ויגלה כי במקום פלוני יש מידי הרבה 'עובדים' ויש לשלח חלק מהם, במקום פלוני צריך 'לפרסם' יותר על קיום החנות למען ידעו דור אחרון שזכו לחנות כזאת בקרבם, במקום שלישי צריך להרבות ב'מיני' הסחורה... מכיוון שנדבר עם יועציו, אמרו לו אף אם נראה שעליך 'לשחרר' חלק מ'פועליך', חוס נא חמול נא, את פלוני אל תסלק, כי עצם שהייתו מביאה לך 'קונים' רבים מחוץ - ע"י החיוך והארת פנים שהוא מאיר לכל הבאים בשעריו... כך נמי האי יומא יום ראש השנה הוא יום שהקב"ה עורך בו כביכול 'מאזן' - בוחן ובודק את כל הנעשה בעולמו 'וכל באי עולם יעברו לפניך כבני מרון', פעמים שהוא מחליט על כמה מ'עובדיו' שאפשר לשלחם מ'עסק' זה העולם... אמנם את אלו המאירים פנים לבאי עולם אותם ישאיר בכל אופן. מעתה תבין כי עצה טובה והגונה נתתי לכם לקראת יום הדין.

כע"ז ידוע כי הגה"ק רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל היה אומר במשל ל'בית מלון' היקר בעולם אשר השהות בו עולה כששת אלפי דאלער לשעה, ואף עשירים גדולים אינם יושבים בו יותר מכמה ימים ספורים, והנה רואה אחד האורחים את ידידו שמכבר הימים השוהה אף הוא במלון, ויתמה העשיר עד מאד מה לידידי העני בבית יקר כזה, וישאל את ידידו הגידה נא לי כמה זמן שהותך כאן, ויענהו העני, זה לי כשנתיים ימים אשר אנכי יושב כאן, ותגדל תמיהת העשיר... עד שהסביר לו העני אני ממשרתי בית המלון, ולצורך עבודתי ניתן לי חדר ובית מדור בזה המלון היקר... כך כביכול העולם הזה 'עולם יקר' הוא עד מאד, אבל מי שעובד כאן, כלומר שיש בו תועלת לצורך העולם מחזיקים אותו כאן כחלק מ'בית המלון' ולא לצורכו אלא לצורך גבוה, ונוגע לכל מי שמאיר פנים לבאי עולם (וכיו"ב מצרכי רבים) שמשאירים אותו לצורך העולם...

לח. כענין הזה מצינו עוד ב'ספר החינוך' בפרשתן (מצוה תק"ט) בדבריו על שורש איסור חרישה בשור ובחמור יחדיו, וז"ל (בשינוי קצת) אענה אף אני חלקי ואומר, כי טעם מצוה זו, הוא ענין צער בעלי חיים, כי ידוע שיש למיני הבהמות ולעופות דאגה גדולה לשכון עם שאינם מינם, וכ"ש לעשות עמהן מלאכה, וכמו שאנו רואים בעינינו באותם בעלי חיים שאינם תחת ידינו, כי כל עוף למינו ישכון. וכל חכם לב יקח מזה מוסר, שלא למנות בשום דבר שני אנשים הרחוקים זה מזה בטבעם, או משונים בהנהגתם, כמו צדיק ורשע, הנקלה והנכבד, שאם ראינו שהקפידה התורה על הצער שיש בזה לבעלי חיים שאינם בני שכל, כ"ש בבני אדם אשר להם נפש משכלת לדעת יוצרם, עכ"ל, ודבר שפתיים אך למותר.

לט. וכמאמר החכם, הלכה פסוקה היא (א"ח כג א) שהמהלך בבית החיים צריך להסתיר את ציצייתו, בכדי שלא יהיה 'לועג לרש', מכיון ש'במתים חפשי' והם פטורים מן הציצית, ואם אמרו כן באותם נפטרים אשר כבר בגן

באר הפרשה - פרשת כי תצא

את בלעם בן בעור לקללם. ואף על פי שמצרים שיעבדו בנו וציערנו זמן רב, לא נתרחק מהם כי אם עד דור שלישי. ובוה הודיענו הכתוב שעדיף לו לאדם לעשות כמה חטאים ולא נבלה אחת גדולה, כי בהסכמתו בעשיית הנבלה המכוערת ולא יחוס לגלות דעתו ובשתו נגד עמים רבים, מראה בזה רוע מזוג ותכלית פחיתותו, וכי אין בו עוד תקנה להכשיר עצמו ולהיטיב מעשהו ונתחזק עוותו עד שלא יוכל לתקן, ואיש כמוהו אינו ראוי להתערב בעם הקודש המבורך.

ומידה טובה מרובה בשכרם של גומלי חסדים טובים, וכמו שכתב השל"ה הק' על הא דכתיב בפרשתו (כב ד) 'לא תראה את חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו, ז"ל, להקים משא לאדם או לבהמה שנאמר הקם תקים עמו, ולהוריד את המשא שנאמר (שמות כג ה) עזוב תעזוב עמו, מעמי מצוות אלו לכופף יצרו אע"פ שהוא שונא, חומל עליו

עוד מצינו בפרשתו (כג ד-ה), 'לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה', גם דור עשירי לא יבוא להם בקהל ה' עד עולם, על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים, ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור, וצריך ביאור, מדוע את המצרים אשר שיעבדו אותנו ועבדו בנו בפרך לא אסרו לבוא בקהל רק עד דור שלישי, ואילו עמוני ומואבי אסורין עד עולם.

ומבאר ה'חינוך' (מצווה תקס"א), וז"ל, משורשי המצווה, כמו שמפורש בפסוק על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים ואשר שכר עליך... והודיענו הכתוב מזה גודל מעלת גמילות חסדים^{מ"א}, והרחקת מידת הנבלות והבילות, על כן ציונו לקבוע שנאה בלבנו עליהם, הואיל שהשחיתו והתעיבו - להראות תכלית רשעים ונבלותם, שלא להקדים אפילו בלחם ובמים קהל גדול עיפי הדרך העוברים בגבולם, ואשר שכרו עליהם

עדן מנוחתם, עאכו"כ עלינו להיזהר כשאנו מהלכים 'בין החיים' שלא להיות 'לועג לרש', כל אחד באשר הוא... פשיטא ואין צריך לומר שלא ללעוג לאחרים כפשוטו, אלא הכוונה היא שלא להשתבח ולהתגדל במעלותיו כשהוא נמצא בין הבריות שלא זכו למתנות אלו... וכן אמר הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שלא ישתבח אדם בבניו בפרהסיא שמא תיגרם חלישות הדעת לעומדים מסביבו שלא זכו לכך.

מ. מעשה באיש מיקירי ירושלים בימיו של הרה"ק רבי דוד צבי שלמה בידערמאן זי"ע, שהיו תחת רשותו 'כתבי ידות' של הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע, הלה החשיבם כ'אוצר פז', ושמר עליהם כבבת עינו הן מצד מחירם היקר, הן מצד ה'שמירה' שהרגיש שביתו שמור כשהכתבים שרויים בביתו... ויהי היום, ונוות ביתו שלחה בטעות את ה'כתבים' לבית הגניזה יחד עם שאר 'שמות', משנודע הדבר למיודעינו נתמלא כעס ועברה על נוות ביתו, ותתלקח אש המחלוקת עד... ביום השישי לפנות ערב וכבר עמדו בבית המדרש אחר מנחה, ניגש ר' דוד'ל לפני 'קבלת שבת' אל האיש ופקד עליו - מצווה אני אותך שתפנה מהרה לביתך ותפייס כהוגן את נוות ביתך, ורק לאחמ"כ תפנה לקבל שבת, כי רק ב'פנים' כאלו ראוי לקבל שבת...

בין והתבונן, במעשה זה, כי הגם שהוא היה צודק, שהרי נוות ביתו ידעה על קיום הכתבים הללו בביתם, מדוע לא שמה על לב ועשתה מעשה בפזיזות כזו, עכ"ז, אסור לאיש מישראל לפגוע ברעהו, יהיה מה שיהיה, ובכל מצב ואופן, בכל זמן ועידן, בכל דוד ודור, חייב הפוגע לפייס את הנפגע.

מא. ידוע המעשה שפעם נפגש הגה"ק מאוסטרובצא זי"ע עם הגאון הגדול רבי חיים עוזר זי"ע בעל ה'אחיעזר', ואמר הגה"ק מאוסטרובצא פלפול עצום בגאוניותו הכבירה, נענה רבי חיים עוזר לעומתו, אכן גברא רבה אתם. אמר לו האוסטרובצער לא בזה מודדים גדלותו של אדם עד כמה הוא 'תלמיד חכם', וראיה לדבר, שהנה אמרו בגמ' (מכות כב:) 'כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, דאילו בס"ת כתיב ארבעים ואתו רבנן בצרו חדא' - כמה טפשים אנשי בבל, אשר מכבדים ספר תורה יותר מ'גברא רבה', בפני ס"ת יקומו מלא קומתם ולא בפני אדם גדול, שהרי בתורה נאמר (בפרשתו) 'ארבעים יכנו', וכפשוטו משמע שצריך להלקות ארבעים ממה שנאמר בתורה לגבי ספירת העומר 'תספרו חמישים יום', והורו חכמים לספור רק מ"ט יום, אלא מכאן למדנו כי אמירת 'פשעטלעך' ופלפולים אינה ראה על האדם שהוא גברא רבה, אלא אם מטה שכמו לסבול צער אחרים, וממעט מהם אפילו 'מכה' אחת...

באר הפרשה - פרשת כי תצא

ומצטער בצערו ומשתדל להצילו, ואמר 'עמו' כלומר אחת שאלתי מאת ה' שבתני בבית ה' כל ימי חיי, לעצמך אתה מציל שְׁתַּעֲזֹר גם אתה מדה כנגד מדה. עב"ל מב.
 לחזות בנועם ה', ויכתבנו ויחתמנו לחיים טובים ולשלום עם כל ישראל אחינו ונאמר אמן.

מב. והזמן גרמא להרבות בגמילות חסדים, וכמו שכבר הבאנו מה שרמזו הקדמונים בשם החודש 'אלול' שהוא ר"ת איש לרעהו ומתנות לאביונים, וכן נרמז גם בשם הוי"ה ב"ה השייך לחודש אלול (וכמובא בסידורים בתפילת מוסף דר"ח) שהוא יוצא מסופי התיבות של 'וצדקה תהיה לנו כי' (לעיל ו כה), כי זה תפקיד הימים להרבות בצדקה וחסד...

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת כי תצא תשא

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ואפשר ליתן טעם לשבח לדין זה, בהקדם מאמר חז"ל (יומא כט, א) "הרהורי עבירה קשים מעבירה", וכתבו המפרשים שהטעם הוא, כיוון שכשאתם עובר עבירה, יודע שצריך לחזור על זה בתשובה, אבל כשירק' הרהר בעבירה אינו מרגיש ואינו חושב שיש לו לשוב עליה, לכן הרהור יותר קשה כיוון שיותר קשה לאדם לשוב על זה בתשובה.

והנה עיקר הטעם שהורגים בן סורר הוא ע"ש סופו כאמור, ואם אוכל הוא בשר טריפות או בשר נבילות, הרי אפשר להחזירו בתשובה שהרי יודע הוא שעבר על איסורי תורה מפורשים, ויש לו סיכוי לחזור בתשובה, ולכן מובן גם מה שאין דין שאם קטן עובר על עבירה מפורשת שנצטרך להרגו כי אולי כשיגדל יעשה עוד יותר עבירות, כי ודאי שיחזור בתשובה ויפסיק ממעשיו הרעים.

כל הבעיה מתחילה כשהקטן אוכל מאכל עם "הכשר", ואינו מבין מה הבעיה ומה הפסול במעשיו, על זה חוששת התורה שקטן כזה שזולל מאכלי היתר, הרי לא יפירש ממעשיו הרעים, שכן אפילו אינו מעלה על דעתו שמשוה לא בסדר. לכן אומרת המשנה שאם אוכל נבילות וטריפות, אינו נחשב לבן סורר ומורה, שכן עתיד הוא לחזור בתשובה, ורק אם אוכל מאכלי היתר, אז יתדרדר ויעמוד וילסטם את הבריות.

ואולי לזה נקרא בשם סורר ו"מורה" שמורה היתר לעצמו. וזהו ג"כ בתחילת הפרשה כי תצא למלחמה על אויבך וברש"י במלחמת הרשות הכתוב מדבר, שעיקר מלחמת היצר הוא בדברי הרשות, ששם אדם מורה היתר לעצמו.

(ציוני תורה)

לא תחרוש בשור ובחמור יחדו (כב, י)

בהגהות מרדכי (סוף פרק קמא דעירובין) מביא שרשב"ם היה הולך עם עיניו מושפלות בקרקע, ופעם אחת רצה לעלות בקרון שהיו קשורים בו סוס ופרד יחדיו, ולא הבחין בכך, ואיתרחיש ליה ניסא והגיע לשם בדיוק אחיו רבינו תם, ואמר לו "שא מרום עיניך והנה סוס ופרד לקראתך".

יש המבארים, עפ"י התוס' בכמה מקומות שר"ת ס"ל שמה שאמרו ש"אין הקב"ה מביא תקלה על צדיקים" זהו רק לגבי מידי דאכילה, כיוון שמאוס שצדיק ישל בדבר כזה, ולא לעניין שאר עבירות. ואילו רשב"ם חולק עליו (במס' פסחים) וס"ל שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים אף לא בשאר דברים, ומעובדא זו מוכיח כל אחד כשיטתו, שר"ת סובר שלולא שהגיע לשם הרי היה רשב"ם עולה על הקרון, כיון שאין לצדיקים שמירה לגבי שאר עבירות, ואילו רשב"ם סובר שסוף כל סוף הרי הקב"ה סיבב שר"ת יגיע לשם בדיוק ברגע זה, א"כ זה דוקא הוכחה לשיטתו, שיש להם שמירה מכל עבירה.

וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אתו על עץ (כב, כא)
הרב החיד"א מביא בספרו נחל קדומים, שכשנסתלק הרמ"ק, דרש האר"י הק' בהספדו, "וכי יהיה באיש חטא משפט מות" "חטא" מלשון חסרון, דהיינו שחסר ואין 'משפט מות' שהרי הוא צדיק גמור. ולא נמצא שום חסרון לומר שנתחייב מיתה בעבור חטא זה, כי לא נמצא בו חטא, "והומת" ועם כל זה מת, ויקשה בענין למה באמת נפטר, לזה אמר "ותלית אתו על עץ" שתתלה סיבת פטירתו ב"עץ" דהיינו עץ הדעת, שנגזרה מיתה על האדם בעטיו של נחש.

(נחל קדומים)

לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' (כג, ד)

בגמרא יבמות (עו, ב) שרצה דואג האדומי לפסול את דוד המלך כיוון שיצא מרות המואביה, ואמר לו אבנר שדורשים מואבי ולא מואבית, מביא בספר לקוטי בתר לקוטי בשם הגאון בעל ברוך טעם לפרש בזה את הפסוק (ק"ט) "שרים רדפונו חנם ומדברך פחד ליבני, שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב", עפ"י דברי הרבינו בחיי שתורה שבכתב נקראת "דיבור" כמו שכתוב "ידבר ה', ותורה שבע"פ נקראת 'אמירה' כמו שבגמרא כתוב 'אמר' ולא כתוב 'ידבר'.

וזה שאמר דוד המלך "שרים רדפונו" דהיינו דואג האדומי שהיה שר התורה רדפונו, "חנים" ומה לא פחדתי, "ומדברך" מתורה שבכתב שכתוב לא יבא עמוני ומואבי - "פחד ליבני" - מזה פחדתי, אמנם "שש אנכי על אמרתך" שמחתי על תורה שבע"פ שדרשו בזה עמוני ולא עמונית, "כמוצא שלל רב". (לקוטי בתר לקוטי)

לא ימותו אבות על בנים ובנים לא ימותו על אבות איש בחטאו ימותו (כד, טז)
לאגרא במסכת ברכות מביאה סתירה בין פסוק זה שלא ימותו אבות על בנים, לפסוק (דברים ה, ט) פוקד עון אבות על בנים ועל שלשים ועל רבעים, ומתרת שפסוק ש"לא ימותו אבות על בנים" זהו כשאין הבנים אוזחים מעשי אבותיהם בידיהם, והפסוק של "פוקד עון אבות על בנים" מדובר כשאזוחים מעשי אבותיהם בידיהם.

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבו (כא, י)
למה התחיל בלשון רבים על "אויבך", והמשיך בלשון יחיד "ונתנו"? בנחל קדומים לחיד"א, מבאר בדרך רמז, עפ"י הגמרא במסכת יומא (סט, ב) שאנשי כנסת הגדולה בקשו רחמים שיתבטל היצר הרע של עבודה זרה, ונתקבלה תפילתם, ונמסר בידם והרגוהו. לאחמ"כ בקשו לבטל גם היצר הרע של עריות, ואכן נמסר בידם, והכניסו אותו לתוך סיר סגור למשך שלשה ימים, אבל ראו שאין העולם יכול להתקיים, ואפי' ביצה אחת לא הטילה שום תרנגולת באותם הימים, אז סיממו את עיניו והחזירוהו, וסיממת עיניו הועילה שאדם לא יהרהר בקרובותיו. לפי"ז כתב הרב החיד"א כי תצא למלחמה על "אויבך" דהיינו שכשיבקשו לעשות מלחמה עם שתי יצרי הרע של ע"ז ושל עריות, אז על הראשון "ונתנו ד' אלוקיך בידך" - לשון יחיד שרק אחד מהם, של ע"ז, ניתן בידם לגמרי שיוכלו להרגו, אבל השני - של עריות, על זה רק "ושבת שבו", אבל לא להורגו. (החיד"א)

כי תצא למלחמה על אויבך (כא, י)

זהו מלחמת היצר.

הגמרא במסכת סוכה אומרת "לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע, ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הללו בוכים והללו בוכים וכו'".

נשאלת השאלה איך תיתכן "מחלוקת" כל כך גדולה בין הצדיקים לבין הרשעים, לצדיקים נדמה להם כ"הר גבוה", ולרשעים נדמה להם כ"חוט השערה"? האם תיתכן מחלוקת על דבר אם גובהו מטר אחד או קילומטר אחד?

וואט זאגט איהר רבותי? מהו, אליבא דאמת, היצר הרע? הוא הר? איך יתכן שהרשעים יראו אותו כחוט? הוא חוט? איך יתכן שהצדיקים יראו אותו כהר? שמעתי ביאור נפלא מרבי שבת יודלביץ זצ"ל, ממש אגעשמאקער ביאור:

לפני העבירה - יצר הרע נראה כמו הר גבוה. התאוה עצומה, בלתי ניתנת לשליטה. עס איז אזוי געשמאק... א גוטע הרע... א גוטע פיצה, למרות ההכשר המפוקפק... אבל אחרי העבירה נוכחים לראות שהכל היה כלום, דמיונות פורחים באויר. לא שווה שום דבר. צדיקים הם "לפני עבירה", לכן נדמה להם יצר הרע כהר גבוה. לעומתם הרשעים, הם "לאחר עבירה", הם נוכחו כבר לדעת שהכל עורבא פרח, חוט השערה.

כי את הבכר בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים (כא, יז)

למה כתוב "בכר" חסר ו' כתבו בשם האריז"ל (פתגמין קדישין) וכן מובא בספר הטיוול (לאחי המהר"ל) שבכל אותיות הא' ב' ישנם שלוש אותיות שערך כפול מהאות הקודמת: ב' הוא כפול מא', כ' כפול מ', ור' כפול מ', אותיות בכר. ולכן לא כתוב ו' כדי לרמז ע"י אותיות אלו שהבכור מקבל פי שנים, ואם היה כתוב ו' לא היה נרמז בזה.

ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומורה איננו שמע בקלנו זולל וסבא (כא, כ)
בדין בן סורר ומורה מצינו דברים פלאיים ביותר. המשנה במסכת סנהדרין (ע, א) אומרת: "אכל בחבורת מצוה, אכל בעיבור החדש, אכל מעשר שני בירושלים, אכל נבילות וטריפות, שקצים ורמשים, וכו' אינו נעשה בן סורר ומורה. דהיינו שבן סורר ומורה שאכל בשר ושתה יין מסעודת מצוה אינו נחשב כבן סורר ומורה, וכמו כן, אם אכל בשר נבילות וטריפות ג"כ אינו נעשה בן סורר ומורה. ויש להבין מה ההסבר בזה? ובפרט צריך להבין את הדין שאם אכל מנבילות וטריפות אינו נחשב לבן סורר, שהוא ממש איפכא מסתברא, שאם כשאכל דבר היתר אתה הורגו על שם סופו, אז כשאוכל כבר עכשיו דבר איסור בזליה ודאי שצריך להורגו!?"

הגמרא עצמה מביאה, לגבי מה שאינו נעשה בן סורר ומורה אם אכל מסעודת מצוה, "כיון דבמצוה קא עסיק לא ממשיך", ויש לבאר, שהנה הטעם בבן סורר ומורה הוא כדכתיב בפרשתינו, ברש"י (כא, יח) "ובן סורר ומורה נהרג על שם סופו, הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממנו אביו, ומבקש לימודו ואינו מוצא, ועומד בפרשת דרכים ומלטם הבריות, אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב", הרי שכל מה שנהרג הוא אך ורק על שם סופו, ובזה מבואר הגמ' שכיון שבמצוה קעסיק "לא ממשיך", כי מסעודת מצוה לא יכול לצאת מכשול, וזה יסוד עצום ונכבד, לאגרא מעידה ופוסקת כן להלכה שהמאכילה מסעודת מצוה לא יבוא ולא ימשך לידי עבירות.

ולגבי הדין שאם אכל מנבילות וטריפות, שאינו נקרא בן סורר ומורה אומרת הגמ' שם "וטעמא מאי? אמר קרא 'איננו שומע בקולנו' בקולנו ולא בקולו של מקום", דהיינו שזה כעין גזירת הכתוב שרק אם באכילה זו שומע בכל המקום.

ושנים... מעכשיו תחזור למוטב ותלך בדרך הישרה כפי שחינך אביך... ושמה תזכור איזו מצוה גדולה עשית בעבורי?"

השבת לו: "למרות שהייתי מחלל שבת, לא עשיתי רע לאף אחד מעולם, וגם צדקה נתתי... השיבני החזון איש: "זה לא מספיק, לא בשביל זה אתה זוכה שיקרעו מעליך את גזר הדין..." ואז נזכרתי, שכאשר הייתי בן י"ד שנה בערך, באה אלינו אשה ומסרה לאבא שבכפר פלוני מוטל ילד יהודי מת ואין מי שיטפל בו להביאו לקבר ישראל. אבי שלח אותי אל הכפר לסדר את הדבר, ולמרות שהפעולה היתה קשורה בסכנת נפשות, כי הקוויסטים השתוללו אז בדרכים, והיה עלי לעבור יער שלם בפחד מוות, עשיתי את המצוה בתכלית השלימות...

לשמע הסיפור נענע לי החזון איש בראשו ולא הוסיף לדבר. כאשר יצאתי מביתו, קיבלתי עלי לשמור תורה ומצוות כיהודי שלם - ומני אז אני רואה במעשי ידי ברכה והצלחה. (פאר הדור חלק ד)

על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שרע עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם כהרים לקללך" (כג ה). יש תמוה אחר שעשו עמון ומואב דבר כה חמור ושכרו את בלעם לקלל את בני"י ולהשמידם מן העולם אין לך סיבה יותר גדולה לרחקם מלבוא בקהל מדוע א"כ הקדימה התורה "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים" שהוא דבר טפל אליו?

תשובה לדבר יש במעשה הנפלא דלהלן:

מעשה היה עם המגיד מדובנא רבי יעקב קראנץ זצ"ל שהוזמן לעיירה מסויימת לדרוש ביום שבת קודש, והנה נשכבא רבי בערב שבת לעיירה ההיא, מקום שלא הכירוהו, סר לאכסניה ושמע את הבריות מספרים: אתמול לפנות ערב בא לכאן המגיד מדובנא ומחר בשבת ידרוש מדרשותיו הנפלאות, הבין רבי יעקב כי בא לכאן מגיד אחד והתחזה בתור המגיד מדובנא, שתק ולא אמר כלום, למחרת ביום השבת התאסף קהל רב לשמוע דרשתו, בא גם הוא בין הבאים, ונדחק בין הקהל הרב.

והנה עלה המגיד המחופש לבימה, התעטף בטלית והחל לדרוש בפה מפיך מרגילות, משלמה ומעשיו נאים. הדרשה כולה היתה של המגיד מדובנא האמיתי, והדרשן ששמעו פעם מפי אומרה, שינן אותה לעצמו עד שהיתה שגורה בפיו, ועתה הופיע ודרשה ברבים ישב רבי יעקב האזין ושתק, אך לפתע החל להוסיף נופך משלו, רעיונות זרים ודעות כוזבות, שלא ראויים לאומרים ביחיד וכ"ש ברבים... לא יכל רבי יעקב להתאפק עלה לבימה והכריז בקול: רבות! הריני מוצא את עצמי מחוייב להודיע ברבים כי דרבן זה אינו המגיד מדובנא!

כמוכן המגיד המחופש ענה עזות וצוח: האורח הזה לשון רמיה בפיו, אני הוא המגיד מדובנא! ענה רבי יעקב ואמר לפני הקהל: בודאי שמעתם מה שרגילים לבאר את הכתוב (משלי כז) "יהלך זר ולא פיר" - כאשר אדם מהלל ולא יודע להלל, בזה פיו נבחן כי זר הוא, הלא ידעתם - כוחו של המגיד בדרשותיו ומשלו, לכו ואיעצכם: יפתחו לפני שנינו שני ספרים, איזה שיהיו, ובאיזה מקום שהוא, ומי מאתנו שיצליח, תוך כדי דיבור ובלי מחשבה תחילה, להקשות בדרך משל, קושיא על מאמר א' וקושיא שניה על מאמר השני, ולהמשיך את המשל, ובהמשכו לתרץ את ב' הקושיא, הוא המגיד האמיתי.

ההצעה מצאה חן בעיני כולם, תיכף ומיד פתחו שני ספרים שהיו מונחים על הבימה - סידור וחומש. הסידור נפתח בסליחות "מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו" והחומש נפתח בפסוק "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים" וגו', גבאי בית הכנסת פנו למגיד המחופש, והלה כאילם לא יפתח פיו. הם פנו איפוא לרבי יעקב, והוא תוך כדי דיבור פתח ואמר:

אפתח במשל פי, עשיר אחד, ולו בת יחידה, כשהגיע זמנה להנשא מצא לה בחור מצויין, לפני החתונה הכין בדי משי וקטיפה בשביל מלבושי כבוד לחתן ולכלה, גם חייטים מומחים לתפירה הזמין לביתו, שיתפרו את הבגדים עבור חתנו ובתו. נכנס ראש החייטים ואמר לו כי צריך בדחיפות עוד מטר אחד של משי טהור לשמלת הכלה, אבי הכלה שלח מיד את עבדו לקנות את החסר, וילך העבד אל החנות הגדולה אשר העשיר רגיל לקנות שם רבות בשנים, קנה מטר משי, שילם את מחירו, והלך. לפני צאתו מן החנות פנה אליו המוכר ואמר לו: לדאבוני לא אוכל להשתתף בחתונה, תואיל בטובך למסור בשמי ברכת מזל טוב ותשורה, ומדי דברו מסר לו שטר בן מאה זהובים. עמד לו עני אחד המחוזע על הפתחים, וראה את כל הנעשה בחנות, נכנס גם הוא, וביקש מטר משי, שילם את מחירה, וחיכה לקבל שטר של מאה זהובים. תראה המוכר ושאלהו: למה עומד אתה ומחכה? השיב העני בתמימה! מדוע אין אדוני נותן לי כפי שנתת לקונה שקדמני, הלא גם אני קניתי כמוהו ושלמתי כמוהו! צחק המוכר ואמר לו: שוטה שבעולם וכי לחסר דעת חשבתי, שבעד עשרה זהובים אתן שטר של מאה זהובים. אלא הקונה הקודם עבדו של אחד מעשירי העיר, הקונה ממני בעשרות אלפי זהובים, עתה כשהגיע עת דודים לבתו הרגשתי חובה לתת לו תשורה, אבל אתה, לא ידעתי ולא שמעתי עליך, למה שאתן לך תשורה?

הנמשל, סיים המגיד מדובנא, הנה אנו מבקשים "מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו" לכאורה פלא, הלא אברהם אבינו בדין שיבוא על שכרו ויענהו ה' בעת צרה וצוקה, כי עשה למען ה' ומסר בנו לעקידה, הכניס נפשות רבות לאמונתו וכו', אבל מה לנו הדלים והרשים להעני ולבקש כמו שענה את אברהם יעננו? אתמהל! אך נמשיך את המשל - אמר המגיד - הגיע יום החתונה, הימים היו חורפיים, כל הנהרות קפאו, וכדי להגיע לעיר מגורי הורי החתן, ששם נקבעה החתונה, היו מוכרחים לעבור נהר אחד גדול ועמוק, אבי הכלה יחד עם קרוביו נסעו בראשונה, והצליחו לעבור את הדרך בלי מכשול, אולם הכלה ואמה, עם המשורתיים, בגדי החתן והכלה, המתנות וכל היינות המשוחבים, מעשה המאפה ומרקחות נסעו לאחורונה. והנה קרא אסון, הקרח נשבר וכל הכבודה אשר לרגליהם ירדה במצולות הנהר ורק לאחר מאמץ מרובה מצד איכרי הכפר הסמוך הצליחו להציל את הכלה ואמה יחד עם המשורתיים ולהביאם אל שפת הנהר במצב של עלפון...

אחד המשורתיים, ששבה אליו ורוחו בראשונה, מיהר לרוץ ולהודיע את הבשורה המרה, בדרכו פגש את אבי הכלה שלבו היה מלא דאגה על אשתו ובתו שאחרו לבוא, ושאלהו מה בפיו? ענה המשורתי מתוך צער וכאב אהה, אדוני, היינות וכל מיני המתמקים טבעו במצולות הנהר... ומה קרא עוד הוסיף לשאלו, מלבושי החתן והכלה

אחד המשורתיים, ששבה אליו ורוחו בראשונה, מיהר לרוץ ולהודיע את הבשורה המרה, בדרכו פגש את אבי הכלה שלבו היה מלא דאגה על אשתו ובתו שאחרו לבוא, ושאלהו מה בפיו? ענה המשורתי מתוך צער וכאב אהה, אדוני, היינות וכל מיני המתמקים טבעו במצולות הנהר... ומה קרא עוד הוסיף לשאלו, מלבושי החתן והכלה

איוז סערה וריגוש עוררו הדברים! אם התורה מתירה איסורים מפני התגעשות היצרים, אוהו, הותרה הרצועה. אצל האחד אלו מאכלות אסורות, רחמנא לצלן, אצל האחר איסורי שבת, השם ישמור -

איוז סערה וריגוש עוררו הדברים! אם התורה מתירה איסורים מפני התגעשות היצרים, אוהו, הותרה הרצועה. אצל האחד אלו מאכלות אסורות, רחמנא לצלן, אצל האחר איסורי שבת, השם ישמור -

אחותי, הייתה מתייעצת עם הגאון רבי בייניש פינקל זצ"ל. פעם כאשר התייעצה בעניין שידוך בת אחת, והיא מנתה מידותיה הטובות, כאשר סיימה למנות שאל "און מוותר זיין קען זי?" ולוותר היא יכולה ומסוגלת? --- אתם שומעים? שפתיים ישק!"

הצעתו של החפץ חיים

מעשה היה רבני ירוחם ממיר זצ"ל, מי לנו גדול מרבי ירוחם שהעמיד תלמידים אריות בתורה וגיבורי עולם ביראה, בישיבת מיר. לפני כהונתו במיר הוא זצ"ל שימש בתפקיד מסוים בעיר גדולה. התנהל בין כותלי המקום דין ודברים בין הנחלת הצוות והיו לכך השלכות אודות משרתו והוא נסע להתייעץ עם החפץ חיים, שהשיב לו: "לא ראיתי מימי נרדף שמוותר ומפסיד..."

ר' ירוחם קיבל את הצעתו של החפץ חיים וויתר, ועקר את רגליו מהמקום היקר לליבו. וביום לא רחוק החל לשמש כמשיג בישיבת מיר עד סוף ימיו, וכולם ידעו להיכן להגיע, עד שהגדולים ביותר במיר רתת גופם כאשר הזכירו את תורתו.

אבא משלם על וויתור

החפץ חיים מספר משל חזק על וויתור: יהודי אמיד שלח את בנו למרחקים ונתן לכל אחד די מחסורו. אחד הילדים לא התנהג כראוי והתגרה באחיו עד שנטל מחלקו. האח היה חכם וחשב לעצמו: מדוע שאירב איתו הרי לאבי לא חסר כסף, בוודאי אבא יידע כי הוא לקח ממני, ובוודאי גם ישלים לי את החסר, מה לי ולמריבות.

אבא שמע את הפרטים, שמח מאוד נשקו וחבקו: הצלת אותי מבזיונות שלא יאמרו ברחוב: הילדים שלי רבים זה עם זה. בעקבות כך אתן לך כפליים. ומה קורה להיפך, כאשר הם רבים ומתאבקים, אש מתלקחת והבזיונות גדולים, האב כאוב ואח"כ מעניש את שניהם "שניכם לא תקבלו!"

כך הקב"ה ריבונו של עולם, שמח שאין חילול ה' שהילדים שלו אינם רבים, והוא משלם - "עכשיו כאשר ויתרת תקבל כפליים..." דברי החפץ חיים. אי, רבותי, דיברנו על השלום בין שני החמרים, וכי אין אנו צריכים לשלום בין שכנים וקרובים. נשמע מעשה פלאי פלאים:

"אוהב את שכניו"

יש לי חבר חסיד גור ירא שמים, אביו עבר את מאורעות המלחמה העולמית וכאשר עלה לארץ ישראל התגורר בהרצליה, בזקנותו עקר את מגוריו לבני ברק. ביום השני לבואו לדירה החדשה ברחוב מרכזי בבני ברק. דפק אצלו יהודי בדלת: "שלום עליכם!" "עליכם שלום!"

"אני שכן וותיק כן בבניין". הזקן הכניס אותו פנימה התיישבו בשמחה.

השכן פתח בדבריו: "אתה צריך לדעת כי כאן בבניין קיים סכסוך, לא ממש סכסוך-ריב, אבל בעיה. אחד השכנים מעוניין לבנות, ונו כמובן לא מסכימים, כי זה גורם לכלוך ולרעש, כי אין בניה ללא לכלוך ורעש וכו', רק, שלנו אין כל כך את הכח למנוע ממנו את הדבר, וכיוון שאתה הגעת להתגורר דייר חדש, והנך יהודי מבוגר, לך תהיה אפשרות אמיתית לטעון ולתבוע כי הבניה תקשה עליך מאוד, וכי לא באת לבני ברק בשביל לסבול רעש טיט ורפש, כך נוכל למנוע ממנו את הבניה.

"מי השכן מה שמו?" שאל הזקן.

הוא נתן לו את השם והקומה "השכן מלמעלה". הזקן שמע. והשניים נפרדו: "טוב, אני כבר אדע מה לעשות, תודה רבה" הפטיר הישיש.

השכן עזב את המקום. והישיש התרומם מכסאו נטל את שבעים וחמש שנות חייו, עלה בגרם המדרגות אל השכן מלמעלה - המעוניין לבנות.

"שלום".

"אני השכן החדש מלמטה".

"או! שלום עליכם, כן השבוע באתם לגור מהרצליה".

"למעשה אתה היית צריך לבוא לביקור וקבלת פנים בביתי, אבל כיון שהבנתי כי אין לך זמן לכך, נאלצתי לעלות אליך. האם אפשר להיכנס?..."

"בבקשה, הכנסו אפשר לשבת".

הזקן התיישב "אולי כוס תה אם אפשר..."

"עוד מעט הוא יבקש ללון בביתי, מה קורה כאן?..." חשב בעל הבית לעצמו, ומיהר להכין לו כוס תה חם.

"היות ואנו שכנים חדשים, אני שמח מאוד לקיים עתה פגישת היכרות" והזקן החל להתעניין: "כמה שנים אתה מתגורר כאן בבניין? כמה ילדים אתם מגדלים בדירה?".

וכי - סדרת שאלות והתעניינות.

לאחר שקיבל תשובות אמר הזקן "מה שאני מבין, כי יש לך עשרה ילדים, עדיין לא חיתנת ילד, זאת אומר - שתיים עשרה נפשות".

"כן ברוך ה'", "וכמה חדרים לדירה שלך?"

"שניים וחצי גדולים, לא קטנים, ומסתדרים איך שהוא, אגלה לכם סוד גם במטבח

אני מניח מזרון בערב אחרי הנקיון, ישנים גם שם ברוך ה'".

"ומדוע שלא תרחיבו קצת?"

"לא נורא מצטמקים ונדחקים".

"מה יש, וכי לא כדאי להקל קצת על הדחק?"

"האמת כי רציתי, אבל הבחנתי כי יש התנגדות חריפה מאחד השכנים, ומיד נאלצתי לסגת מהרעיון".

"אבל מדוע שלא תבנה?"

"הסברתי לך, מה אוכל לעשות, כאשר ישנה התנגדות לבניה".

"רצוני לשאול: ואם בכל זאת תרצה לבנות, כיצד תקח כסף לבניה?"

"בבני ברק אין בעיה של גמח"ם אני כבר אסתדר, אבל כאמור, לא יתנו לי".

רבי מיכל יהודה המשקיך לספר לנו, מפי השמועה, מאידך גיסא, אודות רבו הגאון רבי שלמה היימן זצ"ל ראש ישיבת רמלעס בוויילנא בשעת פטירתו. כי בההוא יומא לפני הסתלקותו קרא: "תכניסו כסא! הגרעק"א בא אלי!" חלפו כמה דקות ושוב אמר "תכניסו כסא! הגרעק"ע זצ"ל בא אלי", והמשקיך רבי מיכל יהודה בהתרגשות: ומדוע דווקא שני הגדולים הללו באו לקבל נשמתו? זה אני יודע, רעק"א, לא היתה סוגיא אחת בלימוד הישיבה שהיה בה רעק"א ולא עסק בדבריו בשמחה עצומה ודבקות בתורה, ורבי חיים עוזר? כי היתה ביניהם אהבת דוד ויהונתן. לימים פגשתי את רבי יהושע שיף שלמד תורה מפי הגר"ש היימן ביישיבת "תורה ודעת" התעניינתי אולי היה בשעת הסתלקותו של הגר"ש היימן, ומשהשיב בחיוב סיפתי לו את מה ששמעתי מהגרמ"ל, מיד החזיק באזניו ואמר: "אוזניים אלו שומעו את הדברים הללו מרבי שלמה בשעת פטירתו!". הוספתי לשאול, האם אכן הכניסו כסאות? והשיב, בוודאי עשו כך, כי הבינו שזו המציאות שאכן הגרעק"א ורח"ע באו כעת לקבל פניו).

וה' יעזרונו להתחזק לקראת יום הדין ראש השנה. להמליך את הקב"ה במצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחבירו, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. אכ"י"ר.

(להגיד)

כי תצא למלחמה על איבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבו.
בא כאן הכלי יקר, וכך גם שואל החיד"א (נחל קדומים) - הפסוק פותח ביחיד וממשיך ברבים - כי תצא למלחמה על איבך.
כתוב איבך, זה לא אויב יחיד, אלא רבים, וההמשך ונתנו ה' אלקיך בידך, אם יש אויבים רבים, היה לכתוב לומר ונתנם ה' אלקיך בידך, הם הרי אויבים רבים... כך שואל החיד"א, ואותה שאלה נמצאת גם כאן, בכלי יקר.

התשובה של שניהם אחת היא, כל אחד וסגנונו, כל אחד ורעיונו. כותבים לנו רבותינו, שהפסוק הזה בא לרמוז על מלחמת היצר הרע. היצר הרע נקרא - 'אויבו מספר אחד של האדם'.
כך כותב לנו, בעל חובת הלבבות, בשער ייחוד המעשה, והנושא הזה, של האויב, צריך לדעת כי הקב"ה מבטיח לנו כי תצא למלחמה על איבך - אם תחליט לצאת למלחמה, ונתנו ה' אלקיך בידך.

כך כותב רבינו יונה בתחילת ספרו (שערי תשובה) - והתבאר בתורה כי יעזור השם לשבים כאשר אין יד טבעם משגת. ויחדש בקרבם רוח טהור להשיג מעלות אהבתו - כאשר אדם רוצה לשוב בתשובה, כאשר אדם רוצה לצאת לקרב, הקב"ה ייתן לו סיעתא דישמיא, שאין יד האדם משגת. יד בן-אדם רגיל, לא יכולה להגיע לזה, צריך סיעתא דישמיא מיוחדת לזה.

זוהי גמרא (מסכת קידושין ל, ב | סוכה נב) שאומרת - ואמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו שנאמר {תהלים לז-לב} צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ולאמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו שנאמר אלקים לא יעזבו בידו.

צריך לדעת, שיצר הרע הוא מלאך, ואנחנו בני-אדם, והקב"ה דורש מאיתנו, להתמודד מול מלאך.
אומרת הגמרא (מסכת בבא-בתרא) - הוא שטן הוא מלאך המוות ... זה אותו אחד. יורד ומחטיא, עולה ומקטרג, יורד ונוטל נשמה... שנדע, שהקב"ה נתן לנו כוחות להתמודד מול מלאכים.
חובת הלבבות (שער ייחוד המעשה, פרק ה) כותב - חסיד אחד פגש באנשים שחזרו מן המלחמה, עטורי תהילה וניצחון, והם היו זכוכי דעת, כל-כך מבסוטים מהניצחון.

אמר להם - חזרתם מן המלחמה הקטנה, צפו למלחמה גדולה.
המלחמה הזאת, מול יצר הרע, זו המלחמה הגדולה.
כותב לנו בעל חובת הלבבות - היצר הרע, הוא אכזר מאין כמותו. כל אויב אחר, ברגע שתנחיל לו מפלה פעם אחת, הוא יעזוב אותך לכמה ימים. היצר הרע, אין לו שום סטימיננטים לביזיונות. ניצחת אותו ב - 12 בצהריים, ב - 12:15 הוא חוזר. ניצחת אותו ב - 12:15, ב - 12:30 הוא חוזר. הוא לא מניח לך לרגע. זה אויב קשה, זה אויב אכזר, הוא לא משאיר שום אדם, לא צעיר ולא זקן, לא עברין ולא צדיק. הוא נטפל לכל אחד, ומנסה עד הרגע שהאדם עוצם את עיניו הוא מנסה לתפוס אותו.

לכן, יש אנשים שנוהגים לומר, בסדר הווידויים שלפני יום הכיפורים, שא חס וחלילה תיטרף עלי השעה, 'הריני כבר עכשיו מוסר מודעה, שאם חס וחלילה יצר הרע יפתה אותי להגיד דברים, שלא צריכים להיאמר בשעת פטירתי, לא תהיה להם שום משמעות...' למה??
כי עד הרגע האחרון של האדם, הוא גוסס, תעזוב אותו!
לא ... הוא לא עוזב אותו.

יש בספר לב אליהו (הקדמה, שבילי לב) סיפורים שר' אליהו לופיאן סיפר. הוא מספר שם, שבעיר שלו היו שתי אחיות מסוכסכות, ולא דיברו 30 שנה. אחות אחת עמדה למות רח"ל, וביקשה מבני המשפחה לקרוא לאחותה, אותה אחות שהיא לא דיברה איתה 30 שנה.

לפני שהיא הולכת למות, הולכים לעשות סולחה, מה יכל להיות יותר טוב מזה ...

קוראים לאחות, היא מתלבשת יפה, הולכת להיפרד מאחותה, היא שמעה שאחותה גוססת...
היא באה לאחותה... היא שוכבת בטיפול נמרץ... אחותה מבקשת מכולם לצאת החוצה... רק שתי האחיות בחדר... ואז היא רומזת לה "תתקרבי אלי לאוזן, כי קשה לי לדבר, אני רוצה להגיד לך משהו..."
התקרבה אליה לאוזן... "יותר נמוך..."

היא פשוט שמה את האוזן על פתח הפה של אחותה, ואז היא מתרוממת, נותנת לה נשיכה באוזן... ונופלת...
"השאיר לך מזכרת, לפני שאני הולכת מפה..."
אומר ר' אליהו לופיאן - היא הולכת למות, היא כבר בנשימות האחרונות, מה מעיק לה?!

לתת תזכורת לאחותה... "תזכרי שהייתי פה פעם..."
היא כבר מריחה תולעים... מה מענין אותה??
היא מסוכסכת עם אחותה!
כשאנחנו מסתכלים בדברי חז"ל, אין לך אדם שקיבל חותמת בכל שנה שהוא בסדר, מלבד הכהן גדול.
הכהן הגדול, היה מקבל מידי שנה, במוצאי יום הכיפורים, אם הוא יצא בשלום כל פגע, היתה לו "חותמת", שהוא בסדר.
בזמן ששם ישראל היה להם מן במדבר, אז הם היו יודעים כל לילה מה מצבם, מהבחינה הרוחנית, אבל הכהן הגדול, בכל שנה ביום הכיפורים, אם הוא ניכנס בשלום ויצא בשלום, הוא ידע שהקב"ה נתן לו "חותמת" שהוא בסדר.
אדם אחד, שנקרא יוחנן כהן גדול, 80 שנה קיבל "חותמת" שהוא בסדר, ובסוף ימיו, לאחר שמונים שנה כניסה לקדש הקדשים הלך ויצא, בסוף נעשה צדוקי אומרת הגמרא.

הייתכן אדם למעלה מגיל מאה, הוא נעשה צדוקי?!

התשובה היא - יצר הרע לא מזניח, לא כהן גדול, ולא כהן הדייט, לא לאחר 50 שנה, ולא לאחר 80 שנה. הוא לא מניח לאף אדם איזה שיהיה.
היצר הרע נותן כוחות לאדם לעבור עבירה, כוחות של מלאך!

"כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו" (כב, ח) "תנא דבי רבי ישמעאל: 'כי יפול הנופל ממנו' - ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית, שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל, אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב" (שבת לב ע"א) "אמר רבי חנינא: אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, שנאמר (תהלים לז): 'מה' מצעדי גבר כוננו'" (חולין ז ע"ב)

ישבו נבחרי תלמידיו של אחד הצדיקים המפורסמים ונשאו ונתנו בענייני אמונה. בהתבוננות דקה מן הדקה על מציאות ה' יתברך בכל פרט שבבריאה, דיברו על ההשגחה הפרטית.

אמר תלמיד אחד: "עלה אשר נושר מן העץ עם משב הרוח בוודאי השגחה פרטית היא זו. וכל הטלטלות שעובר עד שנחת על הארץ וגם מקום חנייתו על הארץ - כל אלו בהשגחה פרטית הם".

הוסיף תלמיד אחר: "מקל הליכה אשר תחבים אותו באדמה, בוודאי מזיז את גרגרי החול המצויים שם באותו מקום. ואחר כשמרימים את המקל, שוב חוזרים הם למקום הבור הקטן שנוצר. כל גרגר וגרגר, כך אמר, יש לו השגחה פרטית היכן ישכון בכל רגע. בתחילה כשהמקל דוחקו החוצה, ובהמשך כשהגומה מתרוקנת והוא נושר שוב פנימה".

המשיכו ודייקו במראות העולם הזה עד כמה שהם בהשגחה פרטית. תוך כדי ניגש אחד ממצויני החבריא קדישא וטפח לזה היושב לידו על כתפו. נבהל הלה, ושאלו: "מה זה?"

השיב: "השגחה פרטית!" דממה השתררה.

חדות התשובה היתה מפתיעה. עכשיו נראתה האמונה בהשגחה פרטית מציאותית פי כמה.

באותו רגע, בהשגחה פרטית ממש, יצא הצדיק מחדרו.

ראה את התלמידים הגדולים. שאלם במה הם עוסקים עתה. סיפרו לו כל אותו עניין.

וכל הברורים הנפלאים שהיו להם בהשגחת ה' ובמציאותו בכל פרט ופרט. וגם הוסיפו וסיפרו על טפיחת השכם, אשר אמר עליה האומר כי בהשגחה פרטית היא.

התבונן הרבי באותו חסיד, במבט חודר וביאר: זה שקיבל את הטפיחה - וודאי קיבלה בהשגחה פרטית! רצון ה' מובהק היה בכך.

אבל אותו חסיד שהמכה עברה דרכו - צריך לפשפש במעשיו. כי מגלגלין זכות על ידי זכאי, וחובה על ידי חייב!

יסוד זה שהקב"ה משתמש בבחירתו הרעה או הטובה של אדם, כדי להוציא לפועל גזר דין על הזולת, שנוי בפרשתינו במצוה המוסרית, החשובה והיקרה, מצות עשיית מעקה: "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו" (כב, ח) ודרשו חז"ל (שבת לב ע"א) "תנא דבי רבי ישמעאל: 'כי יפול הנופל ממנו' - ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית, שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל, אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב".

"ראוי זה שיפול" - כלומר, על הנופל נגזרה הגזרה שיפול, ולכן קראו אותו זה "הנופל" (בה"א הידיעה) כיון שכך נגזר עליו מראש מלמעלה. אבל עם זאת אין זה פוטר את האדם מהאחריות על שגרום לנפילה, כי על אף שכבר נגזר מן השמים על הנופל שיפול וימות, מ"מ האדם שגרום לכך הוא האחראי לנפילתו,

"מגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב" הקב"ה משתמש בחייב כדי להוציא באמצעותו ולגלגל על ידו את גזר הדין על הנופל אשר התחייב מן השמים בעונש מיתתו.

"לא תשים דמים בביתך" - על האדם מוטלת החובה להשתדל לא להיות חייב, שביגונו לא יצא שום גרמא של פשיעה, אשר הקב"ה יכול להשתמש בה כדי להוציא לפועל על ידי גזר דין על החייב.

המאכלים מכל הבא ליד, שיש להם איזה גושפנקא של הכשר. ב. החסרון הגדול שחזלו בנות ישראל לבשל בעצמן במטבח הבית היהודי. וסומכים על דברים הנקנים בחנות, וכל מאכל ישראל נסמך על 'עד אחד נאמן באיסורין'. ג. ריבוי מיני מותרות ומיני מתיקה לאלפים שמשחיתים את הגוף ואת הנשמה.

הרי לנו דעת תורה של הרב וואנזער זצוק"ל ומוסיף שהוא בטוח בכך, שגם כשאכלו מאכלים כשרים, מיני המותרות והמתיקה לאלפים, והנקיים בחנות, אפי' אם יהיו כשרים, כיון שיש בזה דריפה אחר המותרות, אבדנו קדושת ישראל ולכן קרה המכשול הנ"ל, וכתב בסוף מכתבו שישו בו בתשובה על ג' דברים אלה, ועי"ז יכופר להם.

וכ"כ באגרות משה [יו"ד ח"ג סי' ע"א] שאל מלמד בחדר מה עליו לחנך את התלמידים. ובתוך דבריו כתב רבי משה זצוק"ל: 'והנה במדינתנו מרוב הברכה שנתן השי"ת, יש צרון ותאוה גדולה להנאות עוה"ז לכל התענוגים שקוראים לה גוטיים [הגם שהוא כותב כך באמריקה, כבר הגיע כל זה גם לארץ ישראל בימינו, הגם שעדיין לא הגענו למה שנעשה היום באמריקה, ששולחים את הילד לחידר עם כ"כ הרבה חטיפים מדי יום ביומו, כמו שאורזים לילד בא"י כשנוסע לטיול ארוך, עיני ראו ולא זר] וזה מקלקל נפש האדם שמרגיש את גופו להתאוות בדברים שאין צורך להם, ומה הוא נעשה חיה רעה, כי מתחילה מבקש תאוותיו בדבר היתר מדומה, וכשאי אפשר לא יוכל לעצור אפי' מן האיסור, ועד שלהצדיק את תאוותיו נעשה לגמרי כופר. כמאמרם 'לא עבדו ישראל ע"ז' אלא להתיר להם עריות, ובפרט בחניון הילדים, הרי זה עיקר החינוך, כמו שלומדים בפרשת בן סורר ומורה שע"י מאתיים וארבעים גרם שאכל בחנות בעמידה הוא נהרג.

ולכן יחנכו המלמדים את התלמידים שלא לשבח מאכלים, ולא להאריך בדברים כלל איפה יש מאכל יותר טוב, איזה פיצה ממולאת יותר בקטשופ וכל מיני גבינות, לדברי האבן עזרא הם נופלים מזה לאפיקורוס, שאין זה שפת יהודי אלא שפת אומות העולם. כשהתלמידים שומעים מהמלמדים שמשבחים איזה מאכל טעים, הרי הם נתרגלים שזהו עיקר החיים.

וזש"כ רש"י בפ' בחקותי בברכת 'ואכלתם לחכמם לשועב' - אוכל קמעא ומתברך במעיני, הרי במדינתנו הוא כמו קללה ולא ברכה. שכאן באמריקה אם יברכו כך את האדם, יאמר 'לא ניהא לי בתיקון חז"ל'. אדרבה הוא רוצה לאכול הרבה ויתחסר במעיניו... שהרי אינו אוכל רק לחזק הגוף, אלא לתאוה יבקש נפרד.

כי לכאן תמוה מה מקום יש לברכה זו, שאם יש ריבוי תבואה באוצרות, כדכתיב 'וישן מפני חדה תוציאיו, א"כ מה מקום לברכה זאת שיאכל קמעא ויתברך במעיני? מה יהיה עם כל התבואה שבאוצר? אלא קא משמע לן שגם כשהחנות מלאה באוצרות אין זו סיבה שהכל יכנס בכרסו. אלא יקח כל מה שיש לו צורך בלבד. ומה שנתן הקב"ה שפע רב כזה, כי צריך לאדם אפשרות להנות בעוה"ז בשבת ויום טוב, כמ"ש החינוך שזהו טעם למצות שמחת יום טוב, כי יודע הקב"ה שכל נפש צריך שיהיה לו זמן של שמחה. אך בימות החול יתיגע לקדש עצמו במותר לו. ומה שנתן הקב"ה במדינתנו ברכה ועשירות גדולה, אל תדון מזה שרצון ה' שתאכל כל המינים, דא"כ מהו ברכת 'אוכל קמעא ומתברך במעיני', אלא יפריש עצמו מהנאות עוה"ז.

מכתב שלישי ראינו שכתב הגאון רבי מנשה קליין זי"ע במשנה הלכות [חלק ג, סי' עח] להשיב לשואל שתמה על פרסומת מגושמות בתאוות אכילה בעיתונים והרדדים, ומשכענים את הציבור ויאכלו וישבעו, ויש להם הכשר מהודר, וקוראים לה 'טעם גן עדן' ועוד לשונות של ארגמן, וכתב רבי מנשה שאע"פ שהמאכל הוא כשר, אך התאוה הוא טרף. וכמ"ש בספר פאר הדור על הנודע ביהודה, מכתב שתיקן על הציבור בפראג, היות והנחתומים בפראג החלו לאפות עוגות טעימות ומעמידים העוגות בחוץ למשוך את עיני וחוטמי העוברים ושבים שביאו לקנותם, הרי הוא אוסר עליהם לאפות אלו העוגות, שהוא דבר המביא לידי רעבתנות ונטיה למותרות. והנה בימינו נתהפך הדבר מהיפך להיפך, שגם העיתונים החשובים מהקהילות, שאינם לוקחים אחריות על תוכן הפרסומות, ומפרסמים שם על מאכלים שהם רק בגדר רעבתנות והם כשרים למחזיקין, ומשכענים את הקורא שיבא לאכול בשמחה לחמו, ממש כבמוצאי יוה"כ, ויטענו בתענוגים ברבורים ושללו ודגים שבעת ימי השבוע...

עיי"ש שהאריך וכתב בסוף המכתב שהוא אמר לאחד מבעלי העיתונים החרדים, מה לכם לטעון על העיתונים החילוניים שמפרסמים תמונות תועבה לרבים, ואינכם מרגישים שגם אתם מפרסמים תמונות תועבה, ארטיק בציפוי שוקולד מבצבץ עם פצפוצי קשיו וקליפת נוגט, ואדרבה, תמונות מאכלות האלה, הם שורש לתמונות התועבות שלהם.

היום בבוקר הוצאתי כמה דפים מעיתון שמגיע להרבה בתים החרדים. הנה פרסומת של תנובה שמוכרים חלב וגבינות, 'אצילינו בבית, הארוחות מגוונות, כל אחד מעדיף לאכול משהו אחר, ויש דבר אחד שכולנו מסכימים לזה, והם מה שתנובה מייצרת, שזה מלווה אותנו מילדות ועד זקנה, מאז ולתמיד מלא אחת,

החטא. וזה שפירש רש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. דיפת תואר אינה מועלת רק כנגד יצר הרע לחוד: (חנכות התורה) **כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך** (כב, ח) כמדורש תנחומא פ' בראשית [ג] הבונה בית חדש כיצד צריך לברך, כך שנו רבותינו הבונה בית חדש צריך לברך שהחינוך כדי לעשות נחת רוח ליוצרו. וצריך להבין פשיטא שמברך כדי לעשות נחת רוח, הלא כל המצות אנו מקיימים לעשות נ"ר ליוצרו ית"ש.

וראת שבביה אשת יפת תאר (כא, יא) ברש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. מקשים העולם דתיבת לא ותבת אלא מיותר. ויש לפרש על פי מה דאיתא בגמרא רב הוה קמצערא ליה דביתוהו וכו' אמרו לו תלמידיהו והא קמצערא טובא אמר להו לא די שמגדלת את בנינו אלא גם מצלת לנו מן החטא עיני שם.

נמצא האשה מועלת לנו לשני דברים לגדל הבנים וגם להציל מן החטא. והנה ביפת תואר דסופה שתלך בן סורר ומורה אם כן יפת תואר אינה מועלת רק לדבר אחר ההיינו להציל מן

החטא. וזה שפירש רש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. דיפת תואר אינה מועלת רק כנגד יצר הרע לחוד: (חנכות התורה) **כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך** (כב, ח) כמדורש תנחומא פ' בראשית [ג] הבונה בית חדש כיצד צריך לברך, כך שנו רבותינו הבונה בית חדש צריך לברך שהחינוך כדי לעשות נחת רוח ליוצרו. וצריך להבין פשיטא שמברך כדי לעשות נחת רוח, הלא כל המצות אנו מקיימים לעשות נ"ר ליוצרו ית"ש.

וראת שבביה אשת יפת תאר (כא, יא) ברש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. מקשים העולם דתיבת לא ותבת אלא מיותר. ויש לפרש על פי מה דאיתא בגמרא רב הוה קמצערא ליה דביתוהו וכו' אמרו לו תלמידיהו והא קמצערא טובא אמר להו לא די שמגדלת את בנינו אלא גם מצלת לנו מן החטא עיני שם.

נמצא האשה מועלת לנו לשני דברים לגדל הבנים וגם להציל מן החטא. והנה ביפת תואר דסופה שתלך בן סורר ומורה אם כן יפת תואר אינה מועלת רק לדבר אחר ההיינו להציל מן

החטא. וזה שפירש רש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. דיפת תואר אינה מועלת רק כנגד יצר הרע לחוד: (חנכות התורה) **כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך** (כב, ח) כמדורש תנחומא פ' בראשית [ג] הבונה בית חדש כיצד צריך לברך, כך שנו רבותינו הבונה בית חדש צריך לברך שהחינוך כדי לעשות נחת רוח ליוצרו. וצריך להבין פשיטא שמברך כדי לעשות נחת רוח, הלא כל המצות אנו מקיימים לעשות נ"ר ליוצרו ית"ש.

וראת שבביה אשת יפת תאר (כא, יא) ברש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. מקשים העולם דתיבת לא ותבת אלא מיותר. ויש לפרש על פי מה דאיתא בגמרא רב הוה קמצערא ליה דביתוהו וכו' אמרו לו תלמידיהו והא קמצערא טובא אמר להו לא די שמגדלת את בנינו אלא גם מצלת לנו מן החטא עיני שם.

נמצא האשה מועלת לנו לשני דברים לגדל הבנים וגם להציל מן החטא. והנה ביפת תואר דסופה שתלך בן סורר ומורה אם כן יפת תואר אינה מועלת רק לדבר אחר ההיינו להציל מן

החטא. וזה שפירש רש"י לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע. דיפת תואר אינה מועלת רק כנגד יצר הרע לחוד: (חנכות התורה) **כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך** (כב, ח) כמדורש תנחומא פ' בראשית [ג] הבונה בית חדש כיצד צריך לברך, כך שנו רבותינו הבונה בית חדש צריך לברך שהחינוך כדי לעשות נחת רוח ליוצרו. וצריך להבין פשיטא שמברך כדי לעשות נחת רוח, הלא כל המצות אנו מקיימים לעשות נ"ר ליוצרו ית"ש.

ברוך הדרוש

ו"ל דלכאורה אין לברך שהחינוך על בנין בית חדש שהוא דבר הבל וריק, אלא מי שבונה ביתו לקיים ועשית מעקה ומזוזה, ושיהיה ביתו בית וועד לת"ח וכדומה יפה לו לברך שייחיהו ה' לכך והחיהו. ו"ל המדרש, מברך שהחינוך כדי לעשות נ"ר בביתו ליוצרו, שאם כנותו לקיים מצות שתלויות בבית או מטרך. (כתב סופר)

ורכב תאמינים

עלוך שבועי עבית 'בני אמונים'

פְּנִיני אֲמוֹנים

פְּנִיני אָמֶן וּתְפִלָּה עַל הַפְּרִשָּׁה

'ובכתה את אביה ואת אמה בבית הפנסת

"והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים" (כא י')

כתב האור החיים הקדוש כי בפרשת "כי תצא למלחמה על איבך" רמזה התורה לדרך שבאמצעותה יוכל האדם לנצח את אויבו הגדול, הלא הוא היצר הרע, ולשוב בתשובה שלמה. בתוך דבריו דרש פסוק זה כך: "והסירה את שמלת שביה מעליה" - בבואו להסיר מעליו את החטאים ולמק את נשמתו מטנופתם, "וישבה בביתך" - ישב בבית המדרש, "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים" - ושם יבכה ויתחרט במשך כל חדש אלול, שנתן לישראל כדי שיוכלו לשוב בתשובה על חטאיהם, על כך שמעל בקדוש ברוך הוא - "אביה" ובכנסת ישראל - "אמה".

על רבי אפרים זלמן מרגליות, בעל המטה אפרים, העידו כי מתחלת חדש אלול ועד סופו, היה המקום שבו עמד בתפלה רטוב מהבכיות שטפס בעת תפלתו.

אור החיים; 'בית אהרן' [לרד"ב צוקמן] הוריות בפתיחה מחמת המחבר

'לא תחרש' מתפלה על הגאולה

"לא תחרש בשור ובחמור יחדו" (כב י')

בעל המאור ושמשי' למד מפסוק זה רמז לחובת התפלה על הגאולה:

בסדר הגאולה העתידה, עתיד תחלה לבוא משיח בן יוסף להושיע את ישראל. אולם במלחמת גוג ומגוג הוא יהרג, והגאולה השלמה תבוא על ידי משיח בן דוד (ראה ספה נב א, ומהרש"א שם). וכך רמז הכתוב: "לא תחרש" - בל תחרש מלשאת תפלה ולצפות לביאת שני המשיחים: "בשור" - רמז למשיח הראשון שהוא מרעו של יוסף שעליו נאמר (דברים לג ז'): "בכור שורו הדר לו", "ובחמור" - רמז למשיח בן דוד שעתיד לבוא אחרי, ויתגלה לעינינו כ"עני ורכב על חמור" (זכריה ט ט).

מאור ושמשי'

מקור לאחיות הציציות ב'ברוך ש'אמר

"גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה" (כב י')

על מאה ברכות מרז"חיים בכפלים

"שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים" (כב ז')

רבי יצחק מגלד מחכמי בגדד דרש מפסוק זה רמז לשכרו של המקפיד לברך מאה ברכות מדי יום:

"האם" אותיות "מאה". "שלח תשלח את האם" - על האדם לשלח מידי יום מאה ברכות לאביו שבשמים, ובכך ירוות בכפלים: "למען ייטב לך" בשכר העולם הזה, שהרי אמרו חכמים (הל"ן פו א) כי שכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים. "והארכת ימים" - שכן גדולה היא סגלת הברכות למנוע מחלות מהאדם, כמאמר חכמים (במ"ד יח כא) שבכך שתמן דוד המלך לברך מאה ברכות, עצר את המגפה שפרצה בימיו.

צ"ח רכב'

נהגו ישראל לאחז את הציציות בידיהם בעת אמירת 'ברוך ש'אמר' (מגן אברהם' נא א, ע"פ שער הפניות' למרח"ו ענין ברוך ש'אמר). רמז למנהג זה דרש רבי יעקב אבוחצירה בעל האביר יעקב' מהפסוק שלפנינו הוכנה את הציצית: "גדלים" - בנימטריה פ"ז ואף בברכת 'ברוך ש'אמר' יש פ"ז מלים, כנרמז בפסוק (שה"ש ה יא): "ראשו [ראש התפלה] פתם פז" (טור או"ח נא; מ'שנה ברוך' שם ס"ק א).

מחשף הלבו'

תפלות הבאות מכת 'עלילות'

"והנה הוא שם עלילת דברים לאמור" (כב ז')

דרש רבי יעקב צבי יאליש בעל 'מלוא הרועים':

אמרו חכמים (נבמות טו א): "מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקדוש ברוך הוא מתאנה לתפלתן של צדיקים". עבדה זאת נרמזת בפסוק שלפנינו: "והנה הוא" - הקדוש ברוך הוא שהוא: "נורא עלילה על בני אדם" (תהלים טו ה), "שם עלילת דברים" - על הצדיקים שהוא מתאנה לתפלתם, "לאמור" - בשביל שיתפלו לפניו.

אמת ליעקב'

לבקש בתפלה כמתנת חנם

"כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבא אל ביתו לעבט עבטו; בחוץ תעמוד והאיש אשר אתה נשה בו יוציא אליך את העבט החוצה; ואם איש עני הוא לא תשכב בעבטו; השב תשיב לו את העבט כבוא השמש ושכב בשלמתו וברכך ואלך תהיה צדקה לפני ה' אלקיך" (כד י-י')

דרש החתם סופר':

מי שבידו מצוות ומעשים טובים, בל יתבע את שכרם בתפלתו. כי אם ינהג כן יזק בכפלים: ש'כרו ינתן לו ממקורות חיצוניים ולא מצד הקדשה, ומתוך כך הוא לא יפיק ממנו כל תועלת. מלבד זאת הוא יפסיד את ש'כרו בעולם הבא, לפי ש'כבר אכל את ש'כר מצוותיו בעולם הזה. לעמת זאת אם יבקש בתפלתו כמתנת חנם ירוות בכפלים: ש'כרו בעולם הזה ינתן לו כמתנת חנם מצד הקדשה והוא ימצא בו טובה וברכה, וש'כר מצוותיו יהיה ש'מור לו לעולם הבא.

לכך רמזו הפסוקים שלפנינו: "כי תשה ברעך משאת מאומה" - אם זכית לקיים את מצוות התורה, בל תנהג בקדוש ברוך הוא הנקרא רעך (ראה מש"ל י"ז) כנושה התובע את פרעון חובו. על כן "לא תבא אל ביתו" - להתפלל בבית הפנסת, כדי "לעבט עבטו" - לדרש ממנו את הש'כר המגיע לך. ש'כן אם תנהג כן יקיים בך: "בחוץ תעמד והאיש אשר אתה נשה בו יוציא אליך את העבט החוצה" - ש'כר מצוותיך ינתן לך ממקורות חיצוניים ולא מצד הקדשה.

לעמת זאת "ואם איש עני הוא" - אם תעמד כעני בפנת ותבקש בתפלתך 'מתנת חנם', ו'לא תשכב בעבטו" - לא תחשב שהקדוש ברוך הוא חייב לקבל תפלתך כש'כר בעבור מצוותיך, אלא אדרבה: "השב תשיב לו את העבט" - תשיב לו ש'בח והודיה על ש'זכה אותך לקיים מצוותיו, אזי תרוות בכפלים: "ושכב בשלמתו" - כ'אשר תשכב למנוחתך בבוא יומך, תקבל את ש'כר מצוותיך. ועוד: "ולך תהיה צדקה לפני ה' אלקיך" - ש'ש'כרך בעולם הזה ינתן לך ממקור הקדשה והברכה.

חתם סופר'

בשבת קדש פרשת 'כי תצא' - י"ג באול תשפ"א, וחול יום השנה ה"ח לפטירתו של הרה"ח רבי חיים בן ציון בן סריה"ה, רבי אהרן צבי מרמורשטיין זללה"ה, אשר כל ימי חייו היה 'שומר אמונים' כפשוטו - שומר וצפה לשמש ברכות ולענות אמן אחריהן, ובפרט אחר ברכות השחר.

לזכרו ולעלוי נשמתו חולל בנו הנגיד רבי יעקב דב מרמורשטיין שליט"א את מהפכת 'בני אמונים' שמכחה רכבות אלפי ישראל פותחים את יומם מדי בקר כאמירת ברכות השחר בחברותא ומהדרים במצות עניית אמן. נא הקדישו בשבת קדש י"ג באול את אמירת ברכות השחר בחברותא לעלוי נשמתו.

'גדול העונה אמן יותר מן המברך' מהרות באורים (ה)

ידוע הוא מאמר חז"ל (ברכות ג ג א): "רבי יוסי אומר: גדול העונה אמן יותר מן המברך... ותמהו רבים: לכאורה המברך הוא המשבח והמודה, והעונה אמן רק מסכים לדבריו. מדוע אם כן אמן רבי יוסי גדולה מעלת העונה אמן על המברך?

בעלונים הקודמים הבאנו מהרות של באורים נפלאים ממאורי הדורות. במדור שלפנינו החתום את הנושא, נביא הסברים נוספים המבארים מאמר זה. כאשר נתבונן בדברים נבחין כי כל תרוץ והסבר מבהיר ומחדד נקודה מסוימת במעלתה של ענית אמן. יחד חוגרים התרוצים לזקוק רב עצמה המאיר באור יקרות את שגב מעלתה של ענית אמן.

י.ט. אמן - מצוה מן התורה

רבי יוסף שטיינהרט מפירודא בעל זכרון יוסף באר: בשונה מרב הברכות שחיובן אינו אלא מדברנו (ברכות לה א), ענית אמן היא מצוה מן התורה. וכפי שדרכו חכמים מדברי משה לישראל בפרשת האזינו (דברים לב א): "כי שם ה' אקרא - הבו גדל אלאלקינו" - בשעה שאני מזכיר שם ה' בברכה, אתם הבו גדל בענית אמן" (לקוטי שמיני האזינו תתקמב; ו"ש" ברכות כא א ד"ה כי שם). נתן ללמד מן אף כאשר המברך אינו מתייבב בברכה אלא מדברנו, מצוה התורה על השומע לענות אחריו אמן, שיהי הזכיר המברך שם שמים בברכתו. לפיכך גדול העונה אמן מן המברך (שבת זכרון יוסף חדושים ודרשות).

הנצי"ב מוולוז'ין סובר שדרכת חכמים "הבו גדל אלאלקינו" - בענית אמן" אינה למוד גמור, וחכמים הביאו פסוק זה רק כסמך לחובת ענית אמן. אולם גם לדעתו נתן לבאר שלפי שלחיוב ענית אמן יש סמך מן התורה, גדולה היא מהברכות שאין חיובן אלא מדברנו, ולפיכך גדול העונה מן המברך (המשמט שאג"ה עקב שאילתא מחס).

כ. אמן - בקושי טובת המברך

האדמו"ר רבי יחזקאל מקוז'מיר באר: העונה אמן מבקש בעניתו לקיים את הברכה שבברך חברו. מעלה זו אינה קיימת במברך ובשל כך: גדול העונה אמן יותר מן המברך" (נחמד מטה פ"ת פסוקי).

כא. אמן - לשם שמים

בעל המנחת אלעזר ממונקאטש באר: אמירת ברכה בכונה גוררת תשומת לב מהסובבים, ומתוך כך היא יכולה לעורר בלב המברך רהוות גאונה. אולם ענית אמן שאינה אלא מלה אחת אינה מעוררת תשומת לב, ומשום כך יכול האדם לענותה בכונה לשם שמים וללא פניית כלל. על כן הפליגו במעלתה.

על פי זה באר את הסבה שלאחר שאמר רבי יוסי: "גדול העונה יותר מן המברך", רבי רבי יהודאי: "השמים כן הוא". בפשטות, באומרו 'השמים' התכוון רבי יהודאי להשבע בשם שמים שדברי רבי יוסי אמת (רש"י גירסא ב"ד ה"ה שמים). אולם לפי המבאר נתן לומר שרבי יהודאי אכן להסביר את טעמו של רבי יוסי: העונה אמן גדול מן המברך, משום "השמים כן הוא" - שקרוב הוא לענות לשם שמים יותר מן המברך (דברי תורה ח"ד אות מד).

כב. אמן - דבקות בבורא

באפן נוסף פרש הרבי ממונקאטש: ענית האמן משפיעה על העונה להדבק בבוראו ולעלות מדוה לדרגה בעבודת ה', יותר

יש שהסביר מאמר זה על פי משל מהחיים: כאשר שער נגוע וצריך להכות בו כדי לפותחו, מכה אחת חזקה תועיל יותר מהפאות רבות חלשות. זאת אף על פי שהכח המצטבר של הפאות החלשות גם מהכח המופעל בהכאה אחת. כך גם בענינו: המברך אמן מרבה לשבח ולהודות, אף העונה אמן בכונה, מתמצית את כל הברכה במלה אחת, ולכן כחו רב מן הברכה (שומר אמת "לך" מ' שצ"ל) תפלה עמי מנב).

הסודר ש'צנח' משמים

שבת בצפת, אלו הן צמד מלים שרק לשמען מתפשטת תחושת רגע בכל הגוף. לשלוח הצפיתית יש כח מיוחד שכובש את הלב. ואם בשבת עסקינו, תפלת שבת בבית כנסת צפתי תמיד חויתית ומרוממת. בתוך בתי הכנסת העתיקים המפוארים בינות לסמטאות הצפיות של העיר העתיקה, איש לא יכיר בך אם אורח אהר או שומא, תושב המקום. בבתי הכנסת בצפת כלם יכולים להתפלל אצל כלם ולהרגיש בבית. התחושה בהם מיוחדת, חמה ומאחדת.

הספור שלפנינו התרחש בבית הכנסת דחסידי צאנז, בעיר העתיקה. בית כנסת זה נחשב לאחד מבתי הכנסת המפוארים שבגבעה העתיקה. שוכנים בו השטיבלך שבהם נתן למצא מנוח כמעט בכל עת, ובו גם מקום המקוה שפתחו שעות רבות לרוחת צבור התושבים והנופשים. בבית הכנסת צאנז, כמו ביתר בתי הכנסת בצפת, נתן לראות תופעות שאינן מצויות בערים אחרות; יהודים שחזותם משדרת את היותם רחוקים מדרך התורה, כאלו שאולי זו להם הפעם הראשונה בבית הכנסת, השופכים צקון שיחם בהתרגשות ובדמעות כבוקאים ורגילים.

היה זה באחת משבתות הקיץ. מבית אחת המשפחות שהתארחו בעיר, יצאו אס ונתה הצעירה לעבר בית הכנסת כדי להתפלל תפלת שחרית. הן מצאו לעצמן מקום בקצות עזרת הנשים, במקום שבו נתן לחוש, לראות ולשמע את כל המתרחש בבית הכנסת. הבת נטלה בדיה את הסודר הקטן שהביאה לה אמה, נשענה על חלון עזרת הנשים והחלה להתפלל כשהסודר בדיה.

בפתע פתאום, אפסר שמתוך התרגשות שאחזה בה, נשמת הסודר מידי הידה וצנח מטה אל תוככי הכיל בית הכנסת, האם נבהלה. מלבד חרדתה לכבוד הסודר, לא היתה בדיה באותו רגע אפסרות לברר על ראשו של מי הוא צנח. היא חששה מאד, שמא נפל הסודר על ראשו של יהודי זקן או ילד רך בשנים.

האם המתנה בדריכות עד לסיום התפלה ונעמדה ביציאה מבית הכנסת; אולי תמצא לך קטן שתוכל לבקש ממנו לאתר בעבורה את הסודר. ומי יודע, אולי תזכה לפגוש את הנפגע ולהתנצל בפניו על המפגה.

עמדה האשה והתבוננה ביציאת מבית הכנסת, ולפתע יצא ממנו יהודי ומראהו רך ומזוהר. על ראשו ועמת שער מלבין המקסה בכפה לבנה ולבושו שונה במאד מהמקובל. מבטו התורה הסגיר מיד את העבדה שאין הוא מן הפוקדים את בית הכנסת בקביעות.

האיש יצא מבית הכנסת ובידו אחז, לא פחות ולא יותר, את הסודר הקטן שנשמט מידי בתה הקטנה. היא פנתה אליו, התנצלה בשם בתה על שארע ובקשה ממנו שישיב לה את הסודר.

"אין כל צורך להתנצל", השיב האיש באדיבות, "הסודר כלל לא נפל על ראשי, כי אם לצדי. לתמי סברתי שהוא נשלח

את הספור המפלא הזה ספר מגיד המישרים, רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א, שסכם את מסר העולה מתוכו: כדי לזכות לעזר ממרומים צריך היהודי רק לרבות. לא משנה כמה הדבר רחוק מאתו, כמה אינו הגיוני. לא משנה אם יש לו או אין לו כחות או יכלת, אם רק ירצה אצמית - בנרא העולם יעניק לו את הכת.

פניני פרשת השבועי בלק תשפ"א

ר"ת	יציאה	כניסה
20:41	19:51	18:42
20:38	19:49	19:00
20:41	19:51	18:53
20:39	19:50	19:01

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת כי תצא • י"ג אלול תשפ"א • גליון 735

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

החודשים האחרונים ובחברת "אהבת ישראל במסירות נפש", ולאור הלימוד שלי בנושא אהבת ישראל - זה ברור כשמש:

דרך התשובה העמוקה ביותר היא אהבת ישראל במסירות נפש, החיבור לכל יהודי, החיבור לכל עם ישראל, מסירות עבור עם ישראל ועבור כל יהודי גם אם הוא הפחות שבפחותים, כלומר, גם אם הוא רשע המשוקע בעבירות כמו שמבואר בדברי רבי נחמן בתורה הזאת וזו לשונו:

"אפילו כשאני רואה אחד מישראל, שסג מכול וכול מהקדוש ברוך הוא, אף על פי כן צריך אני שנהיה יחידו - צריך לייחד ולקשר עימו, כמו שעשה משה.

כיש בחינת אלוקות אפילו בדיוטא התחונתה, אפילו בעשרה כתרי דמסאבותא (כלומר, במקום הטמא ביותר)".

יוצא לנו מכאן עוד מסר מדהים, שלא נטעה לחשוב שמה שעשה משה זו מדרגה ליחידו סגולה כמותו, אלא עלינו לדעת שזו הדוגמה והסמל לכלולו, זו דרך כבושה שבה כולנו צריכים ללכת.

כי כמו שאומר רבי יהודה זאב ליבוביץ' זיע"א, כל תכלית האדם וכל מדרגת האדם היא אך ורק לפי אהבת ישראל שלו.

כל המהות של התורה, כל הפנימיות של רצון ה' מאתנו היא שנאהב כל יהודי, שנאמין שכל יהודי הוא בן של ה' ונאהב אותו ונרחם עליו ו... **נתפלל עליו!**

וגם אם הוא נכשל בעבירות והתרחק מאבא שבשמיים - זה לא אומר שזה לא כואב לאבא. זה כואב לאבא שבעתיים, אבא מרחם עליו, אבא מתגעגע אליו, ואבא אוהב כל מי שמתפלל עליו ומנסה לעזור לבן שלו בעת צרתו.

אז מה תגידו? בסדר גמור, כבוד הרב, שכנעת אותי. ועכשיו, גם אני רוצה להתקשר ולהתחבר לכל יהודי -

המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

איך מתחזקים

ונכון שהכול באמת חשוב מאוד, ובאמת ה' רוצה שנתחזק בכל התחומים הללו, אבל זה לא הלב של העניין.

אתה יכול לעשות הכול ועדיין לשכוח את העיקר, וחייבים להיות זהירים מאוד לא לשכוח ולא לעזוב ולו לרגע אחד את העיקר.

מה עולה לך בראש כשאתה חושב על התחזקות בעבודת ה'? איך היית מציע לעצמך ולאחרים דרך של תשובה ושיפור עצמי?

אין על כך תשובה אחת ברורה. אבל בגדול, רוב בני האדם חושבים בכיוונים מאוד מוגדרים:

רבי נחמן מברסלב מפתיע אותנו ואומר:
"והדרך שעשה משה הוא כך, שמשה קשר את עצמו אפילו לפחות שבישראל ומסר נפשו עליהם"

ימי אלול הם ימי תשובה והתחזקות שאותם יסד משה רבינו עליו השלום לאחר חטא העגל. בימים אלה, אומר רבי נחמן, פתח משה רבינו דרך כבושה שבה כל אחד יכול וצריך ללכת.

ומהי דרך התשובה של משה רבנו?

לכאורה היינו חושבים שדרך התשובה של משה רבינו הייתה שהוא עמד והתפלל על עם ישראל

ארבעים יום וארבעים לילה ברציפות, והוא עשה את זה אפילו פעמיים, ואכן בחודש אלול אנחנו מרבים בתפילות ובסליחות.

אבל רבי נחמן מברסלב מפתיע אותנו ואומר: **"והדרך שעשה משה הוא כך, שמשה קשר את עצמו אפילו לפחות שבישראל ומסר נפשו עליהם"**.

מה?! מה הקשר?! זה מאוד יפה לאהוב כל יהודי, אבל מה הקשר לתשובה? מה הקשר לחודש אלול? אבל לפי מה שזכית לכתוב במאמרים שלי בשלושת

התמדה בלימוד התורה, קביעת עתים לתורה, תוספת בלימוד התורה, תוספת כוונה בתפילה, תוספת ריכוז בתפילה, תוספת באמירת תהלים וספרי תפילות, תוספת בהתבודדות, פקידת קברי צדיקים, נסיעות לכותל, צדקות, טבילות, תעניות, חיזוק בשמירת העיניים, בשמירת הברית, בהתנזרות ממכשירי טכנולוגיה מסוכנים וממכרים ועוד.

אלה בסך הכול הכיוונים הפשוטים להתחזקות. או אולי נכון יותר לומר שאלה הכיוונים הצפויים.

רבי נחמן מברסלב מגלה לנו כיוון חדש ולגמרי בלתי צפוי, ובכך הוא בעצם מגלה לנו שיכול להיות שכולנו בכלל לא בכיוון, שאנחנו לא מבינים לעומק מה באמת ה' רוצה מאתנו.

כולנו חושבים ותופסים את עבודת ה' באופן מאוד מרובע ובכך אנחנו למעשה מפספסים את רצון ה' העמוק ביותר מאתנו, את עצם תפקידנו ותכליתנו.

ה' יתברך תמיד אוהב אותי ותמיד יהיה לי רק טוב
(הרב שלום ארוש שליט"א)

אמונה =

אל תתמודד לבד

בפרשתנו (דברים פרק כב כד) מסופר על נערה המאורסה שעשתה עוון ועונשה מוות, והתורה מחלקת שאם העבירה נעשתה בעיר אכן צריך להרוג אותה, ומה הסיבה כותבת בתורה: "על דבר אִשָּׁר לא צִעֲקָה בְּעִיר" אבל אם העבירה נעשתה בשדה היא אנוסה פטורה והתורה כותבת בזה הלשון: (שם פסוק כז) "כִּי בַשָּׂדֶה מִצָּאָה צִעֲקָה הַנֶּעֱרָה הַמְאֻרְסָה וְאִין מוֹשִׁיעַ לָהּ".

ולומדים מזה יסוד עצום בעבודת ה' יתברך, הנה האישה שחטאה לא עשתה את העבירה ברצונה, היא הייתה אנוסה על הדבר, ובכל זאת היא נענשת בעונש נורא - חייבת מיתת סקילה. וכל כך למה - "על דבר אִשָּׁר לא צִעֲקָה בְּעִיר". אילו הייתה צועקת היו שומעים ומצילים אותה, ועל זה היא נתבעת. אמנם היא לא הייתה יכולה להתנגד בכוחות עצמה, אבל היה מוטל עליה לבקש עזרה להינצל. דברים אלו מלמדים אותנו יסוד גדול, ונסביר את הדבר על פי משל שהוא מעשה שהיה:

רופא באחד מבתי החולים עבד במחלקה שנועדה עבור חולים במצבים קשים במיוחד. בדרך כלל היו במחלקה הזו שלושה רופאים, אך באותו לילה הסתפקה הנהלת בית החולים ברופא אחד בלבד.

אמנם מראש הזהירוהו ואמרו לו כך: אנחנו מקוים שהכול יהיה בסדר, והחולים ישנו בשלוח כל הלילה, אבל יתכן שחולה פלוני יתעורר ויקים צעקות, חברו בדיוק יהיה זקוק לקבל את תרופותיו, ובאותו רגע חולה

שלישי יחוש ברע ויזדקק לטיפול מהיר. אם יתרחש משבר כזה ותראה שאינך מסתדר - תרים טלפון, ומיד ישלחו לך עזרה.

עם תחילת התורנות שלו והצרות צצו בזו אחר זו. כל האפשרויות שהעלו באזניו - אכן קרו. כמעט כל חולי המחלקה, נזקקו לעזרה בזה אחר זה, וביניהם סיבוכים קשים. הרופא מצא את עצמו מתרוצץ ממיטה למיטה ומטפל בחולים כמיטב יכולתו. אפס כי כוחותיו היו דלים מדי והוא לא הצליח להעניק את הטיפול הדרוש לכולם. לפנות בוקר אירע האסון. בעוד הוא מתמודד לבדו בשארית כוחותיו להעניק את הטפול הדרוש לחולה פלוני, מת חולה אחר במחלקה, בטרם הצליח הרופא להגיע אליו כדי להעניק לו את הטיפול שהיה זקוק לו נושאות.

תבעו את הרופא למשפט באשמת רשלנות רפואית. בבית המשפט נעמד הרופא הנאשם וטען בלהט כלפי השופט: עבדתי במסירות נפש ממש, רצתי ממיטה למיטה ולא נתתי כל הלילה. האם ניתן להאשים אותי! מה עשיתי? וכי נרדמתי על משמרת?! הרי פשוט לא הספקתי להגיע לאותו החולה שמת לבסוף, זה לא היה בכוח אנושי! ענה השופט: לא ולא! אתה פושע! מי צריך את מסירות הנפש שלך? הרי אמרו לך שאם לא תסתדר תזעיק תגבורת, לא בקשו ממך לנסות להסתדר לבד. אתה אשם בגרימת מוות ברשלנות!

יבוא אדם לפני הקב"ה ויטען: ריבונו של עולם, מסרתי נפש למעןך. יאמר לו הקב"ה: מי ביקש ממך למסור

רבינו ז"ל אמר פעם אחת על אודות הנטיעה שנסעו אליו אנשי שלומו בזה הלשון: - "בשביל לנסוע אלי מתגברות כל כך המניעות, עד שאפילו אב ובנו ששניהם מאנשי, יכול האב להיות מונע לבנו לבלי להניח לו לנסוע!": (רבי אברהם ב"ר נחמן, נחלי אמונה מכתב י')

פעם כשנסע רבי יודל ממעדוועדיקע לברסלב לשהות אצל רבינו על ימי ראש השנה, רצה גם בנו רבי ישעיה שלום להצטרף אליו ולנסוע עמו, אף מחמת העניות והדחוקות וקושי טלטול הדרכים לא לקחו רבי יודל עמו. כשנכנס רבי יודל אל רבנו, אמר לו רבנו מעצמו: "עניני הוא פלא: האבא נוסע אלי, הרי שמאמין בי, ואף על פי כן בנו שרוצה לנסוע אלי - אין חפץ האב לקחתו!!!" וכל ימיו היה מתחרט רבי יודל על כך שלא הביא אז את בנו: (שיש"ק ר"ה עמ' רל"ז)

נפש?! למה לא באת לבקש עזרה? מדוע לא פנית לקב"ה בתפילה: רבש"ע, איני מסתדר, תעזור לי אתה!... זהו אחד מיסודות היהדות - לבקש את עזרת ה'. הקב"ה "עונה לעמו בעת שוועם אליו", רק צריך לפנות אליו, להתחנן ולבקש תמיד. זה הכלי היסודי ביותר שצריך להשתמש בו - כל הזמן לבקש עזרה. ברגעים הקשים - לצעוק: רבונו של עולם, תעזור לי! (ע"פ תפארת שמשון בראשית עמ' רנ"ט)

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד
ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

מענייני הסליחות והתרת נדרים

(הלכות ימים נוראים) וא"ר (סק"א) וכף החיים (סימן תקפ"א סעיף קטן י"ח).

מענייני התרת נדרים בערב ראש השנה

נוהגים לעשות התרת נדרים קודם ראש השנה, באלו ימים נהגו לעשות כן?

נוהגים לעשות התרת נדרים ביום כ' באב שהוא ארבעים יום קודם ראש השנה, ובראש חודש אלול שהוא ארבעים יום קודם יום הכיפורים, ובערב ראש השנה ובערב יום כיפור. על פי הזוהר הקדוש (פקודי דף רמט עמ' ב') וכף החיים (סימן תקפ"א סעיף קטן י"ב - י"ט).

מדוע נוהגים במנהג זה של התרת נדרים בערב ראש השנה?

שורש המנהג הוא על פי מה שכתוב בזוהר הקדוש (פקודי דף רמ"ט) "שמי שנתחייב נזיפה או נידוי בבית דין של מעלה, ישר בנידויו ארבעים יום, ואין תפילתו נשמעת". לכן אנו נוהגים לעשות התרת נדרים שבכוחה לבטל את הנידוי שנידוהו משמיים. כף החיים (סימן תקפ"א סקי"ב).

כמה אנשים צריכים להיות בשעת התרת נדרים?

משתדלים לכתחילה שיהיו עשרה אנשים המתירים, ואם אי אפשר אז עושים בשלושה. כף החיים (שם). ועדיף שיהיו עשרה אנשים אברכים הלומדים הלכות. (על פי הגמרא בנדרים ח').

א. וגם י"ג מידות אין אומרים ללא מניין, אבל יכול לומר י"ג מידות בצורה של קריאה בתורה בטעמי המקרא. שלחן ערוך (סימן תקס"ה)

בעבודה יש לנו 20 דקות הפסקה בזמן זה אנו אומרים סליחות, האם כדאי לומר את כל הסליחות במהירות, או לומר במתינות וכוונה רק חלק מהסליחות?

"סליחות" כשם כן הם, שאנו באים לבקש סליחה ולכן צריך שאמירת הסליחות תהיה בכוונה ובמתינות, ובפרט אמירת י"ג מידות צריך לאומרם בלשון תחנונים, ולכן עדיף שידלג חלק מהפיוטים ויאמר את עיקר הסליחות שזה ה' פעמים י"ג מידות, תחנן ונפילת אפיים. עבודת הקודש להרב חיד"א (מורה באצבע אות רמ"ד).

ממתי חל המנהג לאחל לחבירו "לשנה טובה תיכתב ותיחתם?"

מתחילת חודש אלול כבר מתחילים לאחל "שנה טובה" כפי המבואר בפוסקים שמתחילת חודש אלול כשכותב אדם איגרת לחבירו צריך לרמוז לו בהתחלתו שמבקש עליו לשנה טובה תכתב ותחתם. כי בדברשות מהר"ל

השומע סליחות דרך הלויין או הרדיו, האם יכול לענות אמן אחר הקדיש וי"ג מידות וכדומה, או לא?

רשאי לענות אמן אחר הקדיש, והברכות, ולענות י"ג מידות אף שיש שהייה של כמה שניות מרגע האמת עד הרגע שבו נשמע השידור, בכל זאת מועיל הדבר. (חזון עובדיה (ימים נוראים עמוד כ"א)).

הקמים באשמורת הבוקר והולכים להתפלל סליחות קודם עלות השחר, האם צריכים לברך ברכות התורה?

יש לברך ברכות התורה לפני כן, משום הפסוקים שנאמרים בסליחות. (חזון עובדיה עמ' ה')

אני צריך להגיע לעבודה מוקדם מאד בבוקר ולכן אני אומר את הסליחות ביחידות, האם אני יכול לומר את כל הסליחות עם י"ג מידות?

כאשר אומרים סליחות ביחיד אין אומרים את הקטעים שכתובים בלשון ארמית, רק את מה שכתוב בלשון הקודש בלבד כי מלאכי השרת אינם מבינים לשון ארמית, ולכן לא יאמר את הפיוטים - רחמנא, דעני לעניי עניני, ומחי ומסי וכו'. אליה רבה (סימן תקפ"א אות ט') חזון עובדיה (עמ')

ריח של אלול

ש א פ פ ה
את כל

אבל איך עושים את זה?
אז אני חוזר ואומר את מה שכבר כתבתי בחוברת "אהבת ישראל במסירות נפש". אתם צודקים, אהבת ישראל זה לא כפתור שלוחצים עליו ומתחילים לאהוב כל יהודי, אלא אהבת ישראל היא **עבודה**, וחייבים לתרגם את הרעיון הגדול והאצילי הזה ל**עבודה יומית ומעשית** השווה לכל נפש.

והדרך המעשית לקיים את זה ולאהוב כל יהודי במסירות נפש היא לקבל על עצמנו להתפלל לפחות חצי שעה ביום על עם ישראל.

להתפלל שיחזרו בתשובה שלימה, בפרט על העוון החמור ביותר שהוא שנאת חנם, להתפלל שיידעו שאהבת ישראל היא העיקר ויתקנו את כל הפגמים ובעיקר את כל הפגמים שבין אדם לחברו שזה חשוב לה' יתברך יותר מכל המצוות, שנזכה כבר לתקן את העוון של שנאת החנם שבגללו כולנו סובלים כל כך הרבה שנים שזה תכלית התורה ותכלית האמונה וזה מה שקובע את דרגת האדם.

לכן כל מי שרוצה לזכות לשוב אל ה' באמת, מי שמחפש כיוון של התחזקות אמיתית לחודש אלול, מי שמחפש קבלה טובה אמיתית שתכריע אותו באמת לכך זכות, שתחבר אותו באמת לריבונו של עולם, שתפתח בפניו באמת דרך של תשובה ותיקון, ושתשפיע על כל עם ישראל ועל כל העולם כולו - **שיקבל על עצמו אהבת ישראל במסירות נפש.**

אחים יקרים, אני מבקש בקשה אישית. קבלו על עצמכם חצי שעה של תפילה אישית ביום על כל אחינו עם ישראל.

תקראו את החוברת שכתבתי על הנושא הזה, אם אתם לא משיגים את החוברת, תתקשרו לחדר ההפצה שלנו תזמינו לעצמכם ותקראו אותה, ותזמינו אותה גם בכמויות כדי להפיץ לאחרים. בחוברת כתוב הרבה יותר ממה שכתוב לפניכם ואף על פי כן זה רק קצה קצהו של הקרחון האינסופי שנקרא "אהבת ישראל במסירות נפש".

וזו ההכנה האמיתית שלנו ליום הדין הגדול והנורא הוא ראש השנה, כי זה נקרא באמת להמליך את ה'; כמו שמסביר רבי נחמן מדוע צריכים לאהוב גם את היהודי הפחות והגרוע ביותר וזו לשונו:

"כי יש בחינת אלוקות אפילו בדיוטא התחתונה, אפילו בעשרה כתרי דמסבותא, לקיים: 'מלכותו בכול משלה'... נמצא שבפחות מישראל - יש בו בוודאי איזה אלוקות, ועל ידי זה אני יכול להיות יחדיו עמו".

כשאתה אוהב כל יהודי ואתה מוסר נפש עליו, אתה אוהב את האלוקות שבו, אתה יודע שה' נמצא בתוכו. זה גילוי מלכות ה' העמוק ביותר.

זה מביא אותך ואת כל העולם הזה אל התכלית וזו דרך התשובה שפתח משה בפני כל אחד ואחד מעם ישראל.

יהי רצון שנזכה!

בברכת שבת שלום ומבורך

המתפללים.
רגש עז הציף
אותו וחינק את
התרגשות עצומה מילאה

גרונן. א ו ת ו .
לפתע פתאום חש במעבר החד שבין שני העולמות; כיצד המיר עולם עשיר ומלא תוכן בחיי הוללות ריקים. בעודו משוטט כך בחוצות העיירה, מצא עצמו עומד מול בית הכנסת של העיירה. היום כבר ירד ואפולולית אפפה את האזור. קולות של תפילה בקעו החוצה, והקולות נשמעו לו כה קרובים... כה מוחשיים... בלב נסער ורגש עמד בחוץ והביט ביהודים שהתכנסו בבית הכנסת לתפילת ערבית. תשוקה עזה התעוררה בו להיכנס פנימה ולהצטרף לתפילה. אולם הוא התבייש במראהו ובבגדיו, כיוון שהיה נראה כגוי גמור. אך הסערה הפנימית שהתחוללה בנפשו הייתה עזה, והוא לא יכול היה לעצור עוד בעד רגשותיו. פנה היהודי אל עזרת הנשים והסתתר מאחורי הווילון, כשהוא מתבונן בנעשה באולם בית הכנסת. כשהכריז החזן בקול: "הוא רחום יכפר עוון", הכל היה מוכר לו כל כך, והוא ביקש להצטרף לתפילה, אבל הזיכרון בגד בו. מילות התפילה כבר נשכחו ממנו לחלוטין. כאב נורא פילח את לבו ועיניו זלגו דמעות רותחות. כשעזב אחרון המתפללים את בית הכנסת, אדר האיש עוז בנפשו. הוא נטל לידיו סידור תפילה והחל להתפלל בכוונה עצומה. בסערת לבו שילב את מילות התפילה עם דברים שיצאו היישר מתוך ליבו הרוחת: "יודע אני, ריבונו של עולם, שאין בעולם חוטא גדול כמוני", "אבל, יודע אני שרחום וחונן אתה ורב חסד, אנא סלח לי על חטאי ופשעי, ומעתה לא אוסיף עוד לחטוא. רוצה אני לשוב ולהיות יהודי. קבלני נא!"

תפילתו וחרטתו של אותו יהודי עוררו רעש גדול למעלה, גילה הבעל שם טוב לתלמידיו. תפילתו של היהודי המתבולל, שנדמה היה כמי שאבד לעם ישראל, עלתה עד כיסא הכבוד. היא אף העלתה עמה תפילות שבמשך מאות שנים חיכו לתיקון. "ראיתי את המתחולל בליבו של אותו יהודי", סיים הבעל-שם-טוב, "המתנתי לתפילתו. רציתי להתפלל יחד עמו. זו הסיבה לאיחור התפילה היום, אך זכינו להתפלל יחד עם בעל התשובה, ותפילתו הגיעה יחד עם תפילתו היישר לריבון העולמים".

בבית מדרשו של הבעל-שם-טוב מורגשות ההכנות לקראת הימים הנוראים. איש איש עושה את חשבון נפשו. תלמידי הבעל-שם-טוב הכינו את עצמם לתפילת ערבית של יום חול. כעת עומדים כולם בבית המדרש וממתינים לכניסתו של הרבי ולהתחלת התפילה. בשעה הקבועה נכנס הבעל-שם-טוב לבית המדרש. אך הפעם, שלא כתמיד, הייתה שרויה על פניו הבעת רצינות עמוקה. הוא ניגש למקומו. נשען על השולחן, אך התמהמה מלפתוח את סידורו. הוא נשאר עומד על מקומו שקוע בשרעפיו הטמירים. איש מהתלמידים לא העז להפריע לצדיק או לרמז לו על זמן התפילה שהגיע. הדקות נקפו, והצדיק עדיין נתון היה בשרעפיו; ניכר היה על פניו כי הוא שרוי בעולמות אחרים. חדי העין שבתלמידים יכולים היו להבחין בהתרגשות רבה שניכרה על פניו הטהורות. חלפה שעה ארוכה, ואז כאילו ניעור הבעל-שם-טוב, ופתח את סידורו כשפניו קורנות משמחה פנימית עצומה. התפילה עצמה אף היא הייתה שונה מבכל ערב אחר. הבעל-שם-טוב התפלל באריכות ובדבקות מיוחדת במינה. ניכר היה שמשוה גדול קרה. תמה התפילה, ותלמידי הבעל שם טוב ציפו לשמוע מפיו את פשר הדבר. הם הצטופפו סביב הצדיק, והבעל שם טוב לא המתין שיישאל על כך והחל לספר:

בכפר קטן, חי יהודי שגדל והתחנך בבית יהודי חם, אך כשהתבגר, נטש את דרך היהדות והחל להתרועע עם הצעירים הגויים. אט אט התערה ביניהם עד שהיה כאחד מהם, כשהוא מתנכר לגמרי למצואו היהודי.

חלפו שנים רבות. האיש עזב את האזור שנולד בו ועבר להתגורר בין הגויים. במשך הזמן שכח לגמרי את אורח החיים היהודי, את התפילות והמנהגים. כך עברו עליו שלושים שנה ארוכות. היום הזדמן היהודי הלזה לאחת העיירות היהודיות בסביבה לצורך עסקיו, כשלתפעת חש בתכונה מיוחדת השוררת ברחובות העיירה. התכונה עוררה את סקרנותו והוא ניגש אל אחד היהודים ושאל אותו לפרש התכונה היוצאת דופן. "אנחנו מתכוננים עכשיו לקראת חג הנקרא אצלנו 'ראש השנה'", השיב האיש בתמימות. על פי המסורת היהודית, זהו היום שבו נברא האדם והיום שבו נידון כל העולם".

דברי האיש הפשוט הכו בלבו ובנפשו של היהודי המתבולל בעוצמה רבה. ייתכן שהייתה זו המילה "אצלנו" שהמחישה לו את התהום שנפערה ביו לבין צור מחצבתו; או אולי הזכרת יום הדין המתקרב, היא שעוררה את נשמתו. כך או כך, זיכרונות ילדות החלו לצוף ועלו במוחו. געגועים עזים לימי ילדותו צרבו את לבו ונשמתו. הוא נזכר בשבתות ובחגים, בתקיעת השופר ובהילת הקודש

הספר של הרב שלום ארוש
על התבודדות ומעלת התפילה
052-2240696

מרפא לנפש

מאת הרב שלום ארוש שליט"א

לדבר על העניינים הנוגעים בך ממש

בתורה ק"א אומר רבינו, שעניין ריבוי התחיות ובקשות והתבודדות, דהיינו לפרש שיחתו בינו לבין קונו, לבקש מלפניו שיקרבו לעבודתו יתברך, הוא עיקר כלל ושרש יסוד של כל העצות להתקרב לה' יתברך, כי רק על ידי זה זוכים לעצב במלחמה, דהיינו מלחמת היצר, ואם יהיה האדם חזק בזה, כלומר שיהיה אמיץ מאד להתמיד ולהתפלל ולהתחנן לפני ה' יתברך תמיד, יהיה איך שיהיה, אז בוודאי יצא המלחמה. אשרי לו.

ומסביר שם, מדוע העצה הזו היא עיקר ושרש ויסוד של כל העצות? מחמת שאף על פי שישנן עצות רבות להתקרב לה' יתברך, שכולן טובות ונכונות ומועילות מאד, אולם על פי רוב קשה מאד לקיים את העצה עצמה, על כן העיקר הוא להרבות בתפילות ותחיות ובקשות, יהיה איך שיהיה, ואז ה' יתברך יעזור לו לקיים גם את אותן העצות האחרות. ואומר שם רבינו הקדוש לשונות רבים של חיזוק, וכלל הדברים שאם יהיה האדם חזק ואמיץ בעניין זה של התבודדות, ותפילה ובקשה, בוודאי סוף כל סוף יענה ה' יתברך ויקרבו לעבודתו באמת - בוודאי בלי שום ספק! עוד צריכים לדעת, שהדרך של התבודדות היא הדבר היחידי בכל התורה והמצוות, שהוא מיוחד

ולכל אחד בנפרד, ומותאם באופן אישי לכל אדם ואדם. וזה מה שכתוב בליקוטי מוהר"ן תורה צ"ז בחלק ב': עוד שמעתי בשמו לענין מעלת השיחה בינו לבין קונו, שאמר: שעל תפילות ותחיות ובקשות הסדורות מכבר, כבר יודעין מהם כל המחבלים והמקטרגים, והם אורבים על הדרכים של אלו התפילות, מחמת שיודעים מהם מכבר. כמו, למשל, על הדרך הכבושה, הידוע ומפורסם לכל, שם אורבים רוצחים וגזלנים תמיד, מחמת שיודעים מדרך זה כבר.

אבל כשהולכין בנתיב ודרך חדש, שאינו נודע עדיין, שם אינם יודעים לארוב שם כלל. כמו-כן לענין הנ"ל, כי השיחה שמדבר האדם עצמו בינו לבין קונו, הוא דרך חדש ותפילה חדשה, שהאדם אומרה מלבו מחדש, על-כן אין המקטרגים מצויים כל-כך לארוב. ואף-על-פי-כן הזהיר מאד גם על אמירת שאר תחיות ובקשות... פירוש דברי רבינו הוא, שלכל תפילה ותפילה יש מסלול שבו היא עולה למעלה, ולכן כשלוך סידור או ספר תפילות להתפלל ממנו, יודעים המקטרגים והמחבלים בדיוק באיזה מסלול תפילתו עולה, והם אורבים לתפילתו, כמו שוודים שאורבים בדרך הידועה, אבל ההתבודדות, היא תפילה היוצאת מלבו של האדם,

רבינו יוסף חיים - הבן איש הי זי"ע י"ג אלול

לאורם נלך הילולא דצדיקא

דבריו...". בכל יום נשא הרב שני שיעורים: בכל בוקר לאחר תפילת וותיקון, שיעור ב" שולחן ערוך" "עין יעקב" ו" חוק לישראל" במשך שעה וחצי; לאחר תפילת מנחה - שיעור ב פרשת השבוע וענייני דיומא במשך שעה. שיעורים אלו התקיימו במועדם וכסידרם במשך 50 שנה; ומדי ארבע שנים, כאשר סיים רבי יוסף ללמד את סדר הלכות שולחן ערוך, היה עורך סעודת מצווה רבת משתתפים. בכל שבת היה הרב נושא את דרשתו בבית הכנסת הקטן של בגדאד "צאלת אל זעירי", שבו כ-1000 מקומות ישיבה ובמשך כשלוש שעות היה דורש בענייני פרשת השבוע; דבריו היה מתובלים תדיר בדברי הלכה, אגדה, משלים, חידות וסיפורי מעשיות.

בשנת תרכ"ט (1869), בכ"ה בניסן, יצא רבי יוסף עם אחיו רבי יחזקאל לעלות לרגל לארץ ישראל ולחון את קברי הצדיקים שבה, וביום י"ב אייר הגיעו לדמשק ובה קיבלו את פניהם כל גדולי העיר וליוו אותם בדרכם לקברי התנאים בגליל. שם ישב רבי יוסף ימים מספר בקברו של התנא בניהו בן יהוידע, ומעיד רבי יוסף על עצמו שנתגלו לו שם סודות רבים וגדולים. גם בקברו של רשב"י ביקר, ובו חיבר את הפיוט הידוע "אמרתם כה לחי". רבי יוסף חיים כתב למעלה מ- 80 חיבורים אך רק 53 מהם יצאו לאור - בניהם: בן איש חי, רב פעלים, מקבצאל, בניהו, בן יהוידע ועוד.

בשנת תרס"ח נסע רבי יוסף לכפר כסיל שבעירק, להשתטח על קברו של יחזקאל הנביא ושם חיבר את ספרו "מראות יחזקאל". כעבור יותר משנה יצא שוב לקברו של יחזקאל הנביא אך לא הגיע למחוז חפצו; בדרכו ליד הכפר גץ תקפה אותו מחלה קשה, וביום י"ג באולול (תרס"ט) [1908] נפטר רבי יוסף. זכותו תגן עליו ועל כל ישראל אמן.

רבינו יוסף חיים זיע"א בעל ה"בן איש חי", נולד בבגדאד בכ"ז באב התקצ"ד (1834) לאביו רבי אליהו חיים בן רבי משה חיים (רבה הראשי של בגדאד) אשר היה מחכמי בגדאד ומנהיגיה.

בגיל 14, למרות גילו הצעיר, התקבל הבן איש חי לבית המדרש לרבינים "בית זילכה" בראשותו של רבי עבדאללה סוּמַר, והיה לתלמידו המובהק. לאחר זמן לא רב, עזב רבי יוסף את בית המדרש והמשיך את לימודו לבדו.

בגיל 17, נשא רבי יוסף את רחל, אחות רבו רבי עבדאללה סוּמַר ולהם נולדו בן ובת. את פרנסתו מצא רבי יוסף בשותפות עם ארבעת אחיו בעסקיהם, ואף שרבי יוסף לא התערב במאומה בניהול העסק, הקפיד הוא כי הכול יתנהל עפ"י ההלכה ולפנים משורת הדין. וכמו כן הקפיד לא לקבל שכר על פועלו בקהילה, וכל ספריו ומפעלו מומנו מכספו ולא מכספי נדיבים או צדקות, וכך שמר על נקיין כפיו ולא הכיר פנים לאיש. ביום ז' אלול בשנת תרי"ט נפטר אביו, ורבי יוסף, אשר עד אז נמנע מלהתבלט בציבור, קיבל עליו להנהיג את קהילת בגדאד, אשר נשארה ללא רועה. את דרשתו הראשונה נשא ביום י"ג אלול, בתום השבעה על אביו, ומאז הנהיג את קהילת בגדאד במשך חמישים שנה עד יומו האחרון.

רבי יוסף לא נשא במישרה רשמית בקהילתו ולא היה מעורב ישירות בעולם בית המדרש, ואף על פי כן התקבלו סמכותו ופסקיו ללא עוררין וכבר בחייו הטביע חותם על יהדות עירק ויהודי ארצות האיסלם. ויעידו דבריו של רבי יחזקאל משה הלוי ראש הדיינים בבגדאד: "אם יאמר לי רבי יוסף חיים על ימין שהוא שמאל, ועל שמאל שהוא ימין, לא אהרהר אחר

קו האמונה
02-6444250

זכור את אשר עשה השם אלהיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים

מי שאוהב את חברו ודאי הוא נוצר לשונו

אני אוהב כל יהודי

לרכישת מוצרי "אני אוהב כל יהודי":
050-9931931

השנה השביעית - זמן לגאולה

15 שנת פמאורב אלק ואל כולנו

**השנה
פועלים להמתקת הדינים**

סדיון נפל ץ"י כרב אלוס ארוס באומן

02-5308000

מי הוא האויב?

ולעיתים האדם מתחיל להידחק בקשיי הפרנסה, עכשיו היצר רע החדש מדמה ומשדר לך במח שחייב להיות עצוב וגם חרד עם פחדים, ובאמת שהכל הבליים, ה' יכול לעזור לך מיד, כי ה' רוצה תפילות, שכן כל חיסרון זה חיסרון תפילה. ומה עם בעיות רפואיות, על זה טרם התחלנו לדבר. לכן הנבואה שניבא רבי אליעזר, בנו של רבי שמעון בר יוחאי - במסכת סוטה - מתי יבוא משיח? כאשר אויבי איש יהיו אנשי ביתו, זו המציאות של היום שבה היצר רע מדמה לאדם, שאישתו היא האויב שלו, או הילדים שלו, במקום שהאדם ייכנס לעולם האמונה, ויראה את ה', שהוא האבא שלו, הוא קרא לו בתורה בן. שכן "בן" זו אהבה שלא משתנה.

ראיתי אבא שיש לו בן שנפל לדברים קשים, והאבא רוצה לשים אותו שוב במקום שעוזרים לילד בתשלום גדול, ואומרים לאבא אנשים שמכירים טוב את כל הסיפור עם הילד הזה: "הילד משקר ויחזור לסורו מיד לאחר מכן", והוא אומר: "אין, אבא זה אבא, אני שוב ושוב יעזור לו, כמה שרק צריך, אני יעשה הכל למענו". כי אהבה של אבא לא משתנה גם אם הבן יגיע לדיוטה התחתונה.

על כן אין מצב בעולם שמותר להיות עצוב, וגם אם תהיה צדיק הכי גדול, אם תהיה עצוב, זה מתכון ליסורים, כי עצוב זה כועס על ה', כי ה' עשה לך את זה, אז תגיד לעצמך ה' הוא לא רע הוא טוב, ועל זה תצעק לה', עם החרב שהיא התפילה, אל תנטוש את חרב הפיפות בידם, תבקש, תתחנן, תן לי אמונה שהכל זה אתה ואתה רק טוב, תילחם על האמונה.

"כי תצא למלחמה על אויבך" - אדם צריך לדעת מי האויב שלו, מול מי הוא נלחם, אחרת הוא מנוצח. אם האדם לא רואה את היצר כמו מפלצת שרוצה לכרות את ראשו, כנראה היא כבר כרתה את ראשו. ומה מהותו של האויב מספר אחד: העצבות, שכן רבי נחמן קרא ליצר הרע - כח המדמה - הוא מדמה לך שצריך להיות עצוב.

רבנו הקדוש רבי נחמן כתב (ליקוטי מוהר"ן תורה עב'): "לפעמים בא לאדם הרהור תשובה, ונעשה באותו שעה איש כשר, ואחר - כך רוצה לעשות עבירה, כאשר נתעורר לבו לתשובה בכך שרוצה לנסוע להצדיק, ואחר כך כשנוסע, מתגבר עליו היצר הרע, ונפול מתשוקתו שהיה לו תחילה, ואחר כך כשבא להצדיק, מתגבר עליו היצר הרע עוד יותר, ואובד כל חישיקו, אל יקשה בעיניך זאת, ואל יבהילוך רעיוןך על זה. כי דע, שזה נמשך מחמת כי בתחילה כשבא לו הרהור תשובה, מחמת הטוב שהתעורר בתוכו, אזי ע"י מעשיו באותו שעה, המית יצרו... ואחר כך שרוצה לנסוע, מתגבר עליו יצר רע אחר."

כתוב "איש אמונת רב ברכות", למה הכתוב אמר 'אמונות' בלשון רבים, כי יש לך אמונה כוזבת שאישתך עכשיו צועקת עליך ואז מתחילה המלחמה הפנימית שהיצר הרע מדמה לך שכאן מותר להיות עצוב. ואחרי שהתגברת על זה וראית שזה ה', והכנעת את היצר של הכפירה, בא ניסיון אחר, יצר הרע חדש, פתאום הבן שלך מציק לך, והיצר מדמה לך שכאן אתה צריך לכעוס, ופה צריך עכשיו אמונה שה' רוצה שאני יתייסר עכשיו, זה ה', וזה לטובתי, כי זה לא הילד, זה 100% ה'.

הרב שלום מזור
מהמרצים הבכירים
של
"חוט של חסד"
058-4180994

חיזוקון
לומדים הלכה

תפילה על עמ"י

ישתדל להתפלל
בימים אלו על אחינו
בית ישראל התועים
מדרך התורה והמצוות
שיערה עליהם הקב"ה
רוח קדושה וטהרה
ממרום, ויתן בלבם
שישובו בתשובה
(בהלכה ובאגדה)

לקבלת מטרים מחזקים 052-6672221

כך האור יכבוש כל חושך

זה הזמן לגאולה ברחמים

אלא יפודי מיץ
אראות את
אוי כאינוני

הזמן עמדת חוברות
לעסק שולך / לבית הכנסת
052-2240696

היכן בפרשה: 'קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים'?

תשובה פרשת עקב: בפרשתנו: (ז, טז) "ואכלת את כל העמים אשר ה' אלקיך נתן לך לא תחוס עיניך עליהם ולא תעבד את אלהיהם כי מוקש הוא לך".

הכונה, כמובן, לכיליון.

הזכה: יהושע חזן, ירושלים.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

אלול - אני לדודי ודודי לי - מזל החודש בתולה

תשובה אפשר לעשות רק על ידי שמחה.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחוקים - 052-6672221

עיכוב משמים

מתוסכלים, אבל אז נזכרתי בתודה התחלתי לומר תודה וגם אמרתי לאחים שלי הזכרתי לומר תודה כולנו אמרנו להשם תודה על זה שהיום מתבזבז, והטרמפולינה לא מגיעה. וכנראה כעת המצב הזה הכי טוב בשבילנו.

כשסיימנו לומר תודה כמה דקות- התקשרתי לשליח והפעם להפתעתי הוא ענה, שאלתי אותו מתי הוא מגיע, והוא אמר שעוד כמה דקות הוא כבר אצלו.

ובאמת אחרי מספר דקות בודדות הוא דפק בדלת והביא לנו את הטרמפולינה נהנו מאוד ושמתנו מאוד אבל הכי נהנתי שלמדנו לומר תודה, לא רק אני אלא כל הילדים.

ואני יודעת שכל העיכוב הזה היה שווה- בשביל שנדע מה הכח של התודה.

אמרתי תודה והטרמפולינה הגיעה.

שלום שמי רחלי, רציתי לספר לכם את הסיפור שהיה לנו בבין הזמנים:

זה היה בשבוע הראשון של בין הזמנים, אחי הקטנים רצו איזה אטרקציה, חשבנו וחשבנו, עד שעלה לנו רעיון: לעשות אטרקציה ביתית- אז חשבו להזמין טרמפולינה.

התקשרנו להשכרת מתנפחים והזמנו טרמפולינה, ואמרו לנו שזה אמור להגיע תוך רבע שעה. חיכינו וחיכינו.

עבר רבע שעה ועוד רבע שעה, והמשלוח עם הטרמפולינה לא מגיע. המשכנו לחכות בסבלנות וכבר עברה שעה.

בשלב הזה כבר התקשרנו לברר מה קורה- בטלפון אמרו לנו שהשליח כבר יצא עם הטרמפולינה לפני חצי שעה והוא אמור להגיע, בכל אופן נתנו לנו את המספר של השליח.

ניסינו להתקשר אבל השליח לא ענה, היינו

עשונון

פתרונות יש לשלוח למייל: al5308000@gmail.com או לפקס: 02-5812252 | יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

קסמרובע

השלימו את התשובות לפי המספרים במאוזן ובמאונך

.9	.8	.7	.6	.5	.4	.3	.2	.1
		.8		.5				.2
				.6				.3
		.9						
.18	.17	.16	.15	.14	.13	.12	.11	.10
		.17		.14				.11
				.15				.12

1. פרשתנו "כי _____"
2. חלון קטן
3. רעל מבעלי חיים
4. מאור הפעיל בלילה
5. גדול מימדים
6. לבש כובע
7. קפוא, יורד מהשמים
8. הצבע הבהיר ביותר
9. אדם המטפל בגינה
10. כסף ישראלי
11. התרוממו
12. מדינה בצפון אפריקה
13. בן יעקב אבינו
14. אוטם בקבוקי יין
15. שרץ, זחל קטן
16. עולם, יקום
17. הגיעו
18. בית לתרנגולים

בדיחות הדעת

כידוע באיטליה אוכלים פסטה עם קיסמים, שני ישראלים קבלו קיסמים כדי לאכול את הפסטה שהוגשה להם במסעדה איטלקית. הם ניסו מספר פעמים. אך הפסטה החלקה התחמקה. קראו למלצר שיעזור להם. המלצר נגש ברוב פאר. נעץ את הקיסם בפסטה והיא נתפסה. אמרו לו הישראלים: חכם בלילה. אחרי שהפסטה התעייפה היא ננעה ואיפשרה לקיסם להינעץ בה.

העלון מוקדש

להצלחת משפ' אברג'ל
ולרכואה שלמה במהרה
ורוניקה הודיה בת לודמילה
להקדשת העלון: 02-5308000

שלנו. נהיה אמיתיים, הרי את עצמנו אנחנו לא יכולים לשקר! נבדוק היטב: הילדים שלנו- שמחים? מאושרים? מחייכים? טוב להם אצלנו? הם יודעים להעניק לשני? לאהוב? לצחוק ולשמוח? להכיר טובה? הם אדיבים? מסבירי פנים? נמוססים? בקיצור, הם חיים אצלנו חיים משמעותיים וכיף להם בחיינו? אם התשובה היא כן, אתם הורים מוצלחים, אשריכם! אבל אם השאלות קצת נוגעות לילדים שלכם, אם הסיפור, קצת מדבר אליכם. בואו ביחד נחליט היום על שינוי, בכדי לתקן את מה שהיה.

מהיום אנחנו משתנים

עלינו לדעת, שהבית שלנו יכול להיות "בית רגוע, מקום אהבה ורעות" אך בכדי שהבית שלנו יהיה "בית מקדש", בכדי שה' יוכל להיות שותף פעיל בבית שלנו, עלינו לקבל על עצמנו החלטה חזקה "מהיום אנחנו משתנים!!!" מהיום נעבוד על המידות שלנו, מהיום אנחנו לא מרימים את הקול בבית (וכל שכן דברים גרועים יותר) נשתדל להשרות אורה נעימה וחיונית ובע"ה נתפלל על זה כל יום. נספר לה' את האמת, עד כמה קשה לנו להשתנות ולהתגבר ונתחנן לפניו שנזכה שהבית שלנו יהיה בית-טוב, בית-שמח בית-יהודי.

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

בית של מידות ושלו

"באתם מאוחר מידי"- כך ענה מרן החזון איש זיע"א, להורים צעירים שבאו לשאול אותו: "רבי, מאיזה גיל נתחיל לחנך את התינוק שלנו?". מפורסמת דעתו של מו"ר הרב שלום ארוש שליט"א "שעיקר החינוך, שנקנה כמובן בין כתלי הבית תלוי ב"התנהגות ההורים". או כמו שהעולם אומר: "התפוח לא נופל רחוק מהעץ". לכן עלינו לדאוג בראשונה לחינוך של עצמנו. זוהי כוונת החזון איש באמרו להורים: "באתם מאוחר מידי" כי החינוך מתחיל הרבה זמן לפני שנולד הילד הראשון, החינוך מתחיל אצלנו אצל עבודת המידות האישיות שלנו. גם אני ב"ה הורה לילדים, ואני מתכוון במאמר הנוכחי לדבר בעיקר על עצמי, לכן סילחו לי מראש על הסגנון הישיר. ואם יהיה בע"ה אפילו הורה אחד שייקח את עצמו לעבודה על תיקון מידותיו, והיה זה שכרי.

התפוח והעץ

כאשר אנחנו מסתכלים במרפא או רואים את עצמנו. במרפא, לא נוכל לראות מישהו אחר, המראה משקפת את מי שעומד מולה. הילדים, הם המראה שלנו. בילדים, משתקפים המידות שלנו. כל ילד וילד, הוא כענף בגזע המשפחתי. גזע של עץ תפוחים, לא יוכל להוציא תפוזים. מעץ כעסן יצאו חס ושלו פירות כעסנים ומעץ עצלן יצאו פירות עצלים. ולהיפך, מעץ רגוע ייצאו פירות רגועים, מעץ זריז יצאו פירות זריזים ומעץ מתוק יצאו פירות מתוקים.

כן, כן גם אתה

עיקר תפקידנו בעולם, הוא לעבוד ולתקן את המידות שלנו. זה לא בושע לעבוד ולתקן את המידות, אבל זוהי בושע גדולה לחיות עם מידות מקולקלות ולא לתקן אותם. לכולנו, כן אני מדבר אליכם, גם אתה, גם את, גם לכם יש מידות הדורשות שיפוך ותיקון. אין אדם שנולד מושלם, לכולנו יש חסרונות: אחד עצלן אחד כעסן אחד עצבן ואחד שכחן. המידות הלא טובות שבנו, מפריעות מאוד לנו ולסובב אותנו. בבתים שמידת הכעס "חוגגת שם", בבתים בהם ההורים תמיד עצבניים ומתוחים, מבזים ומשפילים- מבית כזה בוודאי יתקשו לצאת ילדים מוצלחים. "ההצלחה" של משפחת "עצבני"

נכרת לעיני כל, והאמת טופחת על פניהם של ההורים "המחנכים". לכן, אם ברצוננו ילדים מחונכים, ראשית החינוך צריכה להיות אצלנו ההורים.

בחינוך אסור לטעות!

מו"ר הרב שלום ארוש שליט"א משתמש הרבה במשפט "בחינוך אסור לטעות! אם אתה לא יודע לחנך, שב ואל תעשה עדיף!" ... "אפילו אם לא תחנך את ילדיך בכלל, הנזק שייגרם להם יהיה פחות, מאשר אם תחנך כמו שאתה חושב שמחנכים". והכלל העיקרי בחינוך האמיתי הוא: "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום". הרב סיפר: שמגיעים אליו בחורים ומבוגרים עם בעיות שונות ומגוונות. על פניו נראה, שלכל אחד בעיה נפרדת ושונה משל חברו, אך אם נתבונן בעין האמת נבחין שלכולם בבגרותם יש בעיה משותפת: לכולם היו מצוקות וקשיים בילדותם, וזאת כתוצאה גם מהחינוך הכושל של הוריהם ומוריהם. לעיתים אנחנו בחוסר שימת לב, פוצעים את הנפש של הילדים שלנו בצורה ישירה וגם עקיפה.

גם עלינו עבר מה שעבר

לעיתים, אף אנחנו ההורים, קורבנות של ההורים שלנו, כן, גם אנחנו הורים "פצועים". גם עלינו עבר מה שעבר ו"נפצענו" אי שם בעבר, או אפילו משישים להיפצע בהווה. והסטטיסטיקה מלמדת, כי הורים פצועים, שלא מטפלים בפצעים שלהם, בדרך כלל משישים לפצוע את ילדיהם. הם אפילו לא מרגישים שהם מאמללים את הילדים שלהם, אבל העצבות של הילד וההתנהגות ה"לא נורמטיבית" שלו מספרים הכול. משנה לשנה, כולנו נתקלים בתופעה קשה של ילדים עצובים. אם עד לפני עשור, השאלות שהיו מגיעות אלי היו שאלות על קשיי למידה וחוסר התאקלמות בבית הספר, בימיו עיקר השאלות הינן על בסיס רגשי והתאקלמות בתוך הבית ובחברה. והשאלה היא מדוע? התשובה, נשקפת לצערנו מתוך העיניים העצובות של הילדים הללו ומצביעות על מה שעובר עליהם בד"כ בבית, אך לא רק.

להיות אמיתי!

נניח לרגע את העלון בצד ונביט בעיניים של הילדים

וזהיר לעשות כרוז
אמר: הראש השנה שלי עולה על הכל!

והיה פלא אצלי מאחר שהמקורבים שלי מאמינים לי, ולמה לא יזהרו כל האנשים המקורבים אלי, שיהיו כולם על ראש השנה איש לא יעדר. כי כל ענין שלי הוא רק ראש השנה!

וזהיר לעשות כרוז, שכל מי שסר אל משמעתו ומקרב אליו יהיה על ראש השנה אצלו
לא יחסר איש!

ומי שזוכה להיות על ראש השנה ראוי לו לשמח מאוד מאוד. "אכלו מעדנים ושחו מסתקים כי חדות ה' היא מעוזכם" וזה נאמר על ראש השנה.

(חיי מוהר"ן, מודל יקרת ראש השנה שלו, ת"ג)

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יג אלול תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 6:42 תל-אביב: 7:57 חיפה 6:49 מוצאי שבת: ירושלים: 7:54 תל-אביב: 7:57 חיפה: 7:57 ר"ת: 8:34

פרשת כי תצא

השבת אבידה

שמירת אבידה כיצד?

בעיירה "שאט" בה כיהן הגאון **רבי מאיר מיכל רבינוביץ זצ"ל** (בעל "המאיר לעולם") כרב. פרצה שריפה גדולה. לאחר כיבוי האש כשכל התושבים החזירו לבתיהם את המטלטלין שפוננו, נותרו ברחוב ספר תהלים קטן ובגד ד' כנפות שאיש לא בא לדרוש אותם, עמדו ומסרום לרב העיירה עד שיבואו הבעלים לדורשם.

סיפר עד ראיה שכאשר שהה רבי מיכל בעיירה אחרת לצורכי הבראה, והיה זה כעשרים שנה לאחר פרוץ השריפה, מצא אותו כשהוא יגע ומיוזע, בידו האחת החזיק כמה מקלות ובידו השניה החזיק ספר תהלים ובגד ד' כנפות. נתברר שכאשר נסע רבי מיכל להבראה בעיירה זו, נטל עמו את האבידות הללו, ובאותו יום שראוהו, היה זה יום השלושים שבו צריכים לנער את האבידה ולשוטחה ברוח על גבי מקלות כפי שדורשת ההלכה. (וניתכן שמעיקר הדין לא היה צריך לטרוח כ"כ ועשה כן ממתת חסידות).
הלמות עמלים – ח"ב

שמחה של מצוה...

פעם מצא כ"ק האדמו"ר **מבעלז – רבי אהרן זצ"ל** בול דואר על הארץ. הוא הרימה בזריזות וביקש לברר למי הבול כשהוא מכריז בשמחה על מצות השבת אבידה שנזדמנה לידו. הוא לא הניחה מידו עד שנתברר שהבול שייך לגבאי רבי שלום פוגל...

שמחתו של האדמו"ר כל אותו היום היתה גדולה, ממש בבחינת "יום טוב", על מצות עשה דאורייתא שנזדמנה לידו. לפנות בוקר הודיע הרבי כי היום יש להזדרז להתפלל מוקדם כי בשבילו מצוה זו אינה שכיחה, כי מתי הוא יוצא מביתו, ועל כן צריך להזדרז ולקיים את המצוה בהידור מצוה, ולשמור את האבידה עד שיבוא ר' שלום ויוכל לקיים מיד את מצוות השבת האבידה.
בקדושתו של אהרן

מצוה להשיב אבידה [עפ"י סימנים] לבעליה!

נלמד מהפסוקים: "השב תשיבם לאחיהך... וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם" (פרק כב-א,ג).

והקישו חז"ל כל אבידה ל"שמלה" מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנים ויש לה תובעים, אף כל דבר שיש בו סימנים ויש לו תובעים חייב להכריז [ולהחזיר] (בבא מציעא כז.).

עוד דרשו חז"ל: "והשבת לו" - לרבות אבידת גופו. וכתב **הרמב"ם** (בפירושו על המשניות נדרים לח:): ובכלל דרשת חז"ל הוא גם החיוב על הרופא לרפאות חולי ישראל שבזה מקיים השבה לאבידת גופו כשרואה אותו מסוכן ויכול להצילו. ומטעם זה המודר הנאה מחברו מותר לו לרפאותו, משום שאין הריפוי רשות גרידא אלא מצוה וחיוב ממש.

ובגמרא (נדרים מא:): אמרו חז"ל שאם נכסי הרופא אסורים בהנאה על החולה, אף שמותר לרפאותו רפואת גופו אבל אסור לרפא את בהמתו. ופירש **הר"ן** שהדברים אמורים רק כשיש רופא אחר שירפא את בהמתו, שאם לא כן, מותר לרפאותה, שהרי תנן "מחזיר לו אבידתו" ואין לך השבה גדולה מזו.

ואולם דעת **התוספות והרא"ש** (שם), שאין הרופא רשאי לרפאות בהמתו. שכן רק אבידה מותר להחזיר למודר הנאה, משום "דמצוה קעביד" (שעושה מצוה ואינו נחשב הנאה), אבל ריפוי בהמתו לא מצוה קעביד ד"מצוה להשיב לו אבידתו אבל אינו מצוה לרפאות לו בהמתו".

ולכאורה דבריהם צריכים ביאור והבנה, מדוע אין מצוה לרפאות בהמתו מדין השבת ממנו כפי שיש מצוה לרפאות גופו מדין השבה. והרי צריך למנוע הפסד ונזק מממון חברו. וכן דרשו חז"ל (ב"מ ל:): החזיר את הבהמה וברחה, החזירה וברחה, אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב להחזירה שנאמר "השב תשיבם" אפילו מאה פעמים במשמע. ובמה שונה ריפוי הבהמה שזה אינו נכלל בהשבה? וצ"ע.

נשאל בשו"ת חלקת יעקב (חו"מ סימן א) אודות שני בעלי דין שבאו לדון בב"ד ואחד מהם מצא חפץ של הדיין ועתה השיב לו את אבידתו כדי לקיים מצות השבת אבידה. האם אותו דיין כשר לדון אותו או שיש לחשוש משום שוחד ואסור לדונו?

ולכאורה ישנו צד להתיר עפ"י מה שכתב **התומים** (סימן לד) שכל דבר שמותר לתת למודר הנאה, מותר לתת גם לדיין ואין בזה משום שוחד. והרי מותר להשיב אבידה למודר הנאה כדתנן במשנה (נדרים לג.) וכמבואר בגמרא (כתובות קז): שמחזיר אבידתו משום "דמצוה קעביד", וכמובא לעיל. וא"כ הוא הדין מותר לתת לדיין את האבידה ואין בזה משום שוחד.

ואולם החלקת יעקב השיב שאסור לדיין לדון את משיב האבידה. ולא רק משום חומרא וחסידות אלא יתכן אף מעיקר הדין שכן השבת אבידה לא עדיפה משאר מצוות והרי מבואר (בכתובות קה:): שכל ההידורים שעשו, אסרו לחכמים משום שוחד. ודברי התומים נאמרו רק לענין שוחד הנעשה לאחר הדין אבל לא לפניו.

עלון "איש לרעהו" פרשת כי תצא הוקדש לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת שרה ע"ה בת ר' אפרים זלמן ז"ל
שיום היאהרעייט חל ביום יח אלול
ת.ג.צ.ב.ה.

שלא לדבר לשון הרע!

נלמד מהפסוק: "זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים" (פרק כד-ט)

ואמרו חז"ל: מה ענין זה לזה? [זכירת מרים לפסוק הקודם "השמר בנגע צרעת"], אלא ללמדך, שאין נגעים באים אלא על לשון הרע (ספרי). ורש"י פירש: אם באתה להזהר שלא תלקה בצרעת, אל תספר לשון הרע. זכור העשוי למרים שדיברה באחיה ולקתה בנגעים.

דוד המלך ע"ה אומר (בתהלים לד-יד) "נצור לשונך מרע!" וצ"ב: מדוע רק לענין שמירת הלשון פירט דוד המלך ואמר "נצור לשונך מרע" ולא לענין שאר המעשים השליליים?!

וביאר הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שלמען האמת כל התאוות שבעולם אין מהם שתכלול את כל בני האדם, שכן יש אשר טבעו נוטה לתאוה זו ויש הנוטה לתאוה אחרת. אבל עוון ביטוי שפתיים כולל הוא את כל בני האדם. אין אדם שאין לו יצר הרע לזה. וגם קל מאד להשיג תאוה זו, דאין לך דבר קל בעולם לעשותו מדיבור בפה, שאין צריך לכך שום אמצעי ועזר [ולכן כשרוצים להמחיש בקיצוניות, עד כמה אנו תלויים באמת בעזרת הבורא, תיקנו את האמירה לפני שמו"ע "ה' שפתי תפתח"...] וכמו שאמרו חז"ל (ב"ב קסה.) רוב בגזל ומעוט בעריות והכל באבק לשון הרע.

ומכיון שכך, צריך כל אדם לעשות גדרים וסייגים גדולים להתרחק מדיבור לא הכרחי וכ"ש מדיבור אסור ובפרט מלשון הרע. על כן פירט דוד המלך ע"ה ואמר "נצור לשונך מרע".

החפץ חיים (בספרו שמי"ל שער ב' פרק יב) ביאר שבפסוקים הללו של זכירת מעשה מרים פירשה לנו התורה במצוה זו ד' ענינים ואלו הם: (א) "זכור את אשר עשה" - מה שעשה הש"ת. (ב) "למרים" - למי עשה. (ג) "בדרך" - היכן עשה. (ד) "בצאתכם ממצרים" - אימתי עשה.

ויש להבין: מה הענין בזה שצריכים אנו לדעת בדיוק איזה עונש היה, שהוא צרעת. ולמי היה, למרים ולא לאחר. והאם זה היה בדרך או בבית. ובאיזה זמן זה היה?!

וביאר החפץ חיים שאלו ד' הפרטים הכרחיים לזכירה, וישנה תועלת גדולה למתבונן בהם! שכן עונש הצרעת הוא עונש קשה עד מאד, ואי אפשר להפטר ממנו אם לא שיתנהג עמו הקב"ה למעלה מדרך הטבע וירפאנו. וכן טומאתו חמורה עד מאוד שצריך לשבת מחוץ לשלושה מחנות.

ולמי עשה זאת? למרים! שאף שהייתה צדקת גדולה שבזכותה היה הבאר עולה. וגם היתה נביאה ולא דיברה בגנותו של משה אלא השוותה אותו לשאר הנביאים, ולא דיברה בפניו ולא ברבים. והוא לא הקפיד. אעפ"כ לא הועיל לה כל זה ונענשה בצרעת.

ובאיזה מקום ניתן לה העונש? בדרך! כדי לפרסם גודל הכלימה שבדבר, ולכן לא המתינו לה עד שיחנו ישראל במקומם אלא נעשה מיד בעת הליכתם ככתוב "והעם לא נסע עד האסף מרים".

ובאיזה זמן אירע המעשה? בצאתם ממצרים! בתחילת שנה שניה לצאת בני ישראל ממצרים שאז עדיין לא נודע לכל גודל העונש המגיע עבור זה. מה שאין כן אחר כך בעת שהיו צריכים להכנס לארץ ונתקלקל ע"י הלשון הרע של המרגלים, היה העוון הרבה יותר גדול, לפי שראו עונשה של מרים ולא לקחו מוסר.

ומכאן נלמד כולנו - מפטיר החפץ חיים - שאם לא נשמור עצמנו מלשון הרע אפילו רק כעין מעשה מרים, וכ"ש אם בכוונה ידבר אדם לשון הרע כדי לגנות את חברו ולביישו, אזי בוודאי לא יהיה נקי מהעונש הגדול של הצרעת או עונשים אחרים תמורתם.

"איש לשון בל יכון בארץ"...

סיפר הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל: בשעתו, נשואות היו עיני הישוב לכספי התמיכה מן הגולה, עליהם התחרו עדות הפרושים והחסידים. כל צד טען שהצד השני משיג גבולו ומקפחו. לבסוף עמדו לדין תורה בפני בעל החתם סופר. אשר במהלכו פתח שליח צד אחד את פיו כנגד מנהיגי הפרושים הגאון רבי ישראל משקלוב זצ"ל (בעל פאת השולחן).

מיהר החתם סופר להסותו, וציוה עליו להמנע מלבזות תלמיד חכם. אך הלה לא פסק. הפטיר החתם סופר: "תמהני אם יזכה להקבר בארץ הקודש. שהרי מקרא מפורש הוא "איש לשון, בל יכון בארץ" (תהלים קו-יב).

סוף דבר: אותו שליח הפליג לארץ ישראל צרור הכסף בידו. הספינה נפלה בידי שודדי ים, ואבד הוא וכספו! ארץ ישראל לא מקבלת בעלי לשון הרע משתלחת...

הגדת החת"ס

"וכי כאן המקום לדבר לשה"ר?!"

כ"ק האדמו"ר מגור בעל "אמרי אמת" לא הניח לאנשים שבאו אצלו, לדבר בגנותו של הזולת. מעשה ביהודי שבא לשאול עצה, האם לנסוע אל קרוביו הנגידים באמריקה, כדי שיעזרו לו לספק צרכי הנישואין של בנו אשר הגיע לפרקו.

השיב לו האדמו"ר בחיוב, כי לצורך מטרה זו של נישואי הבן ראוי בהחלט שישע. אך הלה הוסיף, שכבר ביקר פעם באמריקה ויהודי המקום לא נראו בעיניו, כשהוא ממשיך לדבר שלא בשבחם. מיד הפסיקו: "וכי כאן המקום לדבר לשון הרע?!" ולא נתן לו להוסיף אפילו מילה אחת.

ראש גולת אריאל

נסיעה שאין להודות עליה...

ידוע היה הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל בזיהירותו הרבה בשמירת הלשון על כל דיקדוקיה שלא לדבר ולא לשמוע לשון הרע. כאשר נזדמן לו לשוחח עם מאן דהו, ראו עליו דריכות רבה כאילו מהלך הוא על גבי גחלים בחרדתו הרבה לבל ישל חלילה בתוך כדי השיחה בשמיעת לשון הרע.

פעם התנדב אחד ממכריו להסיע אותו עם בנו ברכבו, כשחזר מאחד השמחות שהשתתף בה. והנה במשך הנסיעה פטפט הנהג בדברים של דופי ולשון הרע על אחד המכובדים שהשתתף בשמחה על כך שתבע לקבל כיבוד כראוי לו. רבי מרדכי עשה מאמץ שלא לקבל ולא לשמוע. ככל האפשר במצב הזה.

כאשר יצא רבי מרדכי מהרכב כשעל פניו מורת רוח רבה, הביע בנו את פליאתו בפני אביו מדוע איו מודה לנהג על שגמלו חסד והסיעם לביתם, כדרכו בקודש להודות תמיד בלב חס ובעין יפה. נתכרכמו פניו של רבי מרדכי והשיב: "על מה להודות? על לשון הרע שהלעיט אותנו במשך כל הדרך?!"

יחיד ודורו

"צדק תדברון"...

סיפר אחד מגדולי ומוותיקי המשגיחים בזמננו: כאשר למדתי בבחרותי בישיבת סלבודקה שאלתי את החזון איש: מאחר ואיסור לשון הרע חמור כל כך, וגם הוא איסור מצוי מאד, חשבתי באחד מחודשי אלול לקבל על עצמי שבמשך שנה או שנתיים לא להזכיר ולא לדבר כלל על מעשיהם של אנשים אחרים, לא לטוב ולא לרע. ועל ידי כן להתרחק ממכשול דיבור לשון הרע על הזולת. האם נכון וראוי לקבל קבלה כזו?

השיב לי החזון איש: זאת לא דרך התורה! התורה אומרת "צדק תדברון" והיינו שעל מעשים טובים כן יש לדבר, אלא שצריך להזהר שלא להכשל בהם בלשון הרע.

הלמות עמלים

לשלם לשכיר לילה פעולתו ביזמו לא יאוחר משקיעת החמה!

נלמד מהפסוק: “ביזמו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו” (פרק כד-טו)

ואמרו חז”ל: מנין לשכיר יום שגובה כל הלילה? תלמוד לומר: “לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר” ומנין לשכיר לילה שגובה כל היום? שנאמר “ביזמו תתן שכרו” (בבא מציעא קי:)

חז”ל (במדרש תנחומא-משפטים) המשילו על הפסוק “ביזמו תתן שכרו” את המשל הבא: משל לאדם שהיה מהלך בדרך, והחמור היה מהלך אחריו. והנה נזדמן לאותו אדם שמכר לו אלומה של עמיר. הוא הניחה על כתפו והחמור שהיה מהלך בעקבותיו רואה את אלומת העמיר ומקוה לאכול ממנה.

כאשר הגיע האיש לביתו, מה עשה? העמיד את החמור באורוותו וקשר את אלומת העמיר מעליו באופן שהחמור רק רואה אבל אינו יכול להגיע אליו. אמרו לו לאותו אדם: רשע! כל הדרך רץ החמור בשביל אותן אלומות עמיר וציפה לאכול ממנו ואיך נותנו לפניו?

והנמשל: כך השכיר, עמל בעבודתו ומצטער כל היום. אך מצפה ומקוה לקבל שכרו על עמלו. ומה קורה לבסוף: פוטרו הבעל הבית בלא כלום. הוא שנאמר “ואליו הוא נושא את נפשו”.

נשאל הגר”י זילברשטיין שליט”א שאלה מעניינת (הובא בחשוקי חמד) עפ”י מעשה שהיה אצל הגאון **רבי אריה נומרנצ’יק זצ”ל** (מח”ס עקב ברכה ותורת זרעים) שסיים טיפול שיניים ולא היה בידו לשלם לרופא ביומו, הוא ביקש מהרופא סכום כסף בהלוואה והרופא הלווה לו (בשטר או בעדים כדון) ומיד כשקיבל את ההלוואה הושיט את הכסף לרופא ואמר לו: הנה התשלום עבור הטיפול והנני מקיים בזה “ביזמו תתן שכרו” ואת ההלוואה אפרע בפעם אחרת.

ועתה יש לשאול: היאך יהיה הדין בחול המועד, אם אין לו כסף לשלם לפועל ביומו ואין לו עדים ומוכרח לכתוב שטר על ההלוואה, והרי בחול המועד אסור לכתוב אלא אם כן זה דבר האבד. והשאלה, האם עדיף ללוות כסף ולכתוב שטר כדי לקיים “ביזמו תתן שכרו”, או שעדיף לא לשלם בזמן [כשהפועל מסכים להמתין] ואז לא יחשב כדבר האבד ולא יוכל לכתוב בחול המועד.

ובתחילה השיב הרב זילברשטיין, דלכאורה נראה להתיר לכתוב את השטר, מפני שהוא דבר האבד, שהרי ללא ההלוואה וכתובת השטר לא יוכל לקיים המצוה “ביזמו תתן שכרו”, ומה עוד שזה צורך המועד כדי לקיים היום את המצוה של “ביזמו תתן שכרו”.

אולם בהמשך הביא מה ששמע מהגר”ש אלישיב זצ”ל שעדיף שלא ללוות, ולא לשלם לפועל בזמנו. זאת כדי שלא יצטרכו לכתוב שטר בחול המועד, שכן הרבה פוסקים סבורים וכמבואר **במשנה ברורה** סי’ תקל סק”א) שאיסור מלאכה בחול המועד הוא מן התורה. ומה שהקילו בדבר האבד הוא ע”י הכח שניתן לחכמים מן התורה במלאכת חול המועד לפי צורך הענין להתיר, ומאוד יש להזהר שלא להקל יותר משהתירו חכמים.

ומכיוון שנפסק **בשו”ע** (ח”מ סי’ שלט ס”י) שאין עובר משום בל תלין אלא א”כ תבעו השכיר, אבל אם לא תובע או שתבעו ולא היה לו מעות ליתן, אינו עובר. נמצא שבנידון שלנו שהפועל הסכים שלא ישלם לו וגם אין לו מעות, אינו עובר על איסור, ואף שמדת חסידות היא ללוות ולפרוע לשכיר בזמנו, מכל מקום אין להדר על חשבון כתיבה בחול המועד החמור מאד.

“זכי השכיר חייב לסבול?!”

מעשה בגאון רבי חיים חזקיה מדיני זצ”ל (בעל השדי חמד) שהכניס את נעליו לתיקון אצל הסנדלר. כאשר החזיר לו הסנדלר את נעליו המתוקנות, היה לבעל ה”שדי חמד” רק שטר גדול ולא היה לו לפרוט, אמר לו הסנדלר כי ישוב למחרת לגבות את חובו.

ואולם בעל ה”שדי חמד” לא הסכים ונימוקו עמו: הרי התורה אומרת “ביזמו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש...” ואם אין לי מי שיפרוט את השטר חייב השוכר לסבול? לא ולא!

ואכן מיד כשנכנס האדם הראשון לביתו של ה”שדי חמד” לוח ממנו סכום החוב ומסרו לסנדלר.

יחידי סגולה

“למה תעשה כלאחר יד...”

סיפר הגה”צ רבי אברהם יפה זצ”ל: נוכחתי פעם אצל החפץ חיים בשעה שחתנו הגרמ”מ זקס זצ”ל חזר מנסיעה, במהירות הושיט לעגלון את שכרו והזדרז ללכת לעסקיו.

נענה החפץ חיים ואמר לחתנו: הלא עסקת כעת במצוה של “ביזמו תתן שכרו” וגם להינצל מלעבור על הלאו של “בל תלין” וא”כ למה תעשה פעולה כה חשובה של מצוה כלאחר יד...

המוסר והדעת

לשלם מיד ללא כל השתהות...

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ”ל הקפיד לשלם לכל בעל מלאכה את שכרו חלף עבודתו, מיד וללא כל השתהות. ודקדק מאוד שלא להלין שכרם.

אחר פטירת הרבנית ע”ה, היתה באה אל ביתו של רבי שלמה זלמן, פעם אחת בשבוע, נערה מבית הספר כדי לערוך נקיון וסדר בבית לכבוד שבת קודש.

רבי שלמה זלמן שחשש לאיסור יחוד, היה עוזב את ביתו וחוזר בשעה שאמרה לו שתסיים עבודתה, כדי לשלם לה את שכרה. הוא לא היה משלם לה קודם גמר פעולתה, כדי שלא לאבד את המצוה של “ביזמו תתן שכרו”, המתחייבת בעת גמר העבודה.

ביום מן הימים, סיימה את עבודתה בטרם עת, והלכה לביתה. בא רבי שלמה זלמן לביתו ונוכח לראות שלא הספיק לשלם. הוא נחרד ונסער:

היאך ישלם לה שכר עבודתה בו ביום, והלא אינו יודע כלל כתובת ביתה?!

שלח רבי שלמה זלמן מיד שליח לבית הספר לברר את כתובת בית הנערה, ומיד שלח לה שכרה, קודם שתשקע השמש ויעריב היום.

חכו ממתקים - קעט

“להיות בטוח שהחוב הוחזר ומיד...”

סיפר רופה העיניים ד”ר צבי דיסטניק: שנים ספורות לפני פטירתו של הגאון **רבי יחיאל מיכל פינשטיין** זצ”ל זכיתי לטפל בעיניו. הוא כמובן לא הסכים לקבל את הטיפול ללא תמורה, וכך אירע שלאחר אחד הטיפולים נותר לו חוב סכום קטן של כמה שקלים.

רבי מיכל עזב את המרפאה, תוך הבטחה שידאג להחזיר לי את החוב. הייתי בטוח שלא ישכח, ואולם לא העלתי בדעתי עד כמה יזדרז לשלמו... השעה היתה כבר מאוחרת - לאחר חצות הלילה. נותרתי לסדר עוד כמה עניינים במרפאה והתכוונתי לעלות לביתי. והנה רבי מיכל דופק בדלת ובידו סכום החוב הפעוט.

שאלתי בתדהמה: “כלום לא היה יכול רבינו להמתין עם החוב הקטן למחרת? ומדע הטריח עצמו וכי לא ניתן היה לשלוח שליח?!”

השיב רבי מיכל: “כאשר יש לי חוב לאדם פלוני, אינני סומך על אף אחד... אני רוצה להיות בטוח שהחוב הוחזר לבעליו...”

עפ”י ספר תולדותיו

זמי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

כמה שווה 150,000 + 5,000?

השכנים האחרים - שהסתיים הויכוח על הקיר המדובר. 'בתשלום הבא עלי להעביר לקבלן 15,000 אז אעביר 20,000 ש'. הקבלן שמח להתקדם בעבודה, וכי מה איכפת לו מי משלם - ובלבד שישלמו!

* * *

חלפו מאז שבועיים ומיודענו מבחין שהצ'ק על-סך 20,000 ש שהעביר לקבלן עדיין לא נפדה. שבועיים נוספים, והכסף עדיין ממתין בבנק. פנה אל הקבלן לברר מה עלה בגורלו של הצ'ק 'למה לא משכת אותו?' והקבלן עונה: 'אין לי קצה של מושג. העברתי אותו כתשלום לקבלן ערבי שעובד אצלי ובזה הסתיים הענין מבחינתי.'

* * *

לא ארך הרבה זמן והתעלומה נפתרה:

הקבלן הערבי החליט "לעשות כסף קל", ומה יותר קל מאשר להוסיף לסכום של 20,000 אפס נוסף כך שהוא יהפוך לסכום של 200,000?!

הוא נכנס עם הצ'ק לסניף הבנק וביקש לפדות אותו. מרוב התלהבות לא הבחין בעובדה הכל-כך פשוטה: הוא שינה רק את הספרות של הסכום, אך לא את המילים. הפקיד הבחין בחוסר תיאום, פה כתוב "200,000" ופה כתוב "עשרים אלף". הפקיד החל בפעולות שאמורים לבצע במקרה שכזה, הערבי הריח שהעסק הסתבך והוא תפס ידיים ורגליים ונמלט החוצה כל עוד רוחו בו.

את הצ'ק האומלל הותיר בידיו של הפקיד שענינו התעגלו בתמימהו...

מסתבר שהגיבור שלנו חסך לא רק את ה-5,000 שביקש לשלם עבור השכנים, אלא גם את ה-15,000 שביקש לשלם עבור עצמו!

אז איך הייתם מגיבים על הנוסחה המוזרה הבאה:

$$150,000 + 5,000 = 135,000?$$

אבל עובדה. זה עבדו!...

בעיר חרדית, באחד הבניינים, ניגשו שלושה דיירים להוציא היתר-בנייה ולהתארגן במשותף לבנייה - מה שיקל על הבירוקרטיה ויוזיל את העלויות עבור כולם. נשכר קבלן והעבודות החלו. חלף שבוע, ועוד שבוע, והכל התקדם כמתוכנן - לשמחת לב כולם.

עד כאן הסיפור המוכר וה"משעמם", מכאן ואילך מתחילה ה"עלילה". מספר הרב הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א (מובא ב'אמונה שלימה'): בשלב מסוים פרצה מחלוקת בין שני שכנים מתוך השלושה.

כאן מרגיש הרב טורק צורך להזכיר את הסיפור עם יהודי שהגיע בפני מרן הרב שטיינמן להתייעץ האם להרחיב את דירתו הקטנה, או לעבור לדירה אחרת - גדולה? שאל הרב: למה לא לעבור? השיב האיש: בבנין שלי השכנים כבר מוכרים לי - ובמקום החדש לא. מי יכול לדעת אילו שכנים יהיו לי?... חתם הרב שטיינמן את הדיון: "רק תתחיל לבנות - וגם בבנין הנוכחי כבר לא תכיר את השכנים!..."

כללו של דבר, בנייה עשויה להצמיח מחלוקת ולכן חשוב לסכם את כל העניינים מראש ובגישה חיובית. גם בבנין שלנו היה נראה תחילה שהכל זורם בשובה ונחת, אך בשלב מסוים צצה מחלוקת בין שניים מתוך שלושת השכנים שבנו. השכן השלישי מאוד כאב את המתרחש ועורר אותם: תראו לאיזו אווירה עכורה הגענו... רבים על כסף... לא חבל?!

אבל הוא לא הסתפק בדברי התעוררות, אלא החליט להיכנס לעובי הקורה. על מה הוויכוח? מסתבר שהכל הסתכם בקיר אחד שעלותו 5,000 ש. כל אחד מהשכנים בטוח באופן מוחלט בצדקתו ש... השני צריך לשלם על הקיר הזה!

* * *

בארוחת-ערב הסמוכה שמעה אשתו של השכן השלישי שאלה לא כל-כך מובנת: 'תראו, הבנייה אמורה לעלות לנו 150,000 ש - האם אכפת לך שהיא תעלה 155,000 ש?...'

כאשר הסתקרנה לדעת מה הם יקבלו בעד התוספת, נענתה: 'שלום בין השכנים בבניין'. משלמים על ביטון, ריצוף, חלונות, מזגנים. גם שלום שווה משהו! כן. לפעמים בשביל 'להשלים' צריך 'לשלם'... האישה הסכימה מיד ותמכה בצעד הלא-רגיל של בעלה. נשלם מהכיס שלנו 5,000 ש ובלבד שהשלום ישוב לשרור בבנין!

בהזדמנות הראשונה הודיע השכן לקבלן - בנוכחות שני

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

"כי תצא למלחמה" (כא, י)

ברש"י: 'במלחמת הרשות הכתוב מדבר'.

האדם צריך לקדש עצמו במותר, לא רק לפרוש מן האיסור אלא אף למעט בתענוגים ומה שצריך לגופו יהיה לשם שמים. 'במלחמת הרשות הכתוב מדבר' גם בדברי הרשות צריך ללחום ביצר.

(מהר"ש מבעלזא)

"כי תצא למלחמה על אויבך" (כא, י)

ולא "כי תלחם", בכדי לנטוע בתוכנו מידת האמונה שהנצחון במלחמות זה לא ביד האדם, ואילולא שהקדוש ברוך הוא מסייע לנו, לא היינו מצליחים לכבוש את כל המריבים.

(כלי חמדה)

"יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו" (קדושין ל), משמע מכאן שבדרך הטבע קשה לאדם לכבוש את היצר הרע, ואם כן יש חשש שהאדם יתייאש ולא ינסה להלחם עם היצר, על כן אמר הכתוב "כי תצא למלחמה על אויבך" כאשר רק תצא ותנסה להלחם עם היצר, אזי "ונתנו ה' אלוך בידך" מן השמים יסייעו לנצחו כיון שהבא ליטרה מסייעים לו מן השמים. (תורת משה)

"כי תצא למלחמה על אויבך" (כא, י)

כתבו הראשונים שהתורה מרמזת כאן על מלחמת האדם עם אויבו הגדול - הוא יצרו הרע, ולכן נאמר "כי תצא" בלשון יחיד ולא "כי תצאו" בלשון רבים, כיון שבמלחמת יחיד הכתוב מדבר. מוסיף החתם סופר לבאר עפ"י זה את המשך הפסוק: "ושבית שביו" למד מדרכי היצר הרע את דרכי המלחמה שלו, ובאותה מידה של זריזות ועקשנות שהוא משתמש נגדך, תשתמש נגדו וכמו שאין היצר מסייתך בפעם אחת להטותך מדרך הטוב לדרך הרע, כי אם היום אומר לך עשה כך, ומחר אומר לך עשה כך, עד שמטה אותך לדרכו, אף אתה, אם הינך חפץ לנצחו אל תעשה קפיצות, אלא עלה ממדרגה למדרגה עד שתגיע לתכליתך.

מסופר על רבינו החפץ חיים זצ"ל שלעת זקנותו בבוקר סגרי אחד, כשהתכוון לקום ממיטתו כדי להתפלל בהשכמה כדרכו, בא אליו היצר הרע לפתותו שלא ילך

להתפלל, כי הקור עז בחוץ והוא זקן ועלול להתקרר, לחלות ולמות ח"ו, ועליו לקיים את הפסוק "ונשמרתם לנפשותיכם", ואונס התורה פוטר וכו'...

סיפר החפץ חיים שכמעט ששמע לו, אבל מיד הרגיש מי הוא זה המפתה אותו - היצר הרע, ואז התגבר כארי ואמר לו: ממך אני לומד, אף שהינך זקן הרבה יותר ממני... וכמו שאתה לא התעצלת אפילו בקור עז זה לקום ממשכבך ולבוא ממרחקים לפתות אותי, לא המשכת לישון ולא עזבת את תפקידך, על כן דווקא ממך הנני לומד, וגם אני לא אעזוב את תפקידי! הוא התגבר וקם והלך להתפלל כדרכו.

"כי תצא למלחמה" (כא, י)

במלחמה כמו במלחמה לפעמים ישנן נפילות, אסור להתייאש בגללם כי אז נופלים אנו כפרי בשל בידי היצר, וכבר אמר הגאון מווילנה אם ניצח אותך היצר הרע ב'רפאנו' תנצח אתה אותו ב'ברך עלינו', וכך בכל תחום, אמנם גם בשברים וגם בנצחונות חלקיים יש ממש, וגם מהם זוכים לנצח, אך צריכים אנו משנה זהירות בשימוש בעצה זו כדי לא ליפול ולטעות, כי גם שם עלול היצר להכשילנו.

מושק'ה היה שמו של היהודי שחכר את בית המזיגה מהפריץ, בתחילה היה סבור

שירוויח הון רב וכדי ליצור מערכת יחסים טובה עם הפריץ, העניק לפריץ ביום הולדתו מתנה יקרת ערך.

קיבל הפריץ את המתנה בשמחה ורמז למושק'ה, שגם בשנה הבאה יזכור את יום הולדתו, מושק'ה שקיווה עדיין שיצליח בעסק זה, נרמז, ואף בשנה השנייה העניק לפריץ מתנה יקרת ערך ביום הולדתו.

מחשבות לחוד ומציאות לחוד, בשנה השלישית, בית המרזח המה משיכורים אך ההכנסות היו זעומות, הפריץ דרש את תשלום החכירה הגבוה בלא להתחשב בהכנסות הזעומות, ואילו האיכרים השיכורים לא פעם היו קונים בהקפה שאין לה סוף, לפעמים אף הזיקו לבית המרזח וגם בעליו סבל לא פעם, כאשר הפליאו בו את מכותיהם בעת שכרותם.

למרות שההכנסות היו זעומות מסוכן היה להפסיק להעניק את המתנה השנתית, וכך התנהלו חיי העלובים של החוכר המסכן, הוא היה משרת את האיכרים מבוקר

"רֵאָה נִתְּתִי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת....."

וּבְחֶרֶת בִּ..... (דְּבָרִים ל, יט)

הַתְּנָא הַקְדוֹשׁ רַבִּי עֲקִיבָא, בְּתַחֲלַת יָמָיו עָבַר הַרְבֵּה קְשָׁיִים, הַמּוֹן מִצָּבִים מְרַבָּבִים... חֲתַנְתּוּ הַתְּקִימָה בְּמַנְיָן מִצְמָצֵם שְׁהוּרֵי הַפְּלָה הַעֲשִׂירִים אָפְלוּ לֹא טָרְחוּ לְהַשְׁתַּתֵּף בּוֹ, הֵם הִחְרִימוּ אֶת הַחֲתָנָה וְלֹא רָצוּ לְהַעֲנִיק לְזוּג הַצֵּעִיר אָפְלוּ קוֹרֵת גַּג רְאוּיָה... רַבִּי עֲקִיבָא לֹא נִבְהַל מִהַקְשֵׁי, הוּא אָסַף מְעַט קֶשׁ שְׁהִיָּה בְּרִשׁוֹתָו, וּפְרַשׁ עַל הַמָּסָה הַדְּלָה, בְּמִקּוֹם מְזֻרָן נַח...
.....

לעיי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה" (כא, יח)

כבר אמרו חז"ל שבן סורר ומורה נידון על שם סופו, שהגיעה תורה לסוף דעתו שמכלה ממון אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא ועומד בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות, אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב.

כבר הקשו המפרשים על ענין זה כי הרי ראינו אצל ישמעאל שהקב"ה עשה לו נסים ומצאה אמו את באר המים והתגלו אליה ארבעה מלאכים, וכבר אמרו מלאכי השרת לפניו יתברך זה שעתידי להמית את בניך בצמא אתה עושה לו נסים, אמר להם 'באשר הוא שם', עכשיו הוא צדיק ואין דנין את האדם על שם סופו, ולכאורה מבן סורר ומורה רואים ההיפך.

מספר תירוצים נאמרו בעניין:

א. בן סורר ומורה, הוא התחיל בעבירה ולכן יש חשש שילך וידרדר עד שסופו ללסטם את הבריות מה שאין כן אצל ישמעאל שבאותו זמן צדיק היה.

ב. עוד תירצו חז"ל שכל מה שאמרנו שדנין את האדם על שם סופו נאמר דוקא בבית דין של מטה, אבל בבית דין של מעלה אין דנין את האדם על שם סופו.

ג. עוד אפשר להסביר את החילוק בעניין זה, שבן סורר ומורה הנדון הוא על אותו בן שלעתידי ילסטם את הבריות ויבוא לידי שפכות דמים, לכן מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב, אבל אצל ישמעאל הרי הוא היה צדיק ורק זרעו אחריו הם אשר יצערו את בני ישראל

וילחמו עמם, ולכן אין לדון אותו על שם סופו.

"איננו שומע בקולנו" (כא, כ)

היה אחד מהם... או חרש אינו נעשה בן סורה ומורה שנאמר איננו שומע בקולנו... ולא חרשין (סנהדרין ע"א). מה ראה היא זו, שאם אחד ההורים חרש הוא אינו נעשה בן סורר ומורה, והלא הכתוב "אינו שומע בקולנו" מדבר על הבן ולא על ההורים?

אלא, כשאדם מטיף מוסר לזולת אין הוא עשוי להשפיע עליו אלא אם כן הוא עצמו שומע את אשר פיו אומר, והוא עצמו מקיים את אשר הוא דורש מחברו, כי אז הרי אלו דברים היוצאים מן הלב והם נכנסים אל הלב.

אם אחד ההורים "חרש" הוא ואיננו שומע בעצמו את אשר הוא דורש מבנו, מן ההכרח שיהיה הבן "איננו שומע" ואין

עד אמצע הלילה, כאשר הם מקיאים, משתוללים ומזיקים, והגרוע מכל מבחינתו שלפעמים גם אינם משלמים, ואילו הפריץ אין זה מעניינו, דמי החכירה ומתנת יום ההולדת יקרת הערך תינתן לו ויהי מה.

מושק'ה שהיה חכם לא קטן החליט שהשנה תעלה לו המתנה רובל או שניים, הוא נסע לעיר המחוז ונכנס לחנות כלים יוקרתית, המוכר שאלו למבוקשו והוא ענה, היש לך סט כלים מפואר שבור, נעץ בו הגוי המוכר עיניים תמהות, מי זה שיחפון לקנות מערכת כלים מפוארת ושבורה, לא התרגש מושק'ה ממבע עיניו של הגוי וביקש שיארוז לו סט מפואר שבור ויעטוף אותו באריזת מתנה, הגוי היה בטוח שנטרפה עליו דעתו, אך מה מנו יהלוך - מה יכול הוא להפסיד, הרי סט זה עומד כאבן שאין לה הופכין וגם אם ירוויח עליו רובל או שניים הכל ריווח, עטף הגוי את הסט המפואר ונתנו ליהודי.

חזר היהודי לביתו ובהגיע יום ההולדת

לבש את מיטב מחלצותיו, ניגש אל הפריץ ובענוות חן הגיש לו את הסט המפואר, תקוותו היתה שהפריץ יבין שהסט נשבר בעת שהעבירו את שלל המתנות.

עלה מושק'ה שמח על יצועו וישן שנת ישרים, ולפתע נשמעו דפיקות בדלת, מושק'ה נבהל ופתח את הדלת, ולהוותו עומדים שם שני משרתים גברתנים של הפריץ ועיניהם זועמות, הם אחזוהו בדש בגדו וגררוהו אל הפריץ.

התנחם מושק'ה בדרכו שיוכל להסביר לפריץ את אשר כנראה ארע למתנתו המפוארת, אך להוותו ראה הוא שהגוי עטף כל שבר בנפרד וכדי בזיון וקצף.

הנמשל מובן, אם אנו שלמים עם השברים של התפילה או של הלימוד, עם השברים של ההצלחות בכבישת הכעס, בשמירת הלשון, אם אנו עוטפים זאת בניר מתנות עם סרט, שוב נפלנו בידי היצר המתחכם עלינו להפילנו. אכן לא נוותר גם על השברים, אבל לא נסתפק בהם, נשאף לשלימות.

גם אותם שברים יוכלו להתאחות אם נצליח במלחמה עם היצר, כאשר יינתן היצר בידנו - כאשר נכבש את אותו תחום בו נלחמנו, כי אם אמנם תפקידו של היצר הוא להחטיא, אבל "אליך תשוקתו" ומהי תשוקתו, שתעמוד בניסיון ואז "אתה תמשול בו".

"ושבית שביו", תוכל לשבות חזרה מהיצר את אותם מצוות שבורות ולאחותם לשלימות.

(מן המים משיתיהו)

.....
הַגְּמְרָא מְסַפֶּרֶת (נְדָרִים דף נ') שֶׁבְּשָׁמַיִם רָאוּ אֶת צַעֲרָם שֶׁל רַבֵּי עֲקִיבָא וְרַחֵל, וְשָׁלְחוּ אֶת אֱלִיָּהוּ הַנָּבִיא לְחַזֵּק אוֹתוֹ בְּמִקְצֵת.
אֱלִיָּהוּ הַנָּבִיא הִתְחַפֵּשׂ לְעַנִּי מְרוּד, דָּפַק בְּדַלֶּת הַבְּקֵתָה שָׁבָה הַתְּגוּרְרוּ רַבֵּי עֲקִיבָא וְרַחֵל, וּבִקֵּשׁ מֵעֵט קֶשׁ עֲבוּר בְּנֵי בֵיתוֹ - כִּי אֶפְלוּ קֶשׁ אֵין בְּרִשׁוֹתוֹ!
אָמַר רַבֵּי עֲקִיבָא לְרַחֵל: הַבֵּיטִי וְרֵאִי, אֲנַחְנוּ בְּמִצְבַּב טוֹב יוֹתֵר בְּהַרְבֵּה מֵאֲנָשִׁים אַחֲרַיִם! יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁגָם קֶצֶת קֶשׁ אֵין לָהֶם!
.....

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

השיב לו רבינו: "כל בחור ובחור הלומד אצלי בישיבתי, אחראי אני עליו בתכלית; לא רק על מעשיו, אלא אף על מחשבות לבו והרהוריו; ולא רק באור יום, אלא אף בחשכת לילה. אין לי בישיבתי אף לא בחור אחד שיש בו מחשבת חטא ועוון או הרהור רע חלילה!"

("ספרא דמלכא" מאת מהרש"צ גנץ)

"והנה הוא שם עלילת דברים" (כב, יז)

לעיל, בפסוק ד', כשהאבא בא להתלונן, נאמר: "ושם לה עלילות דברים", מדוע איפוא כאן, כשמדובר על הבעל, נעדרה המלה: "לה"?

לפי שהבעל אינו מתכוון באמת אלא לה, שהוא שונא אותה ורוצה להיפטר הימנה על-ידי העלילה. אבל האב טוען, כי העלילה נוגעת לא רק לבתו אלא גם לו, לפי שהוא נתן לה חינוך לקוי וסיגל אותה לכך שתגדל ותעשה מעשים רעים, לפיכך אומר הוא: "עלילות דברים" סתם בלי "לה".

מענה שפיר ונכון מה שמטילים על המוציא-שם-רע עונש כפול: מלקות ומאה כסף - שכן למלקות ראוי הוא על אשר זמם לעשות לה רעה, ואת הקנס משלם הוא על החרפה והבזיון שגרם לאב, והיינו איפוא: "מלקות לזה

ותשלומין לזה".

"ויהפוך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה"

(כג, ה)

התורה מסבירה מדוע אסור לקבל גרים מהזכרים של עמון ומואב: "על דבר אשר לא קידמו אתכם בלחם ובמים, ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור לקללך, ויהפוך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה".

ויש להבין: מה טעם חזרה כאן התורה על כך שקללותיו של בלעם הפכו לברכות.

מבאר הגאון רבי אברהם שמואל בנימין סופר, ה'כתב סופר': לכאורה היה מקום לשאול - העמונים בסך הכל לא הסכימו להעניק משלהם לישראל, אבל בכל זאת הם לא ביקשו להזיק להם. ואילו מואב הרי

האשמה תלויה בו, וממילא אי-אפשר לדון אותו בתור סורר ומורה, שכן האשמה תלויה בהוריו. ובכן, מכיון שאמרה תורה: "איננו שומע בקולנו" - מחמת שחיתותו ורשעותו, הרי משמע מזה שההורים עצמם אינם "חרשין" ושומעים הם מה שיוצא מפיהם, שכן אלמלי היו "חרדין" ובעצמם לא היו מתנהגים ביושר ובהגינות, הרי לא היה ה"איננו שומע" של הבן מחמת שחיתות ורשעות, אלא משום שדברי-ההורים אינם עשויים להשפיע עליו.

(מפי השמועה)

"לא תחרוש בשור וחמור יחדיו" (כב, י)

ביארו בעלי התוס' ב'דעת זקנים', כי טבע השור שהוא מעלה גרה ולועס את מאכלו זמן רב יותר מהחמור שאינו מעלה גרה, וכאשר יחרשו שניהם יחדיו ישמע החמור שהשור עדיין לועס מאכל בפיו ויבוא לידי צער ומכאוב, בחשבו שהבעלים נתן לשור יותר תבן ממנו, על כן אסרה תורה 'לא תחרוש בשור וחמור יחדיו'.

ענה בין והתבונן, אם ב'חמור' שמקנא עבור דמיונותיו הדברים אמורים, כמה יש לנו להזהר שלא לצער אדם מישראל אף במקום שאין הצדק עם זה המצטער.

"גדילים תעשה לך..."

כי יקח איש אשה" (כב, יב-יג)

כפי הידוע, בחורי גלילות אשכנז, ובתוכם תלמידי רבינו החתם סופר, היו מתעטפים בטליתות גדולות בשעת תפילת שחרית. (זאת בניגוד למנהג ספרד, שאין מתעטפין בטלית גדולה עד לאחר הנישואין, ומובא בפוסקים סמך לזה מהפסוק "גדילים תעשה לך" וסמך ליה "כי יקח איש אשה".)

בספר 'רשומים בשמך' מובא, פעם אחת ביקר בישיבת רבינו הגה"ק רבי מרדכי בנט ז"ע אב"ד ניקלשבורג, רב המדינה.

אמר לו רבינו: "לך ובדוק בציציותיהם של תלמידי הצעירים בני התשחורת שאינם נשואים, אם שורה עליהם קדושה וראויין הם להתעטף בציצית".

נענה רבי מרדכי בנט ואמר: "אם לבדוק, אזי לא בציציותיהם יש לבדוק, אלא את מידת קדושתם ופרישותם, ומידת התרחקותם מן הכיעור ומן הדומה לו ומן הדומה לדומה".

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תצא

"אבן שלימה וצדק... איפה שלימה וצדק יהיה לך למען יאריכון ימיך על האדמה" (כה, טו)

כי אין הקב"ה נפרע מן האדם עד שתתמלא סאתו, מה שאין כן המודד במדה חסרה גם אליו ימודד ה' במדה זו, ואפילו לא תתמלא עוד הסאה יפרע ממנו, והיינו איפה שלימה וצדק יהיה לך למען יאריכון ימיך על האדמה, ולא יקצירו ימיך ח"ו, כי לא ישקוד וימהר על הפורענות. (ילקוט הגרשוני)

"מוצא שפתיך תשמור ועשית" (כג, כד)

הגאון מטשיבין - רבי דב בעריש וויידנפעלד זצ"ל נהג שכאשר היו מכבדים אותו לכתוב אות בסיום ספר תורה חדש, היה מסרב, ובמקום זה היה מבקש לעשות את הסופר לשליח עבורו בכתיבת האות.

כשנשאל פעם לפרש מנהגו זה, סיפר רבי דב בעריש כי אירע פעם בחו"ל שהשתתף בהכנסת ספר תורה שתרם יהודי שחתנו היה מחלל שבת, ומכיון שחשש שמא גם הלה יכתוב אות בספר התורה, לכן אמר שאינו כותב אות, והוא מבקש שהסופר יהיה שלוחו. בעקבות זאת עשו כל הנאספים כמוהו, וממילא גם הלה לא כתב. ומכיון שבשעתו אמר ש"אינו כותב" למרות שכוונתו היתה רק לאותו מעמד, מכל מקום אינו רוצה לשנות מהדיבור (שר התורה)

"מוצא שפתיך תשמור... (כג, כד)

מעשה בנגיד שנכנס אצל הגר"ז סולביצ'יק זצ"ל כשלושה ימים לפני ראש חודש וסיפר לו כי בשבת האחרונה קיבל עליה לתורה בבית הכנסת, ועשו לו "מי שברך" שבו קיבל על עצמו לנדוב "מה שחסר לרב מבריסק לתקציב החודש האחרון שמשלם לאברכי הכולל שלו". ובא לשלם את נדרו ורוצה לדעת כמה חסר שעליו לשלם.

עשה לו הגר"ז את החשבון כמה חסר לו, והתברר שרוב הסכום החודשי עדיין חסר לו.

נענה הנגיד ואמר: "אמנם על דעת כן לא נדרתי, שכן סבור הייתי שבסוף החודש מסתמא חסר רק חלק קטן מהסכום, אבל מכל מקום "מוצא שפתיך תשמור" על כן אקיים נדרי". ומסר להגר"ז את כל הסכום במלואו... (פניני רבינו הגר"ז)

הלכו לשכור את בלעם כדי לקלל את ישראל ורצו להזיק להם. מה טעם עונשם שווה?

זה מה שביקשה התורה להדגיש - מדייק ה'כתב סופר' - "ויהפוך ה' אלוך לך את הקללה לברכה", אם כן, שמא יעלה בדעתך לומר שכיון שהרווחנו ברכות מהמואבים, אין סיבה לא לקבל מהם גרים. לכך מבארת התורה שהכל הולך אחר הכוונה, ומאחר שכוונת שניהם הייתה לרעה - על אף שמואב רצו להרע יותר ובסופו של דבר יצא מהם טוב - הרי שעונשם של עמון ומואב שווה. (במחשבה תחילה)

"על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים... ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור" (כג, ה)

אמר המגיד מדובנא שבאמת היו יכולים לטעון שלכך לא יצאו לקראתם בלחם ובמים כי לא היו יכולים לספק לבני ישראל שהיו עם רב, לחם רב ומים רבים, ואשר על כן באה הטענה "אשר שכר עליך את בלעם" ובלעם אמר "כל אשר תאמר אלי אעשה", ושם לפתע כן היה לכם כסף.

"ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור אדם נהרים לקללך (כג, ה)

ביאר הגה"ק רבי שלמה קלוגר ז"ע תיבת 'עליך' היא אך למותר, ולא היה לו לומר רק 'ואשר שכר את בלעם בן בעור'.

אך הכוונה היא, כי הנה בלק היה יכול להסתפק ולבקש מבלעם רק שיברך את מואב שלא יוכלו ישראל להרע לו ולעשות לו דבר, אבל בלק היה רשע גדול והיה חפץ ברעת ישראל ולא בטובת עצמו, ולכך ביקש דווקא שיקלל את ישראל, ולא שיברך אותם. זה שאמר הכתוב ואשר שכר 'עליך'... ולא שכר על עצמו, שיברך אותו, כי אם היה עושה כן אזי אפשר היה לדונו לכף זכות, אך כיון שעשה להיפך ושכר עליך, מזה מוכח גודל רשעתו.

"ולא יראה בך ערות דבר" (כג, טו)

לא יראה - ס'ואל דיר נישט געפעלן (שלא ימצא הדבר חן בעיניך), אלא התקדש עד שתמאס את הרע... (שפת אמת)

.....
אֲלֵיָהוּ הַנְּבִיא בָּחַר לְהִבְיֵא לוֹ גְּעֵדָאֲנָק! רְעִיּוֹן שְׁשׂוּה
כָּל הוֹן שְׁבָעוּלָם, הוּא נָתַן לוֹ נְקֻדַּת הַבְּנָה, הֶעֱנִיק לוֹ
בְּהִירוֹת שֶׁל אֲמוֹנָה, חֲזוּק אֲמַתִּי לַחַיִּים!
הַסְתַּפֵּק בְּמָה שֵׁיֵשׁ לָךְ, מִצָּבָךְ הַנוֹכְחִי טוֹב יוֹתֵר
מִשֶּׁל אֲנָשִׁים אַחֲרַיִם, מִזְלָךְ שֶׁפָּר עֲלֶיךָ, וַיֵּשׁ לָךְ
בְּמָה לְשַׁמַּח, שְׂמַח בְּחֻלְקָךְ, הַמְשֵׁךְ לְהַתְמוּדֵר, כִּי
רַק עִם הַתְמוּדֵרוּיּוֹת אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְמִקּוֹם כְּמוֹ
שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא הִגִּיעַ!
(נְקֻדוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

שהוציא מפיו.

{ אז נדברו }

פרשת כי תצא תשפ"א | לסדר: "למען יברך ד' אלקיך בכל מעשי ידיך" | גליון מספר: 525

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

הפותח דלתא לדופקי בתשובה...

פעם קראו לזה קורונה... היום קוראים לזה דלתא!!!! נעים להכיר... אז רק לשבר את האוזן: מבואר כבר בבני יששכר... שע"פ ספר יצירה חודש תמוז מכוון כנגד האות דל"ת... ואילו חודש אב מכוון נגד למ"ד... ושניהם ביחד- חודש תמוז ואב זה יוצא דל!!! כן... חודש תמוז ואב (וטבת) הם שלושת החודשים שעשיו נטל... ובחודשים האלו יעקב הוא הקטן... הוא דל!!! נ... אז מה יהיה??? איך אנחנו מוציאים את יעקב אבינו מדלות??? בשביל זה יש חודש אלול שהוא מכוון בספר יצירה כנגד האות תי"ו... ואז!!! אם מצרפים אותו לדל"ת למ"ד של תמוז אב... מה מקבלים??? דלת!!! דלתא!!! ואז נהיה כדלים וכרשים דפקנו דלתיך... ואזרבה... השערים והדלתות נפתחות דווקא לפני אותו דל... והתשובה מתקבלת ביותר...

זאת אומרת: בחודש אלול אנחנו מקבלים חלון הזדמנות להפוך את הדל ל--דלת!!! להפוך את הדלות שהייתה לנו בחודש תמוז ואב ולהפוך אותה לקרש מקפצה של שובה ישראל עד ה' אלוקיך... גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד... עד כאן הבני יששכר... אז אם לקורונה ה"חדשה" קוראים "דלתא" זה מאוד מסתדר עם דברי קדשו של הבני יששכר... אמנם כן... הדלתא סוכן בנו... הדלתא הזו שוב מאיימת עלינו... שוב סוגרת עלינו... אבל עושה אותנו דלים. אבל אם רק נרצה ונגש נכון לדלתא הזו נוכל להפוך אותה דלת וחלון הזדמנויות.

אני רוצה לשתף אותך בהרגש אישי שהיה לי בשבוע האחרון... יש קו תוכן פנימי בשכונה שאני גר שהתבקשתי למסור שם שיחת חיזוק קצרה מידי יום... ואכן במשך כל השנה של הקורונה הייתי משאיר שם כל יום שלוש דקות של שיחת חיזוק... ולאחרונה הפסקתי... כי לא היה לי זמן... והנה... בשבוע שעבר ביקשו ממני לחזור לזה שוב... סו"ס אלול... צריך חיזוק... והתלבטתי האם לחזור לזה או לא... בעצם אולי אני סתם מדבר לקיר... מי אמר שמישהו בכלל מקשיב לקו הזה... כן או לא... בקיצור התלבטתי... **והנה!!! השבוע יום אחד אני הולך ברחוב**... ואני רואה תופעה מוזרה!!! ובעקבותיה החלטתי שאני חוזר לזה!!! חוזר לדבר בקו חיזוק... **תנחש מה קרה???**

אני הולך לתומי ברחובה של עיר... ולפתע אני רואה שכככולם הולכים עם מסכות... כולם ללא יוצא מן הכלל... הליטאים והחסידים... המכחישים והמתחנסים... כולם חבושים מסכות באדיקות... ואני הרי מכיר את הנפשות הפועלות... וממש נבהלתי... **מה קרה???** מה קרה שכולם פתאום שומרים על ההנחיות ללא נפתל ועיקש?? ואז השכן שלי הסביר לי... מה... אתה לא יודע... לפני עשרים דקות הודיע בקו... (בקו המדובר...) שמסתובבים כעת פקחים בלבוש אזרחי ומחלקים דוחו"ת... אמרתי לעצמי: אה... ככה?? כזו השפעה עצומה יש לקו הזה... שרק יתקע שופר בעיר ומודיע שיש דוחו"ת... מיד כל העם יחרדו... ומיד כולם לובשים מסכות... ככה ? ! ? ?

אם ככה אני מיד חוזר להשאיר שיחת חיזוק!!! השארתי מיד שיחת חיזוק: אמרתי: חברים יקרים... ראיתי אתכם היום... כולכם מסכות!!!! למה?? כי בהודעה הקודמת... זו שלפני... משהו תקע שופר בעיר ואמר: טו טו... הפקחים באזור... אם ככה אז גם אני פה בשביל מכריז: טו טו... עוד עשרים וכמה ימים יום הדין... כל היהודים לחזור בתשובה ולהתפלל עם הרבה כוונה...

תחשוב על זה!!! תחשוב על ההרגש הזה מידי בוקר בשעת התקיעות... כשאתה שומע את הבעל תוקע ככה בסוף שחרית... תחשוב שמישהו כעת נכנס בשעטה לטטיבלאך והוא מכריז בלחץ... חברה חברה... פקח פקח... מחלק דוחו"ת... כולם ללבוש מסכות... נו... היית רץ לחפש מסכה? היית לכה"פ יוצא מהדלת האחרית סביב סביב?? או שהיית אומר זה לא העבויידה שלנו?? **אז זהו!!! שהיתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו... הפקח מסתובב!!!** הפקח זה היצר הרע שיורד ומחטיא בלבוש אזרחי... ואח"כ הוא לובש בגדי פקח ועולה ומסטין... במשך השנה הוא היה בלבוש אזרחי... התפתינו לו ורשמנו לעצמנו שכבות של מחדלים וטעויות שדורשים תיקון ושינוי... וכעת הוא כבר מחליף מבגדי אזרח לבגדי מסטין ופקח... ובשביל שהוא לא יצליח לרשום לנו דו"ח אנחנו צריכים לשוב בתשובה (כל אחד במחדלים ובשינויים שהוא נדרש לעשות... לב יודע מרת וכו')

ואם הוא היה פה... מולנו... מחלק דוחו"ת של 500 שקל היינו נחרדים... אז זהו... שמי שקצת מכיר את החיים... הרי 500 שקל זה מהמחירים הזולים ביותר... יש תחומים הרבה יותר משמעותיים שאנחנו זקוקים לישועה ורווח והצלה... ובשביל זה יש לנו חודש אלול שהמחירת חתורה וה' מקבל תשובה!!! ה' נותן לנו אפשרות להימלט מהחטא... לשוב בתשובה... ולסתום פי מסטין... **ואני רוצה להוסיף הערה קטנה:** אחת מהסיבות שקשה לנו להתעורר בתשובה זה בגלל שאת המשפטים האלו שמענו כבר בגיל מאוד צעיר... שחודש אלול חוזרים בתשובה וה' סולח וקח בחשבון שהמשפטים האלו כבר נהיו כמו תקליט שהתרגלנו לעבור לצידי בלי להקשיב לו... **אז זהו!!! שמומלץ לכל אחד לחזור על המשפטים האלו לעצמו שוב ושוב** כאילו פעם ראשונה שאני פוגש את זה!!! זה ישמע לך מצחיק... אבל אם תעשה את זה אתה תבין על מה אני מדבר... תתפוס את עצמך ברגע שקט ותשנן לעצמך את המשפטים הכי מוכרים ונדושים שגדלנו עליהם: חודש אלול זה הזמן לחזור בתשובה!! ה' מקבל תשובה... ואח"כ זה כבר מאוחר... שלושה ספרים נכתבים ואני רוצה להיות כתוב בספרן של צדיקים וזה תלוי בתשובה שלי... וכן הלאה וכן הלאה... תשנן לעצמך את המושגים הכי פשוטים ותחזור עליהם כמה פעמים מידי יום ביומו... ואז לאט לאט תשים לב שהמסר מחלחל ואתה מחליט לקלוט שהההלו זה רציני... יש פה פקח שמסתובב... ואני צריך לסלק אותו... והמסיכה שלי זה תשובה!!! זה רציני... והרבה יותר רציני מהחמש מאות שקל של פקחי קורונה. האם אנחנו נפנים את זה או לא?? תלוי כמה נשנן לעצמנו את זה שוב ושוב... כן... הכי פשוט בעולם!! טו טו... כל היהודים לחזור בתשובה...

ניתן לקבל את הגיליון בשירות פקס באמצעות שיחת טלפון:

0795319191

(ניתן לפעול לפי ההוראות המפורטות שם...)

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק- רח' גאולה 15,

חיפה

תודה מראש!!!

”מאוסר האדם שזכה להתקרב אלי...” אתה בטוח? !

ביום כיפור האחרון יצא לי לעיין בסידור העתיק ”אוצר התפילות” בפירושים של רבותינו על הוידוי... וכשהגעתי ל”על חטא שחטאנו לפניך בעיניים רמות...” הסתכלתי בפירוש של עיון תפילה וקבלתי שוק!!! הרגשתי שהוא פשוט שופך קיתון על פני... הוא נגע לי באחת הנקודות הכי רגישות... זה לשונו: עיניים רמות- חושב את עצמו רם ונשא ומביט על כל העולם מגבוה, שכל העולם כדאי הוא לו, מאוסר האדם שזכה להתקרב אליו ומאוסרת האדמה שזכתה לדריכת רגליו...” אוי אוי... מאיפה בעל העיון תפילה ידע כ”כ לנגוע בנקודה... זה ממש הבעיה... בינינו... אני הרי הכי צודק... אני יודע בדיק את הדרך הממוצעת והנכונה... אשרי חלקו של מי שנולד לתוך הקהילה שלנו... ואיזה מסכן מי שלא זכה להכיר את האמת האמיתית... יום אחד נקלעתי לאיזה חור... נכנסתי לחנות מכולת והמוכר במכולת היה יהודי פשוט... בקושי שומר תורה ומצוות... והנה... כבודי הגיע וקנה שם בקבוק שתיה... לפתע חלפה בליבי מחשבה כזו... מחשבה מהסוג של מסילת הרכבת שנסעה מרוסיה לשנחאי... חשבתי לעצמי: אשרי חלקו!!! מי יודע כמה שנים הוא כבר מוכר במכולת הזו ואף פעם הוא לא זכה לעזור ליהודי עובד ה’... והנה... כעת הוא זכה להצדיק את קיומו!!! כעת לראשונה בחייו הוא זכה לעשות את התכלית שלו בחיים... לעזור לי... הבן תורה... אז זהו!!! שמגיע בעל העיון תפילה ומגלה לי שהמחשבות הצדיקות והמצודקות האלו... זה לא אחר **מעניינים רמות!!!** שזה אחד מז’ דברים ששנא ה’!!! דווקא אותו יהודי בעל מכולת פשוט... באותם רגעים שהייתי אצלו... דווקא הוא עסק במשאו ומתן באמונה... הוא עשה את מלאכתו נאמנה וה’ אהב אותו... ואילו דווקא כבוד קדושי שחשתי מעצמי אדם השלם שכולם תחת כפות רגליו... דווקא אני הייתי היה אז ברגעים של... של תיעוב מול ה’... היית מאמין???

זו נקודה למחשבה לכל אחד מאיתנו במשבצת שלו... הרי מטבע הדברים כל אחד מאיתנו משוכנע שהוא הולך בדרך הנכונה והאמיתית ביותר... וזה בסדר גמור!! (זה נורמלי וטבעי שככה אנתנו חושבים ואנתנו לא אמורים לחשוב אחרת... כי אם בהרתי בדרך זו על כרחך שאני משוכנע שזו הדרך תשכון אור, אחרת הייתי בוחר בדרך אחרת) אבל!!! כאן מגיע שלב ב’... שאתה פוגש את היהודי מהמגזר השני שכמובן לא זכה להכיר את האמת כמון... וכולך מתמלא ברגשות עליונות כלפיו... ופה!!! פה קח בחשבון שכעת!! כעת אתה מפסיד את הנשיאות... כן... עד הרגע באמת היית העליון שאתה באמת הצודק והיותר קרוב לאמת ממנו... אבל ברגע שעל הדרך נכשלת בעיניים רמות ובגאווה ואילו הוא היהודי הפשוט הזה... הוא, עם הטעויות שלו והחולשות שלו... נשאר ענוותן ושפל ברך (גם אם אין לו מה) יתכן שבסופו של דבר התפילה שלו הקדימה את תפילתך בשעה קלה... כלומר: בבחירות האחרונות ראינו שאתה יכול לנצח בפריימריז ולהפסיד בבחירות... ואתה יכול גם לנצח בבחירות לכנסת ולהפסיד את הקואליציה... כלומר: אל תמהר להתגאות... גם אם אתה באמת יותר מושלם מהשני... יש עוד כמה וכמה צמתים ועוד כמה נקודות יציאה ששם הוא יכול לעקוף אותך בגדול... כך שאין מקום לעיניים רמות...

יש משהו שמאוד חורה לי בסליחות... זה שאנשים מריצים את ה”ג מידות... אמרים את זה במהירות וכלי כוונה וזה לא בסדר... עזוב... אני לא רוצה להיכנס לנושא... את ה”ג מידות צריך להגיד בכוונה... וזה לא בסדר וכו’ וכו’... תכלס... כולם אמרים את זה מהר ואני?? אני אומר את זה לאט... אבל בשנה האחרונה הפסקתי עם זה!!! זהו!!! התחלתי להגיד את זה מהר כמו כולם... תנחש למה?? כי היות וזה באמת לא בסדר שאמרים י”ג מידות מהר וכלי כוונה... והרי אני כן אומר את זה לאט וכן בכוונה!!! אז תנסה להיכנס לכוונה שלי... תאר לעצמך שכולם עכשיו אמרים ה’ מהר ואני הרי לאט... כי אני מכווין... נו... איזה כוונה יש לי?? עקבתי אחרי עצמי והתברר לי שחצי מהכוונה שלי ב”ג מידות הולכת -- אוף האנשים האלו... לא מכוונים... ואני כן... רחחחח!!! והחחחח!!! תראה... תראה איך הם מריצים... תראה מה שזה... הם כבר אוהזים ב”ויאמר ה’ סלחתי כדברך” בו בזמן שאני אוהז רק ב”רב חחחח ואאאממת... בקיצור: מכל הכוונות הקדושות והנוראות שלי... מה יצא לי?? שחלק הכי נכבד מהכוונה מוקדשת לפולחן האישי שלי מול עצמי... על זה שאני יותר טוב מכולם... **מכיר את סוג המחשבות האלו?** מכיר את זה שאתה מתפלל עם מישהו שלא מקפיד לגמרי על מה שאתה כן מקפיד... וכל התפילה אתה עסוק בזה שהוא כ”כ לא בסדר וכמה שאני המושלם הגדול?? הההלו... הוא באמת לא בסדר... אבל אתה במחשבות שלך... הולך עוד עשרים צעדים מתחתיו... בקיצור: בעבודת ה’ לא מספיק להיות צודק יותר מהשני... או מושלם ביחס למישהו אחר... כי המושלמות מורכבת מהמון המון חלקים... וגם אם אתה מושלם במשהו אחד יותר מהפשוט שבפשוטים... יתכן שבנקודות מהותיות אחרות בעבודת המידות... הוא שם אותך בכיס הקטן...

המאמר הזה לא מיועד עבור כל אחד... בודאי לא עבור נשים שלא נמצאות בסוגיה הזו בכלל... וגם גברים... זה מיועד בעיקר עבור הטיפוס הביקורתי... זה ששם לב לפרטים ומפריע לו כל מיני מחדלים שקיימים בציבור... והתופעות לוואי השליליות של התכונה החיובית הזו... זו הנטיה לסדר לעצמו את השטח ולוודא שהוא המושלם והטוב ביותר... ושוב: זה שאני חושב שאני צודק... זה נורמלי... ברור שאני חושב שאני הצודק וככה זה אמור להיות... אבל לחשוב שאני המושלם ואשרי הבריות שזכו לשמש אותי- את האדם השלם בריאה... עצם זה שאני חושב ככה והם לא חושבים ככה, הם כבר נמצאים בנקודת יתרון שאני לא אוהז בה... הנקודה הזו חשובה ביותר שאת, ביחס לתפילה בכלל (שמחשבת יהירות שתפילתי רצויה יותר פוגמת) וביחס לתפילות הימים הנוראים בפרט, שמצינו קפידא מיוחדת בראש השנה של שופר כפוף וכמה דייק דעתיה טפי מעלי... ואדרבה, מצינו לגדולי עולם שבאמת תפילתם היתה רצויה לפני הקב”ה ועמדו בתפילה ולא נענו... ודווקא לאחר שלא נענו וחלשה דעתם... דווקא אז אתה מיטרא... כך שההכנעה והשפלות בעבודת התפילה היא חלק קריטי בתפילה... שלפעמים כדאי לוותר על כל מיני הנהגות יהודיות אם הם כרוכות במחשבות זרות... (אין לי מושג למה גלגלה ההשגחה שכתבתי מאמר זה... יותר נכון... למה הוצרכתי ברגע האחרון לחמוק מאמר ולכתוב זה... מסתמא זה יהיה לתועלת לכה”פ ל...)

חדש בהפצת התכנים והספרים

מבית ’אז נדברו’:

באופן חד פעמי תערך בשבוע הבא מכירת הספר ’אהבתי’

בעמדות ’בלוי’ בבתי כנסת

- מוקדי המכירה:** אזורים: ירושלים, בני ברק, בית שמש, מודיעין עילית, גבעתיים, תל ציון.
- זמני המכירה:** הספר יעמוד למכירה בעמדה זו, רק מיום ראשון הבעל”ט י”ד באלול ועד יום חמישי י”ח באלול ולא לאחר מכן.
- כמות הספרים מוגבלת בכל עמדה.
- נא לשלם לפי ההוראות הכתובות שם. (כלומר: לא לשלם לאז נדברו, אלא לפי הוראות המפורטות בעמדת מכירת ספרים בלוי).
- תודה לתורם החפץ בעילום שמו שנתן חסות להוצאות הכרוכות במכירה נקודתית זו, מי יתן ויהיה לתועלת...

וכאן ההזדמנות להודות מעומק לב לשותפים הקבועים שלנו,

בעלי מוקדי המכירה וההפצה הקבועים של גיליון זה, המתמסרים כל השנה ומקריבים מזמנם ומפרטיותם לטובת גיליון זה, בנדיבות לב,

מיותר לציין שהרי הם שותפים גמורים וחלוטים בזכינות של זיכוי הרבים ובתועלת הרוחנית שנגרמת על ידם, וא”כ משכורתם שלימה מעם ה’,

אבל אנו לא נפטרנו מחובת הכרת הטוב מעומק לב לעצם הנכונות והמסירות הבלתי נלאית,

ברכת ישר כח גדול, וזכות זיכוי הרבים תעמוד לכם למילוי ידיים מברכת שמים ולשנה טובה ומבורכת.

כמו כן:

נותרה כמות מצומצמת של חוברת בשובי לירושלים ח”ג,

(ואומר להם תטהרו) מלוקט מתוך מדור ’הלכה בקרוב ממש למעשה’, בענייני ראש השנה, עשיית ועבודת כה”ג ביום הכיפורים, ניתן לקנות במוקדי המכירה של גיליון זה בבני ברק וירושלים.

נפתח שיעור חדש ב'קבלה מעשית...' להרשמה....

לפני כמה שנים זכיתי במשך תקופה קצרה להיות מקורב ליהודי קדוש שהיה מתגורר ממש בשכונתי בחיפה... הוא היה מוסר הרבה שיעורים.. אבל היה לו שיעור אחד מיוחד שהיו בו מספר משתתפים מצומצם... השיעור היה לא פחות ולא יותר **בקבלה מעשית!!!** כמובן שאני לא זכיתי להשתתף בשיעור הזה... סו"ס קבלה מעשית זה דברים העומדים ברומו של עולם ועם כל הכבוד לאדון אז נדבר... אבל עדיין...

עד כאן הסיפור... אז זהו... שאני מוכרח להיות כנה ולמען הגילוי הנאות צר לי לאכזב אותך... יש פה שינוי קל בפרטים!!! זה לא היה שיעור **בקבלה מעשית...** אלא **בקבלות מעשיות!!!** (כשאומרים קבלה מעשית הכוונה להשבעת מלאכים וכו'... ואילו כשאומרים קבלות מעשיות אתה מבין שהכוונה היא לקבלות טובות... להשתנות (וכו') **הופה!!! נחיתת אונס!!! תגיד את האמת: נכון בבת אחת כל האויר יצא לך מהמפרשים???** עד לפני רגע היית בטוח שמדובר פה בקבלה מעשית... התחלת כבר לדמיין איך אותו צדיק היה משביע מלאכים להוריד מטוסים ולפרק ממשלות ולהעיק בניינים באויר... אז זהו... שארנישט... בסה"כ מדובר ביהודי צדיק שהיה מוסר שיעור איך לקבל קבלות מעשיות... נו נו... את זה גם אני יודע לעשות...

אז זהו!!! שמאוד תפס אותי השיעור הזה ובעיקר ההגדרה שלו... אתה יודע למה?? כי הסיפור (האמיתי) היה כך: מדובר היה ביהודי צדיק... שהוא בסה"כ ניגש לעבודת ה' בצורה מאוד יסודית ועקבית... והיה לו קומץ תלמידים מצומצם שהיו מתאספים מידי שבוע... והוא היה פותח נושא מסוים בעבודת ה' ומחליטים לעבוד עליו בצורה רצינית!!! ומקבלים קבלה מעשית... ושבוע הבא נפגשים שוב ומוסרים דין וחשבון איך היה... מה לשפר... לשפץ או להוסיף... והכל היה מתועד בקלסר בצורה מסודרת ועקבית וככה הצטברו שם קלסרים רשמיים עבי כרס בנושאים מוגדרים של תפילה... עבודת המידות... בטחון... וכו'...

עכשיו אני שואל אותך: כפי שכבר הזכרתי מקודם... אני לא זכיתי להשתתף בשיעור הזה... למה? למה לא השתתפתי?? אז מילא בהתחלה כשאמרתי שזה היה קבלה מעשית... הבנת טוב מאוד למה לא זכיתי להשתתף... כי... כי... כי סו"ס זה קבלה מעשית... לא כל איזה אז נדברו יכול לקבל את המידע הזה... אבל עכשיו שמתברר שזה היה בסה"כ קבלות מעשיות... אז למה נפקד מקומי? למה לא זכיתי להשתתף??

נו... תגיד אתה למה??? **מחוסר עניין!!!** מאותה סיבה שגם אתה לא היית משתתף בשיעור הזה... נו... באמת... קבלות מעשיות...? עזוב אותי... תן לי לחיות... מה עכשיו קבלות על הבוקר... **נכון או לא נכון???**

אבל התחלתי לחשוב על זה... תאר לעצמך שזה היה באמת שיעור בקבלה מעשית!!! אותו צדיק היה יושב ומסביר לכולם איך משביעים מלאכים

ומפעילים אותם... הרי הייתי הופך את העולם להתחבאות שם בתוך איזה ארון... היו מגיעים מאות ואלפי יהודים מכל קצוות תבל בשביל לשמוע את השיעור הזה... רק מה?? זה לא... לא היה קבלה מעשית... רק קבלות מעשיות... אה. זה פושט... תודה... אני מסתדר לבד...

עכשיו: תרשה לי לשחק ראש קטן ולשאול בתמימות: באמת מה ההבדל בין מה שנקרא **קבלה מעשית לבין **קבלות מעשיות**??**

למה אם אני אמסור שיעור בקבלה מעשית ובהשבעת מלאכים יהיה פה געפאקט... כולם ירוצו לשמוע... ואילו אם אני אמסור ועד מעשי בקבלות מעשיות... אני אשאר עם שנים שלושה אנשים במקרה הטוב? אה...

אז מישהו אמנם טען לי על דרך המליצה: שקבלה מעשית זה לשבת רגל על רגל ולהגיד למלאכים מה לעשות... את זה כולם רוצים... למה לא... לעומת זאת קבלות מעשיות זה אני!!! אני קם על שתי רגלי ומתחיל להזיז את עצמי... זה כבר פחות נחמד... לכן אנשים הרבה יותר מתלהבים מקבלה מעשית מאשר קבלה אישית להשתנות... **נו... מה אתה אומר?? הוא צודק?? נראה לך שזו הסיבה??** אני חושב שזה אמנם נכון... אבל עדיין... לא זו הנקודה!!! עדיין אני חושב שהנקודה היא אחרת: הסיבה שאני כ"כ מתרגש ונפעם מקבלה מעשית כי... כי... כי יש פה הילה אפופת מסתורית ושמיימית של מלאכים והשבעות... יש פה משהו מאוד נדיר ויחודי... רגע... תסלח לי: אתה מכיר בן אדם אחד שיוזע להזיז דברים עם קבלה מעשית? אתה לא מכיר... אז זהו ש... אל תשאל... יש בחיפה מישהו כזה ש... שמוסר שיעור בקבלה מעשית... והוא אומר שם קדוש ומעיק אנשים באויר... מייבש ידיים של שוטרים אז קדימה... הסעות יוצאות כעת מכל רחבי הארץ לחזות בתופעה...

זו הנקודה!!! זו הסיבה שאנחנו כ"כ מתרגשים מקבלה מעשית... כי... כי... כי זה משהו שאתה רואה בעיניים!! משהו שעובד!! משהו מאוד יחודי ומסתורי ונדיר!!! אין את זה!! אין!! כמובן רק פה בחיפה...

אז זהו!!! שכעת באה הנחיתה... אכזבה עמוקה... לא... שום דבר... אין פה משהו מיוחד... יש פה בסה"כ כמה יהודים שמקבלים קבלות ומבצעים אותם... נו... תודה רבה... את זה יש לי גם בגוש דן... נהג... תעשה פרסה... חוזרים בחזרה הבייתה... אין שום חדשות מעניינות...

אז זהו!!! על זה באתי!!!

כעת אני רוצה לגלות לך סוד: ברגע הראשון זה ישמע לך מוזר... יהיה לך קשה לקבל את זה... מסתמא בהתחלה אתה לא תסכים איתי... אבל אל תמהר לבטל... תחשוב על זה... ובכן: תתפלל לשמוע...

שדווקא הנושא של קבלה מעשית והשבעת מלאכים מאוד מפותח היום!!! התחום הזה רווי... נדוש... ממוצה... אנחנו מומחים בהשבעת מלאכים... אנחנו

כל היום עסוקים בלהפעיל את המלאכים ולהריץ אותם למעננו... דווקא התחום של קבלה מעשית כבר רווי... עשה את שלו... ודווקא התחום של קבלות מעשיות הוא התחום המפתיע והנדיר... שאם רק תנסה אותו... אתה תהיה בהלם לגלות איך שזה "עובד..."

מה אני מתכוין?? איפה אנחנו פוגשים את המושג של "קבלה מעשית" בדרך שלנו?? אני אגיד לך איפה... אם שמת לב היום כל אחד יודע לצטט בע"פ את כל הצוואות של הצדיקים שהבטיחו שמי שיעשה ויתרום למוסדות הק' הרי הוא יפעל למענו... אנחנו מאוד חזקים בקטע הזה... כל אחד מאיתנו יודע להבטיח סעודה לעי"נ צדיק פלוני ולתרום למוסדות צדיק אלמוני... **ולהפעיל!!** להפעיל מלאכים... להפעיל צדיקים שיפעלו למענו... זה סוג **הקבלה מעשית** של דורנו אנו!!! אם פעם ידעו להפעיל מלאכים... אז היום אנחנו יודעים להפעיל צדיקים!! יש לנו רשימת שמות של צדיקים שאנחנו מפעילים אותם... **אבל! ההלו... מישהו מעלה על דעתו שהוא יכול לפעול לבד... לכה"פ גם לבד??**

מישהו העלה על דעתו שאם הוא יקח את העניינים ברצינות לידיים והוא יקבל על עצמו **קבלות מעשיות** ממה שנדרש ממנו בעבודת ה' ויבצע אותם ברצינות (לכה"פ באותה רצינות שהוא מבין שצריך לפעול בקבלה מעשית...) הוא יכול לפעול... ולא בגלל שהוא הפעיל נשמה של צדיק בקבלה מעשית... אלא בגלל שהוא שב בתשובה והוא קיבל קבלות טובות וה' קיבל את תשובתו והביא רפואה וישועה לו ולכל העולם??

זה מאוד מזכיר לי את הבדיחה המפורסמת והמוכרת מאותו חרדי שפרצה לו דליקה בבית באמצע הלילה ובמקום להתקשר למכבי אש הוא התחיל להתקשר לנציגים שלנו בכנסת שיפעילו קשרים בעיריה שישלחו פקס למכבי אש... ההלו... העלית בדעתך שאם אתה בעצמך תתקשר למכבי אש זה ילך יותר מהר?? על אותו משקל:

אנחנו מומחים בקבלה מעשית!! להפעיל צדיקים שהם יעשו קשרים ויפעלו בשבילנו... רגע... ניסית פעם לפעול לבד... ניסית פעם לעמוד מול הרבש"ע בגודל טבעי... לעשות תשובה!!! לעמוד מול רשימת המחדלים שיש לך בעבודת ה' או המטלות שעד כה הזנחתו אצלך בעבודת ה'... והחלטת לקבל קבלות מעשיות שאני אחר ואני משתנה... ניסית פעם לפעול בתקשורת הישירה והתאכזבת? למה אתה עובד כמו החרדים האלו שמיד מפעילים קשרים ומשביעים צדיקים... ניסית פעם לנגוע ישר לנקודה?? **מישהו ניסה פעם לגשת בדרך המלך הזו??**

אני אתן לך דוגמא שמאוד ממחישה: ישנה סגולה בדוקה ומנוסה מהרב סגל זצ"ל ממונצ'סטר שמי שלומד כל יום שתי הלכות בשמירת הלשון רואה ישועות!!! זה מומלץ בחום!! עשרות אלפי יהודים כבר ראו ישועות!!! עכשיו בינינו... אם אני אתפוס אותך כעת לפניה ואני אשאל אותך כמו ליטאי קר: תגיד לי: איך הסגולה הזו עובדת?? בתור מה?? מה הכח שלה לפעול ישועות?? מה אתה תענה לי?? זו הבטחה של הרב סגל!!! או לחילופין זה הכח

המעשית... תנסה... שווה לנסות...

אתה תראה ישועות בעיניים... ולא יהיה מאושר ממך... אתה תראה מה הכח של... של מה? של הצדיק?? לא רק!!! לא רק לצדיק יש כח... יש גם כח לתשובה תפילה וצדקה... הפעם תראה שיש לך כח לעשות תשובה וה' מקבל אותה... תן צא'נס... תן קצת אימון לרבש"ע...

השיר שהכי מרגש אותי בימים הנוראים זה מכניסי רחמים!!! אנחנו פונים למלאכים בתחנונים: השתדלו והרבו תחינה... נו... מכניסי רחמים... תכניסו כבר את רחמינו... משמיעי צעקה... תשמיעו כבר צעקתנו... למה אתם לא משמיעים??? למה אתם מחכים?? נו... מה המלאך עונה לי??

יהודי יקר... אני יכול רק להכניס!!! אני רק מכניסי רחמים!!! אבל מה?? מה להכניס?? את הרחמים אתה צריך להביא... משמיעי צעקה... כן... אני המלאך- התפקיד שלי זה להשמיע צעקה!!! אני עומד עם ההגברה וברגע שיש צעקה אני מפעיל אותה על שיא ווליום...

אבל מי הצועק?? אתה!!! אתה צריך לצעוק...

קח בחשבון שכשאנחנו שרים מכניסי רחמים... באותה שעה גם בשמים שרים את אותו שיר... אבל שם שרים: מפעילי רחמים הפעילו רחמינו... בעלי צעקה... תתחילו לצעוק... תפסיקו לזרוק את הכדור למלאכים להכניס ולהשמיע... ממילא קח בחשבון שהמלאך עומד בשמים עם ההגברה... והוא מחכה... הוא מכריז ברמקול אחד חד... שתיים חד... והוא מחכה לתזמורת שלך... הוא מחכה שאתה תפתח את הפה ותפעיל רחמים... תרים צעקה ותדבר עם הרבש"ע... והוא מחכה...

ואיפה זה תקוע? כי... כי אתה כעת עסוק בלהפעיל אותו...

ההלו... קום קום... עמוד עמוד עמוד... הכל תלוי בך... תפסיק להפעיל אחרים... תעמוד מול השיעורי בית שאתה צריך לעשות... תעמוד מול כל מיני חולשות בעבודת ה' שצריך לעשות להם סוף... אם זה התמכרות לאיזה קו נייעס... או התנערות מאחריות בבית או חוסר ישרות בדיני ממונות ואם זה שעה יקר במשך היום שעם קצת יעילות אתה יכול לפנות אותה לעסק התורה ואם זה דקדוק הלכה וצניעות... בקיצור: כל אחד ורשימת המשימות שלו בעבודת ה'... לשבת בצורה רצינית ויסודית עם רשימות מוגדרות ולכנס מטבחון ולקבל החלטות... תדבר אתה עם הרבש"ע... תגיע איתו להסכמים שאף מתוון לא יתערב בהם (אתה יכול להתייעץ כך או כך... מה יותר חשוב... מה קודם בסדר עדיפויות... אבל בסופו של דבר אתה ורק אתה צריך לשוב בתשובה מול ה'... אחד מול אחד...) ותנסה!!! אתה תראה שקבלות מעשיות עובדות בשטח כמו קבלה מעשית לכל דבר... אתה תראה שאתה משנה את הטבע שלך ויחד איתך של כל הבריאה כולה... אל תזלזל בעצה הזו... תאמץ אותה!! כעת ועכשיו!!

שמעתי על קברו... רואים הרבה ישועות... (והכל נכון... בלי שום פקפוק) אבל כעת אני פה בשביל להפתיע אותך בתחום חדש שנקרא קבלות מעשיות!!! תעמוד אתה בגודל טבעי מול הרבש"ע... תעשה חשבון נפש... אחד שתיים שלוש... במה אני לא בסדר... ותקבל על עצמך לעשות שינוי מעשי!!! במה אני מפעיל את עצמי בעזיבת החטא (לא מפעיל אחרים) אני יכול לומר לך שכמה פעמים הפעלתי את עצמי וראיתי ישועות בעיניים... וזה אפילו לא ראוי להיקרא סגולה... כי זה... זה היהדות... היתה תקופה שהייתי צריך ישועה... והחלטתי שאני צריך להתחזק בשמירת העיניים!!! והלכתי עם זה עד הסוף במסירות נפש... וראיתי ישועות!!! למה??? כי יש צדיק שנקרא "צדיק עולמים" שהוא מצוה אותנו לשמור על העיניים וברגע שיהודי חוזר בתשובה ברצינות ומתחיל לשמור על העיניים... ארפא משובתם אוהבם נדבה כי שם אפי ממנו וכל הישועות... היתה שוב תקופה שהייתי צריך ישועה... וראיתי שכתוב בספר תורה של היהודים שישירות בדיני ממונות זה "ואהבך וברכך והרבך..." עשיתי בדק הבית וגיליתי שיש לי מה לתקן בנושא הזה... הסרתי את כל הנכר אשר בתוכי... השבתי את כל העושק שיש לי בבית... וראיתי ישועות!!! וזה לא היה קבלה מעשית... לא הפעלתי שום צדיק... אדרבה... הפעלתי את עצמי מול הרבש"ע... חזרתי בתשובה וה' קיבל את זה... מה רע בזה?? ניסית פעם ללכת בקו הזה ולא ראית נחת??

זה היה הסיפור שלי עם אותו צדיק... קראו לו הרב קוך צ"ל... הייתי צריך ישועה וניגשתי אליו... הוא אמר לי: אצלי הכל עובד עם קבלה מעשית!!! (ושוב... בהתחלה אורו עיני... כבר ראיתי את המלאכים הצחורים מתחילים להתעופף מעלי... עד הנחיתה הצפויה...) אתה מקבל על עצמך קבלה בתפילה... נניח להגיע רבע שעה לפני התפילה במשך תקופה... כך וכך זמן ואתה תראה ישועות... התאכזבתי קשות... והייתי היימיש איתו ואמרת לי: נו... באמת כבוד הרב... אני מכיר הרבה אנשים ש.....

ואז הוא קטע אותי באמצע המשפט!!! מה... מה אמרת?? אתה מכיר הרבה אנשים ש... ש... שמה?? שקבלו על עצמם קבלות?? תביא... תביא אותם... אני מחפש אותם בנרות... אני כמעט ולא מכיר כאלו אנשים... אנשים ניגשים אלי עם צרות גדולות!!! ואני מבקש מהם שיקבלו ע"ע קבלות קטנות (בנקודות אמיתיות שהם צריכים לקבל) והם לא עומדים בה... אחד אחרי השני הם חוזרים אלי שוב עם אותם בעיות ואני שואל אותם: קיימתם את הקבלה... והם לא!!! לא עושים!!! הם רוצים להפעיל אותי... להפעיל צדיקים... להפעיל מלאכים... ולא מוכנים להפעיל את עצמם במילימטר... מה אעשה שה' רוצה גם אותם-- לא רק אותי!!! ה' רוצה את להפעיל אותם ולא רק את המלאכים!!!

אורך לי זמן להבין מה שהוא אמר... אורך לי זמן עד שראיתי כמה שזה ככה... אני מוכן לטוס למרחקים כדי להפעיל צדיק... אני מוכן לעשות כל מיני סגולות מורכבות ולו בשביל להגיע לצדיק עם מסמך... כבוד הצדיק... הבטחת... כעת תקיים... ואילו להפעיל את עצמי מול הרבש"ע?? על זה לא חשבתי... הגיע הזמן להפסיק להיות כמו החרדים שתמיד מפעילים קשרים עוקפים... הגיע הזמן לאמץ על ההידברות הישירה!! את הקבלות המעשיות ולא את הקבלה

שהליגער חפץ חיים הכניס בספר ח"ח שהוא יכול להביא ישועות...!! נכון פחות או יותר זו תהיה התשובה???

עכשיו: תרשה לי להיות כופר... מה דעתך לחשוב על נוסחא טיפ טיפה שונה... אולי הכח של הסגולה הזו זה... זה לא הבטחה של הרב סגל... ולא כח של הח"ח... אז מה כן?? פשוט הכח שאלוקים שבשמים קבע שמי שחוזר בתשובה מעוון לשון הרע והוא מבטא את עזיבת החטא שלו בזה שהוא מחליט ללמוד הלכות שמירת הלשון... אז גדולה תשובה שמביאה רפואה וישועה לעולם... אה... למה אף אחד לא חשב על נוסחא שכזו?? נו... למה לא?? הנה לך קבלה מעשית מול קבלות מעשיות!!!

להגיד שיש פה הבטחה של הרב סגל ממנצ'סטר זה סוג מסוים של קבלה מעשית... אתה רק מתחיל ללמוד שמירת הלשון... אנחנו מתחילים פה להפעיל את הרב סגל בשמים שהבטיח וכ'... הההלו... למה חייבים להגיע לקבלה מעשית? אולי תגיע מזוית ישרה של קבלות מעשיות??? היות וחטאתי לה' בלשון הרע... אני כעת מקבל להבא לא לדבר לשה"ר... ובשביל להוכיח רצינות אני לומד כל יום שתי הלכות בלשון הרע... והנה... בזכות הקבלה המעשית שלי... והחזרה בתשובה הפרטית שלי ביני לבין הרבש"ע... הרי ושב ורפא לו ואוטוטו כל הישועות... למה לא ללכת ישר??

ואתה יודע איפה אני פוגש את הנפקא מינה למעשה???

כי אני מכיר כאלו שהגדילו לעשות ואחרי שהם למדו שתי הלכות בח"ח... הרי כדי שהסגולה תעבוד עד הסוף הם גם נסעו להתפלל על ציונו של הרב סגל ממנצ'סטר... רגע... למה הם לא חשבו על רעיון הרבה יותר פשוט וקרוב ממנצ'סטר... היות וכבר 40 יום למדנו שתי הלכות בח"ח מתוך נכונות לשוב בתשובה ולהפסיק לדבר לשון הרע... לכן היום כינסנו מטבחון והחלטנו החלטה נוקשה שיותר לא מדברים לשון הרע... ואי לכך מהיום נושא איקס... לא עולה לדיון בבית שלנו מטוב ועד רע... (כל בית והנושא הטעון והרגיש שלו שמזמין המון המון לשה"ר ורכילות...)

אה... למה לא חשבתם על סיומת מתבקשת שכזו?? נו... למה לא??

כי תלוי מה הנושא!!! אם למדנו שתי הלכות ח"ח מדין קבלה מעשית... מדין השבעת והפעלת צדיקים שהבטיחו ישועות... אז הסיומת אמורה להיות במנצ'סטר... סמוך ונראה לצדיק שהחלטנו הפעם להפעיל אותו... אבל אם נבין שהנושא הוא קבלות מעשיות מול הרבש"ע שהוא ציוה ואני רוצה כעת לשמוע בקולו... אז גם הסיומת אמורה להיות מול הלשון הרע שאני החלטתי להפסיק לדבר!! ישר מול הנקודה ולא סחור סחור...

האם הבנת כעת מה ההבדל בין קבלה מעשית לקבלות מעשיות??

אז זהו!! שלמרה האבסורד... דווקא קבלה מעשית מאוד מוכרת ונדושה בדור שלנו... יש הרבה הבטחות של צדיקים... ומי שתורם ומי

גיליון מס' 439 פרשת כי תצא
תשפ"א שנה תשיעית

הגליון נודב ע"י ידידנו
הרב דוד כץ וב"ב שליט"א
מנהל איגוד הרבנים דאמעריקא
ויה"ר שיזכו לכתוח"ט
ולשנה טובה ומתוקה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

"וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם" (כב, ג)

עובדה הוי ברבינו שליט"א שפעם נאבדו ממנו מעות באופן שנתפזרו ברשות הרבים, וחיפש ולא מצא והתיאש מהן, כמבואר במתני' דריש אלו מציאות דעמות מפוזרות, הבעלים מתיאשים מהם. כעבור זמן ילד מצא את המעות, וביקש לקיים מצוות השבת אבידה. הוא בירר למי אבדו המעות, ושמע שהן אבדו לרבינו שליט"א. הוא בא לפניו והחזיר את הכסף, לקיים מצוות השבת אבידה. אבל רבינו שליט"א לא הסכים לקבל, הוא אמר שמכיון שהוא כבר התיאש, הקטן זכה כבר בכסף, ועכשיו אינו יכול למחול ולוותר ולהחזיר את הכסף.

הנידון הובא בפני אביו של רבינו, מרן בעל הקהילות יעקב זצ"ל, שפסק: מותר לקבל את הכסף, כיון שהוא לטובת הילד, היות והמעשה יתפרסם והילד יהנה מכך שידעו כולם שמחזיר אבידה לאדם חשוב.

והראה ראייה מדברי השו"ע (ח"מ סימן ר"צ סעיף ט"ו) שאפטרופוס של יתומים יכול לתת צדקה מכספם, אם יצא להם על ידי זה שם טוב שהם נותנים צדקה. ואן הסכים רבינו לקבל את המצאה כהוראת אביו זצ"ל (עלינו לשבח ח"ו עמוד תקל"ה).

כפי הנראה העובדה דלעיל (או דומה לה) ארעה עם רבינו לפני שנים רבות, ונביא כפי ששמענו מחתנו הגדול של רבינו, הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א:

היתה תקופה בה היה לומד עימי כל יום מורי חמי שליט"א בביתו את הש"ס בבלי וירושלמי, דף אחר דף. ובכל יום, כשסימנו ללמוד, יצאנו מביתו ללכת לכולל. הוא כמובן דיבר כל הדרך בדברי תורה. באמצע הדרך הוא היה פונה לכולל 'חזון איש', ואני פניתי לכולל פוניבז' בו למדתי.

היה לו למורי חמי גמ"ח כספים קטן, והיה מלווה כסף לאברים שבקשו. באחד הימים לקח עימו סכום דולרים. תוך כדי הליכה שוחחנו בדברי תורה, והוא לא הבחין שיש חור בכיס. וכך באמצע הדרך החלו לזלוג מכיסו שטרות דולרים, עוד שטר ועוד שטר.

והנה, באותו הזמן עבר אחרינו ילד והבחין ב"שביל" של שטרות, הוא הלך בעקבות השביל ואסף את כולם, עד שהגיע אחרינו ושאל למי נפל הכסף. מורי חמי שליט"א השיב על פי הסימנים שנפל ממנו, לקח את השטרות והודה לו מאד.

הילד המוצא היה יתום שלמד במוסד הסמוך של בתי אבות פוניבז', ומנהלת בית האבות (הגברת מונק ע"ה) שמעה על המצווה שקיים, ורצתה להחזיר בילדים את הזכות והאהבה לקיום המצווה, והחליטה לערוך 'מסיבה' לילד לכבוד המצווה שזכה לקיים. היא ביקשה שיקראו לרבינו שליט"א, ואכן הוא השתתף במסיבה לכבודו של הילד, אשר אכן נהנה מהחזרת האבידה...

(שבענו מטוביך)

מה אמר מרן שליט"א לבתו ע"ה בעת הביקור

בשבת קודש הבעל"ט פרשת כי תצא תשפ"א, יחול יום השנה השביעי להסתלקותה של הרבנית הצדקנית מרת חנה שטינמן ע"ה, אשת חבר להגאון הגדול הגר"ש שיבלחט"א, ובתו הבכורה של רבינו מרן שליט"א.

מערכת 'דברי שי"ח' קיבלה רשות להציץ ביומן מיוחד שכתב אחד מנכדיה, אודות תקופת חוליה האחרונה. ביומן המחזק נכתב פניני מוסר ואמונה, בשילוב עובדות טובות מהנהגותיה, וכן דברי החיזוק שאמרו באותם ימים חמיה מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל, ולהבחל"ח אביה רבינו מרן שליט"א ובעלה הגדול שליט"א.

בין השאר מובא, כי שבועים לפני ראש השנה תשע"ג, ימים ספורים אחרי שנתגלה חוליה, הגיע אל ביתה אביה מרן שליט"א לקיים מצות ביקור חולים.

בסוף דבריו הוא אמר כי אי"ה תכלה שנה וקללותיה, והוסיף 'זכרתי בסיפור'.

וכך הוא סיפר, שבמשך שנים רבות היה הולך מרן שליט"א לומר 'תשליך' בראש השנה על יד נהר הירקון שחוץ לבני ברק, ובשנה אחת כשהגיע הוא פגש שם את המוהל הוותיק ר"י שקול, ומרן שליט"א שהכירו ביחד אותו בברכת השנים, והוסיף לו 'תכלה שנה וקללותיה'.

מיד תמה הרב שקול והעיר, מדוע הרב מברך אותי רק ב'תכלה שנה וקללותיה' ולא ב'תחל שנה וברכותיה'...

הגאון רבי שרגא שליט"א שהקשיב לדברים, העיר מיד כי בגמרא (מגילה ל"א:) אכן מובא רק הנוסח תכלה שנה וקללותיה... לאחר מכן בירך את ברכת השנים ופנה לדרכו.

ת.נ.צ.ב.ה.

וציות את ברכתי

**הלכות שביעית ממרן הגר"ה קניבסקי שליט"א
על מה חלה קדושת שביעית (ב)**

סגריות

- טבק העומד לריח יש בו קדו"ש. וסגירות שיש בהם מרכיבים העומדים למאכל וגדלים בא"י בשביעית, אאמ"ר ז"ל חשש לאסור משום שגורם להפסד פירות שביעית.
- בנוגע לסגירות הנמכרים בימינו, יש לבדוק תחילה אם מיוצר בארץ. וממה עשוי, ולדון לגופו של ענין.

דבר העומד רק לרפואה או לזריעה

- עשבים וכדו' ושאר מינים הגדלים - המיועדים לתרופה אין עליהם קדו"ש. וכן גם מינים המיועדים לזריעה אין עליהם קדו"ש.

מאכלים שיש למתקם

- מינים שאינם ראויים למאכל אא"כ ממתקים אותם, יש בהם קדושת שביעית, אפילו לפני שהמתיק אותם כיון שעומדים לכך.

משקאות ממותקים

- משקה ממותק, אם יש בו חתיכות פרי או מיץ פרי שגדל בשביעית – כל המשקה קדוש בקדו"ש, אבל אם הוא רק "טעם פירות" מפסולת וצבע או מי סוכר והסוכר מחו"ל אין בכך כלום, לכן יש לעיין ברשימת הרכיבים.

עיסה של שביעית

- עיסה שיש בה קדושת שביעית חייבת בחלה. (מתוך ספר "שיח השמיטה" הלכות שביעית עם פסקי רבינו שליט"א)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושונ"ת מרבינו.

יום בשורה ורינה לעמלי תורה

כל הרואה אומר ברקאי בהגלה אור יקרות, הופיע הספרים שרבים ציפו לו, שמחה והתרגשות רבה בעולם הספרים התורני עם יצירת המופת הופעת הספרים הנפלאים והמיוחדים תשובות תל תלפיות ב' כרכים 1500 עמודים, ובו אוצר יקר יקרים אשר לא יסולא מפז, אלף וארבע מאות תשובות מופלאות ואוקטואליות ומרתקות בעיני העוסק במצוה פטור מן המצוה והמסתעף, שהשיב רשכבה"ג מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א בעצם כתב יד קדשו, למקורבו הגאון רבי חיים משה דרורי שליט"א מרבני ישיבת "חמד". ועליהם נוספו תוספת מרובה ונפלאה של ציצים ופרחים חידושים מקורות וביאורים רבים, הערות והארות, הוספות וידיעות רבות ונכבדות בדברי מרן שליט"א, כיד ה' הטובה על המחבר שליט"א.

והנה הגם שכבר יצאו ספרים רבים המביאים את תשובות מרן שר התורה שליט"א בנושאים שונים, מ"מ ספר דנן לא בא כבושם הזה, ראשית דמלבד דאין זה ליקוט תשובות ממקורות שונים, אלא כל התשובות השיב מרן שליט"א בעצם כת"ק למחבר שליט"א על נושא אחד של עניני עוסק במצוה, כאשר העלה לפניו את השאלות שעלו בעת עיסוקו בסוגיות נכבדות אלו. מלבד זאת הוסיף המחבר שליט"א להתייגע על כל תיבה ותיבה של מרן שליט"א ומצא ברכה גדולה בעמלו, אשר כל מי שמעיין במקצת בספר מתפעל ומשתומם לגודל המראה הנשגב של הרב המחבר שליט"א אשר עיטר את דברי מרן שליט"א בבקיאיות מדהימה ונדירה בהיקף עצום ונורא, שלובים בחריפות עצומה ומופלאה וסברא ישרה, דבר דבור על אופניו. נודע בשערים חביבותו דהמחבר שליט"א קמיה מרן שליט"א, וכמה פעמים סח מרן שר התורה שליט"א בשמחה שמאוד מאוד נהנה משאלותיו, ופעמים אף שלח שואלים שבאו לפניו בענינים הנ"ל שישאלו את הרב המחבר שליט"א. הספר זכה להסכמה נדירה ונלהבת ביותר ממרן שליט"א שכ' בת"ד "ואני מאוד נהנה ממנו כי הוא כותב כמו תלמיד חכם גדול ומברר הענינים היטב, והספר יפה מאוד, וזה מכבוד התורה שיוצא ספר גדול על ענין אחד בתורה".

אמירת תהילים

רבינו אומר כל יום מזמור אחד בתהילים, ומתחיל מחדש למחרת יום הכיפורים, ושמעתיו מרבינו שגומר את ספר התהילים באמצע חודש אב, ומאז אומר כל יום עשרה פרקים כדי לסיים את התהילים עד ר"ח אלול, ובמשך חודש אלול אומר כל יום עשרה פרקים כדי לסיים פעמיים את התהילים עד ראש השנה, ובעשרת ימי תשובה גומר כל יום את כל הספר.

ערב שנת השמיטה ש"ת מיוחד עם רבינו שליט"א

בערב שנת השמיטה תשע"ה נכנסו מגדל מאתרוגים הרב ניימן והרב גרבוז שליט"א מרבני ישיבת סלבודקה קמי מרן שר התורה הגאון ר' חיים קניבסקי שליט"א בשאלות הלכה למעשה בענין עבודות בפרדס האתרוגים (להלן ההמשך משבוע שעבר)

שאלה: יש לי פועלים שקבלתי מהמדינה בשביל שיעבדו אצלי בפרדס. עכשיו שמיטה אין לי עבודה לתת להם, אני התחייבתי לתת להם משכורת כל חודש, ואותם לא מענין שאין עכשיו עבודה. **מרן:** "וציוותי את ברכתני שומר שמיטה שיהא לך ברכה וכול טוב, הרב ניימן: אמן. הרב ניימן: הם לא עבדים שלי אם הם לא מרוצים אצלי הם יכולים לבקש בעה"ב אחר, אני צריך לדאוג להם למשכורת או עבודה אחרת, ושאני אומר להם שאין לי עבודה הם ילכו למשהו אחר שעובד בשמיטה? **תשובה:** מרן: שילכו לבד, הרב ניימן: ואם הלכו לבד אני צריך להגיד להם לא. **מרן:** שום דבר. **הרב ניימן:** ואם הבע"ב שהם הלכו לעבוד אצלו שואל אותי אם יש לי התנגדות שיעבדו אצלו? **מרן:** תגיד לו זה לא עסק שלי.

שאלה: אני קונה קופסאות לאכסן בהם אתרוגים, האם אני יכול אחרי סוכות להחזיר קופסאות שנשארו לחברה שמהם קניתי, אפילו שאני יודע שהם ימכרו למי שעובד בשמיטה?

תשובה: מרן: אתה יכול לתת מתנה לחברים שלך. **הרב ניימן:** אע"פ שאני יודע שהם יכולים להשתמש בזה לאיסור? **מרן:** תביא אז לאנשים כשרים. **הרב ניימן:** ואם אני יודע בברור שיש חשש? **מרן:** לא תיתן.

שאלה: הרב גרבוז: עץ שחולה שצריך לעוקרו האם מותר לכסות הבור שלא יפלו שם? **תשובה:** מרן: שים שם קרש.

שאלה: הרב גרבוז: בחזו"א מובא שמתיר להשתמש בירקות שתחילת גידולם בשישית ונגמרו בשביעית, עכשיו למעשה שקונים את זה אנחנו מסייעים לשומרי שמיטה, יש ענין לקנות את זה?

תשובה: מרן: יש ענין. **הרב גרבוז:** יותר מאשר לקנות יבול נוכרי? **מרן:** כן.

(המשך השו"ת יובא כאן בשבוע הבא א"ה)

לזכות ולרפואת גאולה חיה בת בלור בתושח"י

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי ש"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-1586 שלוחה-

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310